ADY ENDRE NÉMET NEMZETISÉGI NYELVOKTATÓ
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

BERHIDA

Érvényes: 2013. szeptember 1-től

Tartalomjegyzék

Bevezető 3

1. Az iskola nevelési programja 4

1.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 6
1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 11
1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 13
1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 17
1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai 21
1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység 23
1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje 34
1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel 34
1.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata 37
1.10 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai 42
1.11 A tanuló felvételének szabályai 42

2. Az intézmény helyi tanterve 47

2.1 A választott kerettanterv megnevezése 47
2.2 A választott kerettanterv feletti óraszám 47
2.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei 50
2.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai 51
2.5 Mindennapos testnevelés 55
2.6 A választható tantárgyak, foglalkozások szabályai 57
2.7A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 59
2.8 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái 61
2.9 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai 63
2.10 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei 64
2.11 A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiségi kultúrájának megismerését szolgáló tananyag 65
2.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek 65
2.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei 66
2.14 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei 70
2.15 A továbbhaladás, magasabb évfolyamba lépés feltételei; Egy évfolyamon való másik osztályba való átlépés feltételei 73
2.16 Az iskolaotthonos/egész napos iskola nevelési-oktatási programja 73

3. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének-oktatásának pedagógiai programja 74

Záró rendelkezések 83

Mellékletek 84

Bevezető

Mottó:

> „… egész embert akarunk nevelni. Tanításunk ne üres adatokból álljon, hanem elégítse ki a gyermek természetes kíváncsiságát, tudni és érteni akarását. A lényeget tanítsuk szépen, egyszerűen és világosan, mert a lényeg szép, egyszerű, világos és gyönyörűsége a szellemnek. …”
>
> (Szent Györgyi Albert)

1. Az iskola általános adatai

- **Az intézmény neve:** Ady Endre Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- **OM azonosítója:** 037124
- **Székhelye:** 8181 Berhida, Kossuth L. u.11.
- **Tagintézmény telephelye:** 8182 Berhida, Ibolya út 4.
- **Típusa:** összetett iskola
- **Elérhetőségei:**

  Telefon:
  - Igazgató: 88/586-680
  - Titkárság: 88/455-184
  - Tanári: 88/586-681
  - Művészeti iskola: 88/455-608

  Fax:
  - Titkárság: 88/455-184
  - Művészeti iskola: 88/455-608

  E-mail címe:
  adyiskola@altisk-berhida.sulinet.hu

  Honlap címe:
  www.altisk-berhida.sulinet.hu

- **Az alapítás éve:** 1962.
- **Az iskola alapítója:** Berhida Nagyközség Önkormányzata
- **Az intézmény működtetője:** Berhida Város Önkormányzata
- **Az intézmény fenntartója:** Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, 1055 Budapest, Nádor u. 32.

2. Az iskola rövid története

Az iskola épülete 1960-61-ben épült. Az iskola átadása 1962-ben történt meg. 1986-ban könnyűszerkezetes épülettel bővült a régi iskola épülete, melyben az alsó tagozat tanul. Jelenleg is eme két épületegyüttesben folyik a tanítás.
Ady Endre nevét 1989-ben vette fel az iskola, azóta évente Ady-napokat tartunk az iskolában.

Az iskola magán viseli a település jellemző vonásait:

- Legszembetűnőbb ismérv a település jellege kisváros. A mentalitást tekintve azonban tipikusak a falusi kötődések, ugyanakkor tapasztalható a városiasodás. Ez a sajátos karakter az iskola életére is jellemző.
- Másik jellemző vonás a munkanélküliség, de a széthullott rossz körülmények között élő családok sem ritkák. Ez sikereink és kudarcaink alapja.
- Igen jelentős és egyre inkább növekszik a roma etnikumhoz tartozók száma. A település lakosainak száma ugyan növekszik, ám a lakosság egyes rétegeinek életfeltételei rosszabbodnak.

Ezek a sajátosságok halmozottan jelentkeznek az iskolában, meghatározzák annak feladatait. A gyerekek jelentős hányada hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett. Az életviteli gondok, az alacsony szocializáció magatartásbeli problémaként mutatkoznak meg az iskolában, s erősen hatnak a tanulás értékének presztízsvesztésére.

Iskolánk arculatának egyik fő jellemzője tehát a hátránykompenzálás. Ezt kívántuk megcélozni az integrált és képesség kibontakoztató, valamint az iskolaotthonos oktatás bevezetésével. Emellett nagy hangsúlyt fektetünk a tehetséggondozásra, amelyet az első osztálytól kezdődően bevezetett német nemzetiségi nyelv, és 4. évfolyamtól kötelező angol nyelv, informatika, oktatásával kívánunk megvalósítani – a szülők és a társadalom igényeinek megfelelően.
A tehetséggondozás új területeit nyitotta meg a művészeti iskola.

Az iskola tanulólétszámában és annak szociális, társadalmi helyzetében végbement változások, az SNI-s, HH és HHH tanulók nagy létszámú megjelenése új feladatok elé állítja a nevelőtestületet. Ezért a pedagógusok igen nagy önállóságot kapnak ahhoz, hogy elsősorban játékosan formálják a növendékek személyiségét, fejlesszék szépérzékét, és kitartó munkára ösztönözzék őket.

A különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, eltérő képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyermekeket együtt nevelve biztosítja a test és a lélek harmonikus fejlesztését, elősegíti a szocializáció folyamatait, kialakítja és továbbépíti tanulóink elemi műveltségbeli alapjait, megalapozza és fejleszti tanulási stratégiáit.

1. Az iskola nevelési programja

Helyi szintű szabályozás dokumentumai

Az iskola
- Szakmai Alapdokumentuma
- Pedagógiai Programja, ennek részeként Helyi Tanterve
- Szervezeti és Működési Szabályzata
- Házirendje

A pedagógiai program meghatározza:

1. Az iskola nevelési programját, ennek keretén belül

- az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelveit, céljait, feladatait, eszközeit, eljárásait,
- a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai feladatokat,
- A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő, illetve a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő, a többi tanulóval együtt nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók (továbbiakban: sajátos nevelési igényű tanuló) nevelését-oktatását,
- a tehetség, képesség kibontakozását, segítő tevékenységeket,
- a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását, segítő programot,
- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- a szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségeit,
- az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési programját, az egészségnevelési programban az egészségfejlesztéssel összefüggő iskolai feladatokat, beleértve a mindennapos testedzés feladatainak végrehajtását szolgáló programot.

2. Az iskola helyi tantervét, ennek keretén belül

- az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyakat, a kötelező és választható tanórai foglalkozásokat és azok óraszámait, az előírt tananyagot és követelményeit,
- az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elveit,
- az iskola magasabb évfolyamára való lépés feltételeit,
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékelését, minősítésének követelményeit és formáit,
- az iskolai írásbeli beszámoltatások formáit, rendjét, korlátait, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepét, súlyát,
- az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátait,
- a tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszereket.

Belefoglaltuk az elmúlt időszak eredményeit, a kerettantervi változásokat. Azt a tényt, hogy vannak pszichés fejlődési zavar miatt nevelési és tanulási folyamatban akadályozott tanulóink is, így az oktatásban figyelembe kell venni a rájuk vonatkozó tantervi irányelveket, illetve a gyerekek speciális igényeit. *Csak azt írtuk le, amit meg is valósítunk, ami a partneri elvárásoknak, küldetésnyilatkozatunknak és a jövőképünknek is megfelel.*

1.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai alapelveink:

- kompetencia alapú oktatás bevezetése, elterjesztése
- a közösségszervezés
- az egységes követelményrendszer
- tehetséggondozás
- felzárkóztatás
- magas színvonalú művészeti műveltség elsajátítása
- a művészet átörökítő szerepének felismerése
- világnézeti, erkölcsi nevelés
- közéletiségre nevelés
- az egészséges életmódra nevelés
- az esztétikai nevelés
- a környezetvédelmi nevelés
- gyermek- és ifjúságvédelem
- partnerközpontúság
- a szociális hátrányok enyhítése
- a szülői ház és az iskola együttműködésének, az intézmény kapcsolatrendszerének elve
- SNI-s tanulók integrált oktatása
- esélyegyenlőség érvényesítése
- szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítása

Nevelő-oktató munkánk a közös nemzeti értékeket szolgálja, fontos szerepet szán a hagyományoknak, elősegíti a nemzeti azonosságtudat fejlesztését, tiszteletben tartja az ország nemzetiségeinek, etnikai közösségeinek identitását, irántuk empátiával viselkedik.
Kiemelt jelentőséggel bír programunkban a más népek, más kultúrák iránti nyitottság, megértés. Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére neveljük tanítványainkat.

Az alapfokú nevelés-oktatás általános céljai

Az iskola célja, hogy olyan ifjúságot neveljen:

- akik képesek testileg, lelkileg, szellemileg, érzelmileg és erkölcsileg az egészséges életvitelre,
- akik rendelkeznek a társas emberi léthez nélkülözhetetlen szociális értékrenddel, szokásokkal és magatartásformák ismeretével, s képesek azokat a gyakorlatban megvalósítani,
- akik képesek önmagukért és másokért a felelősségvállalásra,

- akiknek reális képük van önmagukról és a világról, akik reális tervekkel rendelkeznek jövőjüket illetően, s elég erősek azokat megvalósítani,
- akik érzelmeik között helyet adnak a hazaszeretet szép érzésnek, ugyanakkor becsülnek más népcsoporthoz tartozókat,
- akik tudják, milyen fontos számukra a természeti környezet és annak megőrzése,
- akik rendelkeznek a korszerű műveltség alapjaival és képesek az önfejlesztésre,
- akik ismerik az egészséges életmód alapvető kritériumait, igyekeznek azokat követni,
- akik képesek érvényesülni, és a társadalomba beilleszkedni,
- akik képesek lesznek alkalmazkodni a társadalom változó viszonyaihoz,
- akik igyekeznek maguknak sikeres életpályát építeni, hasznosítva az iskolában szerzett tudást és fegyelmet.

Célok az alapfokú oktatás 1. – 4. évfolyamán

Oktatói-nevelői munkánk célja, hogy:

- Óvja és fejlessze tovább az iskolába lépő kisgyermekekben a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot.
- Vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskola tanulási tevékenységeibe.
- Tegye fogékonnyá a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a magasabb társadalom értékei iránt.
- Az iskola adjon teret a gyermek játék és mozgás iránti vágyainak.
- Az iskola segítse a gyermek természetes fejlődését, érését.
- Az iskola a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen; alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen, figyelembe véve a két szakaszt:

  1. – 2. évfolyam, mint bevezető szakasz, és

  3. – 4. évfolyam, mint kezdő szakasz.

- Az iskola segítse elő a gyermek szociális fejlődését, a közösséghez és egymáshoz való alkalmazkodás képességének kialakulását.
- A tanulási és viselkedési zavarok kiszűrése, a korrekciós munka megkezdése.
- A hagyományok megismertetésre.

Célok az alapfokú oktatás-nevelés 5. – 8. évfolyamán

Oktatói-nevelői munkánk célja, hogy:

- Folytassa az előző szakaszok nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését.
- A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában vegye figyelembe, hogy ez az egységes rendszert képező szakasz két pedagógiailag elkülöníthető periódusra tagozódik:

  - **alapozó szakaszra, 5. – 6. évfolyam, és**
  - **fejlesztő szakaszra, 7. – 8. évfolyam.**

- Vegye figyelembe, hogy a 10 – 12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz.
- Vegye figyelembe, hogy 13 – 14 éves kortól a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.
- A különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, motivációjú kultúrájú gyerekeket együtt neveljük.
- A tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a továbbtanulásra.
- A tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a társadalomba való majdani beilleszkedésre.
- Alapozza meg a felkészülést a jogok és a kötelességek törvényes gyakorlására.

Az alapfokú oktató-nevelő munka céljai határozzák meg, milyen pedagógiai feladatokat kell elvégezni.

Feladatok az 1. – 4. évfolyamon:

- A pedagógiai munka középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése álljon.
- A tanulói érdeklődésre épített, motivált munkában fejlessze a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, és előmozdítsa érzelemvilágának gazdagodását.
- Adjon mintákat az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.
- Alapozza meg a tanulási szokásokat.
- Támogassa az egyén képességének kibontakoztatását.
- Működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában.
- Törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szocio-kulturális környezetéből, vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak.
- Ismertesse meg tanulóval és szülővel a részképesség- és magatartászavar kezelési lehetőségeit.
- Tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékeket.
- Erősítse meg a humánus magatartásformákat és mintákat.

- A gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését.

Feladatok az 5. – 8. évfolyamon:

- Fejlessze a tanulókban azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolatokhoz szükségesek.
- A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritás érzését, empátiáját.
- Olyan helyzeteket teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét.
- Tisztázni az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, ill. egymáshoz való viszonyulásukban.
- A demokratikus normarendszer kiterjesztése a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra.
- A nemzeti, a nemzetiségi és etnikai hagyományok tudatosítására és ápolására való nevelés.
- Fejlessze a tanulókban a nemzeti azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt.
- Erősítse az Európához való tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is késztessen más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére.
- Fordítson figyelmet az emberiség közös problémáinak bemutatására

Eszközök, eljárások, módszerek

A nevelési eszköz a gyermekek tevékenységi formáit jeleni, amelyekben a nevelési folyamat realizálódik. A nevelési eljáráson a módszerek koncentrációját értjük, amelyet a pedagógusok a nevelési célok elérése érdekében alkalmaznak. Eljárás önmagában nem létezik, mindig eljárások rendszerében kell gondolkodnunk.
A pedagógusok habitusától, intuícióitól, nevelői aktivitásától, találékonyságától függ, hogy a nevelési cél elérése érdekében a gyermeki tevékenység szervezése során milyen eljárásokat alkalmaznak.
Ezen túlmenően ügyelni kell, hogy a választott eljárások alkalmazkodjanak:

- a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez
- a nevelők személyiségéhez, pedagógiai kultúráltságához, felkészültségéhez, vezetői stílusához
- a mindenkori szituációhoz, annak tartalmához

A nevelés valamennyi folyamatához alkalmazható módszerek a hagyományos osztályba sorolás szerint: követelés – meggyőzés – gyakorlás – ellenőrzés – elismerés vagy büntetés.

A mindennapi nevelési gyakorlat azt kívánja, hogy a módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük szerint csoportosítsuk:

1. ***A meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás módszerei:*** az oktatás valamennyi módszere, meggyőzés, minta, példa, példakép, példakövetés, eszménykép, bírálat, önbírálat, beszélgetés, felvilágosítás, tudatosítás, előadás, vita, beszámoló

2. ***A tevékenység megszervezésének módszerei: követelés***, megbízás, ellenőrzés, értékelés, játékos módszerek, szerepjátékok, gyakorlás

3. ***A magatartásra ható módszerek***:

    - *Ösztönző módszerek* /ígéret, biztatás, helyeslés, elismerés, dicséret (szóbeli, írásbeli, szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói, nevelőtestületi, oklevél, kitüntetés, osztály előtt, iskolai rendezvényen, közösségi rendezvényen, alapítványi, fenntartói elismerések), osztályozás, jutalmazás
      (Formái: dicséret, oklevél, jutalomkönyv, vagy tárgy, tanulmányút, stb.)/

    - *Kényszerítő módszerek* /felszólítás, követelés, parancs, büntetés (szóbeli, írásbeli, szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói, nevelőtestületi figyelmeztetés, intés, rovás, áthelyezés)/

    - *Gátlást kiváltó módszerek* /felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, intés, fenyegetés, tilalom, átterelés, elmarasztalás/

Eszközök, technikák

- *Nyelvi (verbális) eszközök*: beszéd, beszélgetés (szabad, vagy irányított, spontán, vagy tervezett, egyéni, vagy csoportos), interjú
- *Nem nyelvi (nem verbális, metakommunikációs) eszközök*: arckifejezés, mimika, szemmozgás, tekintet, testközelség, térközszabályozás, testhelyzet, testtartás, gesztusok, kulturális jelzések
- *Szociális technikák:* A szociális technikákat a gyermekek először a családban, majd az óvodai közösségben, később az iskolai közösségben sajátítják el; fontosak, mert a gyermekkori beidegződések kitörölhetetlen nyomot hagynak a személyiségben. A szülő, az óvónő, a pedagógus saját személyiségével, stílusával, öltözködésével, beszédkultúrájával követendő mintákat nyújt a gyermekeknek.

Az iskolai oktató-nevelő munka során alkalmazható eljárások

- Ön- és emberismeret fejlesztése:
  (fejlesztő interjú, fejlesztő beszélgetés, jövőkép tervezése, életút, karrier tervezése)
- Szociális készségfejlesztő technikák:
  - problémamegoldó és konfliktuskezelő készségek fejlesztése

- minta és modellnyújtás
- megerősítés (buzdítás, dicséret, jutalmazás)
- szerepjátékok
- dramatizáló tevékenység

1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk együttműködik a szülővel a tanuló személyiségének fejlesztésében. Pedagógusaink a tanuló személyiségének fejlesztéséről nevelése, tanítása keretében gondoskodnak.

Világnézeti, erkölcsi nevelés

- A tanórai, tanórán kívüli magatartás normáinak megismertetése, elsajátíttatása, betartatása.
- Minden gyermeket egyéni képességének megfelelően ítélünk meg. Feladatunk olyan követelmények támasztása, melyek során minden tanuló személyiségének megfelelően tud sajátosat, kiemelkedőt tenni önmagáért, az iskoláért.
- Tiszteletben tartjuk tanulóink hitét. Biztosítjuk a hit- és vallásoktatást.
- Feladatunk kialakítani a tanulók megfelelő én tudatát. Meg kell találni helyüket a családban, az iskolai közösségekben. Ehhez folyamatosan igényeljük a szülői ház segítségét.
- Nevelőmunkánkban fontos feladatunk, hogy a gyermek megismerje az alapvető emberi értékeket, azokat magáévá tegye, azok szerint éljen. E téren alapvető példamutatása.

Esztétikai nevelés

- Feladatunk megismertetni a szép, az esztétikum, az ízlés fogalmát. Fedezzék föl magukban, környezetükben a harmóniát, törekedjenek annak elérésére.
- A tanórákon illetve a művészeti oktatás területein képessé tesszük a tanulókat az önálló alkotómunkára.
- Megismertetjük őket az alkotás örömével, mások munkájának reális értékelésével, megbecsülésével.
- Megköveteljük, hogy munkáik rendezettek, esztétikusak legyenek. Fokozottan ügyelünk beszédkultúrájuk alakulására, nem tűrjük a pongyolaságot.
- Igényeljük testük, ruházatuk tisztaságát, rendezettségét.
- A környezet szépítésére, tisztaságának megőrzésére szoktatjuk tanulóinkat.
- Kiemelt feladatunknak tekintjük a művészeti nevelést.
- A tagintézményben gyermekeink hangszeres zenei, és képzőművészeti oktatásban részesülnek.
- Biztosítjuk a rendszeres fellépéseket tudásuk bemutatására.
- Tanulóinkat megismertetjük városunk, megyénk, hazánk értékeivel.

- Tanulmányi sétákat, kirándulásokat szervezünk. Ezen alkalmakkor megismertetjük a környezet, a természet értékeit, szépségeit. Felhívjuk figyelmüket, a természetet romboló, a környezetet szennyező emberi tevékenységre, megismertetjük, és koruknak megfelelően gyakoroltatjuk velük a megelőzés módját.
- Az iskolai védőnő segítségével mentálhigiénés órákat szervezünk. Itt megismertetjük tanulóinkkal az önmagukban rejlő értékeket, szépet, önmaguk, társaik elfogadására, a toleranciára neveljük őket.

Környezetvédelemre nevelés

- Alapvető feladatunk kialakítani az egyén és a környezet harmonikus együttélésének képességét. Ebben nélkülözhetetlen a család szerepe.
- A tanórákon szerzett ismereteket az iskola teljes életében alkalmazzuk.
- Megismertetjük velük az iskola szűkebb és tágabb környezetét, megköveteljük, hogy óvják annak rendjét, tisztaságát.
- Feladatunk megtanítani őket a takarékosságra, az energia ésszerű használatára. Évente két alkalommal gyűjtünk papírt.
- Megtanítjuk őket az élővilág megbecsülésére, megóvására.
- A Föld napja alkalmából környezetvédelmi vetélkedőt szervezünk.

Az egészséges életmódra nevelés

- Nevelőmunkánk során feladatunk, hogy tanulóinkkal elsajátítassuk a korszerű, egészséges életvitelhez szükséges ismereteket, kialakítsuk bennük ezen életmódhoz helyes viszonyukat. Ebben alapvetőnek tartjuk a család segítségét, a nevelői példamutatást.
- Minden nap sor kerül olyan tevékenységre, mely kielégíti gyermekeink mozgásigényét. A mindennapos testnevelés biztosított tanulóink számára.
- Sportköreinken egyrészt labdajátékra oktatjuk gyermekeinket, mely jó színtere a csapatszellem kialakításának, az önuralomra, fegyelemre nevelésnek, a közös sikerélmény megszerzésének.
- Az óraközi szünetet, a tanulás előtti időt /esős idő kivételével/ csak a szabadban tölthetik tanulóink.
- Figyelemmel kísérjük tanulóink sporttevékenységét.
- Feladatunknak tekintjük gyermekeink fizikai állóképességének növelését.
- Feladatunk megtanítani a szabadidő megtervezését, hasznos eltöltésének módját.
- Ennek érdekében működtetjük szakköreinket, szervezünk versenyeket, színházlátogatást, rendezvényeket.
- Tanulóink étkezési szokásai kötöttek.
- Részt veszünk az iskolagyümölcs programban.

- A napközit vezetők feladata a helyes étkezési kultúra tudatosítása, folyamatos gyakorlata.
- Intézményünkben tilos mindenfajta élvezeti cikk fogyasztása /Házirend/. Káros hatásukról prevenciós osztályfőnöki, biológia, környezetismereti órákon, előadásokon, filmvetítéseken szereznek ismereteket.

Közéletiségre nevelés

- Feladatunk megismertetni tanulóinkkal az iskola, a lakóterület, a város közéletét.
- Legyenek ismereteik a hazánkban, a világban zajló eseményekről.
- Feladatunk kialakítani az egészséges vitaszellemet, az érvelés képességét, egymás véleményének tiszteletben tartását, elfogadását.
- Kialakítjuk bennük azt a képességet, hogy tudják pontos helyüket a mikro- és a makrokörnyezetben.
- Kiemelt szerepet tulajdonítunk a Diákönkormányzatnak.
- Kialakítjuk velük a választás, a választhatóság gyakorlatát.
- Iskolai, városi, nemzeti ünnepeinken igényeljük a méltó megemlékezést, az aktív részvételt, a megfelelő külsőségeket.
- Fontos feladatunk a hagyományápolás. Ezt biztosítják bensőséges családias hangulatú közös rendezvényeink.
- A személyiségfejlesztő tevékenység kiemelt területei az iskolai sportkör és a tanítási órák keretében nem megvalósítható csoportos tevékenységi formák, így különösen környezeti nevelés, kulturális, illetőleg sportrendezvények.

A fenti személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok részletes lebontása az éves munkatervben, a pedagógiai munkaközösségek munkatervében, valamint a tanmenetekben kerüljenek osztályszintű, tantárgyi és területi lebontásra.

1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az **EGÉSZSÉG** a fizikai, szellemi, szociális, érzelmi, értelmi, egyéni (szakmai) jóllét állapota.
Az egészség:

- alapvető emberi jog,
- biztosítása és fenntartása egyéni és társadalmi cél,
- megléte: a hosszú távú társadalmi és gazdasági fejlődés egyik döntő feltétele.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, tehát magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önsegítés feladatait, módszereit.

Célunk:

- az egészségfejlesztés folyamatában tanulónk képessé váljanak arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák,
- pedagógusaink számára meghatározó legyen az egészségfejlesztő gondolkodás és ennek továbbadása,
- a tanulók legyenek tisztában döntéseiknek és tevékenységüknek milyen következményei vannak az egészségre nézve.

Feladataink:

- egészségfejlesztő iskolai környezet megteremtése,
- egészségfejlesztő közösségi tevékenység megvalósítása,
- szemléletváltás kialakítás az egészségügyi szolgáltatásokban,
- az egészségfejlesztés folyamatát ez együttműködésre építjük,
- az egyén bevonásával megvalósítani céljainkat.

1.3.1 Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

Az iskola az egészségfejlesztés legfontosabb színtere. A nyolc év alatt érdemi hatást tudunk a tanulókra, személyiségükre gyakorolni. Kedvezően kívánjuk kialakítani a nevelés folyamatában az életmódjukat, szokásaikat, életideáljaikat.

- Hiteles, közérthető tájékoztatást adunk az egészséget érintő törvényekről, rendelkezésekről. A nevelők elősegítik az egészséggel, egészségneveléssel kapcsolatos alapvető információk terjesztését. Használjuk a többrétegű és komplex kommunikáció eszközét. A helyi tanterv lehetőségeit, a sajátos nevelő hatások együttesét felhasználjuk az egészség-fejlesztés eredményessége érdekében.
- Közismertté tesszük a környezeti ártalmak és az egészségkárosodás közötti összefüggéseket. Tájékoztatást adunk az ember egészségi állapotát meghatározó tényezőkről.
- Biztosítani kell az egészségnevelés különböző színtereinek /iskolaorvos- védőnők - iskola/ együttes, azonos értékrenden alapuló működését.
- Meg kell teremteni a feltételeket az egészségnevelési feladatok megoldásához:
    - az óvodában elkezdett testi és mentálhigiénés nevelés folytatása életkornak megfelelően;
    - a szenvedélybetegségek megelőzése pl. mentálhigiénés neveléssel (pozitív értékrend, önbizalom, konfliktuskezelői képességek fejlesztése);
    - a mindennapos testnevelés biztosítása, a test- és mozgáskultúra fejlesztése, és a testedzés lehetőségének biztosítása;
    - egészséges táplálkozási szokások kialakítása, egészséges élelmiszerek iránti igény felkeltése,
    - az egészséges napi, heti, évszakos ritmus kialakítása;
    - szexuális felvilágosítás (fertőző betegségek, nemi úton terjedő betegségek megelőzése);
    - beteg társaik elfogadása és segítése;

- Össze kell gyűjteni a korszerű, hatékony egészségnevelési módszereket (interaktív, személyiségközpontú oktatási, nevelési módszerek alkalmazása, drámapedagógiai elemek beépítése stb.)

- Segítsük a mindennapi élet döntései során az egészségesebb lehetőség kiválasztását. Közismertté kell tenni, hogy mindenkinek alapvető emberi (gyermeki) joga, hogy egészséges legyen.

- Nagy gondot fordítunk a lelki egészség védelmére.

Segítő kapcsolatok az egészségfejlesztésben

- **Szülők (család):** Fontos a folyamatos információ-átadás, megfelelő tájékoztatás. Jelentős szerepe van az aktív bevonásuknak a munkák hatékonyságában.
- **SZM:** Szükséges a támogatásuk megnyerése, mivel a megvalósításban fontos partnerek.
- **Iskolaorvosok és védőnők:** Intézményeinknek van jogszabályok által meghatározott iskolaorvosa, fogorvosa, védőnői, akik a szűrést és az ellátást az életkorhoz kötődően intézményünkben megvalósítják. Vizsgálatok során követik a testi, érzelmi és intellektuális fejlődést az érzékszervek állapotát. Szűrések során felismerik a krónikus betegségeket, kóros elváltozásokat. Közreműködnek a közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve.

  Az iskola egészségügyi ellátástól várjuk a segítségnyújtást a következő területeken:
  - életmód és betegségek összefüggései,
  - segítség a serdülőkori érzelmi, magatartási és életmód, valamint szexuális problémák és krízisek megoldásában,
  - környezet egészségügyi, közegészségügyi és táplálékozás egészségügyi kérdésekben.

- **Iskolafogász**
- **Gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, családsegítő**
- **ÁNTSZ**
- **Rendvédelmi szervek**
- **Önkormányzati és Járási Hivatalok**

1.3.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

A korszerű ismeretek elsajátítása része az egészségkultúrának, és nemcsak humánus cselekvés, hanem törvénybe iktatott kötelességünk is.

Az iskolában, háztartásban, közlekedés során mindenkit érhet kisebb vagy nagyobb sérülés, baleset, s bár mikor kerülhetünk olyan helyzetben, hogy segítséget kell nyújtsunk mások

számára is. Sokszor a helyszínen nyújtott első segítség életet menthet, vagy meghatározza a gyógyulást is. Az időben és jól felismert segítségnyújtással megállíthatjuk a sérülés további romlását is. Ezért fontos, hogy már az iskolában megalapozzuk a tanulókban az elsősegélynyújtás fontosságát és alapismereteit.

Az iskola tanulóit az alább felsorolt alapismeretekkel kell megismertetünk

- Az elsősegélynyújtás bárki által végzett olyan egészségügyi tevékenység, aminek célja a hirtelen egészségkárosodás megállapítása vagy feltartóztatása.

- **Sérült ellátás legfontosabb feladatai**:

    - Légutak felszabadítása,
    - Légutak szabadon tatása (ha a sérülés megengedi, stabil oldalfekvő helyzettel)
    - Artériás nyomókötés, vénás nyomókötés felhelyezése
    - Törés, lágyrész – sérülés rögzítése
    - Sebfedés
    - Nyugalomban tartás

- **Főbb magatartási szabályok**

    - A sérültet az orvosnak kell ellátnia, nekünk gondoskodnunk kell a mentők értesítéséről, valamint arról, hogy a segítség megérkezéséig ne romoljon a sérült állapota.

    - Úgy kell cselekedni, hogy ne okozzunk további balesetet.

    - Először villámgyorsan tájékozódni kell. A tájékozódás során öt kérdésre kell választ kapni:

        Mi történt?
        Hogyan történt?
        Hány sérült van?
        Milyen sérüléseik vannak?
        Van-e még valamilyen veszélyforrás, ami további sérüléseket okozhat?

Ha ezeket a kérdéseket meg tudja válaszolni a tanuló, egyrészt pontosabb adatokkal tud szolgálni a mentőknek, másrészt könnyebben meg tudja határozni azokat a teendőket, amit a sérült állapotromlásának megakadályozásáért tennie kell.

- ***A mentők hívószámának ismerete!***

Ahhoz, hogy ezeket az alapelvek megvalósíthatók legyenek a pedagógusok továbbképzése szükséges.
A továbbképzés célja:hogy az oktatási intézményekben legyenek olyan pedagógusok, akik az elsősegély-nyújtási és/vagy baleset-megelőzési ismereteket oktatják, a veszélyhelyzeteket felismerik, illetve ellátják. További célok közt szerepel az elsősegély-ismeretek fontosságának bemutatása, annak népszerűsítése, illetve az, hogy minél több oktatási intézménybe lehetőség legyen a téma akár tanórai, akár szakköri oktatására.

Az elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátításának lehetőségei

Tanórai foglalkozások

Szaktárgyi órák témafeldolgozása

Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az elsősegély-nyújtási ismeretekhez. Kiemelt szerepük a 6. osztályos ***természetismeret*** tantárgynak valamint a 7-8. osztályos ***biológia*** tantárgyaknak van. Ezekre a helyi tanterv tervezése során külön figyelmet érdemes fordítani. Az ***osztályfőnöki órák keretében*** ismeretátadás és interaktív gyakorlatokat és esetelemzéseket lehet végezni.

Tanórán kívüli foglalkozások

Napközis foglalkozások
Ha jó a tervezés és az együttműködés a tanítók szaktanárok és a napközis nevelő között, kitűnően egészítheti ki a tanórai programot, illetve a konkrét esetfeldolgozást. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak is.
Délutáni szabadidős foglalkozások, sportprogramok, témáival kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok, csoportfoglalkozások.

Egészségnap
Az iskola egészét átfogó előre tervezett programok. Szakképzett előadók meghívásával, akár több iskola összefogásával.

Tájékoztató fórumok

Szülői értekezletek, szülőcsoportok számára szervezett fórum, tájékoztatók megszervezése. Megvalósítható osztályszintű vagy iskolaszintű programok külső előadók szakemberek bevonásával.
Szakmai tanácskozások iskolai tréningek megszervezésével, amelyek elsősorban a tanárok felkészültségének fejlesztését szolgálja.

1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A *közösségfejlesztés* az a pedagógiai folyamat, amely az egyén, a természet és a társadalom közötti kapcsolatokat kialakítja, megteremeti.
Az iskola közvetíti mindazokat az értékeket és követelményeket, melyeket a tanulók az iskola közösségében elsajátítanak, s felnőttként társadalmi gyakorlatként alkalmazni tudnak. Hozzásegíti a tanulókat a demokratikus joggyakorlás elsajátításához és az iskolában szerzett tapasztalatok későbbi hasznosításához.

Iskolánkban a közösségfejlesztés főbb területei:

- **Tanórák:** szaktárgyi és osztályfőnöki órák,

- **Tanórán kívüli foglalkozások:** napközi, tanulószoba, sportkörök, énekkar, séta, kirándulás

- **Diákönkormányzati munka**

- **Szabadidős tevékenységek**: klubdélutánok, színház, mozi

Mind a négy terület **sajátos foglalkoztatási formát követel**, mások az egyes területek feladatai, **céljai, abban megegyeznek**, hogy valamennyien tevékenyen hozzájárulnak:

- az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- a másság elfogadásához,
- az együttérző magatartás kialakításához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

Éppen azért, mert valamennyi terület feladata azonos, és mivel az iskola nem differenciáltan, egymástól függetlenül, egymás mellett fejleszti a tanulók személyiségét – hanem közösen, egymást erősítve a tanulók egyéni képességeit, beállítódását figyelembe véve – kiemelten fontos, hogy megjelöljük azokat a legfontosabb közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, amelyeket az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell venni mindennapi munkájuk során.

Külön ki kell emelni, hogy a közösségfejlesztés során nem csak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott valamennyi dolgozónak, sőt az iskolát segítő szervezetek vezetőinek is, hiszen
- megjelenésével
- viselkedésével
- beszédstílusával
- társas kapcsolatával az intézmény valamennyi dolgozója példaként áll a diákok előtt.

Ezért iskolánkban a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat a nevelőtestület a szülői munkaközösséggel és a diákönkormányzattal egyeztetve határozza meg, és egyes pontjait kötelező feladatként határozza meg az alkalmazotti közösség számára.

A közösségfejlesztés feladatai:

Törekedjünk arra, hogy minden tanuló:

- ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait,
- megismerje népünk kulturális örökségét, nemzeti kultúránk értékeit,
- sajátítsa el azokat az ismereteket és gyakorolja azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek,
- legyen nyitott, megértő a különböző szokások, kultúrák, vallások és a másság iránt, becsülje meg azokat,

- ha módja van rá, vállaljon részt a nemzetközi kapcsolatok ápolásában,
- váljon érzékennyé környezete állapota iránt,
- kapcsolódjon be közvetlen környezete értékeinek megőrzésébe, gyarapításába,
- életmódjában a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés váljon meghatározóvá.
- szerezzen személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- legyen képes az új audiovizuális környezetet megérteni, és azt szelektíven használni.
- tanulóink legyenek képesek társaikkal és felnőttekkel egy adott témáról anyanyelvükön szabatosan kommunikálni.
- az önálló, eljövendő felnőtt életében képes legyen életmódjára vonatkozóan helyes döntéseket hozni
- legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésére
- tevékenysége erősítse a közösséghez való kötődést.

1.4.1 A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

A tanórán résztvevő tanulók egy osztályközösség tagjai, az osztályközösséget pedig a közösségi érdek, a közös cél, a közös ért ékrend és a tudat tartja össze.

Ennek kialakítása érdekében a szaktárgyi órákon az egyes tanárok feladata:
- Segíteni a tanulók kezdeményezéseit.
- A tanórákon alkalmazott változatos munkaformákkal erősíteni az együvé tartozás és az egymásért való felelősség érzését.
- Arra irányítani a tanulót, hogy az önálló ismeretszerzés, véleményformálás-és kifejezés, a vélemények, érvek kifejtésének, értelmezésének, megvédésének a képességei álljanak a kommunikációs kultúra középpontjában.
- Segíteni, hogy a tanulók közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedni, illetve az elvégzett munkát közösen értékelni.

Az egyes tantárgyak közösségfejlesztési feladatait a tantárgyi követelmények tartalmazzák.

A közösségformálásban az **osztályfőnöki nevelőmunkának kiemelkedő** szerepe van.
Az osztályfőnök osztálya közösségi életének tudatos tervezésével és szervezésével biztosíthatja a folyamatosságot, azaz a már elért eredmények továbbfejlesztését és a következő évfolyamon a már elért eredményekre való építést.
Feladata:
- A kiegyensúlyozott társas kapcsolatok létrejöttéhez szükséges személyiség jellemzők formálása, fejlesztése.
- Segítse a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakításával az összetartozást erősítő erkölcsi normák meggyökereztetését.

- Az osztályban a formális és informális háló figyelemmel kísérése alapján tájékozódik a társas kapcsolatok helyzetéről, beavatkozik a peremhelyzetek kialakulásának megelőzése, megszüntetése érdekében.
- Az osztályfőnöki órák tananyaga önismereti, kulturált magatartás és életmód kialakulását valamint a szociális képességek fejlesztését célzó témaköröket tartalmaz

1.4.2 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai:

A tanórán kívüli foglalkozások a közösségfejlesztés kötetlenebb tevékenységi formái, és a közösen átélt napközis, tanulószobai, énekkari, sportköri foglalkozások, illetve kirándulások, túrák érzelemmel teli élményei a közösségfejlesztés kiváló területei.

Feladata:

- nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, egymás segítésére és ellenőrzésére,
- átgondolt játéktervvel és a tevékenységek pedagógiai irányításával biztosítsa, hogy a különböző játékok, tevékenységek megfelelően fejlesszék a közösséget, erősítsék a közösséghez való tartozás érzését,
- ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolathoz elengedhetetlenek,
- a sokoldalú és változatos foglalkozások (irodalmi, zenei, képzőművészeti stb.) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez,
- a séták, kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet, és a környezet iránti felelősség érzését.

1.4.3 A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

Az iskolai DÖK a tanulók önirányító, önszervező közössége, melynek keretében önállóan intézik saját ügyeiket.
A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére, valamint az iskola hagyományainak ápolására az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 4–8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja, az iskola igazgatója által megbízott nevelő segítségével.

Feladata:

- Elsősorban a közösségépítő jelleg erősítése a már kialakított hagyományok, programok szervezésével, lebonyolításával. A régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése is fontos szerepet játszik. (hulladékgyűjtés, teremdekorálási verseny, farsangi műsoros jelmezverseny).

- Olyan tevékenységeket szervezzen, amelyek értékes esztétikai élményeket nyújtanak a közösség tagjainak, és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség is.
- A közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztető tevékenységek szervezése.
- A közösség érdekében végzett tevékenységekért a közösség előtti dicséret kivívása, amellyel előmozdítják olyan egyéniségek kialakulását, akik szívesen kapcsolódnak be, majd kezdeményezik érdekes, hasznos tevékenységek lebonyolítását.
- Az önkormányzás képességének kialakítása.

1.4.4 A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

A szabadidős tevékenységek olyan örömöt adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz, és hatása nemcsak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.

A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladata:

- jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel, valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel,
- olyan közösségek létrehozása, amelyek nem csak befogadják, hanem tevékenységük által elérhetővé és élővé teszik kulturális örökségünket,
- a csoporton belüli kapcsolatok erősítése,
- a csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása, az együttműködés megalapozása, fejlesztése,
- olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére, valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.

1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. ***A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.***

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, felvételi, osztályozó vizsgák lebonyolítása,

- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óraközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepségek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepségeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.

- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A Nemzeti Köznevelési törvény szerint az alábbi tanulók tartoznak ***a kiemelt figyelmet igénylő*** gyermekek csoportjába:

- ***különleges bánásmódot igénylő*** gyermek, tanuló:
  - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
  - kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint ***hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű*** gyermek, tanuló.

A következő pontokban a velük kapcsolatos pedagógiai tevékenységek olvashatók.

1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Nkt. szerint: „Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség." Azaz azok a tehetséges tanulók, akiknél az intelligencia, kreativitás-képesség és a feladatelkötelezettség nagy, a tevékenységformák széles körében fejleszthetőek. A tehetséges tanuló önállóbb, függetlenebb, a különféle problémákat maga próbálja megoldani, kreatív, eredeti, kritikusabb, sokkal kevésbé befolyásolható, fejlettebb beszédkészségű, tartósabb figyelmű, szembetűnő érdeklődésű.

Iskolánk feladata, hogy a tanulók képességeit minél szélesebb körben feltárjuk, és a lehető legjobban fejlesszük. A tehetséges tanulók kiválasztása és támogatása, képességeik fejlesztése minden pedagógusunk fontos feladata.

Az osztályon belüli **csoportbontás, a differenciált oktatás, a kiscsoportos tanulási formák** alkalmazása ugyanúgy szolgálja ezt a célt.
Intézményünk egyéb területeken is hangsúlyt fektet a település, a kisebbségi önkormányzatok és a szülők igényeire.
Hatásukra kezdődött el a **német nyelvoktató nemzetiségi oktatás**, amely a nemzeti identitás tudatosítása mellett kitűnő nyelvi képzést biztosít a programban részt vevő tanulók számára.
Az **informatika oktatásban** nem csak a normál tantervű, hanem a speciális nevelési igényű tanítványaink is részesülnek, amellyel biztosítani kívánjuk, hogy végzett tanulóink rendelkezzenek a korszerű ismeretszerzéshez alkalmas képességekkel és készségekkel.
A tanórán kívüli **művészeti oktatás-nevelés** feladatait a tagintézményként működő Alapfokú Művészeti Iskola látja el, amely iskolánk épületében kapott helyet.

A tehetség felismerése általában nem egyszerű feladat. Ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink minél hamarabb ismerjék fel a tehetségeket, ehhez megfelelő pedagógiaipszichológiai-ismeretekkel rendelkezzenek.

Különös figyelmet igényel az **átlagosnál magasabb intelligenciájú sajátos nevelési igényű tanulók speciális tehetségének felismerése, kibontakoztatása.**
A tehetséggondozás mind a tanórák, mind a tanórán kívüli foglalkozások feladata

A tehetséges tanulók fejlesztésének lehetőségei iskolánkban:

Tanórákon:
- személyre szabott feladatok
- differenciált munka
- önálló kutatómunkára, kiselőadások tartására ösztönzés,
- mindennapos testnevelés

Tanórán kívül:
- helyi szaktárgyi versenyek
- tanulmányi versenyekre való felkészítés
- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, levelezős, sport, kulturális)
- tehetséggondozás/középiskolai előkészítő
- könyvtárlátogatás, könyvtárhasználat
- informatika szaktanteremben-tanári felügyelettel-előre egyeztetett időpontban számítógép és internet használata
- szabadidős tevékenységek szervezése: pl.: színház és múzeumlátogatások
- tanulmányi kirándulások
- szervezett szabadidős programok
- iskolai sportkör
- énekkar

1.6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

A tanulási kudarcban többféle, a tanulással kapcsolatos zavar összegződik. Az egyes típusokat külön kell választani ahhoz, hogy a velük kapcsolatos teendők megfogalmazhatók legyenek. A különválasztást diagnosztikus felmérések, illetve szakértői- és szakvélemények alapján végezzük.

Az egyik típusba azokat a tanulókat soroljuk, akik a tanulási képesség fejlődési zavara következtében feltűnően nehezen tanulnak, akiknél biológiai-pszichológiai és kedvezőtlen környezeti hatások együttesen okozzák a tanulási kudarcot.

Nehézségeik enyhítéséhez, felzárkóztatásukhoz egyéni tervre van szükség. Terápiaként biztosítjuk az elfogadó, támogató környezetet, fejlesztjük önértékelésüket, megpróbáljuk önbizalmukat növelni. Differenciált tanítási módszerek alkalmazásával is segítjük fejlődésüket.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók másik csoportját képezik azok, akiknek *tanulási zavarát*:

- a tanulmányi előmenetelben való gátoltság jellemzi

- akiknél e gátoltság következménye az alacsony tudásszint, a gyenge tanulmányi teljesítmény és rossz tanulmányi eredmény
- akiknél a sikertelenség együtt jár a tanulási kedv és tanulási aktivitás hiányával, helytelen tanulási szokásokkal
- akik gyakran „unatkoznak” órákon.

Külön csoportban kell kezelni az alulteljesítő tanulókat, azokat, akik messze lehetőségeik, képességeik alatt teljesítenek. A továbbhaladás feltétele a tanulók *felzárkóztatás*a.

A felzárkóztatás alapvető célja:

- a megismerő, munkavégző, és alkalmazási képességek kialakítása
- a felkészültségbeli hiányok pótlása
- a kudarcélmények csökkentése
- a gondolkodási képességek fejlesztése
- a tantárgyi tartalmak elmélyítése

Feladataink:

A tanév elején szintfelmérésekkel kiszűrjük azokat a tanulókat, akiknek egy-egy tananyagból vagy egy-egy tantárgyból felzárkóztatásra van szükségük.

A diagnosztizálás megállapítja a következőket:

- a tanulási képesség hiányát
- a motivációs zavarokat
- a magatartásbeli, szocializációs problémák társulását, a tanulási képességhiányokat.

Rávilágít e nevelési hiányosságokból fakadó egyéb hátrányosságokra is, mint:

- kifejezőkészség és szókincs hiánya
- kommunikációs és kapcsolatteremtő készség hiánya
- beszéd és nyelv helytelen használata

A következő lépés a tanórai és tanórán kívüli segítségadás.

A különböző tanulási nehézségek esetén a következő módszereket alkalmazzuk a felzárkóztatás során:

- Tanulási képességek hiánya esetén:
  - csoportbontás
  - korrepetálás
  - differenciált foglalkozások
  - csoportmunka
  - könyvtári óra
- Magatartásbeli zavarok esetén:
  - ifjúságvédelmi felelős, osztályfőnök és szülők közös tevékenysége

- a probléma kezelésére alkalmas szakember, szervezetek, szervek bevonása

➢ Rosszul motivált tanulóknál:

- egyénre szabott feladatok adásával sikerélményhez juttatjuk a tanulókat
- tanulási kedv felkeltése
- aktivitás fokozása
- tanulmányi módszerek változtatása

A lemaradó tanulók érzelemvilágával, annak alakulásával mélyrehatóan foglalkozva rávilágítunk arra, hogy csak a tanuláshoz való pozitív viszonyulással érhető el a siker. A tanulmányi munkában sikertelen tanulók magatartásában konfliktusok mutatkoznak, frusztráltakká válnak. A sikerélmény, az elismerés, a tudás motiváló tényezővé válásával a hátrányok jelentősen csökkenthetők.

A felzárkóztató foglalkozásokon megvalósítandó feladatok:

- Tudatos tanulásszervezés
- Egyénre szabott tanulási módszerek kimunkálása
- Beilleszkedési nehézségek csökkentése
- Cselekvő tanulás módszerének alkalmazása
- Közös tevékenységek színvonalának emelése
- Gyakorló órák számának növelése
- Tanórán kívüli művelődési, kulturális tevékenység bővítése
- Kifejezőkészség javítása
- Igényes beszédkultúra fejlesztése
- Következetes számonkérés

A felzárkóztatás során alkalmazott tevékenységformák:

- Tanórai felzárkóztatás otthoni feladatok adásával
- Tanórán kívüli felzárkóztató foglalkozások
- Rendszeres ellenőrzés
- Napközi és tanulószoba biztosítása
- Közös színház- és múzeumlátogatás
- Előadások tartása
- Szituációs játékok.

1.6.3 A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

Beilleszkedési, magatartási nehézség, zavar az általános társadalmi normáktól eltérő viselkedést jelent. Az alkalmazkodás hiánya szembetűnő lesz. Kialakulásának okai a lelki fejlődés zavarában, öröklött, korai károsodásban kereshetők. Az iskola és a jól vagy rosszul szocializált gyermek összetalálkozása, az elvárt munka feltételrendszerének ugrásszerű megváltozása a gyermek életkor – specifikus, lelki, illetve társaslélektani konfliktus-lehetőségein kívül egy sor nehézséget hozhat a felszínre: teljesítményzavar, magatartászavar, kapcsolatzavar.

Cél: Lehetőség szerint alkalmassá tenni ezeket, a tanulókat az „együttélésre”, együttműködésre. A perifériára szorulásuk, antiszociális helyzetbe való lecsúszásuk megelőzése. A tolerancia képességének fejlesztése (tapintat, empátia, udvariasság tisztelet, érdeklődés).

Az iskola feladata:

- A beilleszkedési- és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók felismerése, vezető tüneteik kiválasztása.
- Vizsgálati kérelem a Nevelési Tanácsadótól. Meg kell keresnünk a tanuló értékeit, melyek elengedhetetlen feltételei lesznek a fejlesztő munkához. A kiváltó okok kiderítése.
- A magatartási problémák felmérésének és megoldásának is a legfontosabb eszköze a kommunikáció. Fel kell kutatnunk, hogy a problémák a sajátos családi háttérből, iskolai körülményből, vagy esetleg súlyosabb lelki betegségből adódnak-e. Rendszeres kapcsolatot tartunk a szülői házzal.
- Az érzelmi kapcsolatok kialakulását és fejlesztését, a kapcsolattartási készségek elmélyítését segítjük. Minél több közös élmény szerzésére törekszünk, mert a közös élmények megfelelő alapot teremthetnek, hogy a gyermek ’kinyíljon’. Közös elfogadás, kulturált konfliktuskezelés a feladatunk.
- A tanulóinkban az önismeret, az önértékelés, és a pozitív énkép igényének kialakítása elengedhetetlen. Következetességre nevelünk és a kivárás képességét kialakítjuk.
- Olyan környezet kialakítása a cél, amely alkalmas az el- és befogadásra, együttműködésre. A beilleszkedést segítő szükséges feltételeket biztosítsa szakember: fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógypedagógus, iskolapszichológus.
- Fontos a gyermekkel kapcsolatos információk átadása, azok tapintatos kezelése. A gyermekkel kapcsolatban lévő nevelők egymást segítik munkájukban, közös megbeszéléseket tartanak.
- A fejlesztéshez szükséges helyiség eszközeinek, felszereltségének bővítése elengedhetetlen.

Módszerek:

- Biztonságot nyújtó, megértő, bizalmon alapuló légkör, környezet kialakítása. Állandóság fontossága, megteremtése
- Következetes, megfelelő határokat szabó korrekciós nevelés. Ne legyenek hézagok, legyenek azonosak az elvárások.
- Együttműködés a tanuló szűkebb és tágabb környezetében fellelhető segítő erőkkel: hatékony együttműködés a családdal: épüljön ’híd’ szülő- pedagógus között.
- Nevelési tanácsadó, családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, gyámhivatal, szociális munkások, ifjúságvédelmi felelős bevonása. Az intézmények legyenek együttműködők, ’kéz a kézben’, az információáramlás legyen hatékony.
- Szabadidő hasznos eltöltésére való nevelés. Minél több közös élmény: játék a kölcsönös elfogadás érdekében
- Konfliktus helyzetekben az osztályközösség pozitív erejének alkalmazása. A pedagógusok gyógypedagógusok közös megbeszélése.
- Esetmegbeszélés, egyéni esetkezelés, egyénre szabott-egyéni bánásmód előtérbe helyezése.

A megvalósulás színterei

- iskola, osztályközösség, tanórák, osztályfőnöki órák,
- napközi, tanulószoba,

- rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos foglalkozások egyéni terv szerint,
- felzárkóztató jellegű foglalkozások egyéni terv szerint,
- szabadidős foglalkozások,
- művészeti oktatás
- családlátogatás, fogadóórák, szülői értekezletek.

A beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdők beilleszkedését segítő folyamat fő tevékenységi formái:

- csoportmunka
- a vezető/kezelendő fő tünetekre célzott fejlesztő - oktató - gondozó programok megtervezése, a programok végigvezetése és értékelése,
- kompenzáló, gyógyító tevékenység (pl.: figyelemzavar esetén),
- hiánypótló, felzárkóztató tevékenység (pl.: iskolai teljesítménybeli probléma),
- preferáló, megerősítő tevékenység (pl.: önértékelési zavaroknál),
- viselkedésbefolyásoló tevékenység (pl.: alkalmazkodási-, beilleszkedési gondoknál félénkség vagy agresszivitás),
- tanácskozó jellegű tevékenység (szűkebb- tágabb környezetre irányuló),
- elfogadás, elfogadtatás, türelem, tolerancia,
- megértő, elfogadó attitűd, pozitív megerősítés,
- érzelmi biztonság, az állandóság biztosításának, a biztonságérzet kifejlődésének segítése,
- azoknak a témaköröknek a beépítése, amelyekkel segíthetjük szocializációjukat (egészséges életmód különös hangsúllyal)
- differenciált, érdeklődési körhöz kapcsolódó tanulásirányítás,
- személyre szóló, konkrét, előremutató szöveges értékelés,
- amennyiben indokolt a tanuló felmentést kaphat egyes tantárgyak, tantárgyrészek minősítése alól.

Az iskolában, az osztályban előforduló viselkedési problémák megnyilvánulási formái, személyiségproblémák, amelyek az érzelmi élet zavarára engednek következtetni:

- Nyugtalan, túl mozgékony.
- Figyelmetlen, szétszórt.
- Túlzottan fáradékony.
- Visszahúzódó.
- Fél az iskolától, a feladattól.
- Támad, verekszik.
- Szopja az ujját, rágja a körmét.
- Iskolába induláskor fáj a feje.
- Keveset beszél, hamar sír.

Iskolánkban a magatartási problémák enyhítésére vagy megszüntetésére, a sikeresebb iskolai haladás és beilleszkedés elérése érdekében a következőket tesszük:

- Felfigyelünk az ilyen tanulókra.
- Kapcsolat az óvodapedagógusokkal. A leendő első osztályos tanítók óvodai hospitálása a nagycsoportban.
- Az okok megkeresése a megnyilvánulás hátterének feltárására irányuló tevékenységet végzünk és ennek megfelelő segítő eljárást dolgozunk ki.

- A szülőt bevonjuk a probléma megoldásába, enyhítésébe, a vele való együttműködés nélkülözhetetlen.
- Az osztályban tanító szaktanárok beilleszkedést, segítő tevékenységüket egymással és az osztályfőnökkel együttműködve végzik. Elfogadó szemléletmódjuk nélkülözhetetlen.
- Külső szakemberek (pszichológus, orvos, gyógypedagógus) segítségének igénybevétele.
- Kiscsoportos illetve egyéni felzárkóztató foglalkozások.
- Napközis csoportokat szervezünk. Életkoruknak megfelelően az önálló ismeretszerzés módszerét tanítjuk meg elsajátítani.
- Igazán fontosnak tartjuk a jó tanár –diák –szülő viszony kialakítását.

1.6.4 A sajátos nevelési igényű tanulók integrációját segítő tevékenységek

Nkt. szerint: „Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd”

Alapelv:

A részképességzavar tüneteit mutató tanulók sajátos nevelési igényeinek kielégítése a rehabilitációs célú órakeretben a tanulók fejlesztése egyéni terápiás terv alapján történik.
A kialakulatlan részképesség jellegének megfelelően az oktatásban érvényesíteni kell a számonkérési, értékelési, esetleg - indokolt esetben, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alóli mentesítés lehetőségét.

Cél:
- Megszűnjön, vagy enyhüljön a tanulók intelligencia szintjének ellentmondó teljesítménybeli elmaradása;
- Alakuljon ki a matematikai érdeklődés, a mechanikus számlálás képessége, a mennyiség- állandóság;
- Szűnjenek meg a matematika nyelvhasználatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében jelentkező hiányosságok.

Feladat:
- az egészséges énkép és önbizalom kialakítása;
- a kudarctűrő-képesség növelése;
- az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai diszlexiás, diszgráfiás tanulóknál:
- Kialakuljon a tanulóban az intellektusának és mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás-íráskészség, kifejezőkészség;
- váljon az olvasás és írás eszközzé az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a testséma biztonságának kialakítása;
- a téri és időrelációk kialakítása praktikus és verbális szinten;
- a vizuomotoros koordináció gyakorlása;
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése;
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint a vizuális és auditív észlelésre alapozó módszerrel;
- az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;

A fejlesztés kiemelt céljai diszkalkuliás tanulóknál:

- alakuljon ki a szám és műveletfogalom, a biztonságos testséma;
- fejlődjön a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a matematikai nyelv tudatos használata.

A fejlesztés feladatai:

- az érzékelés-észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- a testséma kialakítása;
- a téri relációk biztonsága;
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása;
- a szerialitás erősítése;
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése, a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások megtalálása és alkalmazása.

Magyar nyelv és irodalom: A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése kap kiemelt szerepet.
Az élő idegen nyelv: Tanításnál a nyelvoktatás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.
Matematika: A kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést.
A fejlesztőpedagógusok feladatai

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről; figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik több pedagógussal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;

- terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon - egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben;
- a habilitációs - rehabilitációs foglakozásokat egyéni, csoportos formában tartja;
- a fentiek ismeretében fejlesztési tervet készít;
- a foglalkozások anyagának, tapasztalatainak feljegyzését folyamatosan végzi;
- az intézmény minden tanév végén (lehetőleg május 15-ig) jelzi a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé azoknak a tanulóknak az adatait, akinek a következő tanévben kötelező felülvizsgálatuk lesz;
- a fejlesztőpedagógus a rehabilitációs foglalkozásokat az egyéni fejlődési lapon dokumentálja.

A pedagógiai célkitűzések, feladatok eszközei és eljárásai, tárgyi feltételei

Az oktatás-nevelés területén eszköznek tekintjük a tanítási órákat és a tanításon kívüli órákat, a fejlesztő foglalkozásokat.
A sajátos nevelési igényű tanulók inkluzív nevelése, oktatása során szoros együttműködés megvalósítására törekszünk: a gyermek diagnózisát felállító szakértői bizottság, a gyermek fejlesztését végző logopédus, fejlesztőpedagógus, az osztálytanítók, a napközis nevelők, és a szülők között.
Tárgyi feltételei:

- fejlesztő szoba
- fejlesztő és terápiás eszközök
- fejlesztő játékok
- fénymásoló
- számítógép,
- szakkönyvek,
- írásvetítő

Követelményekben való eltérés és a számonkérés módja:
Sajátos nevelési igényű tanulóink a szakértői véleményben foglaltaknak megfelelően minősítjük, értékeljük.
Számonkérés alkalmával a segédeszköz használatának lehetőségét biztosítjuk.
A követelményekben való eltérést is személyre szabjuk, az egyéni haladási ütemet biztosítjuk. (pl. felmentések, tantárgyi mentesítések)

1.6.5 Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Az iskolai gyermekvédelem célja:

- a nevelési-oktatási intézményben a pedagógusok ill. más alkalmazottak által ellátott gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok összehangolása,
- a gyermek érdekeinek képviselete,
- a tanulók családi és szociális viszonyainak minél sokrétűbb megismerése és a lehetséges veszélyek feltérképezése,
- együttműködés a szülőkkel, nevelőtársakkal, hatósággal, hivatott állami, társadalmi, egyházi, stb. intézményekkel,

- prevenció: A tanulók minél gazdagabb iskolai tevékenységének, programjának biztosítása, valamint problémáiknak minél korábbi felismerése és hatékony kezelése, a súlyosabbá válás megelőzése,

Általános feladat: a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek veszélyeztetésének, bántalmazásának megelőzése a nevelés, az oktatás, az egészségügyi szolgáltatások, gyermekjóléti ellátások biztosításával.

Legfontosabb feladatok:

- A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat ellátók összefogják az iskola gyermekvédelmi munkáját, elkészítik az iskolai munkaterv gyermekvédelmi fejezetét, segítik a pedagógusokat gyermekvédelmi munkájukban, tájékoztatják őket az ifjúságvédelemmel kapcsolatos rendelkezésekről, a jogszabályi változások figyelemmel kísérése, rendszeres ismertetése, megbeszélése a nevelőtestület tagjaival.
- A veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint magatartászavaros gyermekek nyilvántartása, fejlődésének figyelemmel kísérése.
- A HH/HHH nyilvántartás rendszeres egyeztetése a Családsegítő Központtal és az önkormányzat, illetve a járás gyámügyi előadójával:
- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak.
- Kapcsolattartás a családokkal, ez elősegítheti a hatékony és gyors lépések megtételét; családlátogatásokon való részvétel a veszélyeztető okok feltárása érdekében.
- Összehangolni az osztályfőnöki, az alsó tagozatos és felső tagozatos szakmai és szülői munkaközösség gyermekvédelmi programját, tevékenységét.
- Az osztályfőnökökkel a szülői munkaközösség tagjaival együttműködve minden tanév elején felmérést készítenek az iskola veszélyeztetett- és hátrányos helyzetű gyermekeiről, javaslatot dolgoznak ki a szociális támogatásokra és pedagógiai gondozásukra. Végrehajtásukat figyelemmel kísérik.
- Az osztályfőnökök bevonásával, figyelemmel kísérik a beiratkozást, a felmentett tanulók életét, osztályozó vizsgára való felkészítését.
- Az iskolaorvossal, védőnővel együttműködve gondoskodnak a gyermekek egészségügyi ellátásáról, az egészségnevelési feladat részeként a kábítószer-ellenes program kidolgozásának segítése, végrehajtásának figyelemmel kisérése, szükség esetén intézkedés megtételének kezdeményezése az igazgatónál.
- Segítenek a veszélyeztetett- és hátrányos helyzetű gyermekek iskolai közösségbe való beilleszkedésében.
- Segítséget nyújtanak a szükséges környezettanulmány és pedagógiai jellemzések elkészítésében.
- Védő-óvó intézkedéseket javasolnak, ill. ezek megvalósításában közreműködnek.
- Rendszeresen figyelemmel kísérik az iskolai hiányzásokat.
- Állandó kapcsolatot tartanak a gyermekjóléti intézménnyel (Családsegítő Központ)
- Munkájukról félévente tájékoztatja a Nevelőtestületet, egyéb intézkedések alkalmával az igazgatót.
- A gyámhatóság munkájának segítése véleményezés, tájékoztatás, jelentés adásával.
- A felnőttkori devianciák kialakulásának megelőzése érdekében felvilágosító, megelőző tevékenységet folytatnak.

A gyermekvédelem módszerei

- a tanulók szociális hátterének ismeretében egyéni és személyes nevelési módszerek megtalálásával segítségnyújtás a gyermekeknek;
- a tanulók, a szülők érzelmi megnyerése, mely nagymértékben elősegítheti a tevékenység sikerességét;
- kedvező iskolai élmények nyújtása a gyermek ártalmas élményeinek ellensúlyozására;
- értékközvetítésre való törekvés az érintett tanulók esetében;
- meghatározó szerepe miatt az iskolába járás megszerettetése a gyenge eredményű, helytelen magatartású gyermekekkel is.

Gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységünk eszközei

- beszélgetés a szülőkkel szülői értekezleteken, fogadó órákon, családlátogatások alkalmával,
- felvilágosítás, tanácsadás, propaganda
- iskolai követelményrendszer érvényesítése
- rendszeres kapcsolattartás és együttműködés a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival
- együttműködés: szaktanárok, osztályfőnökök, ifjúságvédelmi felelős, iskolán kívüli segítő intézmények munkatársai.

Az iskola által adható támogatás lehet:

- segítség a tanulmányban
- az életvitel segítése
- nevelői, osztályfőnöki tanácsadás

1.6.5 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Iskolánk valamennyi pedagógusa egyik legfőbb feladatának érzi a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásán túl ***a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában, megelőzésében, megszüntetésében*** végzett tevékenységet. A gyermekek személyiségének feltérképezéséhez alapvetően fontos a családi környezet megismerése, ezért szoros kapcsolatot igyekszünk kiépíteni a szülői házzal. A személyes kontaktus megteremtése ez esetben **a *kölcsönös bizalomhoz vezető út*** egyik módja.

A szocializációs zavarok, devianciák felismerése sokszor igen egyszerű, máskor szinte lehetetlen. *A **probléma-megelőző gyermekvédelem*** érdekében alapvetővé vált a mindenkori szociális állapot felmérése, nyomon követése, az eredmények értékelése és a tendenciák megállapítása. Így az iskolában a veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű (az aktuális tanév október 1-jei állapota alapján) gyerekek számának változását folyamatosan figyelnünk kell, a nehéz körülmények között élő, a munkanélküli családtaggal bíró, vagy a csonka családban felnövő gyermekek arányára és az ebből adódó gondjaikra is nagyobb odafigyeléssel kell lennünk.

Mivel rossz a szociális helyzet, a családok működési zavara, a szülők devianciája, műveltségének hiánya miatt nő a veszélyeztetett gyerekek száma, ez az iskolától a mentálhigiéniai funkciójának kiteljesítését **követeli meg.** Ezért *követő és preventív stratégiát* is alkalmazva a tanulókat olyan tudásanyaggal és gyakorlattal igyekszünk ellátni, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy világos döntéseket hozzanak (testi-lelki-szociális) egészségükkel kapcsolatban.

A szociális hátrányok enyhítését ***segítő tevékenységünkkel a tanulók esélyegyenlőségét is*** biztosítjuk.

Mindezt iskolánkban a következő tevékenységi formák szolgálják:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése már az iskolakezdéstől – az első osztályosok bemeneti mérése alapján – megtörténik.
- Differenciált tanulásszervezés.
- Kooperatív technikák alkalmazása.
- Felzárkóztató, ill. tehetséggondozó programok szervezése.
- Az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni, illetve csoportos használata.
- Motiválás arra, hogy a gyermek iskolaotthonos, napközis vagy tanulószobai ellátásban részesüljön.
- Délutáni szabadidős tevékenységek szervezése.
- Drog- és bűnmegelőzési programok, rendőrségi előadások.
- Mentálhigiénés programok: védőnők, gyermekorvos segítségével.
- Pályaorientációs tevékenység.
- Tanulmányi kirándulások.
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon. Értesítés különböző csatornákon (hirdetések, helyi tv, sajtó, hírlevelek, stb.)
- Szükség esetén családlátogatások.
- Helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése.
- Kapcsolatfelvétel a szolgáltató intézményekkel, az áthelyező bizottságokkal.
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása.
- Ösztöndíjak.

1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Az iskola legfontosabb partnerei a tanulók és a szülők, ezért a velük való kapcsolat kialakításában a bizalom és a kölcsönös felelősség elvének gyakorlatára helyezzük a hangsúlyt. Mind a tanulókkal, mind a szülőkkel nyitott, támogató, személyre szóló kapcsolat megteremtésére törekszik mind az iskola, mind a pedagógusok.

Az intézmény növendékeinek közösségét ***diákönkormányzat*** képviseli intézményünkben, így a diákönkormányzat által biztosítja az iskola a lehetőségét, hogy a tanulók összességét érintő ügyekben tájékozódhassanak, valamint azokban a kérdésekben, melyekben a jogszabályok erről rendelkeznek ***egyetértési, illetve véleményezési jogukat gyakorolhassák***. (lásd:SZMSZ-ben)

Az iskola egyik alapvető működési elve, hogy a társadalmi környezet folyamatos változásaira reagálva, kölcsönös bizalomra épülő megfelelő iskolai klíma kialakításával nemcsak az iskola fejlődésének, az eredményes pedagógiai munkának lehetőségét, de a tanulók személyiségének gazdagodását, kiteljesedését, ezáltal az intézmény presztízsének, hírnevének erősítését is elősegítsék a tanulók, a szülök és a pedagógusok közösen, együtt, együttműködve.

1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

Az eredményes nevelő–oktató munka fontos feltétele a szülőkkel való kapcsolattartás. Partnerként kezelésük, az iskolaéletéről, gyermekükről történő széleskörű tájékoztatásuk együttműködési készségük záloga. Fontos, hogy elvárásaikat, javaslataikat, kéréseiket és véleményüket közölni tudják az iskolával. Érezniük kell, hogy érdekeink közösek. A jó együttműködés feltétele, hogy a szülő bizalommal fordulhasson az iskolához. Az iskola pedagógiai programját a szülők és érdeklődők az iskola tanári szobájában és az igazgatói irodában bármikor megtekinthetik, elolvashatják. A szülő és az iskola kapcsolattartásában döntő fontosságú szerepe van az osztályfőnöknek. Az együttműködés olyan folyamat, melynek során a közös cél elérése csak feladatmegosztással érhető el.
Ezért fontos hogy:

- tájékoztassuk a szülőket: nevelési céljainkról, alkalmazott eljárásokról, módszerekről, mindennapjainkról,
- tegyük kapcsolatainkat tartalmassá, erősítsük fokozatosan, javítsuk folyamatosan azokat,
- kérjük ki a szülők és tanulók véleményét az őket is érintő iskolai döntésekben,
- biztosítsunk alkalmat arra, hogy a szülők gyermekeikkel együtt tevékeny résztvevői legyenek intézményünk életének,
- mérjük fel partnereink igényeit, hogy elvárásaiknak eredményesen meg tudjunk felelni.

Pedagógusok mindennapi feladatai e közös munka érdekében

- Kezeljék partnerként, nevelőtársként a családot, a szülőt, alakítsanak ki vele jó kapcsolatot (fogadóóra, nyíltnap, családlátogatás)
- Ismerjék tanulóik családi hátterét, azok szerkezetét, életmódját, értékrendjét benne a gyermek helyzetét, szerepét (családlátogatás alkalmankénti beszélgetések)
- Osszák meg a szülővel a gyermekéhez kapcsolódó megfigyeléseiket, tapasztalataikat. Vita esetén szakmailag indokolják véleményüket, intézkedéseiket.
- Tartsanak rendszeres kapcsolatot a problematikus gyermekek szüleivel, lehetőségeikhez mérten próbálják kedvező irányba terelni az általuk hibásnak vélt nevelési gyakorlatot.
- Adjanak szakmailag indokolt tanácsot a gyermekkel kapcsolatos nevelési, magatartási és tanulmányi problémák megelőzésére.
- Tájékoztassák a szülőt rendszeresen, ha szükséges azonnal, a gyermek előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról.
- Törekedjenek bevonni a szülőt közvetlen iskolai, nevelési feladatok megoldásába is.

Szülők mindennapi feladatai e közös munka érdekében

- Ismerjék a köznevelési törvényben meghatározott kötelességeiket, és azt gyakorolják is.
- Érdeklődjenek gyermekeik iskolai munkájáról.
- Közvetítsenek olyan adatokat, amelyek gyermekük tanárai számára fontosak lehetnek.
- Gyermekük érdekében próbáljanak meg elfogulatlanul ítélkezni.
- Működjenek együtt az iskolával, a pedagógussal.

Megvalósulás feltételei mindkét oldalról az érdeklődés, megvalósulásának színterei a fogadóórák, családlátogatások, alkalmankénti beszélgetések.

A közös munkához a következő szervezeti keretek állnak rendelkezésünkre:

- osztály szinten a szülői munkaközösségek (osztály SZM)

- iskolai szinten az iskolai SZM

A szülői munkaközösség működéséről maga dönt. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködését az SZMSZ és a Házirend szabályozza.

A szülői jogok gyakorlásának módozatai:

- Az iskola Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető az igazgatónál és az iskola honlapján.
- Az iskola nyitott bármilyen szülői kezdeményezésre, amely működését, Pedagógiai Programjának megvalósítását segíti.
- A Házirend kivonatából minden tanuló kap.
- A szülő gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről a tájékoztató füzetből tájékozódhat.
- A szülő az iskolát érintő javaslatait, észrevételeit a szülői fórumon mondhatja el és itt kap választ azokra. Írásban feltett kérdéseire legkésőbb 30 napon belül kap írásos választ.
- A szülők a tankönyvek és taneszközök kiválasztásakor élhetnek véleményezési jogukkal.
- A partnerek együttműködésének javítását mindhárom fél kezdeményezheti.

1.8.1 A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Az együttműködés során először azokat a kérdéseket kell rendezni, hogy milyen módon működhet közre, segítheti a **szülő** az iskolában folyó nevelőmunkát, illetve az iskola milyen módon és formában nyújthat segítséget a **szülőnek** gyermeke helyes neveléséhez.

A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken,
- őszinte véleménynyilvánítást,
- együttműködő magatartást,
- aktív közreműködést a partneri igények, elégedettség- és elégedetlenség mérésében
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését,
- érdeklődő-segítő hozzáállást.

Iskolánk a gyermekek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálja:

- osztály szülői értekezletek (félévente legalább egy),
- fogadó órák, (minden hónapban)
- családlátogatások,
- rendkívüli megbeszélések,
- nyílt napok, nyílt órák szervezése
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- pályaválasztási tanácsadás

Jól segíthetik az **együttműködést** az iskolánkban kialakult hagyományok közös ápolása, fejlesztése, az iskolai ünnepségek egyéb rendezvények is.

Ezek a következők:

- tanévnyitó
- iskolai versmondó versenyek,
- karácsonyi műsor,
- farsangi rendezvények,
- anyák napi műsorok,
- szülői bál
- ballagási ünnepség,
- tanévzáró

A felsorolt események alkalmat teremtenek az iskola számára, hogy bemutathassa a nevelő-oktató munka folyamatát, annak eredményeit és nehézségeit a szülők számára. A szülők közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek gyermekeik fejlődésével, haladásával kapcsolatosan. A programok lehetőséget adnak a szülők aktív részvételére, az együttműködésre is.

1.8.2 A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

- kötelező tanítási órák,
- nem kötelező iskolai órák,
- énekkari órák,
- közös kirándulások,
- klubdélutánok,
- közösen végzett hasznos munkák,
- sportversenyek, vetélkedők,
- diák fórumok,
- személyes megbeszélések,

1.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

A vizsgaszabályzat célja

A vizsgaszabályzat célja, hogy szabályozza a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjét.

A jogszabályban foglalt szabályozás szerint

- tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit (írásbeli, szóbeli, gyakorlati)

- és az értékelés rendjét a nevelőtestület a pedagógiai program alapján határozza meg és a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozza.

A tanulmányok alatti vizsgák célja:

- azon tanulók osztályzatainak megállapítása, akiknek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítményük és érdemjegyeik alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai Programja szerint nem lehetett meghatározni

- a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.

A vizsgázó **pótló vizsgát** tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelnie kell.

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett *tanulmányok alatti vizsgákra,* azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- javítóvizsgákra,
- pótviszgákra,
- különbözeti vizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- *akik átvételüket kérik az intézménybe* és ennek feltételeként az intézmény igazgatója *különbözeti vizsga letételét írja elő.*

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Az osztályozó vizsga

Az intézményi osztályozó vizsgát a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát kell tennie teljesítményének értékelése céljából a tanulónak, ha a tanítási év során jogszabályban meghatározott mértékű igazolt és igazolatlan hiányzást gyűjtött össze, s emiatt félévi vagy év végi osztályzatát nem tudta a szaktanár megállapítani.

Az osztályozó vizsgához vezető hiányzás mértéke 250 óra, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák több mint 30 % - a.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és év végi jegyek lezárását megelőző két hétben, ha

- felmentést kapott –kérelmére - a mindennapi kötelező tanórai foglalkozások látogatása alól a szerint sajátos helyzete miatt,

- engedélyt kapott arra, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.

A tanulmányok alatti vizsgán a tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.

A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az Intézmény nem a Pedagógiai Programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta.

Az osztályozó vizsgát megismételni, eredményén javítani nem lehet. Ha a szabályosan megtartott osztályozó vizsga elégtelen, a tanulónak a tanévet ismételnie kell.

A különbözeti vizsga

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg.

Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az intézmény a különbözeti vizsga letételét. Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az intézmény a megkezdeni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézmény vezetőjének határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében.

A javító-, illetve pótvizsga

Ha a tanuló tanév végén – a tantárgyak számától függetlenül- elégtelen osztályzatot kap, javítóvizsgát tehet.

Abban az esetben, ha a tanuló tanév végén elégtelen osztályzatot kap egy vagy két tantárgyból, pótvizsgát tehet.

Javítóvizsga/Pótvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között szervezhető.

A javítóvizsga/pótvizsga bizottságban a kérdező tanár lehetőség szerint ne a tanulót javítóvizsgára utasító kollega legyen.

A tanulót a vizsga eredményéről azonnal tájékoztatni kell.

Független vizsgabizottság előtti vizsga

A tanuló alapvető joga, hogy tanulmányai során pedagógusaitól független bizottság előtt, tanulmányok alatti vizsgát tehet, amely lehet osztályozó-, és javítóvizsga.

A tanuló – kiskorú tanuló esetén a szülője aláírásával – a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző huszonkettedik munkanapig, amennyiben hiányzás miatt nem

értékelhető és osztályozó vizsga letételére kap engedélyt, az engedély megadását követő három napon belül jelentheti be, ha független vizsgabizottság előtt kíván vizsgát tenni.

A tanuló amennyiben a tanév végén valamely tantárgyból / tantárgyakból megbukott, s javítóvizsgát tehet, a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy a javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehesse le.

A tanulmányok alatti vizsgák szervezésének alapelvei

A vizsgabizottság minimum három főből áll. Az általa ellátandó feladatok

- elnök
- kérdező tanár
- ellenőrző tanár

Az elnök

- felel a szabályok betartásáért,
- ellenőrzi a vizsgázók adatait, vezeti a jegyzőkönyvet,
- ha kell szavazást rendel el

Kérdező tanár(ok)

- csak megfelelő tanári végzettséggel lehet
- lehetőség szerint ne az kérdezze a tanulót, aki vizsgára küldte.

Az igazgató felel a vizsgák szabályos lebonyolításáért.

Ellenőrző tanár

- lehetőség szerint szakos tanár
- felel a vizsga szabályszerűségéért

Az írásbeli vizsga általános szabályai

- a tanteremben minden padban csak egy diák ülhet
- a feladatlapot az iskola pecsétjével kell ellátni, fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a tanuló nevét és a dátumot
- a feladatlap megoldásának ideje 45 perc
- a vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával

Ha a vizsgázó az írásbelin szabálytalanságot követ el, a felügyelő tanár e tényt jegyzőkönyvben rögzíti, és felvezeti a feladatlapra és jelenti az igazgatónak.

Az írásbeli vizsga javítása

- a szaktanár az adott vizsganapon piros tollal kijavítja az írásbeli dolgozatot
- ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapja és értesíti az igazgatót

A szóbeli vizsga általános szabályai

- a vizsgázónak a vizsga előtt minimum 15 perccel kötelező megjelennie
- a szóbeli vizsgán minden tanuló a tantárgyakhoz kapcsolódó segédeszközökkel készül az önálló feleletre
- a felkészülési idő legalább 20 perc, kivétel ahol nincs felkészülési idő
- a felelet során a tanuló a felkészülési idő alatt készített jegyzeteit használhatja
- ha a vizsgázó az adott témából teljes tudatlanságról tesz tanúbizonyságot, egy alkalommal kisegítő kérdést kaphat

Ha a szóbelin a vizsgázó szabálytalanságot követ el, az elnök figyelmezteti, jegyzőkönyvet készít és a vizsgabizottság dönt a szóbeli eredményéről, szabálytalanságok esetében a vizsgabizottság elnöke értesíti az igazgatót, aki a törvények alapján dönt.

A gyakorlati vizsga általános szabályai

A gyakorlati vizsgarész a vizsga feladatok számától függetlenül egy érdemjeggyel kell értékelni.

Az értékelés rendje

A vizsgatárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

Vizsgatárgyak részei

Irodalom	írásbeli + szóbeli vizsga
Magyar nyelvtan	írásbeli + szóbeli vizsga
Történelem	írásbeli + szóbeli vizsga
Idegen nyelv	írásbeli + szóbeli vizsga
Matematika	írásbeli + szóbeli vizsga
Fizika	írásbeli + szóbeli vizsga

Földrajz	írásbeli + szóbeli vizsga
Biológia	írásbeli + szóbeli vizsga
Kémia	írásbeli + szóbeli vizsga
Informatika	gyakorlati vizsga
Testnevelés	gyakorlati vizsga

1.10 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

A tanköteles korú gyermek átvételéről, osztályba sorolásáról a szülő felvételi kérelme alapján az igazgató dönt, az osztályfőnök javaslatát figyelembe véve.
A tanuló átvételére a tanítási év közben bármikor lehetőség van.
Az átvételi kérelemkor a felvételi kérelmeknél meghatározott iratokat, az elvégzett iskolai évfolyamokat igazoló bizonyítványt is be kell mutatni. Előzetesen az iskolaigazgatója kiállít egy befogadó nyilatkozatot.
Az iskolai átvételi kérelem elbírálásáról értesíteni kell:
- a kiskorú tanuló szülőjét, (nagykorú esetén a tanulót),
- az előző iskola igazgatóját.

1.11 A tanuló felvételének szabályai

A Nkt. szóló 2011. évi CXC. törvény 50. § (8) bek. foglalt felhatalmazás alapján a kormányhivatal határozza meg az általános iskolák felvételi körzetét.
A jogszabályok alapján a megyei kormányhivatal Veszprém megye teljes közigazgatási területére meghatározza a felvételi körzethatárokat. A járási kormányhivatalok pedig megküldik az iskoláknak a tanköteles, körzetébe tartozó leendő 1. osztályos gyermekek névsorát 30 nappal a beiratkozás időpontja előtt.
A tanköteles tanulók felvétele ez alapján történik.

- **Jelentkezés, kérelem az iskolai felvételhez**

A szülőtől írásbeli felvételi kérelem benyújtását kell kérni akkor, **ha az iskolába jelentkezők száma várhatóan meghaladja a felvehető létszámot**, így a kérelmeket rangsorolni kell.

A jelentkezésre vonatkozó kérelemnek tartalmaznia kell legalább a következőket:
- a gyermek adatait (neve, születési hely és ideje, lakóhelye /tartózkodási helye/),
- az iskolai felvételi elbírálásnál figyelembe veendő körülményeket, így pl.: a gyermek halmozottan hátrányos helyzete stb.

Az iskola által rendszeresített formanyomtatványt át kell adni a szülőnek, illetve segítséget kell nyújtani a nyomtatvány kitöltésekor.
A kérelmeket azok beérkezésekor az iskola iratként, az iratkezelés szabályai szerint köteles kezelni.

A kérelmek alapján az iskolaigazgató által kijelölt személy a kérelmet bejegyzi az iskolai felvételi előjegyzési naplóba.

- **Az iskolába történő felvételről szóló döntés**

A döntésre jogosult személy

Az iskolába történő felvételről az iskolaigazgató dönt.

Felvételi követelmények előírásának tilalma

Az általános iskolában történő jelentkezők számára felvételi vizsga nem szervezhető. A kötelező felvételt biztosító iskola a jelentkező felvételét – feltéve, hogy lakóhelye, annak hiányában tartózkodási helye a körzetében található – nem kötheti felvételi követelmény teljesítéséhez.

A döntéskor figyelembe veendő szempontok

Az iskolai felvételről az iskolaigazgató
- iskola első évfolyamon indítható osztályok száma, és az osztályonként engedélyezett maximális létszám szerint felvehető létszám, valamint
- az iskolába jelentkezők száma függvényében dönt.

Az iskolaigazgató a felvételről történő döntése előtt összesíti az iskolai felvételt kérők számát és összeveti azt a felvehető gyermeklétszámmal.

Az iskolaigazgató a döntésekor köteles figyelembe venni a következőket:
- a fenntartó által meghatározott osztályokat, az osztályonként felvehető maximális gyermeklétszámot,
- a fenntartó által meghatározott rangsor felállítási szempontot.

Az iskolaigazgató köteles a felvételi kérelmeket, jelentkezéseket a következő sorrendben teljesíteni:

1. ***Közvetlen felvételi kötelezettség körébe tartozó jelentkezők felvétele:***
   - azokat a gyermekeket, akik tekintetében az iskola a kötelező felvételt biztosító iskola (azaz, amely tanuló lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye az iskola körzetében található),
   - azokat a gyermekeket, akik számára az iskola kijelölt iskola (az ilyen tanuló felvételét csak helyhiány miatt lehet megtagadni).

2. ***A kötelező felvételi kötelezettség körén túli jelentkezők felvétele:***
   - ha a felvételi kötelezettség teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmek is teljesíthetők, akkor először a hátrányos helyzetű tanulók kérelmét kell teljesíteni
   - a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni olyan iskoláknál, ahol a településen több iskola is van, azokat, akiknek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen van, ahol az iskola székhelye található,
   - a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál – olyan iskoláknál, ahol a településen több iskola is van - előnybe kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában a tartózkodási helye azon a településen található, ahol az iskola székhelye található

3. Az előző pontok szerint további jelentkezők felvétele is lehetséges, akkor:

- a fenntartó vonatkozó előírásai szerinti rangsort kell figyelembe venni,
- először előnybe kell részesíteni iskola körzeten kívüli gyermek közül azokat, akiknek a testvére az iskolában tanul, amennyiben szabad férőhely marad,
- másodszor előnybe kell részesíteni iskola körzeten kívüli gyermek közül azokat, akiknek a testvére az iskolában tanult.

Pótfelvételre vonatkozó hirdetmény

Amennyiben az iskola a kötelező felvétel teljesítése után még tud további felvételi kérelmeket is fogadni, az iskolaigazgató köteles közzé tenni a pótfelvételi lehetőségét.

A kérelmek rangsorolása

Az adott rangsorolási szint esetében a jelentkezők közötti döntés lehetséges módjai:

- sorsolással történő döntés,
- sorsolás nélküli döntés.

A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait az iskola Házirendje tartalmazza.

Sorsolás nélkül eljárásra vonatkozó szabályok

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felvételi (átvételi) kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető:

- a sajátos nevelési igényű tanuló, továbbá
- az a tanuló, akinek ezt sajátos helyzete indokolja.

A jelentkező tanulónak a sajátos nevelési igényét dokumentumokkal kell alátámasztania.

A tanuló sajátos helyzete a helyi önkormányzati rendelet alapján vizsgálható, mivel annak feltételeit a helyi önkormányzat határozza meg.

A döntést megalapozó nyilvántartás

Az iskolaigazgató a döntése megalapozásához – a kérelmek, illetve az iskolai felvételi előjegyzés napló adatai alapján - nyilvántartást vezethet, melyben a rangsorolást elvégezheti.

A nyilvántartásnak célszerű tartalmaznia a következőket:

- a gyermek nevét,
- a járási hivatal által megadott listában történő szereplés tényét,
- a gyermek lakcímét,
- a kérelmek rangsorolásánál figyelembe veendő szempontokat,
- a rangsor kategóriába sorolását,
- a rangsor kategórián belüli besorolását,
- a sorsolásra kijelölés és a sorsolás eredményét,
- előzetes döntést a felvételről, illetve a felvétel elutasításáról.

Az iskolaigazgató a felvételi kérelmekről, ha valamennyi kérelemnek

- eleget tudott tenni, a szülők értesítésével, egyszerűsített határozatban dönthet,

ha nem tudott eleget tenni, a kérelmek:

- jóváhagyásáról értesítésben, egyszerűsített határozatban,
- elutasításáról határozatban köteles dönteni.

Kérelemnek helyt adó, illetve az elutasító döntés tartalmi követelményei:

A kérelemnek helyt adó értesítésnek, egyszerűsített határozatnak a kormányhivatal által kiadott formanyomtatványnak kell lennie.

A határozatok iratnak minősülnek. A kérelemnek helyt adó határozatok közlése történhet szóban, illetve írásban. A szóbeli közlés tényét azonban az iratra fel kell jegyezni. Az elutasító döntést írásban kell közölni.

A jelentkezés elutasítása esetén a szülő/gondviselő érdeksérelemre hivatkozással nyújthat be kérelmet 15 napon belül a KLIK illetékes Tankerületi Igazgatóhoz.

- **Az iskolai beíratásra vonatkozó szabályok**

Az iskolai beíratás időpontja
Az iskolába a tanköteles tanulókat az első évfolyamra a fenntartó által meghatározott időszakban beíratni.
Az iskolaigazgató köteles gondoskodni az iskolai beíratás időpontjának nyilvánosságra hozataláról.

A beíratáshoz szükséges dokumentumok
A szülő a gyermek beíratásakor köteles bemutatni:

- jogszabály előírása alapján

- a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosító és a lakcímet igazoló hatósági igazolványt,
- a gyermek fejlettség elérését tanúsító igazolást, amely lehet:
  - óvodai szakvélemény
  - nevelési tanácsadásban végzett iskolaérettségi szakértői vélemény
  - sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a Szakértői Bizottság szakértői véleménye

- a beíratáshoz szükséges további dokumentumok:

- a gyermek TAJ kártyája
- NEK azonosítót tartalmazó adatlap

A beíratás jogi következményei

A beíratás napján jön létre a gyermek tanulói jogviszonya.
A tanuló a tanulói jogviszonyon alapuló jogait a beíratás időpontjából kezdve gyakorolhatja.
Jogszabály, illetőleg az iskola házirendje egyes jogok gyakorlását az első tanév megkezdéséhez kötheti.
Az iskola magasabb évfolyamba lévő tanulót nem kell beíratni.

A beíratáskor átadandó dokumentumok

Az Nkt. alapján a tanulónak beiratkozáskor át kell adni az iskola házirendjét, a tanulói házirendet.

A jelentkezéssel, beíratással kapcsolatos nyilvánosságra hozatal

Az iskolaigazgató a fenntartó által meghatározottak alapján köteles nyilvánosságra hozni:
- az intézmény körzetét,
- az intézménybe történő jelentkezés időpontját,
- az intézménybe történő beiratkozás, illetve a pótbeíratás időpontját.

A nyilvánosságra hozatal minimum követelményei:

- iskola honlapja,
- az iskola bejáratára kifüggesztett hirdetmény.

A beíratási hirdetménynek tartalmazni kell

- a beíratási, valamint a pótbeíratási időpontokat,
- a beíratás módját,
- egyéb a beíratáshoz szükséges információkat (a szükséges okmányok felsorolását stb.)

Az iskolaigazgató köteles a hirdetmények meglétét és olvashatóságát folyamatosan figyelemmel kísérni, és szükség esetén gondoskodni a hirdetmények pótlásáról.
A nyilvánosságra hozatalról a beíratási határidő előtt legalább harminc nappal korábban gondoskodni kell.
A jelentkezéssel és pótjelentkezéssel kapcsolatos információkat a beíratáshoz hasonlóan nyilvánosságra kell hozni.

Beírási napló

Az iskolába felvett gyermekek nyilvántartására – a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 4. számú melléklete alapján – az A.Kö.1118.számú beírási naplót kell vezetni.
A beírási naplót az iskolatitkár vezeti.
A gyermeket csak akkor lehet

- felvenni a naplóba, ha beiratkozott,
- a tanulói nyilvántartásból törölni, ha a gyermek tanulói jogviszonya az iskolában megszűnt.

2. Az intézmény helyi tanterve

A tanterv választás szempontjai

- a helyi hagyományok figyelembe vétele
- alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz
- alkosson egységes szerkezeti rendszert
- tartalmazzon korszerű ismeretanyagot
- egymásra épüljön a tantárgyi és a tananyagstruktúra
- legyen alkalmas sokoldalú ismeretszerzésre
- tartalmazzon sokoldalú képességfejlesztési lehetőséget
- alapozza meg a továbbtanulást

2.1 A választott kerettanterv megnevezése

A választott tanterv forrása: EMMI kerettanterv, 51./2012. EMMI rendelet

A kerettantervek közül az alábbiakat alkalmazzuk:

Tantárgy megnevezése	**Változat**
Fizika	B változat
Kémia	B változat
Biológia-egészségtan	B változat
Ének-zene felső tagozat	A változat
Ének-zene alsó tagozat	A változat
Hon és népismeret	A változat

2.2 A választott kerettanterv óraszámai

A választott kerettanterv tantárgyait és kötelező minimális óraszámait, valamint a szabadon tervezhető tárgyakat és óraszámait az alábbi táblázatok tartalmazzák.

Alsó tagozat (1-4. évfolyam) általános óraterv heti óraszám

Tantárgy	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	8	8	8	8
angol nyelv				3
Matematika	5	5	5	4
Erkölcstan v. hit és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2

Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órák				
Dráma és tánc	1	1	1	1
Tánc és mozgás				
Informatika				1
Tanórai időkeret	**26**	**26**	**26**	**29**

Alsó tagozat (1-4. évfolyam) nemzetiségi nyelvoktató kisebbségi heti óraszám

Tantárgy	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	7	7	7	8
Nemzetiségi német	5	5	5	6
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan v. hit és erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	4	4	4	4
Szabadon tervezhető órák				
Dráma és tánc				
Tánc és mozgás				
Informatika				
Tanórai időkeret	**27**	**27**	**27**	**29**

Felső tagozat (5-8. évfolyam) általános óraterv heti óraszáma

Tantárgy	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Angol nyelv	3	3	3	3
Matematika	4	4	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Erkölcstan v. hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			1,5	1,5

Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			
Informatika	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	4	4	4	4
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órák				
Dráma és tánc	1	1	1	1
Tánc és mozgás				
Természettudományi gyakorlat	1	1	1	1
Tanórai időkeret	**29**	**28**	**32**	**31**

Felső tagozat (5-8. évfolyam) nemzetiségi nyelvoktató kisebbségi heti óraszám

Tantárgy	**5. évf.**	**6. évf.**	**7. évf.**	**8. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Nemzetiségi német	6	6	6	6
Matematika	4	4	4	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Erkölcstan v. hit- és erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Biológia-egészségtan			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			
Informatika	2	2	2	2
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	4	4	4	4
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órák				

Dráma és tánc	1	1	1	1
Tánc és mozgás				
Természettudományi gyakorlat	1	1	1	1
Tanórai időkeret	**32**	**31**	**35**	**34**

SNI tanulók heti óraterve

Tantárgy	**1. évfolyam**	**2. évfolyam**	**3. évfolyam**	**4. évfolyam**
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7	8
Matematika	5	5	4	5
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika			1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	**2**	**2**	**2**	**2**
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**

2.3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az intézmény tervet készít minden évben a következő tanévre a tanulócsoportjainak szükséges:

- tankönyvek
- tanulmányi segédletek
- taneszközök, egyéb felszerelési tárgyak tekintetében.

Az iskola szülői munkaközösségnek törvényben meghatározott jogánál fogva véleményezheti, illetve korlátozhatja a tervezetet (ez nem jelenti a felszerelések megvételének vétóját). Az elfogadott terv módosítására abban az esetben van lehetőség, ha a szülőre fizetési kötelezettség hárul.

Az érintett szaktárgyi, illetve iskolaszakaszokat felölelő tagozati munkaközösségek az iskolavezetés közreműködésével készítik el az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök listáját.

A kiválasztás legfőbb elvei:

- NAT konform legyen
- igazodjon a választott tantervhez
- feleljen meg a pedagógiai célkitűzéseknek
- vegye figyelembe a képzési formák sajátosságait (emelt szintű, általános tantervű)
- vegye figyelembe az életkori sajátosságokat
- hagyományok

A tantárgyak tanításához a tanulók életkori sajátosságait figyelembe vevő, szaknyelv használatát fokozatosan bevezető és alkalmazó taneszközök, tankönyvek közül lehetőleg olyanokat kell használni, amelyek lehetőséget biztosítanak a sokoldalú képességfejlesztésre, tartalmukban korszerűek, és tananyagstruktúrában a tanulói ismeretszerzés sajátosságaihoz illeszkednek, ezért a tananyag eredményesebb elsajátítását teszik lehetővé.

A taneszköz kiválasztásánál érdemes előnyben részesíteni az alább jellemzőket, ha azok értelmezhetők az adott taneszközre:

- taneszköz családokat,
- a munkáltató-tevékenykedtető jellegű, ezzel is pozitívan motiváló,
- feladatokban gazdag,
- egyéni haladást jól szolgáló, differenciált tanulást-tanítást támogató
- önálló tanulásra ösztönző, azt lehetővé tevő, tehát tanulásirányítást jól megvalósító,
- tanultakat rendszerező és jól strukturált,
- tipográfiailag jól szerkesztett (pl. ábrák, kiemelések), didaktikailag jól felépített tankönyveket.

2.4 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A Nemzeti Alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek. Összekötik a műveltségi területek bevezetőit és fejlesztési feladatait.

Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonyainak alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll; a felelősség önmagukért; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

Hon- és népismeret

A tanulók ismerjék a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Ismerjék meg a városi és a falusi élethagyományait, jellegzetességeit.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

A tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások és másság iránt.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, szakmai, kulturális életben. Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges.

Gazdasági nevelés

Az iskolai nevelés során kellő figyelmet kell fordítani a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére, és a személyiségnevelés fontos részének kell tekinteni az okos gazdálkodás képességének kialakítását, továbbá azt, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.
A megszerzett ismereteket legyen képes használni a későbbi élete, majd a munkaerőpiacra lépés során.

Környezettudatosságra nevelés

A tanulók kapcsolódjanak be a közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A tanulás tanítása

Minden pedagógus teendője, hogy tanítsa a gyermeket tanulni. A tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében. A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása: alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése).
A tanulás során folyamatosan fejlődjenek azok a kulcskompetenciák, amelyekre a további élete során is szükséges az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.
A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módját, stratégiáit, stílusát, szokásait.

Testi és lelki egészség

Életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és

fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismerjék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskolai és a közlekedés, veszélyes anyagok - egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel.

Felkészülés a felnőttlét szerepeire

Fontos eleme a pályaorientáció, amelynek célja, hogy segítse a tanulók további iskola - és pályaválasztását. Az iskolának átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt. A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiailag tervezett fejlesztése.

A fenti kompetenciák fejlesztését kiemelten kezeljük, s a NAT fejlesztési területeivel együtt a helyi tantárgyi programokban, tanmenetekben fogalmazódik meg a megvalósításuk.

2.4.1 Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Kisgyerekkorban a tanulás, az iskolába járás inkább életmód, mint életprogram. Ugyanakkor a gyerekek tisztában vannak azzal, miért járnak iskolába, tudomásuk van a tanulás értékéről, ha ez a szülők szemében is érték.

Ezért az iskolai életbe való beilleszkedést tekintve fontos tényezőnek tartjuk a szülők értékrendjének megismerését és befolyásolását.

Jelentős szerepe van a tanítónak, hiszen az ő attitűdje egy életre meghatározhatja a kisgyermek tanuláshoz való viszonyát.

A kisiskolás életében jellemző tevékenység a játék.

A játékszeretet fejlesztését gazdag játékprogram kidolgozásával, működtetésével oldjuk meg, az életkortól függően fokozódó komplexitású játékok megtanításával, megszerettetésével. A tanulás-tanítás gyakorlatában pedig a játék, játékosság gazdag eszköztárát, módszertanát használjuk.

Célszerűnek tartjuk tantárgyaink anyagában feltárni azokat a témákat, amelyeket játékos módszerekkel dolgozhatunk fel.

Az alapozó szakasz egyik lényeges - vagy talán a leglényegesebb - feladatának az alapképességek kialakítását tartjuk, ezért az olyan tanulási módszereket használunk, amelyek ezt a célt szolgálják.

Köztudomású, hogy gyerekeink közül sokan és egyre többen ún. részképesség-zavarokkal küzdenek. Többen kialakulatlan beszédtechnikával beszélnek. Sokaknak nehézséget okoz az írás, olvasás, számolás megtanulása, majd készségszintű elsajátítása. Pedig ezek olyan képességrendszerek, melyek nélkül az értelem fejlődése akadályozott.

Az első osztályba lépő gyerekek részére logopédiai - pszichológiai szűrést szervezünk, majd a rászoruló tanulókat egyéni felzárkóztatásban részesítjük a logopédus és fejlesztőpedagógus segítségével.

A bevezető szakasz ideje alatt a mindennapos testnevelés során igyekszünk kialakítani a tanulókban az igényt a rendszeres testmozgásra.

A természet iránti szeretetüket tanulmányi kirándulások alkalmával is felébresztjük.

A figyelem és fegyelem, valamint a kötelesség tudat kialakítása a tanulókban.

2.4.2 A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

Erre a korosztályra jellemző az érdeklődési kör kiszélesedése, a versenyszellem kialakulása, a gyűjtőszenvedély. Nevelési feladatainkat döntően ezek a sajátosságok határozzák meg. Ezen jellemzőkre támaszkodva történhet az alapkészségek fejlesztése, az ismeretek bővítése. Iskolánk igyekszik egyre jobban figyelembe venni és eredményesen kezelni a tanulók közötti fejlettségbeli, fejlődési, valamint a sajátos adottságbeli, érdeklődési, tanulási, stílusbeli különbségeket. Ennek érdekében a tehetségesebb tanulóinkat a tanórákon differenciáltan foglalkoztatjuk, matematika és magyar nyelv tantárgyak esetében nívócsoportokat alakítunk ki. Tanórán kívüli tevékenységeket szervezünk számukra. Ugyanakkor a lassabban haladók számára felzárkóztató foglalkozásokat tartunk.

Életmód óráinkon nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód kialakítására, valamint a környezetvédelmi nevelésre.

Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megismerjék nemzeti kultúránkat. Magyar irodalom, valamint életmód óráinkon, tanulmányi kirándulások alkalmával kiemelten fontos szerepet kap ez a terület.

2.4.3 Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Elsődleges feladatunk a megszerzett alapkészségek megszilárdítása, az új ismeretek rendszerezése. E célokat szolgálja a felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozásaink megszervezése.

Kiemelt szerepet kap a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése. Fontosnak tartjuk más kultúrák megismerését és elfogadását.

Törekszünk a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás kialakítására. Témanapokat szervezünk, melyeknek keretében felhívjuk diákjaink figyelmét a környezet sajátosságaira, minőségi változásaira, a természet és ember alkotta értékekre és azok megőrzésére.

Az egészségnevelés területén megtanítjuk gyermekeinket a betegségek megelőzésének módjára. Kialakítjuk bennük az alapvető erkölcsi és etikai normákat. Kiemelt szerepet kapnak a káros szenvedélyekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére irányuló tevékenységek.

2.4.4 A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra.

Fontos feladatunk ebben a szakaszban a helyes - társadalmilag elfogadott - erkölcsi normák feltárása, a gyermeki világkép formálása, a pozitív értékek közvetítése tanulóinknak.

Nagyon lényegesek az önértékelési motívumok, az önbecsülés és önbizalom. Kialakulásuk érdekében igyekszünk olyan feladatokat adni tanulóinknak, melyek megfelelnek a tanuló kompetenciájának: erőfeszítést igénylőek, de sikert ígérőek. Énképük kialakítása során ne

Kiemelt hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartás és viselkedés fejlesztésére. Erre a szakórákon, tanulmányi kirándulások alkalmával, környezetvédelmi programok szervezésével számtalan lehetőségünk nyílik.

2.5 Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon:

- a helyi tanterv óratervében meghatározott kötelező tanórai testnevelésórákon
- a diáksportkörben sportoló tanulók számára heti 2-2 órás kötelező sportköri foglalkozáson való részvétellel (ez esetben az iskola a tanulótól sportköri tagdíjat nem szedhet)
- napköziben/iskolaotthonban

- a külső szakosztályokban igazolt, versenyszerűen sportoló tanulók számára a szakosztályban történő sportolással – a köznevelési törvényben meghatározott tartalommal beszerzett igazolás benyújtásával

A mindennapos testnevelés céljai

Alsó tagozaton

- A természetes mozgásformákat felhasználva hozzászoktatni a gyerekeket a rendszeres testmozgáshoz.
- Szellemi – fizikai egyensúly megvalósítása (tanulás – pihenés – táplálkozás -mozgás)
- A testnevelés tantárgyba beépített tartásjavító tornával a gerincbetegségek megelőzése és tartáskorrekció
- Általános kondicionálás
- Különböző szabadidős tevékenység biztosítása, melyet a tanulók rendszeresen, szívesen és örömmel végeznek.

Az alsó tagozaton tanítók gondot fordítanak arra, hogy a tanulók esetleges lemaradását a mozgáskészségekben a megfelelő játékos formában szintre hozzák.

Iskolánkban az alsó tagozaton sok tanuló napközis, illetve iskolaotthonos rendszerben tanul. Ezért a délutáni szabadidős tevékenységben, az érintett tanítók és napközis nevelők, tudatosan irányított rendszeres sportfoglalkoztatást terveznek be.

Mozgásanyaga: körjátékok, sportjátékok, népi gyermekjátékok, labdás ügyességfejlesztés, alkalmankénti séta.

Az atlétika órán felkészítjük a gyerekeket a helyi, iskolai versenyekre.

Felső tagozaton

A serdülő kor a testedzés megalapozásának, tovább erősítésének ideje. Ekkor jellemző megnyilvánulása a versengés, versenyzés. A légző és keringési rendszer erőteljes fejlesztése különösen fontos, az állóképesség és az általános izomerősítés lép előtérbe.

A testnevelés órák anyagába beépített tartásjavító tornával törekszünk a gerincbetegségek megelőzésére, a meglévők korrekcióját gyógytestnevelés órákon végezzük.

Az iskolai programok összeállításánál figyelembe vesszük, hogy minél több gyerek jó hangulatban, kedvvel és aktívan vegyen részt a sporttevékenységekben.

A tömegsport versenyeken „nem a győzelem, hanem a részvétel a fontos” elvet valósítjuk meg.

Lehetőségek a mozgásra

- Séta – gyaloglás

Egyre több tanuló érkezik kocsival az iskolába. Ennek megszüntetésére bevezetjük a "Gyalog az iskolába" mozgalmat, meghirdetjük a „Legsportosabb osztály" versenyt.

- Futás

A futás minden sport alapja, a munkabírás növelésének egyik legalkalmasabb eszköze.

- Tömegsport

Különböző osztályversenyeket rendezünk: teremlabdarúgó kupa, zsinórlabda, asztalitenisz, sor- és váltóversenyek.

Formái:

- iskolai futóversenyek
- sor- és váltóversenyek
- őszi- tavaszi atlétika versenyek alkalmazkodva a tanmenetben leírt tevékenységekhez, tervekhez
- téli sportok, versenyek (szánhúzás, hóvárépítő- verseny, hógolyó csata)
- kerékpáros verseny a közlekedési szabályok megismertetésével, betartásának szükségességével a várpalotai rendőrség közreműködésével.

Azon tanulóink számára, akik – az iskola-egészségügyi szolgálat, vagy a szakorvos - szakvéleménye szerint gyógytesnevelési ellátásra szorulnak, a gyógytestnevelési foglalkozásokat a megyei szakszolgálat biztosítja heti 2 órában itt helyben, az iskolánkban.

2.6 A választható tantárgyak, foglalkozások szabályai

Iskolánkban választható tantárgy a **német nemzetiségi nyelv**, amelyet a szülők igényelhetnek leendő elsős gyermekeik számára. /Az erre vonatkozó szabályokat, illetve a tanórán kívüli foglalkozásokra vonatkozó részletes szabályokat Házirendünk tartalmazza/.

Az állami általános iskolában az **erkölcstan óra helyett választható hit- és erkölcstan oktatás** megszervezésének szabályai:

- Az iskola igazgatója kijelöli azt a március 1. és 14. közötti időpontot, amikor az egyházi jogi személy tájékoztatást tarthat a tanulóknak, szülőknek, és erről tíz nappal előtte tájékoztatja az egyházi jogi személyt. Az egyházi jogi személy képviselője a beiratkozáskor is jelen lehet.
- Az igazgatónak biztosítania kell, hogy a hit-és erkölcstan oktatásához kapcsolódó papíralapú dokumentumokat a szülők megismerjék.

- Az iskola március 16. és 31. között nyilvánosságra hozza – az iskola honlapján, illetve a helyben szokásos módon – a következő tanévben a hit- és erkölcstan oktatást vállaló egyházi jogi személyek megnevezését, illetve képviselőjének nevét, címét.
- Beiratkozáskor, átiratkozáskor a szülőnek nyilatkoznia kell, hogy az erkölcstan oktatást, vagy valamelyik egyházi jogi személy által szervezett hit-és erkölcstan oktatását igényli gyermeke számára. A nyilatkozattal a szülő egyben hozzájárul, hogy az iskola a gyermeke nevét és osztályának megnevezését átadja a választott egyházi jogi személynek.
- Abban az esetben, ha a szülő nem tesz nyilatkozatot, az iskola a tanuló számára erkölcstan oktatást szervez.
- Ha valamely egyházi jogi személy nem vállalja a hit-és erkölcstan oktatást a szülőnek ismételten nyilatkoznia kell arról, hogy erkölcstant, vagy hit-és erkölcstant választ gyermeke számára.
- A szülő írásban igényelheti olyan egyházi jogi személy hit-és erkölcstan oktatását is, amely nem tartott tájékoztatót az iskolában. Az ilyen igényről az igazgató írásban értesíti a szülő által megjelölt egyházi jogi személy képviselőjét.
- A beiratkozást követő három napon belül az iskola átadja a hit-és erkölcstan oktatására jelentkezett tanulók fent megnevezett adatait, és egyeztetést folytat a tanulócsoportok kialakításáról.
- Az erkölcstan helyett választott hit-és erkölcstan órákat elsősorban az erkölcstan órák számára az órarendben meghatározott időben kell megtartani.
- Amennyiben az egyházi jogi személy az erkölcstan órával azonos időpontban a hit- és erkölcstan órát nem tudja megtartani, az érintett szülők írásbeli egyetértése alapján, illetve az iskola és az egyházi jogi személy írásos megállapodása alapján a hit – és erkölcstan órákat más időpontban vagy más időpontban az iskola épületén kívül is meg lehet tartani.
- A fenntartót június 30-ig kell tájékoztatni a hit-és erkölcstan oktatására létrehozott csoportok létszámáról.
- Tanév közben a hit-és erkölcstan oktatásban meghatározott csoportbeosztás nem változtatható.
- Amennyiben a szülő a következő tanévre vonatkozóan az erkölcstan vagy hit-és erkölcstan tantárgyra vonatkozó választását módosítani kívánja, az erre vonatkozó szándékát minden tanév május 20-áig írásban közli az igazgatóval és az érintett egyházi jogi személy képviselőjével.
- Amennyiben a szülő a tanuló számára a második-nyolcadik évfolyamokon **erkölcstan helyett hit-és erkölcstan** vagy **más egyházi** jogi személy által tartott **hit –és erkölcstan oktatást** választ, a tanulmányok megkezdésének feltételeit az újonnan választott egyházi jogi személy határozza meg.
- A hit-és erkölcstan tantárgy értékelése és minősítése az iskolai Pedagógiai Programunkban meghatározottak szerint történik.
- Amennyiben az egyházi jogi személy nem tud gondoskodni a hitoktató, hittantanár szakszerű helyettesítéséről, az iskola biztosítja a hit-és erkölcstan órán részt vevő tanulók felügyeletét.

2.7 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az esélyegyenlőség érvényesítése, valamennyi hátrányos helyzetű csoport részére, a közoktatásban kiemelt feladat. Különösen a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

Az egyenlő bánásmód követelményének és a szegregáció-mentességnek, mint esélyegyenlőségi alapfeltételnek a közoktatási intézményen belül érvényesülnie kell.

Mint a helyzetelemzésből is kitűnik, iskolánkban a tanulók között fokozatosan nő a hátrányos, a halmozottan hátrányos, és a veszélyeztetett helyzetű, valamint az etnikai kisebbséghez tartozó tanulók száma.
Az egyes osztályok tanulói között a hátrányos helyzet tekintetében nincs számottevő különbség.

Az iskola programja az esélyegyenlőség megteremtése érdekében:

1. Kiszűrni azokat a tanulókat, akik
   - a családi, mikrokörnyezetből adódóan hátrányos helyzetűek
   - a családi házon kívüli környezet miatt hátrányos helyzetűek
   - iskolai körülményeiket tekintve hátrányos helyzetűek
   - csonka családban nőnek fel
   - munkanélküli szülők gyermekei
   - átmenetileg hátrányos helyzetűek.
2. A hátrányos helyzet felmérése, integrálása, a hátrány meghatározása, egyeztetés a gyermekvédelemmel.
3. A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek megtervezése, ütemtervének elkészítése.
4. A tevékenységi formák megvalósítása ütemterv szerint.
5. Eredmények számbavétele => fejlesztési tevékenység tervezése a következő tanévre.

Az esélyegyenlőség megteremtésével kapcsolatos elvárások:

- Kompetencia alapú oktatás.
- Az intézményben tilos a hátrányos megkülönböztetés (bármiféle okból), továbbá minden olyan különbségtétel, kizárás, korlátozás vagy kedvezés, amelynek célja vagy következménye az egyenlő bánásmód megszüntetése vagy akadályozása. A feladatellátás módjára vonatkozó döntések, intézkedések meghozatalakor a gyermek, a tanuló mindenekfelett álló érdekét kell figyelembe venni.
- Különös figyelmet kell fordítani a tanulási nehézségekkel küzdő gyermekekre, továbbá az integrált nevelésre, oktatásra. Az intézmény járuljon hozzá az esélyegyenlőtlenség csökkentéséhez, a szegregációs és a diszkriminációs jelenségek megszüntetéséhez.
- A nevelő-oktató munka és a helyi programok összeállítása során kerüljön előtérbe a kompetenciaalapú képzéshez kapcsolódó minőségfejlesztési, intézményértékelési, pedagógiai mérési-értékelési ismeretek fejlesztése, az ezekhez szükséges eszközök, módszerek bevezetése.

- **Az alapfokú nevelés és oktatás szintjein**: A tanulási folyamatot megkönnyítő alapképességek és készségek, továbbá az alkalmazási kulcskompetenciák fejlesztése kiemelt feladat legyen az intézményben.

A szociális hátrányok enyhítését a következő tevékenységi formák szolgálják:

- Iskolaotthonos oktatás
- Tehetséggondozó programok szervezése
- Önismereti csoportok létrehozása (működtetése)
- Drog- és bűnmegelőzési programok
- Mentálhigiénés programok
- Pályaorientációs tevékenység
- Kirándulások
- Fesztiválok, bemutatók
- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon.
- Helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése.
- Motiválás arra, hogy a gyermek tanulószobai, vagy napközis ellátásban részesüljön.
- Kapcsolatfelvétel a szolgáltató intézményekkel, az áthelyező bizottságokkal.
- A tankönyvtámogatás elveinek, mértékének meghatározása
- Támogatások: étkezési, alapítványi
- Ösztöndíjak
- Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.
- Tanulási technikák megmutatása, próbálgatása, gyakorlása.
- Állandóság, bizalom, megértés, segítőkészség, együttműködés, megerősítés, játékos jelleg biztosítása.
- Felzárkóztató, képességfejlesztő foglalkozások:
    - Kiscsoportos, csoportos szervezeti formában, tanítók és szaktanárok irányításával.
    - Hosszabb hiányzás miatti lemaradás pótlása.
    - A hiányok egyéni- és kiscsoportos pótlása, esetleg újratanítás.
    - A felzárkóztatásra szoruló gyerekeknek biztosítani a felzárkózás lehetőségét, valamint a követelményrendszernek való eredményes megfelelés lehetőségét.
    - Alapkészségek fejlesztése, megerősítése (kompetenciafejlesztés).
    - Önálló tanulásfejlesztés.

Az esélyegyenlőség szinterei és a feladatai

Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók segítése

- törvényi támogatások biztosítása
- egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása
- anyagi támogatáshoz juttatás segítése (alapítványi, pályázati)

Beilleszkedési, magatartási nehézséggel, tanulási zavarral küzdő tanulók segítése

- szükséges szűrővizsgálatok
- fejlesztési foglalkozások az iskolában, Nevelési Tanácsadóban
- egyéni foglalkozások, egyéni fejlesztés

- a tanulmányok kiemelt nyomon követése

Veszélyeztetett tanulók segítése

- a veszélyeztetettségi kör pontos feltérképezése
- a veszélyeztetett tanulók fokozott figyelemmel kísérése
- támogatások, lehetőségek szerinti biztosítása: pszichológiai, anyagi (alapítványi)

2.8 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Tanórai számonkérés formái:

- szóbeli felelet
- írásbeli számonkérés
- gyakorlati számonkérés

Az írásbeli beszámoltatás formái, rendje, korlátai

- Írásbeli felelet (röpdolgozat) (max. 20 perc)
- Dolgozat a szaktanár által meghatározott anyagból (max. 45 perc)
- Témazáró dolgozat: a törzsanyag adott témaköreinek elsajátítását mérő írásbeli számonkérés (max. 45 perc)
- Egyéb a szaktanár által meghatározott forma:
  - feladatlap (max. 45 perc)
  - fogalmazás (max. 45 perc)
  - tesztlap (max. 45 perc)

Az írásbeli beszámoltatás rendje:

- írásbeli felelet bármikor alkalmazható
- témazáró dolgozatként írható: tesztlap, feladatlap, írásbeli dolgozat, fogalmazás (évente 3 – 4 alkalommal)

Korlátozás: az írásbeli dolgozat megírásának időpontját egy héttel előre tudatni kell a tanulókkal. Egy tanítási napon egy adott tanulócsoport legfeljebb két dolgozatot írhat. Egybeesés esetén a magasabb óraszámú tantárgy dolgozatát kell előnyben részesíteni.
A tanulók értékelésében betöltött szerepe: Kétes esetben a dolgozatjegy hangsúlyozott szerepet kap a tanuló értékelésében.

A tanulók teljesítményének értékelése

Az értékelés alapelvei

- sokoldalú, tervezett és megbízható legyen
- személyre szóló legyen
- fejlesztő, ösztönző jellegű legyen
- ne legyen megtorló, fegyelmező jellegű
- folyamatosságot biztosítson
- az iskolai (munkaközösségi) követelményrendszerre épüljön

- biztosítsa a szóbeli és írásbeli értékelés egészséges arányát
- legyen tárgyszerű (mik az erős pontok, melyek a gyengeségek, hogyan lehetséges a javítás)
- félelemmentes légkörben történjen
- ismert legyen a követelményrendszer tanár, diák és szülő előtt.

Ahhoz hogy alapelveink megvalósulhassanak, a tanév elején az egyes tantárgyak követelményeit, illetve minden téma megkezdése előtt világosan meg kell fogalmazni és a tanulók tudomására kell hozni. Az egyes tantárgyak egységes iskolai követelményrendszerét minden tanár köteles betartani.

Az értékelés formái

Szóbeli értékelés történik

- a tanítási órákon, ahol a tanár folyamatosan megerősít, korrigál, segít, tanácsot ad
- a tanár megragadja a tanórán kívüli lehetőségeket is
- a szaktanárok által az évközi érdemjegyek és az osztályzatok megállapításakor
- a fogadó órákon
- a szülői értekezleten az osztályfőnökök által
- az osztályfőnök az osztályban tanító tanárok véleményét is közvetíti a magatartás- és szorgalom jegyek kapcsán
- az osztályfőnök által a naplók és ellenőrzők havi felülvizsgálatakor
- az iskola által szervezett programok értékelésekor (kirándulás, színházlátogatás, iskolai műsorok, vetélkedők stb. kapcsán)
- a tantestület előtt (szélsőséges esetben)
- az igazgató vagy az igazgatóhelyettesek által (kiemelkedő eredmények, illetve fegyelmi vétségek kapcsán)

Szöveges értékelés írásban

- a szaktanár vagy az osztályfőnök által szükség esetén (kiemelkedő teljesítmények illetve problémás tanulók) dicséretek illetve elmarasztalások beírása az ellenőrző könyvbe
- a szaktanárok dolgozatokra írott véleményei
- külső felkérésre készített minősítések, vélemények (gyermekvédelem, rendőrség, bíróság, pályázatok stb.)

Értékelés és minősítés

- **A pedagógusok minden tanév első óráján a tantárgy követelményrendszere mellett ismertetik saját értékelési rendszerüket** a hiányzások és mulasztások következményeit, a pótlási és javítási lehetőségeket. A szaktanárok a tanulók teljesítményét tanév közben érdemjegyekkel értékelik, fél-évkor és a tanév végén osztályzatokkal minősítik. (jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen).
- Az első évfolyamon félévkor és év végén, a második évfolyamon félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni a tanulók teljesítményét.

- A többi évfolyamon a tanulók teljesítményeit tanév közben, illetve félévkor érdemjegyekkel értékelik (1-től 5-ig), a tanév végén osztályzatokkal minősítik, (jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen).
- A tanév végén az egész tanévben nyújtott teljesítményt értékeljük **(figyelembe vesszük azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változnak, fejlődött, vagy hanyatlott).**
- Az év végi osztályzat a tanuló összteljesítményét értékeli, nem az érdemjegyek középarányosa (a tanórai aktivitást és a többlet teljesítményt is értékeljük).
- Az érdemjegyekhez és az osztályzatokhoz szóbeli értékelés is társuljon.
- A félévi osztályzat az ellenőrző könyvbe, az év végi a bizonyítványba kerül.
- A szóbeli feleletek értékelésénél a nyelvi kifejezőkészség is szempont.
- A tanórai aktivitást és a plusz munkákat is értékeljük.
- Az érdemjegyek minimális száma félévente: három vagy a tantárgy heti óraszáma + 1.
- Az a tanuló, aki hiányzásai miatt nem osztályozható, a törvényben előírt módon osztályozó vizsgát tehet.
- A diák vagy szülő kérheti a tanuló osztályzatának felülbírálását a törvényben meghatározott módon.

Értékelés százalékokban:
Az értékeléskor mindig viszonyítani kell valamihez:
- átlag – ebben az esetben változhat a százalék határ,
- tanulók saját eredményeihez.
- 1-2. osztályban nem tudásmérés van, hanem készség- és képességmérés.

Érdemjegy	**Minimum szintű felméréseknél**	**Új anyag ismertetése után**	**A tananyag mélyítése után**	**Készség, illetve jártasság szintje**	**5 – 8. évfolyamon**
5	95 – 100 %	90 – 100 %	90 – 100 %	95 – 100 %	91 – 100 %
4	89 – 94 %	75 – 89 %	77 – 89 %	80 – 94 %	76 – 90 %
3	80 – 88 %	50 – 74 %	59 – 76 %	65 – 79 %	51 – 75 %
2	71 – 79 %	35 – 49 %	40 – 58 %	50 – 64 %	30 – 50 %
1	0 -70 %	0 – 34 %	0 – 39 %	0 - 49 %	0 – 29 %

Az értékelés nyilvános fórumai
- házi versenyek és vetélkedők
- bemutatóórák
- speciális tantárgyi felmérések lehetősége külső, illetve belső szervezésben
- értékelés az egész diákközösség előtt (tanévzáró, tanévnyitó ünnepélyek, iskolai rendezvények)
- értékelés a nevelőtestület előtt (tantestületi értekezletek, iskolai események)

2.9 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az otthoni írásbeli és szóbeli felkészülés alapelvei:
- az órai munkára épüljön a feladat

- lehetőleg legyen differenciált, a gyengébb tanulóknak az órán adjunk segítséget a feladat értelmezéséhez, a fogalmak megértéséhez
- legyen világos a feladat meghatározás
- azzal a céllal adjunk otthoni munkát, hogy a tanuló a különböző eszközök (pl. könyvtár, internet, multimédiás ismerethordozók) alkalmazásával tapasztalatokat szerezzen

Annak mikéntjét, hogy hét közben, pihenőnapokon, tanítási szünetekben milyen tárgyból milyen mennyiségű feladatot adjon a szaktanár, nem kívánjuk megszabni.
A feladatokat a tantervi követelményekhez, a tanulók leterheltségéhez és életkori sajátosságaihoz igazítjuk.

A tanulói kiselőadás, házi dolgozat készítése

- legyen önkéntes a feladatvállalás
- előre meghatározott időben két héttel a beszámoló, beadás előtt legyen ismert a feladat
- kapjon a tanuló segítséget, ismerethordozók kiválasztásához (könyvtár, Internet)

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál,
- Az iskolaotthonos, illetve egésznapos oktatásban részesülő tanulóknak otthoni házi feladatot nem adunk.

2.10 A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Az osztályba és csoportba sorolás rendje

Az intézményünkbe felvett tanulók a következők alapján kerülnek a különböző tanulócsoportokba, ill. foglalkozásokra:

- iskolaérettségi vizsgálat-javaslat
- szülői kérvényezés
- szakértői vizsgálat javaslatai
- a hátrányos helyzet dokumentálása az integrált és képesség kibontakoztató oktatás esetében

A nyelvi részképesség zavarokkal küzdő tanulók esetében a magas óraszámú idegen nyelvi képzés ellenjavallt.
A többnemzetiségű település, a roma népesség arányának növekedése nagy körültekintést igényel az iskolától az induló első osztályok összeállításánál. Alkotmányos jog és szülői igény a szegregáció elkerülése.
Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, az informatikát, valamint a hit-és erkölcstant.

A csoportontás elvei:

Az Nkt. törvény meghatározza a maximális osztálylétszámot. Amennyiben a tanulólétszám 5%-kal meghaladja a törvényi maximumot, csoportot kell bontani.

A csoportbontás célja: hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

Az alapképzést kiegészítő tanórai foglalkozások besorolási szempontjai

Nemzetiségi, etnikai képzésben részt vevő tanulócsoport akkor indítható, ha legalább 8 tanuló szülei ezt írásban igénylik.
A logopédiai foglalkozásokra utalás a nevelési tanácsadó, ill. képességvizsgáló javaslata alapján történik.
Az iskolai napközi otthonba, illetve tanulószobába minden hátrányos helyzetű tanulót, és minden olyan tanulót, akinek mindkét szülője dolgozik, fel kell venni.

A választható foglakozások esetében a választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

2.11 A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiségi kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Településünkön 2 kisebbségi – német és roma - önkormányzat működik.
Iskolánkban a fenti kultúrák megismertetése magyar nyelv és irodalom, valamint felsőben történelem tantárgyak keretében történik.

2.12 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A köznevelésről szóló törvény az általános iskolában évente két alkalommal, ősszel és tavasszal gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről. Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során feltérképezhetők az egyes képességek területén mutatkozó hiányosságok. E hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségei fejlesztő, felzárkóztató programok elkészítéséhez, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, a szükséges szint elérésére, megtartására.

A fenti kötelezettség végrehajtásának megkönnyítésére, a tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez iskolánk a használható tesztek közül, az **Eurofit rendszert** választotta ki a helyi adottságaink figyelembe vételével, amely a következő elemeket tartalmazza:

1. Egyensúlyozás (Flamingó teszt)
2. Lapérintés (Tapping)
3. Ülésben előrenyúlás (hajlékonyság)

4. Hanyattfekvésből felülés (erő-állóképesség)
5. Helyből távolugrás (gyorsasági erő)
6. Függés hajlított karral (erő-állóképesség)
7. 10x5 méter ingafutás (futási gyorsaság)
8. Állóképességi ingafutás (20 m progressive shuttle run)

Az Eurofit eredetileg 0-20 fokozatú pontskála szerint értékel, amit minden tesztelemre külön számítanak ki. A tesztenkénti pontszámokat összeadva kapjuk a végeredményt. Az így kapott összpontszám statisztikai jellemzői és eloszlása alapján adható meg a végső minősítés.

A követelmények legobjektívebb mutatói a fittségi próbákon produkált abszolút értékek. Igaz ezek mindig abszolút rangsorba is állítják a tanulókat, azonban odafigyelünk, hogy ne kövessük el azon pedagógiai hibát, hogy ezeket a teljesítményeket ne függetlenítsük el a gyermekek morfológiai eltérésétől. Ezek a mérések, mint egy tükrök szerepelnek a tanulóknak. Ezekkel a nálunk bevált egyszerű eszközökkel, formákkal kapjuk az objektív eredményeket és azt a tanulói teljesítmények javítására motiváló eszközként, használjuk fel.

Általános vizsgálati szempontok, és a módszerek gyakorlati hasznossága

- A vizsgálat megkezdése előtt a próbázónak tisztában kell lenni a vizsgálat céljával, gyakorlati hasznosságával és az elvégzendő feladatokkal.
- A vizsgálati módszert, az erre a célra elkészített mérési útmutató alapján kell elvégezni.
- Az általános fizikai teherbíró-képesség pontértékeinek meghatározása a táblázatok alapján történik.
- A motorikus próbákat jól szellőző, nagy teremben, illetve szabadtéren célszerű végrehajtani.
- Valamennyi próbát sportöltözetben célszerű elvégezni.

2.13 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

2.13.1 Az iskola egészségnevelési elvei

Az egészségfejlesztés magába foglalja a **korszerű egészségnevelést**, az elsődleges prevenciót, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önsegítés feladatait, módszereit.

A prevenció

Az egészségfejlesztés és annak egyik megvalósulási formája a **korszerű egészségnevelés** az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik pld. az egészséges táplálkozás, az aktív szabadidő eltöltés, a mindennapi testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszerbiztonság megvalósítása.

Az iskolának e fenti primer prevencióban van jelentős szerepe, így az egészségnevelési feladatok meghatározásánál is e területekre kell a hangsúlyt fektetni.

Az iskolai egészségnevelés elvei:

- az egészségnevelés átszövi az iskola mindennapjait
- megismertet az egészséges életmód ismérveivel
- megismertet a káros szenvedélyek hatásával
- az iskola falain belül lehetséges az egészséges életmód gyakorlása
- a testi és lelki egészség egyaránt hangsúlyos szerepet kap

Egészségnevelés és egészségfejlesztési kommunikáció területei

- tanóra, napközi,
- szabadidős foglalkozás, sportprogram, sportkör, kirándulás,
- szülői értekezlet,
- szakmai tanácskozás,
- iskolai honlap,
- más intézmény, civil szervezet programjához való kapcsolódás,
- prevenciót végző partnerek bekapcsolása iskolai programba,
- írásos tájékoztató szülők felé.

Étkezés az iskolában
Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek, fiatalok megfelelő helyen, megfelelő ételeket fogyasszanak az intézményben. A gyermek étkezése, a fejlődő szervezet igényei miatt, különös gondot követelnek.

Iskolai menza és napközi
Az intézményünk csak tálaló konyhával rendelkezik, amely a HACCP feltételeknek megfelel.
Feladatunk:
- Folyamatosan ellenőrizzük az ételek mennyiségét és minőségét, és probléma esetén azonnali jelzéssel élünk.

Tízórai
A tanulóknak lehetőséget adunk, hogy tanári felügyelettel nyugodt körülmények között elfogyasszák az otthonról hozott, illetve a kapott ételeket. Szülői értekezleteken felhívjuk a családok figyelmét a reggeli fontosságára és a tízórai szerepére.

Egészségnevelés tantárgyi programokban

A pedagógiai rendszerbe beépülő témák:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete
- az egészséges testtartás, a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és a gyógyulási folyamat
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben
- a személyes krízishelyzetek felismerése és a kezelési stratégiák ismerete
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

Az egészségnevelés színterei:

- Tanórai foglalkozások
- Szaktárgyi órák témafeldolgozása

Minden szaktárgynak van kapcsolódási pontja az egészségfejlesztéshez, amelyre a helyi tanterv tervezésekor külön figyelmet kell fordítani:

- Az élő szervezet működését tekintve fontos tanóra a **biológia**, ahol az emberi test részeiről, feladatairól illetve a betegségek okairól szerezhetnek információkat.
- A ***földünk és környezetünk*** tantárgy keretében az ember környezete, annak alakítása, a környezetvédelem és annak emberre gyakorolt hatása jelenik meg. A természettel harmóniában élő ember test-lelki egészsége közötti összefüggés ma már vitathatatlan.
- A ***magyar nyelv és az irodalom***, valamint a művészetekkel foglalkozó tantárgyak (ének-zene, tánc, rajz- és vizuális kultúra) főként az esztétika csatornáján, a művészet élményszerző hatásán keresztül hat az emberi szellemre és lélekre. Ezáltal segít egy magasabb, emberhez méltó életminőség, kreativitás kialakításában.
- A ***testnevelés és sport*** tanórákon az életkornak, fizikai fejlettségnek megfelelő program összeállításával egyrészt a fizikum felépítését, megerősödését szolgálhatják. Másrészt – és ez legalább annyira fontos – igényt alakítanak ki az iránt, hogy a testmozgás az élet állandó és szerves része legyen.
- ***Kémia*** órákon elsősorban az egészségkárosító anyagokkal, vegyszerekkel ismerkednek meg, különös hangsúllyal a káros szenvedélyeket okozó szerek hatóanyagaira, és hatásmechanizmusára (nikotin, alkohol), drogok).
- Legmarkánsabban azonban a komplex egészségnevelés az ***osztályfőnöki*** órákon jelenik meg. Ebben az órakeretben ismertetett témák: egészség, életmód szerepe, serdülőkor jellemzői, társas kapcsolatok, káros szenvedélyek;

Tanórán kívüli foglalkozások:

- napközis foglalkozások
- játékok, gyakorlatok, konkrét esetfoglalkozások
- délutáni szabadidős foglalkozások
- sportprogramok, filmvetítés, versenyek, vetélkedők, egyéb játékos programok
- szülői értekezlet, szülőcsoport
- ismeretátadás, tanácsadás, ötletek a prevencióval kapcsolatban

Iskolán kívüli rendezvények

- Vöröskereszt, ÁNTSZ, Családsegítő által szervezett programok
- kirándulás, sportprogramok

2.13.2. Az iskola környezeti nevelési elvei

Az iskola programjában az egészségfejlesztés mellett kiemelt szerepet kell kapnia a környezeti nevelési programnak, az ifjúság környezet- és természetvédelemre nevelésének. A

napi iskolai tapasztalat alapján szükséges a természeti környezet megőrzése, a kulturált környezet kialakítására irányuló ösztönző tevékenységek bevezetése.

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk.

- a fenntartható fejlődés,
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései,
- alapvető emberi szükségletek,
- emberi jogok,
- demokrácia,
- elővigyázatosság,
- biológiai és társadalmi sokféleség,
- ökológiai lábnyom.

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyereket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki.

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani

- a környezettudatos magatartást és életvitelt,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt,
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát,
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését,
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban:

- A tanórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre.
- A hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a tanórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti és az épített környezetre, az emberre).
- Interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok).
- Tanórán kívüli foglalkozások szervezése, rendhagyó órák.

A környezeti nevelés színterei:

<u>Iskolán belül:</u>

- osztályfőnöki órák és szaktantárgyakon belüli lehetőségek kihasználása (környezet, illetve természetismeret, biológia, fizika, kémia, technika, számítástechnika, rajz) megfigyelések, kísérletek, mérések.
- környezeti adatok gyűjtése
- sajtófigyelés, rádió- tv híranyagok figyelemmel kísérése
- vélemények, információk gyűjtése
- önálló forráskutatás: könyvek, cikkek, tanulmányok
- rajzok, plakátok, faliújságok készítése
- diavetítések, video- és filmbemutatók

- iskolai előadások szervezése
- környezeti akciók tervezése az iskola tanulóinak teljes körű bevonásával: a Föld-napja, pályázatok, versenyek

Iskolán kívüli tevékenységek:

- terepséták, terepvizsgálatok
- természetjáró túrák
- látogatások múzeumba, állatkertbe
- a település szépségeinek ápolása
- környezeti szemétgyűjtési akciók a lakóhelyen

Osztályfőnöki órák idevonatkozó témái
- Környezetvédelem
- Április 22. - a Föld Napja
- Május 28. - Madarak és Fák Napja
- Június 5. - Környezetvédelmi világnap

Működési szabályzat rendelkezései pl:
- udvarrendezés
- szemét összeszedése
- tanulói balesetek megelőzése
- balesetvédelem
- tűzvédelem
- tanulmányi kirándulások, napközi,
- energiatakarékoskodás
- természetjárás

Papír-, hulladékgyűjtés
- őszi iskolai program

Munkahelyi-, osztálykörnyezet kialakítása
- ideális légkör megteremtése
- tisztaság, higiénia
- dekoráció (2 havonta aktuális, DÖK értékelés)
- igény a berendezési tárgyak megóvására
- osztályok versenye kéthavonta az aktualitás jegyében
- anyag- és energiatakarékos munkavégzés.

2.14 A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A tanulók magatartását, illetve szorgalmát az 1. évfolyamon a félévkor és a tanítási év végén, 2. évfolyamon, a félév végén az osztályfőnök szöveges értékeléssel minősíti. A többi évfolyamon félévkor és tanév végén is érdemjeggyel, illetve osztályzatokkal értékelik.
Az 1-8. évfolyamon a tanulók magatartását, illetve szorgalmát az osztályfőnökök minden hónap végén érdemjegyekkel értékelik.

A magatartás, illetve szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.

2.14.1 A magatartás értékelésének elvei

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az 1. – 8. évfolyamon:

példás (5),
jó (4),
változó (3),
rossz (2), érdemjegyeket, ill. osztályzatokat alkalmazzuk.

Az iskolában a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5)
Az a tanuló, aki a házirendet betartja, tanórán kívül példamutató, rendesen viselkedik. Kötelességtudó, feladatait teljesíti. Önként vállal feladatokat és azokat teljesíti. Tisztelettudó társaival, nevelőivel udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik. Az osztály és az iskolai közösség életében aktív. Óvja és védi az iskolai felszerelést, a környezetet. Nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó (4)
Az a tanuló, aki betartja a házirendet, tanórán vagy tanórán kívüli foglakozásokon rendesen viselkedik. Feladatait a tőle elvárható módon teljesíti. Feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti. Az osztály vagy az iskola munkájában csak felkérésre, biztatásra, vagy kijelölés esetén vesz részt. Nincs írásbeli intője, vagy megrovása.

Változó (3)
Az a tanuló, aki a házirend előírásait nem mindenesetben tartja be, a tanórán vagy tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül. Feladatait nem teljesíti minden esetben, előfordul, hogy társaival és a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva. Az iskolai szabályokhoz nehezen alkalmazkodik. Igazolatlanul mulasztott, osztályfőnöki intője van.

Rossz (2)
Az a tanuló, aki a házirend előírásait sorozatosan megsérti. Feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti. Magatartása fegyelmezetlen, rendetlen, társaival és a felnőttekkel durván viselkedik. Viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza. Több alkalommal igazolatlanul mulaszt. Több szaktárgyai figyelmeztetést kapott, ill. osztályfőnöki megrovása, vagy ennél magasabb fokú büntetése van.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek ill. osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte, vagy megsértése szükséges.

2.14.2 A szorgalomjegyek megállapításának elvei

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az 1. – 8. évfolyamon:

példás (5),
jó (4),
változó (3),
hanyag (2), érdemjegyeket, ill. osztályzatokat alkalmazzuk.

A szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5)
Az a tanuló, aki képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt, tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi. A tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, azokat elvégzi. Munkavégzése pontos, megbízható. A tanórán kívüli foglalkozásokon és versenyeken önként részt vesz. Taneszközei épek, tiszták, rendesek, azokat tanítási órákra magával hozza.

Jó (4)
Az a tanuló, aki képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt, rendszeresen, megbízhatóan dolgozik. A tanórákon többnyire aktív. Többlet feladatot önként nem, vagy csak ritkán vállal, de azokat általában teljesíti. Taneszközei épek, tiszták, rendesek.

Változó (3)
Az a tanuló, akinek tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől, tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, nem mindig teljesít megfelelően. Felszerelése gyakran hiányzik, házi feladatait gyakran nem teljesíti. Érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból lerontja. Önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2)
Az a tanuló, aki képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében, az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg. Tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen. Feladatait folyamatosan nem végzi el. Felszerelése, taneszközei hiányosak, rendetlen. A tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulótársi segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül. Félévi vagy év végi osztályzata valamely tárgyból elégtelen.

A szorgalom elbíráláshoz az egyes érdemjegyek ill. osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte, vagy megsértése szükséges.

2.14.3 A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Alapelv, hogy a tanulók, tanulói közösségek tanulmányi munkájában, magatartásában, szorgalmában, közéleti, közösségi és tanórán kívüli tevékenységében elért kimagasló eredményeit jutalmazzuk. A dicséret, jutalmazás, valamint büntetés és fegyelmezés, illetve fegyelmi intézkedések fokozatait az intézményi SZMSZ és a Házirend tartalmazza.

2.15 A továbbhaladás, magasabb évfolyamba lépés feltételei; Egy évfolyamon való másik osztályba való átlépés feltételei

A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha sikeresen teljesítette az adott évfolyamon előírt tanulmányi követelményeket. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el.
A tanuló az első évfolyamon abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a szülő beleegyezését adja. Ezért az első évfolyamot egy alkalommal lehet előkészítő évként kezelni.
A második év végén, illetve a további évfolyamokon a nevelőtestület - szülői beleegyezés nélkül is – évfolyamismétlésre utasíthatja a tanulókat.

A tanuló, szülői kérésre, egy tanévben több évfolyam követelményeit is teljesítheti.
A szülők kérésére rendkívüli esetben a tanuló az évfolyam másik osztályába helyezhető, amennyiben más tantervű valamelyik ott oktatott tantárgy, akkor osztályozó vizsgát kell előzőleg letennie.
A sajátos nevelési igényű gyermek 25 éves koráig vehet részt nappali rendszerű képzésben.

2.16 Az iskolaotthonos/egész napos iskola nevelési-oktatási programja

Jelenleg 1-3. évfolyamon egész napos nevelés-oktatás valósul meg, kéttanítós iskolaotthonos rendszerben. A jövőben felmenő rendszerben kívánjuk folytatni.
Az iskolaotthon, mint munkaforma biztosítja az óvodából az iskolába történő átmenet zökkenőmentes megvalósítását. Jól segíti az új környezetbe való beilleszkedést és a helyes tanulási szokások kialakítását. A gyermekek nevelését-oktatását minden osztályban két tanító irányítja. A tanulók naponta 7.20 - tól 16 óráig tartózkodnak az iskolában, részt vesznek a tanítási órákon és a szabadidős tevékenységeken

Az iskolaotthonos munkaforma és a pedagógiai programunk összhangja biztosítja a tananyag elsajátítása és a tanulók személyiségének teljes körű fejlesztése mellett a gyermekek együttműködő és tolerancia képességének kialakítását, fejlesztését, valamint egymás elfogadásának, segítésének természetes napi gyakorlatának igény szinten történő kialakítását, az eredményes felzárkóztatás és a színvonalas tehetséggondozás lehetőségét egyaránt.
A tantárgycsoportos oktatás garancia a folyamatos műhelymunka megvalósításához a szakmai tapasztalatok átadásához, a tartalmi és módszertani egységesség kialakításához.
Ez a munkaforma jó lehetőséget biztosít a tanítók számára, hogy kiteljesítsék saját pedagógiai arculatukat is. A délelőtti és a délutáni tanítási órák között gazdag és színvonalas szabadidős tevékenységekkel, önálló tanulással, gyakorlással töltik idejüket a tanulók. Az iskolaotthon napi időbeosztása jobban megfelel a gyermekek életkori sajátosságainak és egyenletesebb terhelést biztosít számukra. Több lehetőség nyílik a beszélgetésre, megfigyelésre, nevelési helyzetek elemzésére és kihasználásra. Fejlődik empatikus, tolerancia-és tűrőképességük. Nyugodtabban, feszültség mentesebben kezdik meg a tanulást.

A tanítási óra és az önálló tanulás órarendi egysége biztosítja a napi tananyag elsajátítása mellett az ahhoz kapcsolódó házi feladat elkészítését, gyakorlást, felzárkóztatást, tehetséggondozást, a tananyag megértésének, esetleges hiányosságainak, bizonytalanságainak azonnali visszajelzését.
A tanulók játékos tanulással sajátítják el a tananyagot, amit a gyakorló órák (*Betű suli* és *Számlépcső)* készségfejlesztő feladatai segítenek rögzíteni. Nemcsak barátságos

környezetben, hanem jó hangulatban tölthetik a napot, ahol minden feladatot elvégeznek, így nincs helye az iskolai tanulás utáni otthoni házi feladat adásának.
A szülőknek módjában áll átnézni a gyermek munkáját szülői értekezletek és fogadóórák alkalmával.

Célunk az iskolaotthonos munkaforma keretein belül:

- személyiségfejlesztő gyakorlatok és tevékenységek, technikák alkalmazása a tanórákon és a szabadidős tevékenységek során,
- a kommunikációs készség fejlesztése,
- a beilleszkedés segítése,
- differenciált készség-és képességfejlesztés biztosítása,
- higiéniás, társas, magatartási és helyes munkaszokások kialakítása,
- helyes magatartási szabályok elsajátíttatása, a közösségi normák kialakítása, betartása, betartatása,
- egészséges és kulturált életmód kialakítására nevelés,
- a társas kapcsolatok kialakítására való képesség fejlesztése,
- önálló tanulásra, önművelésre nevelés
- konfliktuskezelési technikák tanítása hatékony működtetése,
- népszokások, hagyományok megismerése és ápolása

Az egész napos iskola

A 2013/2014-es tanévtől felmenő rendszerben bevezetjük iskolánkba az egész napos oktatást. Ami az iskolaotthonos foglalkozásokat illeti, ezen oktatásszervezési formát, a fent említett tanévtől az egész napos iskolai oktatás váltja fel a felmenő-kivezető rendszerű alkalmazás elve szerint.
Mivel az oktatásért felelős miniszter jogszabályban határozza meg az egész napos iskolai oktatás működését, feltételrendszerét, további szabályozásra várva, szükség esetén módosítani fogjuk a Pedagógiai Programunk egész napos oktatásra vonatkozóan.

3. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének-oktatásának pedagógiai programja

I. NEVELÉSI PROGRAM

1. A nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Iskolánk nevelő-oktató munkáját **a hagyományos pedagógiai elveken túl** a sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai fejlesztésének irányelvei determinálják.
A sajátos nevelési igényű gyermekek foglalkoztatása iskolánkban **integráltan és szegregáltan is** történik.
Az iskolai képzés teljes időtartama alatt arra kell törekedni, hogy az értelmileg akadályozott tanuló személyisége a képzés végére minél harmonikusabban és teljesebben kibontakozzon, képes legyen a társadalom által elfogadott normák szerint, saját igényeit megvalósítva kiegyensúlyozott, boldog életet élni.

A tanköteles korú értelmileg akadályozott tanulók képzésének során a legfontosabb figyelembe veendő szempontok:

- az értelmi, a testi és érzelmi fejlődés megváltozása,
- sajátos tanulási képességek,
- egyéni szükségletek,
- a felnőttkori élet behatárolt lehetőségei.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Ennek érdekében a következő pedagógiai alapelvek megvalósítására törekszünk:

- a sérült személyiség fejlesztése gyógypedagógiai eszközökkel,
- a tanulók egyéni képességeinek, eltérő fejlődési ütemének figyelembe vétele az oktatás és nevelés folyamatában,
- egységes nevelési elvárásokkal a követelmények biztonságossá tétele,
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az emberi törekvésekben,
- a speciális nevelési szükségletek kielégítése a nevelés-oktatás minden területén

Ennek érdekében a következő célokat tűztük ki:

- az enyhe fokban értelmi fogyatékos / tanulásban akadályozott / tanulók képességfejlesztése a hiányosan működő pszichés funkciók terápiás jellegű korrekciójával,
- a differenciált, szükségletekhez igazodó felzárkóztatás a habilitációs és rehabilitációs eljárásokkal,
- az általános műveltség megalapozása a fogyatékosság, életkor és osztályfok figyelembe vételével,
- az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése az önálló életvezetési technikák elsajátításával, gyakorlásával, toleráns magatartás kialakítása a személyiség gazdagításával, az általános emberi értékek és normák elfogadtatásával.

A nevelés-oktatás fő feladatai:

- az alapdokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátíttatása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembe vételével,
- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával,
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkori aktualizálása a tanulócsoport és az egyének kondícióinak megfelelően,
- a tanítás és nevelés szervezeti kereteinek szükség szerinti alakítása,
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkori pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően,
- a fejlesztési szakaszoknak megfelelő szűrő és diagnosztikus eljárások kidolgozása.

A pedagógiai célkitűzések, feladatok **eszközei és eljárásai.**

Az oktatás-nevelés területén eszköznek tekintjük a tanítási órákat és a tanításon kívüli órákat a közös és a részletes követelmények érvényesítésére.

Közös követelmények a tanítási órákon

A SNI tanulókra vonatkozó helyi tantervben megvalósításra kerülő közös követelményeket az iskolai pedagógiai programban megfogalmazott követelményekre építettük, összhangot teremtve az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók fejleszthetőségével, s az Irányelvekben megfogalmazottakkal. A közös követelmények megvalósítását valamennyi tantárgyra és pedagógiai szakaszra átfogó gyógypedagógiai feladatként értelmezzük.

A közös követelmények területei:

- társadalmi beilleszkedés,
- a gondolkodás, a megismerés
- hon és népismeret,
- környezeti nevelés,
- kommunikációs kultúra,
- testi és lelki egészség,
- tanulás,
- pályaorientáció / énkép és éntudat /

Részletes követelmények:

Törvényi kereteit az Irányelvekben megfogalmazott, évfolyamokra bontott követelmények tükrében kívánjuk megvalósítani, szükség szerint kihasználva az évfolyamok és osztályok közötti átjárhatóság lehetőségét.
A nevelési funkciók viszonylatában - kiegészítve az oktatás területét- a személyiség diagnosztikus eljárásokkal történő szűrését célozzuk meg. Ennek jelentőségét a sokoldalú információszerzésben látjuk.

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulók fogyatékosságának megfelelő, legmagasabb szintű képzés mellett a sajátos nevelési igénynek megfelelő személyiségfejlesztést is meg kell valósítanunk.

Ennek érdekében:

- a tervszerű nevelő és oktató munka során a tanulók alapkészségeit fejleszteni és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alapműveltséget nyújtani,
- az iskola olyan- az emberre, társadalomra, művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó-ismereteket közöl, amelyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását, eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben,
- az iskola oktató és nevelő tevékenységének célja a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztése,
- fontosnak tartjuk, hogy a diákok elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit,

- a tanulók között a szorgalom, a tudás, és a munka nyerjen nagyobb becsületet,
- törekedni kell a humánumra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre,
- segíteni kell a diákoknak észrevenni és értékelni a jót, megelőzni, felismerni a rosszat,
- törekedni kell az emberek közötti érintkezés elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,
- megismertetjük tanulóinkat a nemzeti kultúra és történelem fontos eseményeivel.

3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- Az emberi, a gyermeki természetet figyelembe véve elvárható az alapiskolázás során, hogy a tanulók a mindennapi együttélésben a társadalom által elfogadott értékeknek, normáknak megfelelő magatartási szokásokat sajátítsanak el.
- Az őket körülvevő személyek, valamint az elődök / irodalmi, történelmi hősök / cselekedetei magatartási mintaként épüljenek be, amelyek közül egyéniségüknek megfelelően tudnak választani.
- A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- A magatartási normák, minták megismerése nyomán jussanak el a szabálytudatig, az elfogadásig, a szabályazonosulásig.
- Ismerjék fel és tudják értelmezni, hogy vannak egyéni és közösségi érdekek, érdekütköztetések és léteznek kompromisszumos megoldások. Ítéljék el a testi erővel, a hatalommal, a tekintéllyel való visszaélést.
- Tudjanak azonosulni az emberszerető, toleráns magatartással.
- Tevékenységeik, cselekedeteik során mutatkozzon meg az együttműködés, az önzetlen segítés, az egészséges versenyszellem a játékban, az alkotásban, a sportban.
- Iskolánk kapcsolatait tágabb társadalmi szférára is kiterjesztjük a közösségfejlesztés érdekeinek megfelelően.

Az enyhe fokban értelmileg sérült tanulók esetében a következő pedagógiai eljárásokra és tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt.

- Együttműködés és kapcsolatkiépítés az óvodával.
- Az egyéni haladási ütemre építkező, s az ahhoz igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- A sérülés specifikus felzárkóztatási lehetőség biztosítása a habilitációs és rehabilitációs órák keretében.
- Napközis ellátás biztosítása az arra igényt tartó tanulók számára.
- Az életviteli gondok, nevelési nehézségek segítése a családok és a szülők vonatkozásában.

4. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Az enyhe fokban értelmileg akadályozott gyermekek képességei fogyatékosságuk és mentális sérüléseik tekintetében is nagyon eltérőek. Célunk, hogy a korlátok és lehetőségek szinkronjának megteremtésével hozzásegítse a tanulókat egyéniségük kibontakoztatásához, személyiségük teljessé tételéhez. Azt az egyszerű pedagógiai szemléletet tartjuk szem előtt, hogy minden ember egyedi és megismételhetetlen, éppen ezért minden lehetséges eszközzel és színtéren a pozitív értelemben vett másság hangsúlyozására törekszünk. Részletes lehetőségeket a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek fejezetésnél ismertetünk.

5. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Pedagógiai programunkban kiemelkedő szerepet szánunk a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatoknak.
Tanulóink nagy része a társadalom perifériáján élő családból érkezik nap, mint nap az iskolába.
A beszűkült környezetben élő szülők, de gyerekeik is vágynak egy stabil kapcsolatra. Egyre több a szorongó, a bizonytalanság érzésével küzdő, szeretetre, védettségre vágyó gyermek. Épp ezért az iskolának kell vállalnia, hogy színtere lehessen a szülőkkel, pedagógusokkal, intézményvezetővel történő találkozásnak, és adjon lehetőséget a nyomasztó gondok megosztására.

Feladatainkat a következőkben határozzuk meg:

- a család, és a gyermek közvetlen környezetének megismerése,
- a gyermek kapcsolatainak feltárása, /kortársközösség, tágabb környezet/s ennek ismeretében a veszélyeztető faktorok kiszűrése,
- napközi, tanulószoba szervezése annak érdekében, hogy a gyermek idejének nagy részét szervezett és ellenőrzött keretek között töltse,
- a helyi lehetőségek kihasználásával a szabadidő hasznos eltöltésére törekvés /kirándulások, vetélkedők, stb./,
- napi kapcsolatteremtés a családsegítőkkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a rendőrséggel, a gyermekorvossal, védőnőkkel, a gyámügyi feladatokat ellátó kollégával, az iskola gyermek és ifjúságvédelmi felelősével,

6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység, az etnikai tanulók felzárkóztatása

Az SNI-s tanulók jelentős része a társadalom perifériáján élő hátrányos helyzetű családi miliőből érkezik. Munkanélküliek, a létminimum alatt élő rokkantnyugdíjasok. Jelentős a nagycsaládban élők száma.
Az iskoláskorú gyermek életének színtere nagy részben az iskola. A hátrányos helyzet kompenzálásának is itt kell történnie. Ehhez a munkához meg kell nyerni a szülőt, segítő érdeklődésüket gyermekük előrehaladása iránt.

A következő eljárásokkal igyekszünk enyhíteni tanulóink szociális hátrányain:

- napközi szervezése,
- felzárkóztató foglalkozások szervezése,
- a nevelők segítő szándékú odafordulása a gyermekek felé,
- családlátogatások,
- a szülők nevelési gondjainak segítése, felvilágosító munka a szociális juttatásokról szülői értekezleteken,
- szükség szerint az iskolai gyermek és ifjúságvédelmi felelős munkájának igénybe vétele,
- jogosultság és szükség szerinti segélyre javasolás,
- drog és bűnmegelőzési programok szervezése az egészségügyben és a rendőrségen dolgozók segítségével,
- pályaorientációs tevékenység.

7. A szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.

Az együttműködés színterei: iskola, szabadidős tevékenységek.
Az iskolai ünnepségek, osztálydélutánok, mind-mind színterei az együttműködésnek, melynek lehetséges formái:

- szülői értekezlet,
- fogadó óra,
- nyíltnap,
- kirándulás,
- osztályfőnöki óra,
- anyák napja, farsang, karácsony,
- iskolai ünnepségek,

Az együttműködés formáinak tervezésében a fő irányvonalakat jelöltük meg. Lehetőségként szem előtt tartjuk a napi aktualitásokat, a mindennapok által lehetőségként felkínált vonatkozásokat.

8. Iskolai egészségnevelési feladatok végrehajtása:

Az egészség alapértékként való felfogása az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is komplex fogalmat jelent.

Az iskolai egészségfejlesztés feladatai közül a mindennapos testedzésre a kötelező óraszámban megtalálható heti 3 testnevelés tanóra, a napközis foglalkoztatás és a sportkörök működése ad lehetőséget.

A testedzés jelentőségét fokozza, hogy a gyermekeknek a munkaerőpiacon - majdani munkavállalóként - szükségük lesz fizikai erőnlétükre és állóképességükre. Ezt pedig csak rendszeres testneveléssel, testedzéssel érhetjük el.
A test folyamatos fejlesztése és karbantartása feszültség levezető és fegyelmező hatású is.
Az egészséges életmódra és egészséges táplálkozásra nevelés, a helyes szokások kialakítása, a betegségek megelőzése, a gyógykezelések, az egészséget károsító hatások, káros szenvedélyek kivédése, baleset-megelőzés témakörei minden tantárgy tanítása során meg kell, hogy jelenjenek. Minden pedagógiai helyzetet fel kell használni ezen ismeretek átadására.

Az egészséges táplálkozásra nevelés szempontjait figyelembe véve szükséges az iskolai étkezés kínálatát irányítani, figyelembe véve a tanulók szociális hátrányait is.

A gyógypedagógia olyan oktatási rendszer, amelynek tantervében a lelki egészség kialakításának feladatára külön tantervi programegység fogalmazódott meg.

Az enyhén értelmi fogyatékos és a tanulási és magatartási zavarokkal küzdő speciális nevelési szükségletű gyermekek személyiségének, magatartásának, szocializációs, rehabilitációs és mentálhigiénés fejlesztésére és felkészítésére szolgál a: „Komplex személyiség- és magatartásfejlesztő” tantervi egység.

9. A környezeti nevelési program szerepe

A környezeti nevelés célja az intézményes keretek között megtervezni és tudatos pedagógiai folyamatban kialakítani és elősegíteni az ember környezettudatos magatartását, életvitelét. A környezeti nevelés a személyiségre komplex módon hat.

A környezeti nevelés minden fogyatékos tanuló – a későbbi életvitel kialakítása érdekében – igen hangsúlyos. A fogyatékosság okozta megismerési gátak megkívánják – úgy a természeti, mint a társadalmi környezet vonatkozásában –, hogy e nevelési terület is a helyes egyéni stratégiák kialakítását és következetes véghezvitelét biztosítsa.

Már az iskoláztatás kezdetén mind az ép, mind az értelmi fogyatékos tanulók, rendelkeznek valamiféle ismeretekkel környezetükről, érzelmekkel kapcsolódnak a világ dolgaihoz. A tanulók megismeréséhez az is hozzátartozik, hogy tudjuk, milyen képeket hordoznak magukban arról a világról, amelyben élnek. Milyen viselkedésbeli értékeket, attitűdöket alakítottak ki magukban, mi az, amire a környezettudatos magatartás kiépítésekor már mint alapra számíthatunk, ill. milyen torzulások, rossz szokások rögzültek eddigi életük alatt. A tervezésnél ezeket figyelembe kell vennünk.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésében a környezeti nevelés jelenidejűsége igen fontos tényező. A személyes tapasztalás, cselekvés mindig a konkrét idő és térrelációkra épül. A realitást a konkrétumot hozza be a nevelésbe. A jövő, amely jelenünktől függ - cselekedeteinktől, értékek megőrzésétől, a környezetszennyezés megállításától stb. - sokkal hamarabb, az érzelmek szűrőjén keresztül körvonalazódhat a tanulóban.

A környezeti nevelésben a tanulás tág, teljes körű értelmezése fontos elem. Ez azt jelenti, hogy nemcsak ismeretközlő, információs, tudományos, tényszerű anyagok megtanítása a cél, hanem a szerepek, magatartási módok megtanulása, életviteli stratégiák kialakítása és gyakoroltatása, attitűdformálás, érzelmi viszonyulások és értékek közvetítése is része a teljes folyamatnak. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében az utóbbiak bírnak kiemelt szereppel.

A környezettudatos magatartás kialakításának elengedhetetlen feltétele az iskolai és otthoni, valamint távolabbi környezet megfeleltetése, vagy legalább közelítése a célkitűzésekhez. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál fokozottabban szükséges a következetes és állandó mintaadás, a szokások szintjén is kialakított környezet- és természetvédelem.

A fogyatékos tanulók és fiatalok nevelésében/oktatásában – éppen a teljesebb társadalmi szocializáció érdekében – szükséges a környezeti nevelés kiszélesített értelmezésének alkalmazása. Nem csak a természeti környezetünk problémái öltöttek aggasztó méreteket, hanem az emberi társadalmak is kedvezőtlen irányba „fejlődnek” (fogyasztási szokások, zaj és baleseti kockázatok, víz- és talajszennyezés, agresszió, tömegmanipuláció, népességfogyás/túlnépesedés stb.).

II. HELYI TANTERV

Általános alapelvek

1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az évenként megjelenő tankönyvkínálatból a következő szempontok alapján kell a tankönyveket kiválasztani:

- A tankönyv tartalmában, információiban, az ábrák kivitelezésében, a szöveg tartalmi megfogalmazásában igazodjon a tanulók sajátos igényeihez;
- Fontos a tankönyvhöz kapcsolódó feladatlap;
- A tankönyv ne legyen zsúfolt, legyen áttekinthető, jól olvasható betűtípussal szedve;
- A tanulást segítő kézikönyvek, és kötelező olvasmányok sok képpel, törekedjenek a megfigyelés segítésére, a folyamatok és történések megértésére.
- Lehetőség szerint elektronikus adathordozón rögzített hang- és képanyag is álljon rendelkezésre.

A speciális igényű tanulók számára lehetőleg olyan füzetet kell használni, amely a figyelem, a koncentráció és az esetleges észlelési zavarok kompenzációs igényét kielégíti.

A taneszközök legyenek lényeget mutatóak, színesek, figyelem felhívóak, jól tisztíthatóak, igényes kivitelűek.

Nagy szerepe van a pedagógus kreativitását tükröző saját készítésű szemléltető eszközöknek.

A nagyfokú fejlődésbeni lemaradás és a konkrétumokhoz való kötődés indokolja, hogy az iskolában speciális taneszközök a játéktárgyak, valamint a mindennapi élet használati tárgyai is.

2. Iskolai beszámoltatás, értékelés, minősítés sajátosságai

Pedagógiai munkánk fontos része a folyamatos ellenőrzés, értékelés. Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy **gyakorlati tevékenysége** alapján ellenőrizzük.

Az írásbeli ellenőrzésről a tanulókat az előző órán, vagy az írás előtt 3 nappal tájékoztatjuk. A szóban történő feleltetést elsősorban azoknál a tanulóknál alkalmazzuk, akiknek a verbális készsége, kifejezésmódja nem gátolt, s így a teljesítés funkcionális gátlásokba nem ütközik. **Az értékelésnél minden tanuló önmagához mért fejlődését fejezzük ki szóban vagy írásban**.

3. A magatartás és a szorgalom minősítési rendszere

A magatartás értékelése:

Példás: a tanuló magatartása, ha az iskola házirendjét / korának megfelelően / következetesen betartja, a rábízott és önként vállalt feladatokat felelősséggel elvégzi, viselkedése, hangneme társaihoz és felnőttekhez való viszony példamutató.

Jó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét /életkorának megfelelően / betartja, felelősségérzete, rendszeretete jó. A kapott feladatokat elvégzi, viselkedése, hangneme, társaihoz és felnőttekhez való viszony megfelelő.

Változó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét csak nevelői, társai figyelmeztetésével képes betartani, felelősségérzete, rendszeretete változó. A rábízott feladatot csak vonakodva végzi el, viselkedése, hangneme, társaihoz, felnőttekhez való viszonya kifogásolható.

Rossz: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét gyakran, illetve súlyosan megsérti, vagy viselkedésével, hangnemével társainak rossz példát mutat

A szorgalom értékelése:

Példás: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya példamutató, feladatait rendszeresen elvégzi, kötelességtudata igen fejlett, értelmi képességeinek és körülményeinek megfelelő eredményt ér el.

Jó: a tanuló szorgalma, ha munkáját, feladatait elvégzi, kötelességtudata fejlett, eredményei nem mindig érik el azt a szintet, amelyet értelmi képességei és körülményei lehetővé tesznek.

Változó: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya ingadozó, feladatait hiányosságokkal végzi, kötelességét csak figyelmeztetés után teljesíti, eredményei elmaradnak a képességeinek és körülményeinek megfelelő szinttől.

Hanyag: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya nem megfelelő, feladatait többszöri figyelmeztetés után végzi el, kötelesség tudata fejletlen, munkájában megbízhatatlan, eredményei jelentősen elmaradnak képességeitől és körülményeitől.

III. TANTERVEK

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelését, oktatását ellátó általános iskolák kerettanterve adaptálásával készült helyi tanterv.
(A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelésének, oktatásának irányelve figyelembe vételével.) (2. sz. melléklet)

A törvény által biztosított szabadon felhasználható órakeret terhére választható foglalkozásokat biztosítunk. Ide építjük be a Komplex személyiség és magatartásfejlesztő programot, egyéni készségfejlesztést, dyslexia, dyscalculia, dysgraphia kezelést.

Záró rendelkezések

Jelen Pedagógiai Program **2013. szeptember 1-től** érvényes, amelynek alapján folyik intézményünkben a nevelő-oktató munka.

A nevelési program és a helyi tanterv engedélyeztetésének, nyilvánosságra hozatalának és módosításának mechanizmusa

- A tájékoztatás, megismertetés formája, rendje:

A nevelőtestület számára, a program elfogadása előtt, az igazgató biztosítja a programtervezet 1-1 példányának átadásával a megismertetést 30 napos véleményezési határidővel.

- A hozzáférhető elhelyezés biztosítása:

A helyi pedagógiai program 1-1 példánya az intézmény igazgatói irodájában, irattárában, ill. könyvtárában kerül elhelyezésre

- A tájékoztatás kérés és erre a tájékoztatás adás rendje:

Az intézményhasználók az igazgatótól kérhetik a pedagógiai programba történő betekintést. Az érdeklődők a könyvtárban olvashatják el a dokumentumot, ill. az intézmény honlapjáról is lehetőség van azt letölteni.

- A pedagógiai program módosítása:

Az intézmény Pedagógiai Programjának módosítását - indoklás mellett - kezdeményezheti az igazgató, az intézmény vezetősége, az egyes tantárgyi munkacsoportok/munkaközösségek. A módosítási javaslatot és annak részletes indoklását az igazgató köteles 30 napon belül a nevelőtestület elé terjeszteni.
A nevelőtestület többségi határozattal (a jelenlévők 50%-a + 1 fő) dönt a javaslatról.
Ha a nevelőtestület a módosítás mellett dönt, az igazgató a döntés után 10 napon belül köteles a módosítási kérelmet a fenntartónak felterjeszteni, amennyiben a módosításnak pénzügyi vonatkozása is van. (Ha a módosításnak nincs pénzügyi vonatkozása, az intézmény igazgatója hagyja jóvá a módosításokat.)

Legitimációs záradék

Intézményünk helyi pedagógiai programját a nevelőtestület **2013. március 27-én elfogadta.**

Felülvizsgálatát 2016. évben határozta meg.

2013. március 27-én az intézmény igazgatója jóváhagyta.

Berhida, 2013.március 27.

igazgató

Mellékletek

1. Az iskolai pedagógiai programjához tartozó helyi tanterv 1-8. évfolyamra.
2. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelését, oktatását ellátó általános iskolák kerettanterve adaptálásával készült helyi tanterv 1-8. évfolyamra
3. Az Alapfokú Művészeti Iskola pedagógiai programja
4. Arizona program
5. Legitimálási jegyzőkönyvek

Arizona program

A program előnye, hogy a pedagógiai és a pszichológiai szemléletet ötvözi. Alkalmas a tanórákon előforduló konfliktusok kezelésére, segíti az iskolai szabályokhoz, normákhoz való alkalmazkodást, a közösségbe való beilleszkedést.

A program lényege, hogy a tanulni akaró diákok jogait megvédje a rendetlenkedőkkel szemben. A tanárok általában szokásos módon kezelik a tanórai konfliktusokat, többnyire figyelmeztetéssel, büntetetéssel, de ezek gyakorta eredménytelenek, sok időt vesznek el az órából, kizökkentik a tanárt az óra menetéből.

A program a tanulók saját felelősségére épül. Megtanulják, hogy a cselekedeteiknek következménye van, mindenkinek saját maga kell dönteni, és a döntéseiért ő maga felelős. A kölcsönös tisztelet az alapja a tanár és diák együttműködésének. Az alapvető jogok és kötelességek egyaránt vonatkoznak a tanárra és a diákra:

- minden diáknak joga van a zavartalan tanuláshoz;
- minden tanárnak joga van a zavartalan tanításhoz;
- a tanár kötelessége megvédeni a tanulni akaró diákok jogait;
- mindenkinek tisztelnie kell mások jogait.

A program „működése” a hétköznapokban:

- Az alapszabályok rögzítése és kifüggesztése a tantermekben.
- 5-8. évfolyamokon vezetjük be. 1-4. évfolyamokon Arizona sarkot alakítanak ki a tanító nénik. Nagyon indokolt esetben kiküldhetik a tanulót.
- Szünetben nincs nyitva a szoba.
- Az Arizona szobában mindig tartózkodik egy tanár, aki ott az ügyeletet ellátja.
- Az utolsó 10 percben már nem távozhat a diák az Arizona szobába.
- Az órán rendetlenkedő tanulótól a tanár megkérdezi, hogy melyik szabály ellen vétett, és a továbbiakban betartja-e vagy inkább kimegy az Arizona szobába. Ha az osztályban való tartózkodást választja, és újra rendetlenkedik, a tanár már nem ad választási lehetőséget, hanem kiküldi a szobába.
- Az osztályterem elhagyása egy információs lappal történik, amelyen rajta van, hogy milyen probléma volt a tanuló viselkedésével.
- Az Arizona szobában a tanulónak az iskola házirendje szerint kell viselkednie. A felügyelő tanár utasításainak betartása számára kötelező. Ennek megszegése azonnali

szülői bevonást eredményez.

- Amennyiben a tanuló kitölti a tervkészítő lapot, eldöntheti, hogy visszatér a tanórához, vagy a szobában folytatja a felkészülést.

- Az Arizona szobában a tanulónak át kell adnia az ott lévő tanárnak az információs lapot. Ad neki egy tervkészítő lapot, megkéri, hogy gondolja végig a történteket és készítsen egy visszatérési tervet. Ehhez segítséget kérhet ott lévő tanártól. A „nem tudom" válaszokat nem lehet elfogadni. A tanuló csak akkor térhet vissza, ha elfogadható tervet készített, és a tanár elfogadta. (az első 4 alkalomnál)

- 1. alkalom: segítő szándékú, tanácsadó, tényfeltáró beszélgetés;

- 2. alkalom: szóbeli figyelmeztetés;

- 3. alkalom: szóbeli figyelmeztetés az osztályfőnök jelenlétében (tanítás után);

- 4. alkalom: szóbeli figyelmeztetés az osztályfőnök, gyermekvédelmi felelős jelenlétében (tanítás után). A szülőnek telefonon jelezni kell a tanuló eddigi Arizona szobai tartózkodását. Eddig nincs nyoma az ellenőrzőben az Arizona szobában való megjelenésnek.

- Az ötödik alkalom után segítő beszélgetésre hívjuk a tanulót az általa választott tanárral és az osztályfőnökével– osztályfőnöki fokozat.

- A hetedik alkalommal már a szülőket, az osztályfőnököt és az igazgatót is bevonjuk a beszélgetésbe – következő fokozat.

- A további esetekben egyre több személy vesz részt a segítő beszélgetéseken (igazgató, ifjúságvédelmi felelős) – további fokozatok.

- A tanuló, aki a tanórát az Arizona szobában töltötte, nem hiányzó, csak az adott szituációból lett kiemelve, ezért a tananyag pótlása a saját felelőssége, felelésnél dolgozatnál nem hivatkozhat az Arizona szobára, a következő órán számon kérhető a tananyag. Ha dolgozatírás közben hagyja el az osztálytermet, a dolgozatot addig értékeljük, ameddig megírta.

- Az Arizona szobában való tartózkodás csak az adott órára vonatkozik, a tanulónak a következő tanórán jelen kell lennie.

- Az Arizona program dokumentációi:

    1. Információk az Arizona szoba felügyelője számára

    2. Információs lap az osztályba való visszatéréshez

    3. Tervkészítő lap

    4. Heti nyilvántartás

A pedagógusok tanórán kívüli idejükben, önkéntesen osztják be az ügyeletet az Arizona szobában. Kéttagú csoport irányítja a programot. Feladatai:

- dokumentációs anyag előkészítése;
- értekezleteken rövid beszámoló;
- félévkor és év végén statisztika készítése.

A programot az Ady Endre Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményben az Iskolai Diákönkormányzat és a Szülői Munkaközösség egyetértésével, a nevelőtestület elfogadásával és a Képviselő-testület jóváhagyásával 2011. november 15-én indult el.

Az Ady Endre Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának 2.9. számú pontjának kiegészítése

Törvényi alapja: 20/2012. (VIII.31.) EMMI Rendelet

A PP 2.9. számú fejezete az alábbi szövegrésszel kerül kiegészítésre

A házi feladat elkészítésének hiánya, illetve a felszerelés hiánya esetén alkalmazandó értékelés:

- A pedagógusok alkalmazkodva a tanulók életkori sajátosságaihoz különböző formában alakíthatják ki, a házi feladat és felszerelés hiányának elmarasztalását, mely történhet:
  - szóban,
  - írásban, külön jelölve feljegyezni az elmarasztalás különböző formáit.

- Semmiképpen nem alkalmazhatják a tudás mérésénél használatos értékelési rendszert.
- A pedagógusoknak a szorgalmi jegyek kialakításánál kell figyelembe venniük a különböző hiányosságok miatti elmarasztalást.

Berhida, 2014. november 4.

Fornai Marietta

Igazgató

A nevelőtestület a kiegészítést 2014. november 10-én elfogadta.

Az Ady Endre Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának 2.6. számú pontjának kiegészítése

A PP 2.6. számú fejezete az alábbi szövegrésszel kerül kiegészítésre

Iskolánkban, a 2015/2016. tanévtől **az emelt szintű ének-zene oktatás** is választható tantárgy lesz, amelyet a szülők igényelhetnek leendő elsős gyermekeik számára.

Az új köznevelési törvény kiemelt feladata a művészeti nevelés, ami összhangban van iskolánk egyik specialitásával, az emelt szintű ének-zene oktatással.

A 2015/2016. tanévtől vezetjük be ezt a képzési formát, annak okán, hogy iskolánk tanulói és pedagógusai számtalan elismerésben részesültek az ének-zene területén, különböző szinteken, mint országos, megyei, járási és területi bemutatókon, minősítéseken.

Az ének-zene területén végzett oktató-nevelő munkánkra támaszkodik, és szervesen kiegészíti az Alapfokú Művészeti Iskola színvonalas oktató tevékenysége.

Ének-zene tagozatos osztályainkban 1. osztálytól tánc és dráma, angol nyelv és informatika tantárgyakat oktatnak.

2. osztálytól az előző tantárgyakon túl, az oktatás kiegészül néptánc tanítással, amely fejleszti a tanulók mozgáskultúráját.

A fentieken túl iskolánknak ez az a specialitása, ahol a gyerekek a legtöbb sikerélményhez jutnak, a közösségfejlesztés, személyiségfejlesztés terén is.

Berhida, 2015. augusztus 17.

Fornai Marietta
Intézményvezető

A nevelőtestület a kiegészítést 2015. augusztus 31-én a 115./205. számú jegyzőkönyvvel elfogadta.

Az Ady Endre Német Nyelvoktató Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

Alapfokú Művészeti Iskola

Intézményegység

Pedagógiai Programja

Készítette: Füredi Istvánné intézményegységvezető

Módosítva: 2015. 12.12.

Küldetésnyilatkozat

Célunk, hogy olyan jövő nemzedékét neveljünk, akik a művészetek megismerése, megértése, gyakorlása által olyan képességekre, lelki stabilitásra tegyenek szert, amelyet az élet minden területén kamatoztatni tudnak majd.

Bevezetés

Berhida Város Önkormányzata 1991. óta lát el alapfokú művészetoktatási feladatokat Berhida város közigazgatási területén. Az évek során kialakult igények figyelembe vételével zeneművészet és képzőművészet ágakon folyik az oktatás. Az alapfeladatot a Berhidai Alapfokú Művészeti Iskola Tagintézmény látja el.
Örvendetes az a tény, hogy az alapfokú művészetoktatásban mind több fiatal részt kíván venni, ezért ezen igényeik kielégítésére minél szélesebb palettát kívántunk számukra elérhetővé tenni.
A város számára a művészeti iskola helyi rendezvényeken való megmutatkozása nagyobb érdeklődést válthat ki a lakosságból és az odalátogató turistákból, ezzel emelve ezen események színvonalát. Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó nevelés-oktatás számtalan lehetőséget nyújt a mai kor tanulóifjúságának képességeik kibontakoztatására, művészeti tehetségük megmutatkozására, s ezeken a művészeti ágakon való továbbtanulásuk elősegítésére.
Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőképességet alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában.
Az alapfokú művészetoktatás intézményei számára a 2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről, valamint a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7 § (1) határozza meg a pedagógiai program fejezeteit és tartalmát.
A helyi program összeállításához nyújt segítséget az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről szóló 27/1998.(VI. 10.) MKM rendelet.
A 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet alapján az iskola fő tevékenysége a 2011/2012-es tanévtől felmenő rendszerben kiegészül, melyet a melléklet tartalmaz.

Alapadatok

A köznevelési intézmény pontos neve:	Az Ady Endre Német Nyelvoktató Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
Az iskola alapítója:	Berhida Város Önkormányzata
Az iskola fenntartója:	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
Székhely:	8181 Berhida Kossuth L. u. 11.
Telephely:	8182 Berhida, Ibolya út 4.
OM azonosító:	037124

Az intézmény működési területe: Berhida Város közigazgatási területe

Az intézményegység típusa: Alapfokú Művészeti Iskola

Az Alapfokú Művészeti Iskola évfolyamainak száma: 12 évfolyam

Az intézményegység alaptevékenysége:

Fő tevékenység: Alapfokú oktatás

<u>Zeneművészet</u>

Klasszikus zene
Fafúvós tanszak tantárgyai: fuvola
Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora
Vonós tanszak tantárgyai: hegedű
Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs

Elektroakusztikus zene
Billentyűs tanszak tantárgyai: klasszikus szintetizátor, szintetizátor-keyboard

<u>Képző- és iparművészet</u>

Az alapfok 3. évfolyamáig:
Képzőművészet tanszak
Az alapfok 4. évfolyamtól az alapfok 10. évfolyamáig:
Grafika és festészet tanszak

Az intézményben alapfokú művészeti nevelés és oktatás folyik, amely megalapozza a művészi kifejezőkészséget, illetve előkészít, felkészít a szakirányú továbbtanulásra.
Az intézménynek 12 évfolyama van (2+6+4), melynek keretein belül előképző, alapfokú ill. továbbképző évfolyamokon történik az oktatás.

1. Az intézményegység nevelési programja

1.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Felkészítés

- a követelmények szerinti év végi zárómeghallgatásra,
- a művészeti alapvizsgára,
- a művészeti záróvizsgára,
- a továbbtanulásra művészeti szakközépiskolában,
- a tanév végi záróbemutatóval egybekötött kiállításra, bemutatóra, fesztiválokra, országos versenyekre
- a települések életében való aktív jelenlétre.

Alkotó gondolkodásra és alkotásra nevelés

- amelynek "eredménye" az önmagát megvalósító sikeres felnőtt.
- A tanítási- tanulási és alkotó folyamatban a növendék olyan önálló feladatokat kap,
- amelyben hasznosítja a megszerzett tudást, átélheti az alkotás örömét.
- A kreatív alkotásra, cselekvésre nevelés a felvett művészeti ágban.

Korszerű, sokoldalú tudás-műveltség biztosítása a művészeti nevelésben

- magas színvonalú művészeti műveltség elsajátítása,
- a művészi kommunikációs-vizuális-auditív készség kialakítása, fejlesztése,
- a művészeti kultúra kialakítása és fejlesztése,
- az önállóság, magabiztosság fejlesztése,
- a kultúra értékeinek megismertetésével az élet örömeinek felismerése és átélése a művészet útján,
- a művészet átörökítő szerepének felismerése.

Erkölcsi tartásra törekvő egyéni és közösségi nevelés

- együttműködési készség, ugyanakkor az egészséges versenyszellem kialakítása
- a tehetség kibontakoztatása,
- a helyes önismeretre nevelés,
- a művészeti értékek felfedeztetése és beépítése a személyiségbe

Egészséges életmódra, környezetvédelmi gondolkodásra, esztétikára nevelés

- A tanulók mindennapi életének részévé váljon az egészségük megőrzése, nemcsak testileg, de mentálisan is.
- A szép és ápolt, szűkebb és tágabb környezet kialakításának igénye természetes követelmény legyen.

1.1.1 Az alapfokú művészetoktatási intézmény nevelési célja

Az iskola elsődleges **célja** a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztés, amelyet a művészeti műveltség megalapozásával, elmélyítésével és állandó fejlesztésével ér el. E célját úgy éri el, hogy a követelmény eléréséhez szükséges tananyagot eszköznek tekinti a gyermekek érzelmi, értelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A készség és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként tekinti, követelményeit a gyermek életkori jellemzőihez igazítja.

Lehetővé teszi, hogy a művészeti iskolából kikerült fiatalok önbizalommal, kiváló alkalmazkodóképességgel, az élet igényeihez rugalmasan alkalmazkodjanak, a társadalmi és művészeti életben eligazodjanak. Tevékeny, magas fokú viselkedéskultúra jellemezze növendékeinket, és a sajátos képző-és iparművészeti kommunikációs (vizuális-auditív)-technika birtokában magabiztos, kreatív emberekké váljanak. Az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit megőrző, a nemzeti hagyományokat ápoló kompetens személyek legyenek.

Az iskola nagy hangsúlyt kíván fordítani az autonóm, a kreatív, a problémamegoldásra érzékeny, az egészségét és a környezetét megóvó személyiség kialakítására, embertársaik értekeinek megbecsülésére, a másság tiszteletére, a nemzeti hagyományok ápolására, a demokratikus szellemiség, valamint a harmonikus légkör kialakítására.

Az iskola célul tűzi ki továbbá, hogy elősegíti a tanulók kulturális igényeinek fejlődését, a művészetek iránti érzékenységüket, nyitottságukat, önművelés iránti igényüket továbbfejleszti.

Nagy gondot fordít az egészséges életvitel kialakítására és megőrzésére. Erősíti a környezet iránti felelősséget azzal is, hogy a tanulókkal a mindennapok esztétikai értékeit felfedezteti, és alakítására ösztönzi.

Alakítani kívánja önismeretüket, önállóságukat, fokozni kívánja a művészeti problémák iránti érzékenységüket.

1.1.2 Az Alapfokú Művészeti Iskola feladata

Az alapfokú művészetoktatási iskola **alapfeladata**, hogy feltárja a művészet, ezen belül a választott művészeti ág megörökítő és átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

A művészeti iskola feladatát oly módon teljesíti, hogy olyan ismereteket ad, amelyek elsajátításával és alkalmazásával a növendék alkalmassá válik: élményvilága vizuális és auditív megjelenítésére, kreativitásának bemutatására a művészet különböző területein.

Azt az igényt igyekszik kielégíteni, hogy a művészeti iskolából kikerülve valamennyi tanuló aktív részese legyen, akár mint értő befogadója, akár mint aktív szereplője a művészetek világának.

1.1.3. Az egyes művészeti ágak cél-és feladatrendszere

Az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata nemcsak a kézügyességet, technikai érzékenységet fejleszti, hanem kialakítja a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára.

2. A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon a tanulók képességeiktől és szorgalmuktól függően fejleszthetik vizuális műveltségüket és a különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

3. A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

3. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

1.2 Az alapfokú művészti iskola személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai

A művészeti tevékenység, mint minden tevékenység, magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját.

A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek az iskola által oktatott művészeti ágakban megjelennek.

Az iskola a művészeti nevelés sajátos módszereivel olyan személyiségeket, kíván kibocsátani, akik a mindennapokban harmóniára törekszenek. Igényük van az önművelésre, önállóságról, öntevékenységről és magas fokú együttműködésről tesznek tanúbizonyságot. A kulturált viselkedés szabályait betartják, és igényük van arra, hogy másokkal is betartatják.

Az alapfokú művészeti iskolában folyó nevelés feltárja a művészeti élmény katartikus szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

Iskolánk művészeti nevelése megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, amelyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői.

1.3 Az alapfokú művészti iskola közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatai

A nevelésben nem választható szét az egyéni személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés, ezért a két területet egységben látjuk, és a fejlesztéssel kapcsolatos feladatok is ezt a szemléletet tükrözik.
A művészeti nevelés egyéni és csoportos munkát tételez fel. A csoportban azonban önálló egyéniségek személyiségfejlesztése folyik. Célunk az, hogy az önálló személyiségüket megtartva közösséggé formáljuk a kezdeti heterogén csoportokat.

A személyiségfejlesztési munkánk a tanév első hetében megkezdődik, azzal a céllal is, hogy az önálló személyiségek a tanév során koherens közösséggé szerveződjenek.
Az iskola a tanulók egyéb kulturális igényeinek kielégítésére is gondot fordít.

A művészeti iskola törekvése, hogy pozitív képet alakítson ki az országról, a szűkebb környezetéről tanulóiban, ezért - hagyományteremtésként is - **nyilvános rendezvényekkel ünnepli meg a nemzet és a település ünnepeit, a jutalmazási lehetőségeket erre használja fel.**
Az iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei:

- tanórák - szaktárgyi órák,
- tanórán kívüli foglalkozások
- bemutatók
- kiállítások
- művészeti tábor

Hozzájárul:

- az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- a másság elfogadásához,
- az együtt érző magatartás kialakulásához,
- harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

A csoportok formálására a pedagógusoknak komoly gondot kell fordítani.

A tanulóközösségek fejlesztésének fontos eszköze:
- a tanulmányi verseny,
- a hagyományápolás,
- múzeumi, kiállítási, könyvtári, művészeti előadásokhoz kapcsolódó foglalkozás.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok magukba foglalják a fentieken kívül az adott térség társadalmi és civil szervezeteivel való partnerkapcsolatot is.

Feladataink:
- Az egyén a közösségen belül aktív, alkotó tag legyen.
- Tudjon és merjen véleményt formálni, tudja álláspontját előadni, megvédeni.
- Képes legyen a másságot elfogadni, a közösségért áldozatot hozni.
- Képes legyen a közös értékrend szerinti szokások elsajátítására.
- Fejlődjön és kibontakozzon kommunikációs készsége.

A közösségformálás szakaszai:

A tanulók a beiratkozás után kialakult csoportjaiból, folyamatos irányítással kezdetben eredményesen együttműködő, majd összeforrott, öntevékeny csoportokat kell formálni.
A tanuló életkorának, fejlettségének megfelelő szinten tudjon bekapcsolódni az a tervezés, szervezés, döntés, megvalósítás ellenőrzés, értékelés folyamataiba.

Feladataink:
- szabályok kialakítása
- közös tevékenységek tudatos tervezése, szervezése
- élmények, szokások, hagyományok kialakítása
- önismeret, együttműködés, segítőkészség, szolidaritás, empátia fejlesztése
- egyén-és közérdek, többség-kisebbség fogalmának tisztázása
- jogok és kötelességek fogalmának tisztázása, megalapozása

1.4 A pedagógusok helyi feladatai, a főtárgytanárok feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.
A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg:

- A tanítási órákra való felkészülés
- A tanulók írásbeli munkáinak javítása

- A tanulók munkájának rendszeres értékelése
- A megtartott tanítási órák dokumentálása
- Az elmaradt és helyettesített órák vezetése
- Különbözeti vizsgák, művészeti alapvizsga, művészeti záróvizsga lebonyolítása
- Tanulmányi versenyek összeállítása, értékelése
- Tanulmányi versenyek lebonyolítása
- Tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok
- Felügyelet vizsgákon, tanulmányi versenyeken
- Iskolai programok szervezése
- Szülői értekezletek, fogadóórák megtartása
- Részvétel a nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken
- Részvétel továbbképzéseken
- Iskolai ünnepségeken és rendezvényeken való részvétel
- Tanítás nélküli munkanapokon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés
- Iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés
- Szakleltárak, hangszerek, tanítási eszközök rendbentartása

A főtárgytanárok további feladatai

- Az adott tanszak munkájának megszervezése
- Hangszerbemutatók szervezése, ismeretterjesztés
- Az iskolai sikerek publikálása
- Felvételi alkalmassági vizsgálat elvégzése
- Konzultáció a szülőkkel
- A korrepetíció megszervezése
- Kamarazene, kamaraének órák megszervezése
- Tanszaki hangverseny szervezésével kapcsolatos munka
- Kapcsolattartás a környező települések zenetanáraival
- Felkészítés versenyekre, utazás, részvétel megszervezése és lebonyolítása

1.5 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1.5.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Az alapfokú művészeti iskola alapvető feladatai közé tartozik a tehetségek felkutatása, gondozása, kibontakozásuk elősegítése. Éppen ezért az iskola egész nevelési-oktatási programja a tehetséggondozás célját szolgálja.
A különösen tehetséges tanulók az egyes csoportok produkcióiban központi szerepet kapnak, ezzel a csoport számára is erős motiváció alakulhat ki tehetségük még jobb alkalmazására.

Az iskola él a magasabb évfolyamra lépés lehetőségével úgy, hogy a kimagaslóan tehetséges tanuló akkor is magasabb évfolyamra léphet, ha nem töltötte le az egész tanévet. Természetesen jegyzőkönyv rögzíti az igazgató és a tanári kar döntését.
Ebbe a körbe tartozik a beiskolázáskor végzett felmérés, amelynek alapján a tehetséges tanulók nem feltétlenül az előképző vagy első évfolyamba kerülnek, hanem a követelmények teljesítésének bizonyítása után magasabb évfolyamba léphetnek.

A tehetséges tanulóknak meg kell adni a lehetőséget, hogy szakirányú szakközépiskolába felvételizhessenek. Ahhoz, hogy a tanuló az adott művészeti ág területén minél nagyobb tudást birtokoljon, szükséges a **rendszeres részvétel különböző művészeti rendezvényeken, kiállításokon, fesztiválokon, versenyeken, bemutatókon.** Ösztönözni kell a tanulókat a rendezvényeken való részvételre, és lehetőséget kell nyújtani számukra a megyei és országos szintű bemutatókon történő megjelenésre. A művészeti pályára készülő tehetséges tanulót sokat kell szerepeltetni. **Kiállítási, illetve szereplési** lehetőséget **nyújtunk számára az iskolai és a helyi rendezvényeken egyaránt.**

Nem veszítünk el egyetlen tanulót sem, mivel **differenciáltan foglalkozunk** a nagyon és a kevésbé tehetséges gyerekkel. Az erősen motivált, de kevésbé tehetséges gyermeknek igyekszünk megtalálni feladatát, különböző célfeladatok kijelölésével.
A tanórán kívüli programok meghatározásakor is a képességek kibontakoztatását és a felzárkóztatást segítő programok kapják a fő hangsúlyt.
A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót a művészeti nevelés segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja másságát, elfogadja és másoknak is megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődést.

1.5.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály-, illetve iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése.
Készségek, képességek fejlesztése.
Valamely részképesség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása.
Viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében.
Pályára irányítás, pályaválasztás, a beiskolázás segítése.
A felzárkóztatás szervezési feladatai „…a képesség-kibontakoztató felkészítés a személyiségfejlesztés, a közösségfejlesztés segítségével járul hozzá a tanulási kudarcból, a szociális hátrányból eredő lemaradás csökkentéséhez, a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatásához, tanulási, továbbtanulási esélyének növeléséhez. A képesség-kibontakoztató felkészítés megszervezhető integrált felkészítésként is, ha a közösségfejlesztés és a személyiségfejlesztés, a halmozottan hátrányos helyzetű és az e körbe nem tartozó tanulók közös felkészítése keretében valósul meg, kiegészülve a társadalmi kirekesztés minden formáját elutasító, a bármely oknál fogva hátrányos helyzetben lévők vagy kisebbségi közösségbe tartozók társadalmi beilleszkedését elf ogadó és segítő készségek, képességek kialakításával.”
A mi értelmezésünkben a NAT alapján az a feladatunk, hogy a ránk bízott, nagymértékben problémás fiatalok tudásbeli, erkölcsbeli, érzelmi, és beilleszkedési hiányosságait pótoljuk a lehető legnagyobb mértékben, hogy sikerüljön visszatalálniuk a társadalom által elvárt életformához.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók köre
Sajátos nevelési igényű az a tanuló, aki átható fejlődési zavarral (pl. autista) illetve részképesség és iskolai teljesítmény zavarral küzd, ennek következtében fejlődésében és a tanulási folyamatban tartósan akadályozott.
Területei

- diszlexia
- diszgráfia
- diszkalkulia

- a tanulást megalapozó kognitív képességek zavara (percepció, emlékezet, észlelés, figyelem,
- szerialitás, intermodális integráció, téri orientáció)
- szociális és értelmi fejlődés zavara
- mozgáskoordinációs zavar
- tanulási zavarhoz társuló magatartási zavar (hiperaktivítás, figyelemzavar, agresszió, stb.)

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása
Intézményünkben növekszik azon tanulók száma, akik a szakértői bizottság illetve a Nevelési Tanácsadó véleménye alapján az osztálylétszámban két-három főnek számítanak.

- azok a tanulók, akik a szakvélemények alapján írásbeli munkájukban nem osztályozhatók, felméréseknél csak a tartalmilag értékelhetők, illetve javasolt szóbeli számonkérésük

1.5.3 A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

A deviáns életvitel kezdetének fontos jelzője lehet, hogy a fiatal kiszorul a korábbi informális csoportokból, megváltozik (romlik) a megítélése a formális csoportban (osztály). Ennek többféle oka lehet; az életkori változásokkal átrendeződnek a szerepek, illetve új tartalommal töltődnek meg. Ez utóbbi gyakran okoz a fiatalokban konfliktust, és ekkor a csoportnyomás feszül szembe a belső értékekkel, korábbi ideákkal, a belső vívódás okozta konfliktus látható jeleket ölthet, és zavart viselkedéshez vezethet.

A feszültség csökkentésének alkalmazott módszerei:

- a figyelem megosztása (kiiktatja tudatából az ellentmondást)
- ideológia kovácsolása (gyakori és közismert önigazolás)
- kompromisszum képzése (passzivitás, vagy kitérés)
- kábítás (a szerfogyasztás, mint időleges "felejtés")
- menekülés (kilépés a helyzetből).

Bármelyik feszültségcsökkentő módszerhez folyamodik a fi atal, az a személyiségfejlődésére káros lehet, de különösen az utolsó két forma jelent nagy veszélyt. Bármely ok miatti deviáns magatartás, beilleszkedési zavar (tüneti) kezelése a személyre szóló fejlesztés során történik.
A teljesítménykényszer miatti magatartászavar elkerülése a meglévő értékek hangsúlyozása és a kibontakozás lehetőségének biztosítása (szereplés, szervezés, karitatív tevékenység) útján történik. Megelőző és segítő pedagógiai tevékenységünk során fokozott figyelmet fordítunk a tanulói személyiségi jogok tiszteletben tartására.

1.5.4 Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

A gyermekvédelem állami komplex feladat, mert pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi, jogi és szociális tevékenységből tevődik össze.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Folyamatos kapcsolattartás az érintett tanulók ügyében

- a Nevelési Tanácsadóval
- Családvédelmi Családsegítő Központtal

Tanórán belüli tevékenységek

• Differenciált oktatás: differenciált osztályok szervezése, ill. tanórán belüli differenciálás

Tanórán kívüli tevékenységek

• Kapcsolattartás a szakszolgáltató intézménnyel, az áthelyező bizottsággal
• Taneszközök biztosításának segítése

1.5.5 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A diákképviselet a saját hatáskörébe tartozó döntések meghozatala előtt a nevelőtestület véleményét, illetőleg szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyását az igazgató útján kéri.
A jogszabályban meghatározott esetekben a diákönkormányzat egyetértésének, illetve véleményének beszerzéséről az igazgató gondoskodik az előterjesztés legalább 15 nappal korábban történő átadásával.
Az igazgató az egyetértési joggal érintett, illetve a véleményeztetésre kerülő anyagok tervezeteinek előkészítésébe a diákok képviselőit bevonhatja, tőlük javaslatot kérhet.
Azokban az ügyekben, amelyekben a diák képviselet egyetértési jogot gyakorol vagy véleményének kikérése kötelező, képviselőjét a nevelőtestületi értekezletre meg kell hívni. Az intézményi tanulók összességét érintő ügyekben a diákok az igazgatóhoz fordulhat.

1.6 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, és az iskola partnereivel

1.6.1 A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A tanulókkal való kapcsolattartás legfontosabb színtere a tanóra, legfontosabb kapcsolattartás személy a főtárgyat, illetve speciális esetben a kötelező tárgyat tanító pedagógus. A szakma munka értékelésén túlmenően a tanulók tanáraiktól kapnak tájékoztatást a telephelyi, tanszaki illetve az iskolai rendezvényekről és egyéb közérdekű kérdésekről.
A tanulókkal való kapcsolattartás konkrét formái:

- tanórai munka
- fellépések
- szakmai versenyek
- telephelyi, tanszaki, illetve iskolai rendezvények
- kirándulások
- szaktáborok

1.6.2 A szülők közösségét érintő együttműködési formák

A szülőket lehetőség szerint be kívánjuk vonni a szakmai munkába: meghívjuk őket az iskolai, szakmai rendezvényekre, az iskola által szervezett előadásokra, fórumokra, kiállításokra, a művészetoktatás, tehetséggondozás rendezvényeire.
A szülőkkel való kapcsolattartás intézményes formája a szülői értekezlet, a bemutatók és kiállítások által valósítható meg elsősorban.
Tudjuk, hogy a szülők folyamatos, többoldalú tájékoztatása nélkülözhetetlen az eredményesség elérésében. Fontos együttműködési kapcsolatra terem lehetőséget az ellenőrző könyvön keresztül történő közlés és a közvetlen telefonkapcsolat.

Szívesen látjuk tanulóink családtagjait a nyílt napokon, táborozás során, kirándulások alkalmával, az évközi, a félévi és év végi bemutatókon.
A kapcsolattartás fejlesztését az intézmény működése folyamán a tanulók, szülők és pedagógusok javaslatai, igényei szerint bővítjük.
Az együttműködés alapja a folyamatos kapcsolattartás, a rendszeres információáramlás, a segítőkész, pozitív megnyilvánulások, a nyitottság.
Pedagógiai programunkat a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani, ezért nagyon fontos a szülők folyamatos tájékoztatása az iskola működéséről és a szülői véleményének folyamatos megismerése az igényekhez igazodó oktatás megteremtésének érdekében. Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, amely az oktatási – nevelési feladataink sikerességét támogatja. Feladatunk továbbá kialakítani a szülőkben is a rendszeres kommunikáció igényét, a kétirányú információáramlás jelentőségét a nevelés hatékonysága érdekében.
A szülők tájékoztatásának formái:

- szülői értekezlet
- személyes beszélgetés
- fogadó óra
- ellenőrző, levél, tájékoztató szórólap
- kiadvány
- média

Az iskola működésében a következő szerepek jelennek meg:

- a szülő, mint a szolgáltató megrendelője
- a szülő, mint a tanulási- nevelési folyamat segítője
- a szülő, mint az iskolai közélet szereplője

A szülő kérhet:

- tanszakváltást
- független bizottság előtti vizsgázást

A szülő közreműködhet:

- az eszközpark gyarapításában
- rendezvények lebonyolításában
- kirándulások szervezésében, lebonyolításában
- a szülői szervezeten keresztül a jogszabályban meghatározott keretek között az iskola működését meghatározó dokumentumok létrehozásában

1.7 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

Művészeti alapvizsga szabályzat

A zeneművészeti alapvizsga általános szabályai, követelményei

1. A művészeti alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskolában főtárgyból utolsó alapfokú évfolyamot sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett.

A vizsgára történő bocsátást kiskorú tanuló esetében a szülőnek vagy gondviselőnek írásban kérelmeznie kell. Amennyiben a tanuló az alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, a vizsgára jelentkező tanulót nem lehet elutasítani.

A vizsga időpontjáról a szülőt, gondviselőt értesíteni kell. A művészeti alapvizsga a zeneiskolai tanulmányok kiemelkedő eseménye, ezért a körülményeknek, valamint a tanulók ruházatának az alkalomhoz illőnek kell igazodni.

1.1. A gyakorlati vizsga lebonyolítási rendje

- A vizsga nyilvános, hangversenyszerű.
- A gyakorlati vizsga lapról olvasási feladatát a nyilvános gyakorlati vizsgától eltérő időpontban is meg lehet tartani. (Például a szóbeli vizsgán.)
- A vizsgabizottság zárt körben hozza meg határozatát.

1.2. Az elméleti vizsga lebonyolítási rendje

- Az elméleti vizsga minden esetben zártkörű.

2. A művészeti alapvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga követelményeit, vizsgafeladatait az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembe vételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga feladatait a követelmények alapján a zeneiskola pedgógusai állítják össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga feladatait a főtárgytanár írásban történő felterjesztése után a tagintézményvezető hagyja jóvá. Amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztatja.

A választható tantárgyak közül vizsgatárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet a zeneiskola pedagógiai programja biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy utolsó évfolyamán az előírt követelményeknek eleget tett.

Hangszer főtárgyas tanulóknak szolfézs tantárgyból is kell művészeti alapvizsgát tenniük.

3. A vizsgabizottság létszáma és összetétele

a) Gyakorlati vizsga: 3 fő - a tanuló tanára + 1 tanár + az intézményvezető. A vizsgabizottság tagja lehet a zongorakíséretet ellátó tanár is.
A tanulónak a saját vagy a kölcsön hangszerét kell biztosítania, az intézménynek a kísérő hangszert és/vagy a zongorát.
A vizsgadarabok sorrendje általában: skála – (ujjgyakorlat) – etűd – előadási darab(ok /korszakonként/) – kamaradarabok.

b) Elméleti vizsga:

„A" tagozaton írásbeli vagy szóbeli vizsga, „B" tagozaton mindkét vizsgarész.
Írásbeli vizsgán a vizsgabizottság összetétele: a tanuló tanára + 1 a tanulót nem tanító tanár.
Szóbeli vizsgán a vizsgabizottság összetétele: **3 fő -** a tanuló tanára + 1 tanár, valamint a tagintézményvezető.
A vizsgajegyzőkönyv vezetése a vizsgabizottság elnökének a feladata. A vizsgabizottság elnökének személyét az év végi vizsgarendben a tagintézményvezető határozza meg.

4. A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki országos művészeti versenyen egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, szintet eléri.
A felmentést a tantárgyat tanító tanár írásbeli előterjesztése alapján a tagintézményvezető engedélyezi.

5. Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészeti iskola tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.
Előrehozott művészeti alapvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az alapfokú zenei tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga. Ez abban az esetben fordul elő, amikor a tanuló főtárgyból és elméletből nem azonos évfolyamra jár.

6. A művészeti alapvizsga minősítése

6.1. A művészeti vizsga minősítésének általános szabályai

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán vizsgatárgyanként külön-külön 1-től 5-ig terjedő osztályzattal kell minősíteni.
Az osztályzatra a tanulót tanító tanár tesz javaslatot, a végleges eredményt a vizsgabizottság szavazással hozza meg.
A művészeti alapvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból osztályzatok számtani közepe adja.
Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményeit nem teljesítette.

7. A művészeti alapvizsga értékelése

7.1. A gyakorlati vizsga értékelésének szempontjai

7.1.1 **Billentyűs hangszerek**

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

7.1.2 Vonós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

7.1.3 A szolfézs írásbeli értékelésének szempontjai

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom; a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya; a felhasznált irodalom színvonala, mennyisége; eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya; felépítés, fogalmazás, helyesírás;
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

7.1.4 A szolfézs szóbeli vizsga értékelésének szempontjai

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete);
- zenetörténeti tájékozottság;
- stílusismeret;
- formai ismeretek;
- népzenei ismeretek (népdalelemzés);
- intonáció;
- lapról olvasási készség;
- tájékozódás a zenei műfajok között.

8. A művészeti alapvizsga részei

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A" tagozatos tanuló választhat szolfézs írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B" tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

8.1. Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtárgy „A" és „B" tagozat: szolfézs.
Az írásbeli vizsga időtartama 45 perc.

8.2.1. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtárgy „A" tagozat: szolfézs.
A szóbeli vizsga időtartama 10 perc.

8.2.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtárgy „B" tagozat: szolfézs.
A szóbeli vizsga időtartama 10 perc.

8.3. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

8.3.1. Hangszer és magánének főtárgy „A" tagozat: főtárgy
A gyakorlati vizsga időtartama: 10-20 perc.

8.3.2. Hangszer és magánének főtárgy „B" tagozat: főtárgy
A gyakorlati vizsga időtartama: 15-25 perc.

KÉPZŐMŰVÉSZET

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.
Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak
- **Műhelygyakorlat**
- **Vizuális alkotó gyakorlat**

A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy:
- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.
Ha a tanuló már rendelkezik a képző– és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga– vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.
A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset–, munka–környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:
Vizuális alkotó gyakorlat
– vizsgamunka bemutatása 15 perc
– helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.
A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
A grafika és festészet műhelygyakorlat
– tervezés 40 perc
– tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
– alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
– grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
– szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv – sorozat.

A vizsga értékelése
A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– tervezési, képalkotási készség,
– színhasználat, kompozíciós készség,
– alapvető anyag– és eszközismeret, jártasság,
– a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
– a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
– az elkészült munka összhangja.

1.8 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

- Minden tanuló joga, hogy alapfokú művészetoktatási képzéseit igénybe vegye, amely térítési díj, vagy tandíj köteles.
- A művészeti képzés igénybevételéhez előképzettségre nincs szükség.
- A felvételhez jelentkezési lap és szülői nyilatkozat benyújtása szükséges.
- Az évfolyamba sorolás az életkori sajátosságok figyelembevételével történik.
- Magasabb évfolyamba történő felvétel esetén különbözeti vizsgát kell tenni.

Más alapfokú művészetoktatási intézményből érkező tanulók átvétele történhet:

- az elvégzett évfolyamok figyelembevételével, a következő évfolyamra történő felvétellel
- a szülő kérésére évfolyamismétléssel.

1.9 A felvételi eljárás különös szabályai

Új tanulók esetén a művészeti iskola felvételi eljárás alapján dönt a felvételről, ha a jelentkezők száma meghaladja a felvehető létszámot. A felvételi eljárás felvételi bizottság előtt történik.

1.10 Az iskola nevelési-oktatási eszközrendszere

A tanítási-tanulási folyamatban szükség van minden hagyományos és korszerű taneszközre a minőség, a hatékony ismeretszerzés, a készségek, képességek fejlesztése érdekében.

A művészeti iskolában az oktatási eszközök biztosítottak, és folyamatos fejlesztéséről a fenntartó gondoskodik (Lsd: Melléklet)

2. Helyi tanterv

2.1 A művészeti ágak helyi tantervének alapelvei

Az alapfokú művészetoktatási intézmény minden művészeti ág, tanszak esetében a 27/1998.(VI. 10.) MKM rendelet szerinti kötelező követelmények és tantervi program szerint működik. Az Iskola művészeti alap- és záróvizsga követelményeit a 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet alapján dolgozta ki. Alapdokumentumai azok a miniszter által kiadott kiadványok, amelyek részletesen tartalmazzák a tantervi programot, kiegészítve a részletes, évfolyamonként meghatározott javasolt tananyaggal, továbbá a kötelező, minimális eszköz és felszerelési jegyzéket meghaladó optimális feladat ellátást szolgáló ajánlott tárgyi feltételeket.

Az alapfokú művészeti iskola helyi programja nem tartalmaz a programtól eltérő tantárgyakat, ezért külön tantárgyi programok nincsenek.

A fejlesztés lehetőségét azonban nem zárjuk ki, azaz felvehetünk más tanszakokat a már működő tanszakok mellé, új tartalmakat emelhetünk be a helyi programba. Lehetőséget próbálunk teremteni arra is, hogy a következő években bővüljön az iskola tevékenységi köre.

A 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról szóló 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet alapján az iskola fő tevékenysége a 2011/2012-es tanévtől felmenő rendszerben kiegészül, melyet a melléklet tartalmaz.

A pedagógiai program a minisztérium által kiadott rendeletekkel és kiadványokkal együtt érvényes.

2.2 Az egyes művészeti ágak általános követelményei

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

A képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei

Irányítsa a tanuló figyelmét az emberi és a természeti környezet esztétikumára, szépségére.

Ismertesse meg az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeit, az értékmegőrzés formáit.

Ismertesse meg a kommunikáció művészi formáit, a képző- és iparművészet műfaji sajátosságait.

Ösztönözze a tanulót az önkifejezés eszköztárának gazdagítására, és készítse fel a tanult művészi kifejező eszközök alkalmazására.

Készítse fel a tanulót

- a látvány megfigyelésére, értelmezésére, analízisére,
- a vizuális információk, közlemények megértésére,

- a képi gondolkodásra, a vizuális absztrakcióra,
- tapasztalat, képzelet, emlékezet utáni ábrázolásra,
- a legfontosabb kifejezési eszközök, kompozíciós eljárások ismeretére,
- a kifejezési eljárások használatára,
- élmények, gondolatok, érzelmek vizuális kifejezésére,
- a képi nyelv kifejezési szándék szerinti megválasztására,
- a média által közvetített üzenetek befogadására, értelmezésére,
- a vizuális önkifejezésre, alkotásra,
- tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére,
- tervezésre, konstruálásra,
- a kifejezési technikák, a tárgykultúra anyagainak ismeretére,
- eszközhasználatra, anyagalakításra,
- a baleset- és munkavédelmi előírások betartására,
- tárgykészítésre, környezetformálásra,
- a kézműves tevékenységek gyakorlására,
- a jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére,
- a rendeltetés - a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggéseinek felfedezésére,
- a mindennapok, a természet szépségének, a művészetek, a műalkotások befogadására,
- a vizuális művészetek, a környezet- és tárgykultúra megismerésére,
- a műelemzési eljárások alkalmazására.

Tegye lehetővé

- a néphagyomány, a népi kultúra élményszerű megismerését.

Alakítsa ki a tanulóban az esztétikum iránti igényt,

- az esztétikai élményképességet,
- az alkotó magatartást és ehhez tartozó pozitív beállítódásokat, szokásokat.

Fejlessze a teremtő képzeletet és az improvizációs készséget.

ZENEMŰVÉSZETI ÁG – KLASSZIKUS ZENE

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
A kortárs zene befogadására nevelés.
A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
Az értékes zene megszerettetése. A tanulók zenei ízlésének formálása.
A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
Tehetséggondozás.
A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
A tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladata

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
A kortárs zene befogadására nevelés.
A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
Az értékes zene megszerettetése. A tanulók zenei ízlésének formálása.
A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
Tehetséggondozás.
A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
A tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

2.3 Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei, a művészeti alap- és záróvizsga követelményei

KÉPZŐMŰVÉSZETI ÁG

Festészet tanszak

A képzés ideje: 12 év

Évfolyamok száma: 12 évfolyam

Óraterv

Tantárgy	Évf											
	Ek.		alapfok						tovább k			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Vizuális al.ism	4	4	-	-	-	-	-					
Rajz-f-mint	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Műhely ek	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
műhelygyak	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2
		-										
		-										
Összesen:	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

A rajz-festés-mintázás és a műhelygyakorlatok óraszáma 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható. Az előképzőt a tanulóknak nem kötelező elvégeznie.

A tanszak tantárgyai

Vizuális alapismeretek (előképzősök komplex művészeti tantárgya)

Kötelező tantárgy:

Rajz-festés-mintázás

Műhelyelőkésztő, műhelygyakorlat

Kötelező műhelygyakorlat választható tanszakai:

Képzőművészet: festészet

Vizuális alapismeretek

Az előképző célja

Az előkészítő szakasz munkafeltételeinek kialakítása, a tanulók kreatív képességeit fejlesztő program beindítása, az általános vizuális alapismeretek elsajátítása és as ezekkel való célszerű tevékenységsorok munkafolyamatainak kialakítása a tanulókban. Annak as igénynek a kifejlesztése, mely as örömteli munkát és a környezetünkben fellelhető esztétikai minőségeket egyaránt felfedezi. Fontos feladata a programnak, hogy célként tűzze ki a gyerekek és tanárok közös tevékenységének, a tanári korrektúra elfogadásának igényét, az alkotó jellegű tevékenységek folyamatainak széles körű megismerését, vagyis az alkotásra nevelés folyamatának megalapozását.

Az előképző feladatai:

- a kreatív munkára és a kreatív gondolkodásra nevelés,
- az általános vizuális alapismeretek, és az ezekkel való munkálkodás elsajátítása,
- a színek, formák, felületek és tömegek alapvető törvényszerűségeinek megismertetése és játékos módon való feldolgozása,
- az alapvető formaelemzés gyakoroltatása,
- a rajzi eszközökkel, képzőművészeti anyagokkal való ismeretek mélyítése,
- az arányok, a kompozíció, a tér és sík alapvető fogalmi ismerete és az ezekkel való alkotó-játékos munka kialakítása,
- az önálló véleményalkotás, az önértékelés kialakítása,
- az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek jártasságszintű elsajátíttatása,
- az örömteli alkotómunkára való felkészítés.

Minimumkövetelmény az 1. év végén

A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemek összefüggéseinek felismerésére,
- az alapelemek alkalmazására (pont, vessző, vonal, folt, irány, tér),
- ábrázolásaiban a színek hangulatkeltő erejére építeni.
- Rendelkezzen alapvető jártassággal a színkeverésben.
- Jártasság szintjén ismerje a csoportos munka alapelemeit.

Minimumkövetelmény a 2. év végén

A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemeket (pont, vessző, vonal, sík, folt, felület, irány, tér kontraszt) felismerni és alkalmazni,
- megfigyeléseit, élményeit egyszerű tárgyak, rajzok, festmények formájában megörökíteni,
- a színek hangulatkeltő erejét alkalmazni.

Ismerje és legyen képes alkalmazni

- a kiemelést,
- az anyag, forma, funkció összefüggéseit,
- az időbeliség képi kifejezésének néhány lehetőségét,
- önállóan (tanári korrektúra mellett) a megismert technikákat.

Legyen képes a megismert műalkotásokról és a környezetükben lévő tárgyakról (tamári segítséggel) véleményt mondani.

Rajz-festés-mintázás

Az alapfokú művészetoktatás 12 évfolyamára a program a következő cél- és feladatrendszert határozza meg:

- a látás és a látványértelmező képesség fejlesztése,
- a látványértelmezésben szerepet játszó tényezők tudatosítása,
- a megjelenítő és a kompozíciós képesség fejlesztése,
- a vizuális gondolkodás képességeinek fejlesztése
- az elemzés,
- az elvont gondolkodás,
- a képi gondolkodás,
- a képzettársítás és a szintetizálás (sűrítés),
- jártasság a térábrázolásban és a geometria alapelemeiben,
- jártasság kialakítása az anatómiai ismeretekben,
- a plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátítása,
- az egyes festői és szobrászi technikák, valamint a médiaművészet (intermédia) megismerése, alkalmazása,
- a művészettörténet nagy korszakainak ismerete,
- a vizuális kifejezőkészség fejlesztése.

Követelmények

A tanuló az **alapfok** végén ismerje

- a rajz-festés-mintázás alapelemeit,
- a vizuális gondolkodás formáit és nyelvezetét,
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a plasztikai, rajzi, festészeti technikák alkalmazásának módjait,
- a sík és tér törvényszerűségeit a képzőművészet világában.

A tanuló legyen képes

- a látványt értelmezni,
- a kompozíciós ismereteket alkalmazni,
- a síkban és térben alkotásokat létrehozni,
- a művészettörténet nagy korszakait ismertetni

A tanuló a **továbbképző** végén ismerje

- a vizuális nyelv kifejezőeszközeit,
- azok jel- és jelentésrendszerét,

- a sík- és térábrázolás szabályrendszerét,
- az ábrázoló geometria alapelemeit,
- a rajzi, festészeti és plasztikai ábrázolás leggyakrabban használt eljárásait,
- a médiaművészet (film, videó, animáció) kifejezőeszközeit és azok jelrendszerének alapjait,
- a képi konvenciók, a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az anatómia alapvető törvényszerűségeit és azok ábrázolási konvencióit,
- a művészettörténet nagy korszakait.

A tanuló legyen képes

- a tanár által vagy önállóan kijelölt témák (korrektúra segítségével történő) feldolgozására,
- a művészeti alkotómunka különböző elemeinek egyidejű alkalmazására,
- sík- és térbeli művek létrehozására,
- konkrét és elvont képi és plasztikai gondolatok megjelenítésére,
- a látvány, illetve a képi megjelenítések elemző értelmezésére, sokrétű feldolgozására (tanári segítséggel),
- a nagy művészettörténeti korok eredményeit saját alkotó munkája során felhasználni.

Festészet tanszak

A festészet műhelymunka **célja**, hogy a tanuló ismerje meg

- azokat az anyagokat és eljárásokat, amelyek a festői munka legfontosabb elemei,
- a színtan egyes alapvető problémáit és azok alkalmazását a festészetben,
- a festészeti technikákat,
- kifejezési nyelvi eszközeit,
- a szín és fény alapvető összefüggéseit,
- a sík és a szín, a tér és a szín látványban és alkotásban jelentkező összefüggéseit,
- a legkorszerűbb festészeti eljárások alapjait,
- a festészet határát kitágító képzőművészeti eljárásokat.

A festészet műhelymunka **feladata**, hogy a tanuló

- sajátítsa el a festészeti technikákat, eljárásokat,
- szerezzen ismeretet a festészet mint a képzőművészet egy műfaja jelentőségéről és történetéről.

A tanuló legyen képes festészeti ismeretek elsajátításával az adott műfaj sokféleségében eligazodni, önálló alkotásokat készíteni.

Követelmények

A tanuló az **alapfok** végén ismerje

- a hagyományos festészeti technikákat,

- a technikák alkalmazásának módozatait,
- a festészet történetének nagy korszakait,
- a festészeti technikák határeseteit (pl. montázs, kollázs, manipulált fotó, festett síkplasztikák),
- a fotó, film, video, számítógép színalkotó és -visszaadó szerepét.

A tanuló legyen képes

- a megismert festészeti technikákkal műveket készíteni,
- figurákat, tájakat, tárgyakat ábrázolni,
- vázlatokat készíteni és azok után festményeket alkotni,
- síkban és térben, beállítás után és szabadon festményeket készíteni,
- a festészet határeseteit jelentő műveket (montázs, kollázs, fotómanipuláció, computergrafika) alkotni,
- véleményt alkotni a festészet történetének jelentős műveiről.

A tanuló a **továbbképző** végén ismerje

- a festészet technikai eljárásait,
- a technikai eljárások alkalmazását különböző feladatokban,
- a kompozíció törvényeit,
- a szabadon értelmezett, de a festészet műfaját nem meghaladó eljárásokat (videofestészet, computerfestészet),
- a színház és képzőművészet találkozását jelentő színpadi festészetet (díszlet),
- a festészettörténet nagy alkotásait,
- a festészetnek a művészettörténetben elfoglalt helyét,
- azokat a szakkifejezéseket, melyekkel egy festészeti alkotást jellemezhet, értelmezhet, elemezhet.

A tanuló legyen képes

- önálló festészeti alkotások, festmények és színes dekoratív művek tervezésére és létrehozására,
- saját alkotó tevékenységének következetes nyomon követésére és dokumentálására (portfólió készítése),
- a megismert festészeti technikák változatos és szakszerű alkalmazására,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveit illetően,
- véleményének szakszerű kifejezésekkel való interpretálására.

A MŰVÉSZETI ALAP VIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

1. A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

2. A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsgatantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A vizsga tantárgyai:

- rajz-festés-mintázás
- műhelygyakorlat

3. A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható rajz-festés-mintázás tantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

4. A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsgatantárgy végső eredmény meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga-tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS TANTÁRGY VIZSGAKÖVETELMÉNYEI

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, ábrázoló, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyalkotó tudása.

A feladatmegoldás tükrözze a tanuló látványmegfigyelő, értelmező, megjelenítő, elemző, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező, alkotó készségét, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét, a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét.

A rajz festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott alkotás.
A dokumentáció szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti (rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának fázisait (tanulmányrajzok, tervvázlatok, színtervek, anyagkísérletek, faktúratanulmányok...). A tanuló által benyújtott alkotás a feladatra adott megoldás vagy megoldások.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén és ideje alatt önállón készített tanulmány.

Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott eszközökkel (grafikai, festészeti vagy plasztikai eljárásokkal) készített tanulmány témája lehet:

- természetes forma,
- mesterséges forma,
- forma és mozgás,
- forma, tér, szerkezet.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,

- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,

- tervező, feladatmegoldó készség,
- kreativitás,
- manuális készség.

A RAJZ-FESTÉS-MINTÁZÁS MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:
Rajz-festés-mintázás max. 120 perc,

2. A vizsga tartalma

A gyakorlati vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló vizuális gondolkodása, látványmegfigyelő, -értelmező, a gondolati tartalomnak megfelelő átíró, kifejező készsége, tervező képessége, képtárgyalkotó tudása. A feladatmegoldás tükrözze a tanuló művészeti ismereteit, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetről, szobrászatról -, a képzőművészeti műfajokról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudását. A tárgyalkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló képzőművészeti technikákban való jártasságát, képességét, tudását, művészi igényességét.

A rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott projektfeladat.
A projektfeladat megoldását bemutató portfolió szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex képzőművészeti (rajzi, festési, mintázási elemeket magába foglaló) feladat megoldásának menetét (időterv, folyamatterv), fázisait (tanulmányrajzok, tervvázlatok, szerkezeti rajzok, forma- kompozíció-, és színtervek, anyagkísérletek, faktúratanulmányok, plasztikai kísérletek, makettek, látvány- és arculattervek...), a feladatra adott választ vagy válaszokat.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén és ideje alatt önállóan készített tanulmány.
Az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, szabadon választott (grafikai, festészeti, plasztikai) eljárásokkal készült tanulmány témája lehet:
- természetes formák,
- mesterséges formák,
- külső vagy belső tér,
- térben megjelenő figura,
- portré.

3. A vizsga értékelése

Rajz-festés-mintázás gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- megfigyelő, látvány- és karaktermegjelenítő képesség,
- gondolati tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró, kifejező készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- képzőművészeti technikákban való jártasság,
- kísérletező készség,
- kreativitás,
- manuális készség,
- művészeti ismeretek,
- esztétikai érzékenység,
- tárgyalkotó készség,
- a feladatmegoldás egyedisége, minősége, összhatása.

A FESTÉSZET MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 90 perc
Festészet műhelygyakorlat max. 180 perc
- rajzi, tervezési feladat 50 perc
- képtárgykészítés 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló festőművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, képépítési szabályairól, színtani alapjairól megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló festészeti technikákban elért jártasságát, tudását.

A festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész festészeti alkotás vagy alkotássorozat.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján létrehozott, a tanult festészeti technikák bármelyikének alkalmazásával elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- belső tér egy részletének feldolgozása,
- külső tér egy részletének feldolgozása,
- irodalmi mű illusztrációja,
- emberi, társadalmi vagy művészeti problémára adott válasz,
- érzelmi hangulatot kifejező önarcképsorozat,
- figurális ábrázolás a színek érzelmi hatásainak felhasználásával,
- díszletterv.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített festészeti alkotás.

A festészeti vizsgatárgy az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott színes kompozíció, amely lehet:

- különböző karakterű tárgyak csendéletszerű beállítása,
- a belső tér egy részletének ábrázolása,
- portré vagy önarckép,
- képző- vagy iparművészeti, esetleg irodalmi vagy zenei mű személyes átírása, stílustanulmány.

3. A vizsga értékelése

A festészet műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, tervezői képesség,
- képépítés, kompozíció,
- kifejezőerő, hangulati hatás,
- tartalomhoz illő technika megválasztása,
- a festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazásának (telítettség, lokál és valőr színek, kontrasztok, fény-árnyék-szín összefüggései) szintje,
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság,
- a kész munka összhatása.

A FESTÉSZET MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás max. 120 perc

Festészet műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc
- képtárgyalkotás 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Festészet műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó képessége. A tervező feladat tükrözze a tanuló látványértelmező, megjelenítő, gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, képalkotó képességét, a festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. Az alkotó feladat megoldása mutassa be a tanuló festészeti technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze.

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész festészeti alkotás vagy alkotássorozat.
A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi tervezési munka alapján megvalósított nagyobb méretű, a tanult technikák bármelyikével elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- csendélet,
- portré,
- lakótér ábrázolása (otthoni környezet, saját szoba ...),
- jelmezterv,
- reklámtéma feldolgozása.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített festészeti alkotás.

A vizsgamunka az intézmény által meghatározott gondolati tartalom kifejezésére alkalmas, színes tervvázlatokra épülő, nagyobb méretű, szabadon választott technikával elkészített festészeti alkotás, amely lehet:

- természetes vagy mesterséges forma,
- enteriőrbe elhelyezett figura,
- saját fotó feldolgozása,
- illusztráció,
- elbeszélő képsorozat saját témára.

2.2. A festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a festészet anyagai, technikai eszközei,
- festészet nyelvi kifejezőeszközei (azok jel- és jelentésrendszere), műfajai,
- festészeti technikák és technológiák,
- a festészet műfaji sajátosságai,
- a festőművészet legjelentősebb alkotói és alkotásai,
- a festőművészet stíluskorszakai,
- a magyar festészet jeles képviselői,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező képesség,

- a tervező és kivitelező képesség,
- színtani ismeretekben való jártasság,
- a kompozíció törvényeinek ismerete,
- a festészeti eljárások és technikák alkalmazásának szintje,
- eredetiség, egyediség,
- a kész munka összhatása.

3.2. A festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

ZENEMŰVÉSZETI ÁG – KLASSZIKUS ZENE

Hangszeres tanszakok: fuvola, hegedű, zongora

Kötelező tárgy:szolfézs

Kötelezően választható tárgyak

- *elméleti:* szolfézs,
- *gyakorlati:* zongora, második hangszer, kamarazene

Választható tárgyak

- szolfézs, zeneelmélet

A tanítási órák számára és a képzési időre vonatkozó rendelkezések

A tanítási órák száma és azok képzési ideje egy heti időtartamra értendő.

Főtárgy:

"A" tagozaton minimum 2×30'

"B" tagozaton minimum 2×45'

Kötelező tárgy:

A képzési idő minimum 2×45'

"A" tagozaton a 4. évfolyam végéig

"B" tagozaton a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

"A" tagozaton az 5-6. évfolyamon

elmélet: minimum 1×45’

Választható tárgy:

Az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

“B” tagozaton

elmélet: minimum: 1×45’

gyakorlat: minimum 1×45’ csoportos, vagy

minimum 1×30’ egyéni

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2×30’

csoportos: 2×45’

Kamarazene:

Minimum 1×45’

Zongora, második hangszer:

Minimum 1×30’

Óraterv

tantárgy	Ek.		alapfok						továbbk			
évfolyam	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	.6.	7.	8.	9.	10.
főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező, vagy Kötelezően Vál. T.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható t.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
összesen	2-6	2-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A növendékek számára a választható tantárgyak (melyek az adott főtárgy tantervénél találhatóak) keretén belül tetszés szerint heti 2 tanóra igénybe vehető, de ez nem kötelező-ebből adódik az összesen rovat 4-6 összesítése.

Képzési idő: 12 év

“A” tagozaton: 2+10 évfolyam

“B” tagozaton (3)+9 évfolyam

Az előképzőt nem kötelező elvégezni a növendéknek.

“B” tagozatra a növendéket az alapfok 2. évfolyamától javasolt irányítani.

A művészeti oktatás tanórái hétfőtől péntekig 12. 00-19. 00-ig kell megtartani órarend szerint.

Fuvola

A fuvolatanítás szakirányú feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a növendékkel

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék - mint legfontosabb alapelv - pontos betartását.

Fejlessze a növendék zenei képességeit:

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a növendéket

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

<u>Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után</u>

Az "A" tagozat végén

A növendék ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,

- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 6 #, 6 b előjegyzésig,
- a bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy anélkül, kettős ékesítés stb.) írásmódját és ritmusát,
- a különböző korok zenéinek díszítésrendszerét (pl. barokk),
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal, szimpla- és duplanyelvvel is,
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

<u>További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után</u>

Az "A" tagozat végén

A növendék legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,

- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- önállóan 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák (pl. futamok, akkordfelbontás, skálamenetek stb.) rögtönzésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangolódugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A növendék rendelkezzék

- megfelelő hangszeres technikával, előadói és formálókészséggel,
- képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával,
- koncentrálóképességgel,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A növendék tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A "B" tagozat végén (az "A" tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és -befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd, vagy Jean-Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

Rendelkezzék

- olyan biztos hangszeres tudással, előadói és formálókészséggel, zenei ismerettel, amelynek birtokában zenei pályára is irányítható, közép-, esetleg felsőfokra is.

Hegedű

A hegedűtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést

- megfelelő vonóvezetést, bal kéz-technikát,
- helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó- és karjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
- tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,
- az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
- szép hangon való, karakteres előadásra,
- a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül”

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- háromoktávos skála akkordfelbontásokkal,
- 2 szabadon választott etűd,
- 1 versenymű saroktétele,

- 1 barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy 1 lassú és 1 élénk tempójú előadási darab.

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

<u>További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után</u>

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

- szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani,
- gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, gyors tempójú, technikailag nehezebb művek eljátszására,
- a stílusnak és karakternek megfelelő vonásnemek, a célszerű ujjrendek megválasztására,
- igényes intonációra, az előforduló dinamikai fokozatok természetets hangképzéssel való megszólaltatására,
- előadási darabokat, kamaraműveket, zenekari szólamokat önállóan is megtanulni.

Bővítse repertoárját.

Lapról játéka olyan fokú legyen, hogy képes legyen beilleszkedni a társas muzsikálásba.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- az egész fogólapot uralni,
- a tiszta intonáció érdekében érzékeny billentésre, folyamatos, könnyed fekvésváltásra,
- a különböző skálákat 3 – esetleg 4 – oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- a differenciált vibrato alkalmazására,
- a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,
- az alapvonások – legato, détaché, martelé, spiccato, staccato – alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,
- biztos memóriakészséggel,
- koncentrálóképességgel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel

Zongora

A zongoratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
- a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
- a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
- megfelelő kéztartást,
- független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
- rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
- az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
- differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a növendéket arra, hogy

- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
- tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- tudja a zongorapedálokat megfelelően használni (prolongációs, bal - tompító, jobb),
- a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,
- a zongoradarabokat stílus- és kottahűen játszani.

Fejlessze a növendék

- muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
- kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
- hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

<u>Követelmények az alapfok elvégzése után</u>

"A" tagozat

A növendék ismerje

- Hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét
- A zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait

- A tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniaszerkezetét
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, különös tekintettel a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit
- a tanult zenei darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat

legyen képes

- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban tudatos, önálló gyakorlásra
- zenei és technikai szempontból tudatos, önálló gyakorlásra
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat a zenei anyaghoz alkalmazni
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására
- a zenei karakterek megvalósítására
- a zongorapedálok használatára
- a zenei anyag kottahű, stílusos előadására
- az együttzenélésre

rendelkezzék

- biztonságos kotta- és laprólolvasási készséggel
- zenei memóriával
- kiművelt zenei hallással

<u>Követelmények a "B" tagozat végén az "A" tagozat követelményein felül</u>

A növendék legyen képes számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- 2 fúga szerkesztésű J.S: Bach mű
- 1 teljes klasszikus szonáta
- 1 virtuóz etűd
- 2 különböző st.előadási darab, melyből az egyik XX. Sz. Magyar mű legyen (Kotta nélkül)

<u>Követelmények a továbbképző elvégzése után</u>

"A" tagozaton

A növendék ismerje

- hangszere múltját, irodalmát
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését

legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára
- saját kézalkatának megfelelő ujjrendet kialakítani

- a zongorapedálok tudatos használatára
- a zongoraművek formálására
- kifejező előadásra

rendelkezzék

- olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására
- az együttzenélés igényével

Követelmények a "B" tagozat végén az "A" tagozat követelményein felül

A növendék legyen képes

- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani
- a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára

Rendelkezzék

- megfelelő hangszeres virtuozitással
- biztos memóriával
- laprólolvasási készséggel

4. KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ, ILLETVE VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

VONÓS KAMARA

A vonós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a tanulók életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.
Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.
Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaraegyüttes tagjai között. Növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó- és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.
A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a vonós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.
Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.
Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
Fejlessze a tanulók igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.

Ismertesse meg a tanulókkal a vonós hangszercsaládhoz tartozó, illetve a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.
Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában, zongorakivonatban.
A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse az alapfokú művészetoktatási intézmény és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A kamarazene, mint választható tárgy esetében

A tanuló legyen képes

- önállóan hangolni,
- beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
- jól értelmezhetően be- és leinteni,
- pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatalálni,
- önállóan tisztán intonálni,
- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,
- figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,
- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
- kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
- alapfokú művészetoktatási tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel,
- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,
- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

- a vonós hangszercsaládhoz tartozó és a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,
- a vonósokhoz társított transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit,
- a kamarazene-irodalom néhány kiemelkedő alkotását.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A" tagozat
Hangszeres főtanszakok
A vizsgán az iskola választhat *a)* és *b)* feladat közül.

Diktálás, elemzés

a) feladat
- Egy magyar népdal lejegyzése és elemzése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) lehet, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet felső szólamának lejegyzése és elemzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: a funkciók bejelölése, formai felépítés, a zenei elemek megjelölése (hármashangzat-felbontás, szekvencia, késleltetés stb.). Az idézet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

b) feladat

- Egy magyar népdal első két sorának lejegyzése és kiegészítése

A népdal négysoros, legfeljebb 8-10 szótagszámú, tempó giusto, izometrikus (2/4 vagy 4/4) legyen, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. Előre meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, metrumot és kezdőhangot. A befejezéshez meg kell adni a szöveget. A népdal tizenkétszer hangozhat el.

- Periódus terjedelmű, funkciós basszusú műzenei idézet előtagjának lejegyzése és befejezése két szólamban, vagy felső szólamának lejegyzése

Az idézet 2/4, 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, lehetőleg a-a_v felépítésű, nehezebb hangközlépéseket nem, de akkordfelbontást, illetve könnyebb alterációt lehetőleg tartalmazó szemelvény. Előre szükséges megadni a kulcsokat, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán tizenkétszer hangozhat el.

„B” tagozat

Hangszeres főtanszakok

- *Hangközmenet lejegyzése*

10 hangközből álló hangközmenet lejegyzése tonális keretben (oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközök, bővített kvart és szűkített kvint). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést, és a kezdő hangközt, elnevezéssel együtt. A hangközlánc zongorán hatszor hangozhat el.

- *Hangzatlejegyzés*

10 akkordból álló akkordsor lejegyzése tonális keretben, vagy 10 akkord felismerése és lejegyzése adott hangra, oldással együtt (valamennyi hármashangzat és fordításaik, valamint domináns szeptim). Diktálás előtt meg kell adni a violinkulcsot, előjegyzést és a kezdő harmóniát, elnevezéssel együtt, illetve adott hangra felépítésnél az adott hango(ka)t. A harmóniasor zongorán hatszor hangozhat el.
- *Egy négysoros, közepesen nehéz magyar népdal lejegyzése szöveggel együtt, és elemzése*

Előre meg kell adni a violinkulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az elemzés szempontjai: forma, stílus, hangsor/hangkészlet, zárások, esetleg ritmikai jellemzők. A népdal nyolcszor hangozhat el.

- *Periódus terjedelmű műzenei idézet lejegyzése funkciós basszussal*

Metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 legyen. A ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig. Az idézet tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

.

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszeres főtanszak

- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/ barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), abból kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság egyszerű zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai, és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.
- Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

Hangszeres főtanszak

- Egyszólamú dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 lehet; ritmusértékek előfordulhatnak az egész hangtól a tizenhatodig, tartalmazhat változatos ritmikai, dallami fordulatokat, átkötéseket; alterált hangokat és hangnemi kitérést, modulációt is.
- A „hozott anyag": a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 10 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 4 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből kettőt kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel.
- Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve kamarazene főtanszakon a tanult hangszerből kell tenni.

FUVOLA

„A" tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel (Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta-tételpár (Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén).
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A” tagozat

- A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab (Bach: 18 kis prelúdium 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok, Telemann: Kezdők zongoramuzsikája nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció (Könnyű szonatinák, 15 könnyű szonáta, Szonatina album, Clementi: C Op. 36 Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény I-II. kötet nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Emlékezés, Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás, Pacsirtadal, Schubert: Táncok, Keringők nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók Béla: Mikrokozmosz III/84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Nottumo, Kodály: Gyermektáncok 5-10 nehézségi szintjén).
- A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.
- A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: 18 kis prelúdium 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók C, a, F nehézségi szintjén).
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció (15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, E Hob. XVI/13, D Hob. XVI/14, Mozart: 6 bécsi szonatina, Beethoven: Szonatinák, Grazuoli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Fantáziatánc, Chopin: Keringők a, h, nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V/128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok nehézségi szintjén).
- A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.
- A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

HEGEDŰ

„A” tagozat

- Egy etűd (Dénes: V-VI. Hegedűiskola, vagy Dancla op. 68/2., 9., 14., vagy Dont op. 38, vagy Mazas: Études speciales op. 36.1/2., 8., 9. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett és Trió, Rameau: Gavotte, Dancla: Variációk-sorozat,

Vivaldi: G-dúr koncert I. tétel, Seitz: D-dúr koncert I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).

- A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd.
- A játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mázas: Études speciales op. 36. I/2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. nehézségi szintjén).
- Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, a könnyebbek szintjén).
- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tételpár (lassú-gyors) (Boyce: Matelotte, Járdányi: Magyar tánc. Wieniawski: Kuyawiak nehézségi szintjén).
- Egy koncert- vagy szonáta-tétel (Komarovszkij: A-dúr koncert I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert I. tétel Accolay: a-moll koncert, Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A-dúr szonáta, Händel: E-dúr Szonáta nehézségi szintjén).
- A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA TARTALMA

1. AZ ÍRÁSBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„B" tagozat

Hangszer főtanszak

- Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. A dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangot. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.
- Periódus terjedelmű kétszólamú bécsi klasszikus idézet lejegyzése. Az idézet tartalmazzon változatos dallami és ritmikai fordulatokat. Hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne. Előre meg kell adni a kulcsot, az előjegyzést, a metrumot és a kezdőhangokat. Az idézet zongorán nyolcszor hangozhat el.

2. A SZÓBELI VIZSGA TARTALMA

SZOLFÉZS

„A” tagozat

Hangszer főtanszak

- Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

SZOLFÉZS

„B” tagozat

Hangszer főtanszak

- Periódusnyi dallam lapról éneklése - rövid átnézés után - szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A „hozott anyag”: a vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól/barokktól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
- Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.
-

3. A GYAKORLATI VIZSGA TARTALMA

Gyakorlati vizsgát főtárgyból, elméleti tanszakok esetén zongora kötelező tárgyból, illetve a tanult hangszerből kell tenni.

FUVOLA

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet valamelyik darabja nehézségi szintjén).

- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello, Veracini, Telemann műveinek nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy kamaramű (Fauré, Doppler, Mező Imre, Szervánszky Endre műveiből).
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., Andersen: 24 etűd fuvolára/1.; Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény valamelyik darabja nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Händel: Hat szonáta, egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok nehézségi szintjén).
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

ZONGORA

„A" tagozat

- A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab, vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció (nehézségi szint: Händel: Könnyű zongora darabok Schaconne, Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, Bach: Francia szvit G tánctételek).
- Klasszikus szonáta-tétel (Beethoven: Szonáta G Op. 49 no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79.; rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Schumann: Kinderszenen, Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 nehézségi szintjén).
- XX. századi mű (Bartók: Mikrokozmosz IV/102 Felhangok, V/130 Falusi tréfa nehézségi szintjén).
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Egy barokk mű: többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel (J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció, Francia szvit, Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén).
- Egy klasszikus szonáta-tétel (Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19, Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 nehézségi szintjén).
- Romantikus mű (Liszt-Zempléni: Etűd 2 a, Liszt: Consolation Desz nehézségi szintjén).

- XX. századi mű (Bartók: Szonatina, Mikrokozmosz VI/Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque E nehézségi szintjén).
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

HEGEDŰ

„A" tagozat

- Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).
- A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

- Háromoktávos hangsortanulmány.
- Két etűd (Mazas: Études brillantes op. 36. II., Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37, Kreutzer: 42 gyakorlat, Rode: 24 Caprices/2., 7., 10. nehézségi szintjén).
- Barokk szonáta két tétele (Händel: g-moll, D-dúr, A-dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy koncert-tétel, vagy előadási darab (Bach: a-moll, E-dúr, Haydn: C-dúr, Mozart: D-dúr - Adelaide, Beriot: a-moll op. 104 koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine, Fiocco: Allegro, Beethoven: F-dúr románc, Weiner: Rókatánc nehézségi szintjén).
- A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÉRTEKELÉSE

1. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai

Fúvóshangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Billentyűs hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Vonóshangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

2. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

3. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai

Szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),

- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI, FELADATAI

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.
A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).
A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségének megalapozása és kifejlesztése.
A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.
Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.
A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.
A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
A kortárs zene befogadására nevelés.
A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
Az értékes zene megszerettetése. A tanulók zenei ízlésének formálása.
A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.
Tehetséggondozás.
A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.
A tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.
Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.
Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.
Cserekapcsolatok létesítése hazai és - lehetőség szerint - külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA, ÓRATERVE, TANTÁRGYAI

Tanszakok:

- szintetizátor-keyboard,
- szintetizátor

A képzés időtartama:

- szintetizátor-keyboard tanszakon:
„A” tagozaton 8 év (2+6 évfolyam),
„B” tagozaton 8 év (3+5 évfolyam),

- szintetizátor tanszakon: 12 év (2+10 évfolyam),

(Megjegyzés: az évfolyamszámok magukba foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait. A képzési idő első számjegye az elméleti és egyéb előtanulmányokat jelöli. A „B" tagozat első számjegye az „A" tagozaton végzett előtanulmányokat jelenti. A „B" tagozatra a tanulót az alapfok 2. évfolyamától javasolt irányítani.)

ÓRATERVEK

SZINTETIZÁTOR-KEYBOARD TANSZAK

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	-	-	2	2		2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2		2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óraszám	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szintetizátor-keyboard (egyéni).
Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

- elméleti: szolfézs
- gyakorlati: zongora, vagy egyéb második hangszer, kamarazene;

Választható tárgyak: szolfézs, második hangszer, kamarazene;

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A TANÍTÁSI ÓRÁK SZÁMÁRA ÉS KÉPZÉSI IDEJÉRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

A" és „B" tagozat

A tanítási órák (foglalkozások) száma: és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:
„A" tagozaton: minimum 2×30 perc
„B" tagozaton: minimum 2×45 perc

Kötelező tárgy:

a képzési idő 2×45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig
„B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5-6. évfolyamon
elmélet: minimum 1×45 perc

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton
elmélet: minimum 1×45 perc
gyakorlat: minimum 1×45 perc (csoportos), vagy
minimum 1×30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő

egyéni: 2×30 perc
csoportos: 2×45 perc

Kamarazene:

minimum 1×45 perc
A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2-8 fő, maximum 15 fő.

Zongora, második hangszer:
minimum 1×30 perc

SZINTETIZÁTOR TANSZAK

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
Választható tárgy	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óraszám	2	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

Főtárgy: szintetizátor (amely magában foglalja a hangszerismeret és a szintetizátor kamara tananyagát is).

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

- elméleti: szolfézs;
- gyakorlati: zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene;
- egyéb: szintetizátor-keyboard

Választható tárgyak: hangszeres előkészítő; szolfézs; zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene; szintetizátor-keyboard.

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

az alapfok 1-2. évfolyamán minimum 2×30 perc,

Kötelező tárgy:

a képzési idő 2×45 perc
a 4. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:
az 5-6. évfolyamon:
elmélet: minimum 1×45 perc

Választható tárgy:
az előképző 2. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás.

SZINTETIZÁTOR-KEYBOARD

A szintetizátor tanításának célja, hogy felkészítse a tanulókat az elektronikus zenei hatások felismerésére, befogadására és ilyen jellegű zenei önkifejezésre.

A szintetizátor-keyboard, digitális zongora tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,

- alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,
- adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,
- a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc- és jazz-zenei összefüggések logikájára,
- ismertesse meg a főbb tánc- és jazz-zenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,
- biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI-berendezések zenei alkalmazási területén is használható,

- adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene és a jazzművészet területére, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen.

Az oktatás ismertesse meg a tanulókkal

- a szintetizátor-keyboard múltját, fejlődési szakaszait,
- a hangszer-felépítési sajátosságait,
- a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.
- Alakítson ki
- könnyed klaviatúra- és funkciókezelést,
- önálló hangszín- és ritmuskezelést,
- kielégítő improvizációs készséget,
- megfelelő játéktechnikai biztonságot.
- Fordítson figyelmet
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A" tagozat végén

A tanuló ismerje

- a szintetizátor-keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon-polifon szintetizátorok, zenei számítógépek),
- a tánc- és jazz-zenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,
- a legelemibb érintésvédelmi szabályokat,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a zenei anyag kottahű előadására,
- más hangszerekkel együtt játszani, kisebb zenekarokba beilleszkedni,
- repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézben tartására,
- a szintetizátor-keyboard funkcióinak kezelésére,
- az előadott művek önálló hangszín- és ritmuskezelésére,
- megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.

Rendelkezzék

- megfelelő előadókészséggel, ritmus- és periódusérzékkel,
- jó zenei hallással,
- művészi előadókészséggel, kreativitással,
- vizuális, koncentráló- és memorizálóképességgel,
- a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- szélesebb körben a különböző szintetizátorok működési elvét, programozását,
- a klasszikus zeneszerzők munkásságát.

Legyen képes

- repertoárjának nagy részét kotta nélkül is eljátszani,
- repertoárjának egy részét transzponálni,
- repertoárjának egy részét improvizálni,
- összetettebb harmóniavezetésű darabokat játszani.

Rendelkezzék önálló harmóniaszerkesztési készséggel.

SZINTETIZÁTOR

A program célja:

- alakítsa ki a különböző billentéstechnikájú billentyűs hangszerek - akusztikus zongora, digitális zongora, szintetizátor - játéktechnikai és zenei alapjait,
- fejlessze a tanuló zenei képességeit a szintetizátor és a hozzá tartozó digitális eszközök segítségével,
- alapozza meg a klasszikus és kortárs zenei műveltséget a digitális és számítástechnikai eszközök segítségével,
- fejlessze a hangszínek iránti fogékonyságot és a hallást a különböző előadásmódok finomabb megkülönböztetéséhez.

A program feladata:

- adjon áttekintést a zenetörténet billentyűs irodalmáról, és ne zárkózzon el a jazz- és tánczene kiemelkedő alkotásaitól sem,
- foglalkozzon a szintetizátorra írott eredeti művekkel és átiratokkal, alakítsa ki az ezek interpretálásához szükséges játéktechnikai és stílusbeli jártasságot,
- ismertesse meg a hangszer technikai sajátosságait, hangtechnikai alapelveit,

- teremtse meg már az alsóbb évfolyamokon is az aktív kamarazenélés, zenekari játék lehetőségét,
- alakítson ki jó improvizációs készséget, ösztönözze a tanulót zenei fantáziájának kiélésére,
- készítsen fel a számítógépes zenei alkalmazások kreatív használatára,
- adjon lehetőséget a későbbi szintetizátor előadóművészi, illetve zeneszerzői pályára való felkészülésre.

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) billentyűs hangszerek kialakulását, fejlődéstörténetét, főbb szerkezeti elemeit, azok működését,
- az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) eszközökre írt klasszikus és kortárs irodalmat, a meghatározó előadók munkásságát,
- az analóg és digitális hangkeltő-berendezések közötti különbségeket,
- a hangszintézissel kapcsolatos alapvető tudnivalókat,
- a számítógép felhasználási lehetőségeit a zene területén.

Legyen képes

- a maga és környezete örömére muzsikálni választott hangszerén,
- klasszikus és kortárs zeneműveket akusztikus és digitális zongorán, illetve szintetizátoron megfelelő szinten megszólaltatni,
- szintetizátorokkal és más hangszerekkel együtt zenélni (kamara- és zenekari produkcióban egyaránt),
- a szintetizátor funkciót készségszinten kezelni,
- a hangszintézis-ismeretek felhasználásával önállóan hangszíneket, hangzásokat létrehozni,
- a tanult művekből önállóan egyszerűbb átiratokat (kamaraátiratokat is), hangszereléseket készíteni,
- kisebb kompozíciókat önállóan megalkotni,
- a hangszer megszólaltatásához szükséges hangtechnikai eszközöket (erősítő, hangfal, mikrofon stb.) összeállítani, alapfokon kezelni.

Rendelkezzék

- a program anyagának megfelelő billentyűs készségekkel az elektronikus zenei területen szükséges és elvárható előadókészséggel,
- a kortárs zene olvasásához és interpretálásához szükséges alapvető elméleti ismeretekkel,
- a korszerű képzettség alapjául szolgáló kreativitással,
- a későbbi amatőr zenéléshez szükséges jártassággal a hangtechnika területén,
- a zenei alkalmazásoknak megfelelő jártassággal a számítástechnika területén.

2.4.Tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásánál az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjában javasolt szempontok

szerint választ a pedagógus, szuverén és egyedi hatáskörben. Az iskolában az oktató munka során olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, melyet a közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. (A nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van, pl. kották, rajzfelszerelés, tréningruha, stb.)
Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges tanulói taneszközöket a nevelők határozzák meg.
A taneszközökről a szülőket minden tanév előtt az iskola tájékoztatja. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a szülők kötelessége. A taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- az egyes taneszközök, kiválasztásánál azokat kell előnybe részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók;
- a taneszközök használatában a stabilitásra törekszik: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetjük be;
- Az iskola – a pénzügyi lehetőségeihez mérten – saját költségvetési keretéből, illetve egyéb támogatásokat felhasználva egyre több nyomatatott taneszközt, szerez be az iskolai könyvtár számára.
- A taneszközök kiválasztásánál figyelembe vettük a következőket:
- Iskolánk felszereltségét, milyen körülmények között folyik a tanítás;
- A tanuló csoportok összetétele alapján alkalmasak-e a tantervi követelmények elsajátítására.
- A tananyag jellege, felépítése, kiegészítője tartalmaz-e tantárgyi koncentrációt, egymásra épülést. Biztosítja-e a frontális és egyéni munka végzése során a tanulási – tanítási folyamat hatékonyágát.
- Természetesen a megjelenési formát, kidolgozást is figyelembe vettük. (Tartós használatra készültek-e? Milyen nyomdatechnikát használtak? Az ára elfogadható legyen.).

2. 5. A magasabb évfolyamba lépés feltételei, az intézménybe jelentkező tanulók felvétele

Az intézménybe jelentkező tanulót felvételi bizottság hallgatja meg, mely a tanuló választott művészeti ágra való alkalmasságát vizsgálja. Ha a felvételi bizottság alkalmasnak találja, akkor a tanuló a jelentkezési lap kitöltésével, az intézménnyel tanulói jogviszonyt létesíthet.

A magasabb évfolyamba lépés feltétele, hogy a tanuló az adott évfolyam minimális követelményeinek megfeleljen.

A minimális követelményeket évfolyamonként és tantárgyanként a MKM alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja tartalmazza. Az ebben javasoltak alapján kérje számon minden tanszak növendékeitől az éves tananyagban ill. minimális követelményekben meghatározottakat.

2. 6. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat az intézmény nyílván tartja, és kiemelt segítségben részesíti.

Minden esetben ingyenes a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló részére az oktatásban való részvétel, így az első alapfokú művészetoktatásban is.
ntézményünkben megalakulásunk óta jelentős számarányban vesznek részt a művészeti képzésben hátrányos helyzetű, valamint halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.
Nem elegendő annak biztosítása, hogy a hátrányos helyzetű tanulókat a többiekkel azonos jogok illessék meg; az esélyegyenlőség eléréséhez olyan intézkedésekre van szükség, amelyek a hátrányokat csökkentik, illetve megszüntetik. Az intézkedések nemcsak a szabályozás változását jelentik, hanem a befogadás, az elfogadás fontos értékeit hivatottak készség szinten a társadalom sajátjává tenni, hogy az mindenki számára értékesebb, gyümölcsözőbb és élhetőbb közösséggé formálódjon.

Intézményünk az alapvető társadalmi változás, a társadalmi szintű befogadó, és együttműködő szemlélet elterjedésének és megvalósulásának egyik fontos feltételét az integrált nevelés alkalmazásában látja.
Az integrált nevelés megvalósítása a művészeti nevelés-oktatás keretei között alapvető jelentőségű a hátrányos helyzetű, többségében roma gyermekek, valamint a sajátos nevelési igényű, elsősorban a magatartászavaros, tanulási nehézségekkel, részképesség-zavarral küzdő tanulók számára. A művészetoktatásban alkalmazott integrált nevelés elősegíti a magatartás és a viselkedés formálása által a szociális és a társas kompetencia, a proszocialitás kiteljesedését, amely mindkét oldal: a hátrányos helyzetű gyermekek, és a nem hátrányos helyzetű gyermekek számára közvetlenül, míg környezetük számára közvetetten nyújt olyan pozitív tapasztalatokat, amely az iskolai környezetben és a későbbi felnőtt életükben, társadalmi beilleszkedésükben, munkahelyen való helytállásukban is sikerességüket segíti elő. Mind az együttműködés, mind a kommunikáció, mind a csoportmunkára való alkalmasságukat fejleszti elősegítve a környezetükkel szembeni pozitív attitüd kialakulását, mások elfogadását, toleranciájukat, pozitív önértékelésüket, hatékony kommunikációjukat és pozitív teremtő, alkotó aktivitásukat egyaránt.

A minőségi oktatás, az esélyegyenlőség megvalósítása a technikai, valamint a pedagógiai feltételek biztosításával történhet. Az integrált nevelés megvalósítása több tényező megjelenítését, az intézmény mindennapi életébe történő beépítését egyszerre jelenti. Intézményünk a csoportmunkára, a közösségi foglalkozásokra alkalmas, tanulóbarát iskolai környezet létrehozásával:alkalmas intézményi környezet kialakítása, valamint info-kommunikációs akadálymentes eszközök használata által teremti meg a tárgyi feltételeket, míg a pedagógiai eszköztár gazdagításával, a differenciáló, egyéni sajátosságokat figyelembevevő, felzárkóztató, kompenzáló nevelés alkalmazásával a pedagógiai feltételeket biztosítja. Ez utóbbi nemcsak a tanulók személyiségéhez illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazását jelenti, de a differenciált, egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési és értékelési eljárások alkalmazását is. A művészetoktatás sajátos oktatási-nevelési célrendszere, és megvalósítási keretei miatt különösen alkalmas az integrált, komprehenzív és differenciáló nevelés megvalósítására, a tanulók fejlesztésével hozzájárul, támogatja az általános és középiskolai beilleszkedést, helytállást, csökkentve a kimaradás, és lemorzsolódás veszélyét. A felsorolt technikai és pedagógiai feltételek biztosítása mellett intézményünk az esélyegyenlőség megvalósításához egyéb eszközökkel, hangszerkölcsönzés, gyakorlási hely biztosításával járul hozzá. A közösségi tevékenység intézményünk legalapvetőbb képzési formája, így a támogatást igénylők számára a versenyeken, utazásokon való részvételt alapítványi támogatással is segíti az intézmény.

2.7 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérési formái

A tanulói teljesítmények ellenőrzési és értékelési rendszere

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.
A tanulók értékelése kétféle módon történik:
1.A félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba az előképző 1-2 évfolyamon, az alapfok 1-6. évfolyamon és a továbbképző évfolyamain 1-5-ig terjedő számjegyekkel értékelünk.
Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Előképzőben: kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, nem felelt meg bejegyzés adható.
Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsgaanyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta, illetve vizsgamunkái kiemelkedő színvonalúak.
Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.
Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.
Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, technikai követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.
Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek úgy a félévi, mint az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen.

2. Az év végi záráskor ún. bemutató foglalkozást vagy vizsgaelőadást tartanak az egyes csoportok, amelyeken részt vesznek a szaktanárok, ezt követően részletesen értékelik a hallottakat.
A tanulók először az alapfok 3. évfolyam végén tesznek vizsgát. Ezt megelőzően tehát sem az előképző, sem az alapfok első két évfolyamán nem tartunk vizsgát. A tanulók teljesítményének mérése az egyéni és a csoportfoglalkozásokon nyújtott teljesítmény alapján történik.

2.8 A tanuló szorgalmának és teljesítményének értékelési szempontjai, formái

A tanuló szorgalmának értékelése, minősítése
A szorgalom minősítése az egyéni képességeket is mérlegelve fejezi ki a tanulmányi munkához való viszonyt, a kötelességtudatot, rendszerességet, a pontosságot.
A tanuló szorgalmát év közben havonta szóban, félévkor és tanév végén a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) osztályzatok valamelyikével minősítjük.

A szorgalom értékelésének szempontjai:
önállóság
kreativitás
pontosság
mások munkájának segítése, előadások, rendezvények segítése
együttműködési készség, csapatszellem
óralátogatások, hiányzások
Példás a minősítése annak a tanulónak, aki erejéhez, képességeihez mérten pontosan, alaposan, törekvően, kötelességtudattal és egyenletesen teljesít.

Jó szorgalmi fokozatot kap a tanuló, akinek munkáját kisebb lazaságok, egyenetlenségek ellenére általában kötelességtudat jellemzi.
Változó szorgalmi fokozatot kell adni annak a tanulónak, akinek a tanórákra való felkészülése rendszertelen, tanulmányi munkája hullámzó, aki képességei alatt teljesít.
Hanyag annak a tanulónak a minősítése, aki tanulmányi kötelezettségének következetesen nem tesz eleget, érdektelenség, közöny jellemzi.

2.9 Egyéb értékelési, jutalmazási módok

A kimagasló tanulmányi eredményekért a tanulók jutalomban részesíthetők. A jutalomra és a jutalmazás módjára javaslatot tehet a nevelőtestület és a főtárgyat tanító tanár.
A jutalmazás az iskola valamennyi tanulója jelenlétében a tanévzáró ünnepély alkalmával történik.

2. 10 Egyéb intézkedések
A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja az alábbiak szerint:

- a szaktanárok minden tanév végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és a helyi tantervben megfogalmazott tantárgyi célok és követelmények megvalósulását az évzáró értekezleten.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására
- az iskola igazgatója, a tagintézmény vezető
- a nevelőtestület bármely tagja
- az iskola fenntartója tehet javaslatot.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember l. napjától kell bevezetni.

A pedagógiai program módosítását 2015. 12.12.-én az intézményegység tantestülete megvizsgálta és elfogadta.

A módosított pedagógiai program 2016. szeptember 01-től érvényes.

Mellékletek:

1. számú melléklet - 3/2011. (I.26.) NEFMI rendelethez – 1. melléklet a 27/1998 (VI.10.) MKM. rendelethez

2. számú melléklet: - A Pedagógiai Program megvalósításához szükséges eszközök jegyzéke

Berhida, 2015. december 12.

LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK

Az Ady Endre Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Alapfokú Művészeti Iskola Intézményegység Pedagógiai Programját a szülői testület jóváhagyja.

Berhida, 2015. december 12.

_____
Szülők képviseletében

Az Ady Endre Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Alapfokú Művészeti Iskola Intézményegység Pedagógiai Programját a tanulói képviselet jóváhagyja.

Berhida, 2015. december 12.

_____
Tanulók képviseletében

Az Ady Endre Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Alapfokú Művészeti Iskola Intézményegység Pedagógiai Programját a tantestület jóváhagyja.

Berhida, 2015. december 12.

_____
Tantestület képviseletében

Az Ady Endre Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Alapfokú Művészeti Iskola Intézményegység Pedagógiai Programját a …….. sz. határozatában elfogadja, és jóváhagyja.

Berhida, 2015. december 12.

_____
Fenntartó képviseletében

MELLÉKLET A 3/2011. (I.26.) NEFMI RENDELETHEZ – 1. MELLÉKLET A 27/1998 (VI.10.) MKM RENDELETHEZ

Az Ady Endre Német Nyelvoktató Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola az alábbi rendelet szerint szervezi meg a 2011/12 tanévtől felmenő rendszerben - 1. évfolyamtól - az oktatást:

A 3/2011. (I.26.) NEFMI RENDELET - Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja I. rész általános rendelkezések alapján alapfokú művészeti iskolánkban

- a követelmény és tantervi program szerepe a művészetoktatás tartalmi szabályozásában,
- Alapelvek, célok tekintetében,
- Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében,
- Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja tartalmi szabályozásának értelmezése,
- Az alapfokú művészetoktatás követelmény és tantervi program alkalmazásának, és a programfejlesztés gyakorlatának fogalmai tekintetében

A rendeletben meghatározottak az irányadóak.

Ezek szerint a

II. RÉSZ
ZENEMŰVÉSZETI ÁG

A) KLASSZIKUS ZENE

I. FEJEZET
AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.
A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával.
A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia:

– Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

– A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
– A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
– A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

– Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

– Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
– Esélyegyenlőség.

Módszertani kompetencia

– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
– A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
– A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– A kortárs zene befogadására nevelés.
– A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
– A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
– Tehetséggondozás.
– Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás .
– A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.
Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai
Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” tagozat: szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
Szolfézs „A” és „B” tagozat, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): tanult hangszer

Záróvizsga tantárgyai
A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A.

„B” tagozatos, valamint zeneelmélet főtanszakos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet-zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet-zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs
Szolfézs főtárgy „A” és „B” tagozat: szolfézs
Zenetörténet – zeneirodalom főtárgy („A” tagozat): zenetörténet – zeneirodalom
Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat): zeneelmélet
Kamarazene főtárgy („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet-zeneirodalom, vagy zeneelmélet

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat, kamarazene főtárgy („A” tagozat): főtárgy
Szolfézs, zeneelmélet és zeneirodalom-zenetörténet főtárgy(„A” tagozat): a tanult hangszer

A vizsgák ideje:
Hangszeres főtárgyak
Gyakorlati vizsga
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak
„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Szolfézs főtárgy
Gyakorlati vizsga:
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 10 perc
Elméleti vizsga:
„A” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)
Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc
Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

Zeneelmélet főtárgy („A” tagozat)
Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc
Elméleti vizsga: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 10 perc

Kamarazene főtárgy („A” tagozat)
Gyakorlati vizsga: minimum 10 perc

Előrehozott vizsga
Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.
Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.
Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
– a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal
– a fuvola történetét,
– a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát,
– a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét,
– zenei memóriát.

Ösztönözze a tanulót
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok olvasása.

– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– A 2/4, 4/4 -es ütemek.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
– Gyermek- és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Különböző légzésgyakorlatok.
– A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag
Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény
Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4 -es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Hangszerismeret.
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok biztosabb olvasása.
– A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus.
– A 2/4, 3/4, 4/4 -es ütemek ütemsúlyok.
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
– A test- és kéztartás ismertetése és lépésről-lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag
Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler-Haase UE 30370)
Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény
A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4, 4/4 -es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
– A módosítójelek ismerete.
– Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
– Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
– Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).- A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és -befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136-5685-9)
Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
Lőrincz – Paragi: Furulya-ABC (EMB 14090)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2-3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)
Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény
Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.
A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása.
Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60-61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála.
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
- Egy előadási darab (zongorakísérettel).

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem kibővítése.

– Az enharmónia fogalma.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések.
– A ritmikai ismeretek bővítése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
– A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó fejlesztése.
– Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
– A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
– A helyes tartás állandó ellenőrzése.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
– Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
– Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játék.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136-3527-4
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I-II. (Fentone F 413-A, B)
Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény
Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8-16 ütemes gyakorlat eljátszása.
Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.

Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
- Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
- Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Kromatika.
- Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi-de, Coda, G. P.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
- Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
- A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
- Hármashangzat-felbontások és terclépések.
- Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
- Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
- Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (F-dúr) (Schott 10138)

Követelmény
A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1-g3 -ig, kromatikusan.
Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.
Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.
A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében.
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése
- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj- és a nyelvtechnika fejlesztése.

– A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
– A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
– A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).
– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
– Az önálló hangolásra való törekvés.

– Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
– Rendszeres társas zenélés vagy kiszenekari játék.
– A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I-II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromtu (G.Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister- Leipzig 7237)
Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon-Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA-1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
Barokk tánctétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28-32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),

– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70-ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– Tudnivalók a vibratoról a zenei kifejezés érdekében.
– A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
– A bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy a nélkül).
– A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
– A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása.
– Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
– A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
– Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
– A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
– Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
– A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
– Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)

Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA-1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F-dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény
A hangok olvasásának és fogásának ismerete c^1-h^3 -ig, kromatikusan.
Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68-78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.
- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása.)
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.

– A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Rendszeres társas zenélés.
– A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény
Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.
Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).
A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.
Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.
Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84-85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flfte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)
M. Moyse: Vingt-QuatreÉtudes Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Taffanel: 17 GrandsExercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)
Platonov: 30 etűd (ASMP 36)
Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Cseténvi) (AKKORD A-1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténvi) (AKKORD A-1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)
Telemann: C-dur Sonata (Amadeus GM 666)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
Boismortier: Sechs Sonaten I-II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I-IV. (EMB 12989- 12992

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála + variációi,

– Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

„B" tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik. Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.
„B" tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.
A „B" tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozitásban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A" tagozat szintjét.

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c^1-a^3-ig.
– Elemi tudnivalók a felhangokról.
– Az enharmónia fogalma.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A hármashangzat-felbontások és terclépések fogalma.
– A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
– Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi-de, Coda.
– A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütemsúlyok stb.).
– A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés-felelet viszonya).
– Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül).
– A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
– A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
– A kéz- (csukló-) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
– Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)

Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136-3527-4)
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I-II. (Fentone F 413-A,B)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy – Vígh) (EMB 8741)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény
Igényes hangindításra való törekvés.
A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo-descrescendo az intonáció változása nélkül.
Árnyaltabb dinamikai kifejezés.
Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
– Két különböző karakterű gyakorlat.
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A hangterjedelem bővítése.
– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is. – Hármashangzat-felbontások és tercmenetek.
– Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
– Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
– A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
– A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
– Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
– A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségszintre emelése, további differenciálása.
– Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques I-II. (Leduc 19480, 19481)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (C-dúr) (Schott 10139)
Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény
A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.
Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.
Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása.
Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat-felbontás is),
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Hangterjedelem: c^1-h^3-ig.
– A felhangrendszer megismertetése.
– Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– Tizenhatod-triola, kettős nyújtópont.
– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.
– Modális hangsorok.
– A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.
– A moduláció fogalma.
– Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.
– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).
– A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése
– A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
– Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgatására.
– A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
– Önálló hangolásra nevelés.
– Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
– Rendszeres társas zenélés, vagy kiszenekari játék.
– A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I-II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
Flötenetüden I. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31050)
Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromtu (G.Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister- Leipzig 7237)

Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon-Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A-1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
Blavet: 15 Duette für Flöten (Heinrichschofen 1340)
Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.
Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.
Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
– Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
– Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
– A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
– A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
– A tanuló ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– Szélsőséges dinamikák (ff, pp) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
– A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
– A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.

– A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
– Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
– A tanuló önállóságának fejlesztése.
– A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A tanuló uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
– Etűdök és skálák tempójának fokozása.
– Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
– Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166))
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA-1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F-dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Vivaldi: „Il pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
Quantz: Sonata in F-dur op. 3 no. 6 (Peters 9675)
Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
E. Köhler: Válogatott duók (Tősér) (EMB 13780)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Hotteterre: Trio Sonatas I-II. (Musica Rara 1806, 1807
Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény
Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.
Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
– Egy különböző karakterű gyakorlat,
– Egy szonáta tételpár,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
– Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
– Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
– Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
– A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
– Kromatikus skála.
– A tanuló ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
– A zenei ízlés, stílus- és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
– Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
– Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
– Trilla-skála.
– A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
– A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
– A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korrigálja azokat.
– Tudatos zenei memorizálás.
– Rendszeres társas zenélés.
– Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flfte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Vingt-Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)

3 olasz arietta (Cseténi) (AKKORD A-1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Cseténi) (AKKORD A-1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Sonaten I-II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Mozart: G-dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
Mozart: C-dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010))
Vivaldi: Concerto V. F-dur op. 10 (Schott FTR 83)
Vivaldi: Concerto IV. G-dur op. 10 (Schott 41413)
Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy szabadon választott skála + variációi,
- Egy etűd,
- Egy tételpár vagy kamaraműd.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes
- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és szimpla- és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
– készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
– nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
– egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
– hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Fuvola főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56-85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1-3. nehézségi szintjén).
– Egy barokk szonátatétel; Marcello: d-moll szonáta, Telemann: F-dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
– Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Platonov: 30 etűd 1-10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1-5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1-4. nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta tételpár; Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén.
– Egy karakterdarab vagy kamaramű; Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,

– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
– Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
– Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
– A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
– Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
– A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– Skálák különböző kötésvariációkkal.
– A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
– Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
– Társas zenélés: kamarazene.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flötenetüden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I-II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I-IV. (EMB 12989- 12992)

Loeillet: 12 szonáta op. 1 I-IV. (EMB 12638- 12641)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I-IV. (EMB 13160- 13163)
Vivaldi: D-dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h-moll) tánctételek (EMB 13185)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G-dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G-dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G-dur) (Kunzelmannn GM 831C)
Benda: Sonata C-dur (Hofmeister 742)
Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)

Követelmény
Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.
Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12-14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy szonáta tételpár,
– Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A bonyolultabb felhangok ismerete.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
– Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
– Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
– Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
– Hármas nyelvütés (tripla staccato).
– A trillázás fejlesztése.
– Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.

– A nehezebb átfújások gyakorlása.
– A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
– A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
– Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)
Vanhal: G-dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I-IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g-moll (Peters 12885)
Telemann: f-moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I- II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D-dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Die zweite Halfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
Mozart: A-dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rösler – Rosetti: D-dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény
Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
Képességeihez mért zenei anyag (kamaraműű) igényes előadása.
E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9-10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaraműű.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.

– A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
– Romantikus zenei előadásmód.
– A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
– Tájékozódás a XX. század különböző stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
– A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
– A hármas nyelvütés gyorsítása.
– Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
– A memória szinten tartása.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
J. Chr. Bach: Sonata F-dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D-dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D-dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Vivaldi: La notte (g-moll) op. 10 (EMB 1822)
Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)
Schubert: Téma variációkkal, B-dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
G. Fauré: PiPces CPlebres pour Flfte et Piano (Leduc 29002)
Mozart: Sechs Duette op. 75 I-II. (Zimmermann 2260, 11340)
Doppler: Duettino americain (Adorján) 2 flfte+piano (Billaudot G 3104B)
Jean-Jean: Modern etüdök

Követelmények
Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.
Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek
- Az eddig tanult ismeretek összegzése.
- Modern zenei effektusok.
- Pergőnyelv.
- Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
- A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömöt szerző játékot produkáljon.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)
Ittzés Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
Romantikus fuvolavirtuózok I-II. (EMB 13538, 13539)
Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)
F. Mendelssohn-Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
Quantz: Flötenconcerto G-dur (Peters 12981)
Borne: Carmen-Fantasie (Kunzelmann GM 890)
Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok” témájára (EMB 13286)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
Devienne: Trio D-dur (Eulenburg 10005)
E. Bozza: Trois pi?ces (pour 4 fl?tes) (Leduc 25584)
F.-K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. CastérPde: Flftes en Vacances Quatre PiPces pour 3 flftes (ad libitum 4 flftes) (Leduc 23296)

J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)
Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény
A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
Jean-Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean-Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy tételpár vagy kamaramű.

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Kromatikus skála.
- A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete. További aszimmetrikus ütemek.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korok díszítésfajtáinak megismertetése.
- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése
- A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
- A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
- Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötésmódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségben.
- Trillaskálák a tanult hangnemekben.
- A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
- A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
- Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
- A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) (EMB 12949)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
Telemann: Zwölf Fantasien für Querflöte (Bärenreiter 2971)
Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
Kuhlau: 12 Caprices I-II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I-II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 3 I-IV. (EMB 13160- 13163)
Vivaldi: „Il pastor fido" 6 Sonaten für Querflöte und basso continuo (Hortus Musicus 135)
Vivaldi: D-dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
J. S. Bach: Suite no. 2 (h-moll) tánctételek (EMB 13185)
Pergolesi: Fuvolaverseny (G-dúr) (B.&H. 17502)
Gluck: G-dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
Corelli: La Follia (Schott 43236)
Czerny: Rondo facile et brillant (G-dur) (Kunzelmannn GM 831C)
Benda: Sonata C-dur (Hofmeister 742
Mozart: D-dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A-dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
Popp – Moniuszko: A fonólányka (PWM 1179)
Bartók Béla: Három csíkmegyei népdal (Szebenyi) (EMB 2142)
Farkas Ferenc: Szonatina (EMB 5870)
Decsényi János: Sonatina pastorale (EMB 2953)

Követelmény
Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
Különböző díszítések stílusos alkalmazása
A tanult daraboknak megfelelő tempók alkalmazása
Nagyobb terjedelmű mű stílusos, biztonságos előadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- Egy szonáta tételpár vagy kamaramű.
- Egy előadási darab

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek

– A tanuló ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
– A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
– A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
– Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1-2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
– Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
– Egészhangú skálák és kombinációi.
– Szűkített és bővített hármashangzatok.
– Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése
– A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
– Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
– Nehezebb átfújások gyakorlása.
– A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
– Tudatos gazdálkodás a levegővel.
– Laza, könnyed ujjtechnika.
– Az ujjak szinkronizálása.
– Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
– Hármas nyelvütés.
– Trillák egyenletes és gyors tempóban.
– Tudatos zenei memorizálás.
– Társas zenélés különféle együttesekben.
– Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Ajánlott tananyag
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: Exercises Journalier pour la Fl?te (Leduc 16638)
Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
Vanhal: G-dur Sonata (Panton 876)
Veracini: 12 Sonaten I-IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
Quantz: Flötenkonzert g-moll (Peters 12885)
Telemann: f-moll Sonata (Amadeus GM 666)
Kuhlau: 12 Capries I-II. (G. Billaudot 1801, 1802)
Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
Mozart: Rondo, D-dúr (Pröhle) (EMB 8521)
Mozart: A-dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
Rösler – Rosetti: D-dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)
Corrette: Six sonatas op. 2 for 2 flute (Nova Music NM 165)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók I-III. (EMB 6562, 6640, 7816)
J. Haydn: Sechs Duette (UE 18037-38)
J. Haydn: Three Trios (for 3 flutes) (J. P. Rampal) (IMC 1958)
C. Wanausek: 10 Miniaturen für 4 Flöten (Doblinger 05023)

Követelmény
Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
Képes legyen a tanuló a művek stílushű, igényes előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy barokk szonátatételpár vagy barokk kamaramű,
– Egy előadási darab.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A tempó- és dinamikai jelek bővebb ismerete.
– A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
– Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
– Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.
– Társművészetek.
– Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
– Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése
– Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (pp, ff).
– A mély regiszter intenzitásának fokozása.
– Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
– A hármas nyelvütés gyorsítása.
– Pergőnyelv az alsó regiszterben is.
– Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
– Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
– A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
– Társas zene, kamarazene, zenekari játék.
– A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
C. Ph. E. Bach: 6 Sonaten (Zimmermann 1800)
J. Chr. Bach: Sonata F-dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
Mozart: D-dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
Hoffmeister: D-dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
Schubert: Téma variációkkal, B-dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)

G. Fauré: PiPces CPlebres pour Flfte et Piano (Leduc 29002)
G. Fauré: Berceuse op. 16, Berceuse op. 56, PiPce, Fantaisie op. 79 (Leduc 4229)
Dávid: Szonáta (EMB 1867)
Szervánszky: Szvit két fuvolára (EMB 2671)
W. Fr. Bach: Sechs Duette I-II. (Breitkopf 5655, 5656)

Követelmény
A laza, könnyed ujjtechnika.
Jártasság nehezebb ritmusképletekben.
Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.
Érzékeny és igényes intonáció
Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd
- Egy barokk szonáta tételpár
- Egy XX. századi mű

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
- A megtanultak összegzése.
- A modern zenei effektusok.
- Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.
- Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.
- Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátságai.
- A bartóki zene hangrendszerei.
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése
- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.
- Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.
- Üveghangok, él- és réshangok, frulláto-módok bővítése.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- Memóriafejlesztés, koncentrálás hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Ajánlott tananyag
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)

Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.) (EMB 12652))
Jean-Jean: Modern etűdök (Leduc 24726)
S. Karg-Elert: 30 Capricien op. 107 (Steingräber 2240)
E. Bozza: Quators Études – Arabesques (Leduc 22830)
Ittzés Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
Devienne: Konzert für Flöte und Orchestra (Szebenyi – Nagy) (EMB 4723)
Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
F. Mendelssohn-Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
Kuhlau: Introductio e Rondo op. 98 (Billaudot MB 23178)
P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
F.-K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
P. Tschaikowsky: Danse des Mirlitons from Nut Cracker Suite (4 fl?tes) (Symphony 691-24)
Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
J. CastérPde: Flftes en Vacances Quatre Pi?ces pour 3 fl?tes (ad libitum 4 fl?tes) (Leduc 23296)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (UE 18030)
Láng: Duo (EMB 4532)
Bozza: Kvartett (Leduc 21318)

Követelmény
A kortárs zene notációjának és alapvető technikai megoldásainak ismerete (üveghangok, él- és réshangok, frulláto-módok)
A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.
A tanuló a zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Egy skála,
- Egy etűd,
- Egy barokk szonáta tételpár vagy kamaramű,
- Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat
A tanuló legyen képes
- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,

– a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangolódugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A tanuló rendelkezzék
– megfelelő hangszeres technikával
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni
– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B" tagozat (az „A" tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje
– a modem zenei effektusokat,
– az újabb légzéstechnikákat,
– a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
– korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes
– biztos hangindításra és -befejezésre,
– nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean-Jean: Modern etűdök),
– nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A" tagozat: minimum 10 perc

„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A" tagozat
– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a-moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C-dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F-dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1-5., (EMB 8514) Andersen: 24 etűd fuvolára/1. (EMB 8520); Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén.
- Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi mű; Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló-hangszerek.
- Jól hangolt zongora, vagy pianínó.
- Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány.
- Teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.

BILLENTYŰS TANSZAK

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal
– a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
– a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
– a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki
– a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
– megfelelő kéztartást,
– független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
– rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
– az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),
– differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a tanulókat arra, hogy
– tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
– tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
– a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

Fejlessze a tanuló
– muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
– zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
– metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
– kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
– hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:

– a hangszer vázlatos megismerése,
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.

Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,
– a non legato, legato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Követelmény:
Helyes ülésmód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– elemi szintű kottaolvasás.

Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,
– a non legato, legato, staccato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC
Lakos Á.: Zongoraiskola

Követelmény:
Helyes ülésmód.
Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
- dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés-felelet),
- kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
- ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
- pentachord, pentaton,
- dúr és moll hangsor, vezetőhang,
- hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
- hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
- nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
- kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
- a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
- tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban (sorszerkezet),
- a klasszikus zenei stílus alapjai,
- a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
- formálás: indítás-lezárás.

Hangszerkezelés, technika:
- helyes ülésmód,
- a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
- a staccato és a legato játékmód különböző formái,
- a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,

- az ujjalátevés előkészítése,

– pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
– unisono, tükörjáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Zongora ABC
Papp L.: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teőke M.: Válogatott etűdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Első lépések
Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény
Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
Kottaolvasás violin- és basszuskulcsban.
A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előzőekben tanultak ismétlése,
– a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
– tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
– nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
– a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
– barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,

– lapról játék egy szólamban,
– jelek, idegen kifejezések ismerete.

Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
– dúr és moll skála, külön kézzel,
– kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat-felbontás,
– etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)
Bartók: Mikrokozmosz I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Zongora ABC
Papp L.: 27 kis zongoradarab
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teöke M.: Válogatott etűdök I.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
Majkapar: Első lépések
Sári J.: Lépésről lépésre
Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
Teőke M.: Egy-mással (Akkord)
Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek:
- az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
- a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
- hangnemi változások megfigyelése,
- új metrumok (3/8, 6/8),
- a szonatinaforma vázlatos ismerete,
- az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
- a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
- a zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika:
- kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
- éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
- skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
- az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
- pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
- etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakíséret,
- lapról játék,
- a hangerő megfelelő alkalmazása,
- kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I., III.
Bartók: Mikrokozmosz II.
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Majkapar: Kis zongoradarabok
W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök III.
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Teöke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény
Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.

Felszabadult játszóapparátus.
Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előzőek ismétlése, bővítése,
– a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
– a polifon hallás finomítása,
– új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
– vázlatos formai, harmóniai elemzések.

Hangszerkezelés és technika:
– skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
– a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
– Alberti- és keringő-basszus,
– pedálhasználat (együttnyomott),
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I-II. (Csurka M, EMB)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bartók: Gyermekeknek I-III.
Bartók: Mikrokozmosz II-III.
Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Grecsanyinov: Gyermekalbum.
Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Majkapar: Kis zongoradarabok
W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album

Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I-II. (EMB)
Muzsikáljunk együtt I-II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Követelmény
Tudatos memorizálás.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.
Önállóan megtanult művek.
A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.
Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
– a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
– kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
– rondóforma.

Hangszerkezelés, és technika:
– az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
– skálajáték 2-4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.

Ajánlott irodalom
A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek III.
Bartók: Mikrokozmosz III-IV.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Csajkovszkij: Jugend Album
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Könnyű szonatina album
Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
Scarlatti: Klavierbüchlein
Schubert: Táncok (EMB)

Repertoire 3.
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Bizet: Gyermekjátékok
Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény:
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.
Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű,
– Egy szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– variáció, invenció,
– új stílus előkészítése: impresszionizmus,
– a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
– kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.

Hangszerkezelés, és technika:
– az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
– skálajáték, hármas- és négyeshangzat-futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
– különböző billentésfajták ismerete,
– zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
Bartók: Gyermekeknek II-IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV-V.
Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
Czerny-Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Variációk
W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok

Scarlatti: Klavierbüchlein
Scarlatti: Szonáták
Schumann: Jugend Album
Brahms: Magyar táncok zongorára I-II. (EMB)
Könnyű négykezesek Couperin-től Mozart-ig (Peters)
Meister für die Jugend (Peters)
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)

Követelmény:
Természetes hangszerkezelés.
Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
Zenei karakterek megoldása.
Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
– Egy klasszikus szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
– tonika, szubdomináns, domináns, kvintkör/kvintoszlop,
– új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8-os, 6/8-os ütemek, felütés,
– a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
– az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
– a tanult művek formai elemzése (két- és háromtagú forma, periódus, visszatérés),
– a formálási készség fejlesztése,
– alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
– lapról játék egyszerű ellenszólammal,
– karakterdarabok, a romantika előkészítése,
– parlando játékmód, zenei deklamáció.

Hangszerkezelés, technika:
– a pódiumképesség megalapozása,
– a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
– skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás és -megfordítás,
– éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
– pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomásos, előre nyomott, tompító pedál,
– etűdök (klasszikus és modern).

Ajánlott tananyag
Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.
Bartók: Mikrokozmosz I-II.
Bartók: Gyermekeknek I.

Borsody L.: Címkék
Bozay A.: Medáliák
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok I-II.
Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
Papp L.: Első játékok a zongorán
Papp L.: Meseképek
Papp L.: Zongora ABC II.
Régi táncok gyermekeknek
Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Találkozások a zongoránál
Teőke M: Barátom a zongora
Teőke M.: Válogatott etűdök II.
Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai)
Weiner: Magyar népi muzsika
Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Zeneműkiadó 1965.)
Sári J.: Lépésről lépésre
Szőnyi E.: Kis kamarazene

Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)
Weiner: Három kis négykezes darab
Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:
Folyamatos kottaolvasás.
A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushű megszólaltatása.
A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy karakterdarab,
– Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
– Egy népdal- vagy gyermekdal-feldolgozás.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bővítése,
– a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
– dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások, zárlatok felismerése,
– új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,

– a szonátaforma vázlatos ismerete,
– új stílus: romantika,
– a memória és az állóképesség fejlesztése,
– parlando játék.

Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése: azonos kézzel dallam és kíséret,
– éneklő legato fokozott igénnyel,
– a pergő játék fejlesztése,
– skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
– a repetíció előkészítése, ékesítések,
– Alberti- és keringő-basszus,
– pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott),
– etűd (klasszikus, modern),
– négy- és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
Bartók: Gyermekeknek I-III.
Bartók: Mikrokozmosz II-III.
Csajkovszkij: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Grecsanyinov: Gyöngyszemek
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kadosa P.: Népdalszvit
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnyű szonatinák zongorára
Kis zongoradarabok
Majkapar: Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tänze
Diabelli: 6 szonatina
Diabelli: Könnyű négykezesek
Haydn: Deutsche Tänze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok
Mozart: 6 ländlerische Tänze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek

Türk D. G.: 30 Tonstücke

Követelmény:
Zongorázás könnyed folyamatossággal.
A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.
Önállóan megtanult darabok.
Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
– Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel,
– Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
– Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
Az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.
A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.
Dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.
Rondóforma, polifon művek.

Hangszerkezelés, technika:
– skálajáték 2-4 oktávon, kromatikus skála, hármas- és négyeshangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,
– biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
– a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I-II. (Csurka M. EMB)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Bartók: Gyermekeknek I-II.
Bartók: Mikrokozmosz III-IV.
Bartók: 10 könnyű zongoradarab
Beethoven: Leichte Klavierstücke
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
Grecsanyinov: Gyermekalbum
Hacsaturján: Gyermekalbum I-II.
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)
Könnyű szonatinák zongorára
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Majkapar: Kis zongoradarabok
Mozart: Salzburger Tanzbüchlein

Prokofjev: Kindermusik
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Soproni J.: Jegyzetlapok I-IV. (EMB)
Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)
Teőke M.: Válogatott etűdök
Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c
Durkó Zs.: Gyermekzene
Kocsár-művek (15 kis zongoradarab)
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)
Diabelli: Négykezes szonatinák
Dvořák: Második szláv tánc
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény
Értelmes, muzikális formálás, tudatos és önálló munka.
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.
Bach- vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:
- Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach-mű),
- Egy szonatina-tétel,
- Egy könnyű romantikus darab,
- Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek:
- az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció, szvit, Scarlatti szonáta,
- a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
- a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
- a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
- új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
- a polifon hallás állandó jellegű művelése.

Hangszerkezelés, technika:
- az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
- skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
- dominánsszeptim, szűkített szeptimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,

– pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag
A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)
A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)
Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
J. S. Bach: Kis fúgák
Bartók: Gyermekeknek III-IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV-V
Chopin Mazurkák
Couperin: 12 zongoradarab
Czerny: Etűdök op. 821
Czerny – Bertini: Etűdök
Debussy: A kis néger
Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Mendelssohn: Gyermekdarabok
Mozart: 6 bécsi szonáta
Scarlatti: Szonáták
Schubert: Táncok (EMB)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)
Ravel: Lúdanyó meséi
Ravel: A Szép és a Szörny
Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)
Weiner: Lakodalmas

Követelmény
Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.
Bach- vagy más barokk mű, Scarlatti szonáta, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.
A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.
Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű (J. S. Bach-mű),
– Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
– Egy romantikus mű,
– Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– Az eddigi ismeretek összefoglalása,
– Új stílus: az impresszionizmus,
– A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.

Hangszerkezelés, technika
– Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
– Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
– Az agogika önálló alkalmazása,
– Zenei stílusjegyek alkalmazása.
Legyen képes:
– Hajlékony dallamformálásra,
– Technikájának kiegyenlítettségét ellenőrizni,
– Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
– A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
– Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)
Bartók: Gyermekeknek IV.
Bartók: Mikrokozmosz IV-VI.
Chopin: Mazurkák
Chopin: Keringők
Czerny – Bertini: Etűdök zongorára
Czerny: A kézügyesség iskolája I.
Hacsaturján: Gyermek album
Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)
Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
Mozart: 6 bécsi szonatina
Majkapar: Variációk
Scarlatti: Szonáták (Urtext, Editio Musica Budapest)
Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)
Debussy: Children's Corner (6056)
Introduction to Polyphonic Playing (Á. Lakos)
First Concert Pieces I. G. Frescobaldi – C. Ph. E. Bach (Á. Lakos)
Sonatinen I-II. (A. Kemenes)
Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
Chr. Bach: Duetti
Brahms: Magyar táncok zongorára I-II. (EMB)
Csajkovszkij-, Wagner-átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)
Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)
Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)
Követelmény
Kottahű zongorázásra való törekvés,
Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása: önállóan megtanult darabok.
A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.
A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű,
– Egy szonatina vagy szonáta tétel,
– Egy romantikus darab,

– Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),
– a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
– a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes
– természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
– egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
– tudatos, önálló gyakorlásra,
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
– a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
– a zenei karakterek megvalósítására,
– a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
– életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
– az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).
Rendelkezzék
– biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
– adottságainak megfelelő zenei memóriával,
– képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a tanulandó zeneművek formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,
Legyen képes
– a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára
– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára
– tudatos, önálló gyakorlásra
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
Rendelkezzék
– biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alapvizsga követelmények

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Zongora főtárgy
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Notturno, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5-10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat
Négy különböző stílusú darab:
- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel; J. S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.
- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén.
- Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.
- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V. 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,

– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése
– A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés,
– A barokk (német és francia) díszítések játéka,
– A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
– A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fúgák
Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D-dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Beethoven: Écossaises
Schubert: Ländle
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I-IV.
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Bartók: Szonatina
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka-barka gyűjtemény)
Bizet: Gyermekjátékok
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Debussy: Kis szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Ismerje a főbb harmóniai elemeket.
A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.
A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A barokk szvit ismerete,
– A díszítések stílushű alkalmazása,
– A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
– A polifon hallás fejlesztése,

Hangszerkezelés, technika fejlesztése
– Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
– A gyorsaság fejlesztése,
– Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
– A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Händel: Suiten (Peters)
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Cimarosa: Szonáták
Mozart: Rondo D-dúr K. 485
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák
Smetana: Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Grieg: Norwegische Tänze
Debussy: 2 Arabesque (E-dúr, G-dúr)
Dohnányi: Induló
Bartók: Gyermekeknek I-IV.
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Kodály: Hét zongoradarab

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka-barka gyűjtemény)
Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit

Követelmény
A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
Alkalmazása a zenei stílusokban.
Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
– A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika
– Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
– Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
– Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: D-dúr és G-dúr zongoraverseny
Haydn: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Kinderszenen op. 15
Chopin: Keringők
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringők op. 39
Grieg-művek: Lírikus darabok
Debussy: PreludesI-II.
Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
Mikrokozmosz V-VI.
Bartók: Négy sirató ének
Kodály: 7 zongoradarab
Lutosławski: Bukoliki
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Lutosławsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény
Helyes pedálozás.
A művek értelmes előadása.
A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítsa.
A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy előadási darab

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése
– A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
– A romantikus szólamvezetés,
– Parlando, rubato deklamációja,
– Modális hangsorok ismerete.
– A barokk szvit tételeket,
– Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáták
Schubert: Moments musicaux
Schumann: Novelletten op. 21
Chopin: Mazurkák
Chopin: Prelűdök
Liszt: Consolations
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringők op. 39
Debussy: Preludes I-II.
Bartók: Mikrokozmosz V-VI.
Bartók: Kolindák I.
Kodály: 7 zongoradarab
Lutosławski: Bukoliki
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény
Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.

Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
– Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
– Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
– Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés, technika
– Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,
– Skálajáték különféle módozatai,
– A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Fokozott önállóság a darabok tanulása során.
Stílushű előadás a tempónak megfelelően.
Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek
– A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,
– A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
– Zenei memória fejlesztése.

Hangszerkezelés fejlesztése
– A „szép" halk játék technikai megoldása,
– A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
– Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Ländler-ek, écossaise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Különböző díszítések stílushű alkalmazása.
Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.
A polifon hallás érzékenysége.
A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.
A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek és hangszerkezelés, technika
– Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
– Játszott művek elemzése,
– Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
– Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák1
Dohnányi: Induló
Bartók:Mikrokozmosz -V-VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.
Tudatos, és érzékeny pedál használata.
Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,

– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Ismeretek, hangszerkezelés, technika
– A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
– A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
– Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag
Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)
J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók
J. S. Bach: Francia szvitek
Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
Mozart: Szonáták
Beethoven: Szonáta
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
Schubert: Impromtus
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Chopin: Mazurkák1
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz -V-VI
Bartók: Tizennégy bagatell
Bartók: Három csíkmegyei népdal
Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
Grieg: Peer Gynt szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény
Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.
Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy barokk mű,
– Egy szonáta tétel,
– Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje

– hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
– a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes
– technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
– a zongorapedálok tudatos használatára,
– a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék
– olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
– az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
– skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
– a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
– a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
– dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
– a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék
– megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
– biztos memóriával, koncentrálóképességgel,
– megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezzék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján – adott esetben – legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

Művészeti záróvizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Zongora főtárgy
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 15 erc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
– Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánctételek nehézségi szintjén.

– Klasszikus szonáta-tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

– Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit-tétel; J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Francia szvit (EMB 7190) Esz Allemande, Courande, Sarabande. Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.
– Egy klasszikus szonáta-tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Liszt-Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test- és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű zongora vagy pianínó.
2 darab változtatható magasságú zongoraszék, 2 darab különböző magasságú zsámoly.
Metronóm.

VONÓS TANSZAK

HEGEDŰ

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei appercepció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a tanuló valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal
– hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
– a hegedű akusztikai sajátosságait,
– a hangszer hangolását,
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
– a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
– a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
– a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
– a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
– a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
– helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
– a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a különböző vonásnemek elsajátítására,
– a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
– az üveghangok megszólaltatására,
– a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
– a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra

Előképző évfolyamok

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– A foglalkozások anyaga: gyermekdalok, versek, mondókák; a hangszeres játékot előkészítő mozgásgyakorlatok.
Készségfejlesztés
– A hangszerjátékra való felkészítés fázisai, valamint a hangszerre irányuló mozgások gyakorlása
– a helyes testtartás kialakítása, tájékozódás a test és végtagok térbeli helyzetéről;
– a helyes légzés felismerése, illetve alkalmazása
– a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása, függetlenítése;
– a hangszertartással kapcsolatos érzetek megfigyelése, gyakorlása.

Hangszer nélkül
– emelés – ejtés (fej, kar, kéz, ujjak);
– közelítés – távolítás;
– súlyérzet;
– rotálás, tengelyfogás érzete;
– a hegedű „fészek” megismerése.
A hegedűtartás, vonótartás kialakítása:
– a hangszer pengetéssel való megszólaltatása;
– a vonóval való megszólaltatás elemi formái;
– a billentés, húrváltás, fekvésváltás játékos megalapozása.

Ajánlott tananyag:
Gyermekdalok eljátszása, egyszerűbb népdalok és a Hegedűiskola I. kötetében található egyszerűbb etűdök tanulása.
Kodály: 333 olvasógyakorlat
Forrai: Óvódás énekeskönyv
Dénes – Kállai – Lányi – Mező: Hegedűiskola I.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Szilvay: Színes húrok I.

Követelmény
A hangszerre irányuló mozgások természetes és jó irányú mozgása
A tanulók figyelme irányuljon a hangszer szép hangon való megszólaltatására, és a tiszta intonációra való törekvésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek

– Kottaolvasási ismeretek fejlesztése
– Egész, fél, negyed, nyolcad,és szünetei ismerete
– Módosítójelek
– Dallamsorok felismerése

Hangszerkezelés fejlesztése, készségfejlesztés
– Helyes testhelyzet, hegedűtartás kialakítása
– Billentő mozgás fejlesztése
– A két kéz helyezkedő műveleteinek fejlesztése
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakítására
– Vonókezelési feladatok, vonóbeosztások tudatosítása

Ajánlott tananyag:
30-40 gyakorlat
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Dénes-Lányi: Hegedűiskola I. füzet

Követelmény
Tudja a tanuló önállóan elhelyezni a hangszerét és vonóját
Törekedjen a tiszta intonációra
Tudjon kottát olvasni az egyszerűbb gyakorlatoknál

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Keresztmetszet az év során tanult hangszerkezelési és zenei anyagról, egyéni fejlődéstől függően

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– A helyes testhelyzet és a hegedűtartás kialakítása.
– A bal kar és bal kéz helyezkedő műveletei (súlyérzet, húrváltó és fekvésváltó mozgások, alkar-rotáció).
– A billentő mozgások kialakítása. Tenyérérzet.
– Intonáció a tanult hangkészletben

A helyes vonótartás (húron és húr fölött), a vonóvezetés érzetének kialakítása. Húrsík-érzet, – vonóvezetés üres húrokon és húrpárokon. Húrváltás külön vonóval és kötve.
– Vonókezelési feladatok: játék egész vonóval. A legato és détaché játékmód kialakítása. Vonóbeosztási formák a különböző ritmusképletek megszólaltatásakor.
– A szép hang iránti igény felkeltése – már a pengetés és az első vonóhúzási feladatok során.
– Hangsorok egyszerű vonásnemekkel.

Zenei ismeretek
– Kottaolvasás a tananyag hangkészletén belül.
– Metrum, mérőütés, tempó.

– Ütem: 2/4, 4/4, 3/4.
– Hangjegyértékek: az egész, fél, negyed, nyolcad és szüneteik.
– Nyújtópont a fél és a negyed érték mellett.
– Módosítójelek, előjegyzés.
– Hangközök: szekundok, tercek, tiszta kvart, kvint, oktáv ismerete.
– A hármashangzat fogalma.
– Dallamsorok formai tagolódása. Zenei összefüggések.
– Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola I.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC

Követelmény
Sajátítsa el a természetes mozgásműveleteket, ha kell, a tanár segítségével korrigáljon.
Alakuljon ki a tanuló játékkészsége az évfolyamban megjelölt hangkészleten belül egyszerű ritmusok alkalmazásával, mérsékelt tempóban.
Olvasson folyamatosan abszolút hangnevekkel, törekedjen a tiszta intonációra.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Haydn: Dalocska, Lully: Dal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző jellegű tanulmány,
– Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.
Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:
– ejtő – emelő billentés;
– a húrváltó-készség fejlesztése;
– az ujjak nyújtása, csúsztatása;
– a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
– a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;
– vonókezelési feladatok:
– a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészeken,
– legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato, a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”.
A magyar népdalok játékával kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák, nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato.

Zenei ismeretek
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– A tempó- és dinamikai jelzések ismerete.
– Egyszerű és változó ütemek.
– Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
– Hangközök: szekund, terc, kvint.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola II.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola II.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Kodály: Biciniumok

Követelmény
Alakuljon ki a tanuló játékkészsége a 4#, 4b előjegyzésű skálák hangkészletén belül.
Ismerje az új ritmusokat.
Legyen képes a détachét, legatót (2, 4, 8 hang kötését) a tanult hangkészleten belül alkalmazni.
Ismerje a dinamikára és a tempóra vonatkozó zenei kifejezéseket.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Bartók: Betyárnóta, Rameau: Rigaudon, Schubert: Német tánc.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd,
– Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére és a helyezkedő-készség fejlesztésére az I. fekvésben
– Játékkészség a II. és III. fekvésben (a közvetítőhang szerepe).
– Kettősfogás-játék: tercek, szextek.
– Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon.
– Nagy és kis détaché.
– Martelé a vonó különböző részein.
– A legato fejlesztése, vonáskombinációk.
– Akkordjáték és emelt vonás, a staccato vonások előkészítése.
– A vibrato fejlesztése.
– A hangszer önálló felhangolása.

Zenei ismeretek
– A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
– Szűkített és bővített hangközök.
– A hármashangzat és fordításai.
– A dominánsszeptim hangzat.
– Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
– Kvintkör, klasszikus periódus.
– Két- és háromtagú kis formák elemzése.
– Ékesítések: előke, utóka, trilla, parántrilla és mordent.
– Memóriafejlesztés.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedőiskola III-IV.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola III.
Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)
Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben
Az ajánlott irodalom jegyzékében található előadási művek.
Kodály: Biciniumok
Pejtsik: Régi kamarazene sorozat: Duók, Triók
Szervánszky: Duók Z. 3083
Mozart: 12 duó K. 487 (válogatva)
Bartók: Duók

Követelmény
A tanuló legyen képes az eddig tanult mozgásformák, vonástípusok folyamatos alkalmazására.
Ismerje a zenei ékesítések egyszerűbb módozatait: előke, utóka, mordent, trilla.
Törekedjen a tiszta intonációra az első fekvésben (szűkített és bővített hangközök).
A tanuló ismerje az egyszerű fekvésváltásokat (azonos ujjak, üres húr alatti fekvésváltások).
A zeneművek nehézségi szintje pl. Járdányi: Magyar tánc, Stanley: Allegro grazioso, Händel: Gavotte.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd (különböző technikai feladatokkal)
– Két zongorakíséretes mű (lehet koncerttétel, vagy barokk, illetve klasszikus tánctétel), lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Az előző években jobb és bal kézzel elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.
– 1/2 fekvés, II-III. fekvés, fekvésérzet.
– A vibrato fejlesztése
– Dúr és moll skálák két oktávon, fekvésekben, fekvésváltással is.
– A kromatikus játéktechnika fejlesztése.
– Az eddig tanult vonásnemek gyorsítása, alkalmazása összetettebb feladatokban.
– A staccato játékmód, az emelt vonás fejlesztése.
– A dobott vonás (spiccato) előkészítése.
– Az akkordjáték és a kettősfogás-játék fejlesztése első fekvésben.
– A hangindítás, a vonós artikuláció fejlesztése, a fontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása (dolce, risoluto, espressivo).

Zenei ismeretek
– A tempó- és a dinamikai jelzések bővebb ismerete.
– Ütem: 5/4, 5/8, változó ütemek.
– A teljes kvintkör.
– A játszott anyag zenei – formai és harmóniai – elemzése a tanár segítségével.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűsiskola III-IV.

Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűsiskola IV/A, B.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I.
Wohlfahrt: 60 etűd op. 45, vagy
Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)
Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben
Pleyel: Duók
Szervánszky: Duók Z. 3083
Mozart: Duók K. 487
Bartók: Duók
Hegedűduók kezdőknek (Vígh)
Kamarazene kezdők számára (Máriássy)
Régi kamarazene (sorozat): Duók, Triók

Követelmény
Ismerje a tanuló a 1/2 fekvést, a II. és III. fekvést, az egyszerűbb kettősfogásokat és akkordokat.
Legyen képes a fekvésekben közlekedni (közvetítőhang).
Tudja az eddig tanult vonásnemeket alkalmazni gyorsabb tempóban is.
Legyen képes az emelt vonós és staccato játékmód alkalmazására.
Ismerje a játszott zenei anyagban előforduló szakkifejezéseket.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Zathureczky: Gyermekeknek, Farkas: Régi magyar táncok, Steibelt: Uno ballo, Mozart: Andantino.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd,
– Két zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene), lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Az eddig tanult fekvésekben való jártasság elmélyítése.
– A IV. és V. fekvés elsajátítása, a páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
– Kettősfogás-játék a fekvések alkalmazásával.
– A vibrato fejlesztése (egyenletesség, gyorsaság, folyamatosság).
– Az akkordjáték fejlesztése – játéka könnyebb fekvésváltásokkal is.
– Folyamatos játék dobott vonóval, könnyebb etűdanyagon.
– Az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazása, zeneileg árnyaltabbá tétele, a vonós artikuláció fejlesztése.
– Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon az V. fekvésig.

Zenei ismeretek
– A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
– Szűkített és bővített hármashangzat, szűkített szeptimakkord.
– A legalapvetőbb zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto.
– A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése, a barokk szvit felépítése.
– Klasszikus táncok.
– Romantikus karakterdarabok.

– Variációs forma.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V-VI.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola V.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I-II.
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.
Dancla: Etűdök op. 68
Bloch: Hangsoriskola II-III.
Bartók: Duók
Mozart: Duók K. 487
XX. századi kamarazene-művek
A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.
Négy évszázad könnyű triói Z. 13548
A barokk triószonáta Z. 13549

Követelmény
Ismerje és játssza a dúr és moll hangsorokat (5#, 5b előjegyzésig) két oktávon keresztül az V. fekvésig.
Ismerje a IV. és V. fekvést.
Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására (emelt vonó, dobott vonó, staccato), zeneileg árnyaltabbá tételére, a vonós artikuláció használatára.
Gyorsabb mozgású darabokat is szép hangon, értelmes frazeálással játsszon (bal kéz pergőtechnika).
Alkalmazzon folyamatos vibratot az éneklő jellegű műveknél.
Legyen képes az évfolyam anyagánál könnyebb műveket lapról eljátszani.
A játszandó művek nehézségi szintje pl. Bartók: Gyermekeknek, Pergolesi: Siciliano, Beethoven: Menüett

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy zongorakíséretes mű lehetőleg kotta nélkül
– Egy kamaramű (tanárral vagy tanulótársaival).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Tájékozódás és játékkészség a VI., VII. fekvésben és félfekvésben.
– Háromoktávos hangsorok akkordfelbontásokkal.
A bal kéz mozgékonyságának sokoldalú fejlesztése:
– trilla, pergőtechnika, fekvésváltás (kettősfogásokkal is);
– természetes üveghangok.
A vibrato fejlesztése minden fekvésben.

Zenei ismeretek
– Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
– Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.
– Kifejező és stílusos artikuláció.

– A portamento fogalma.
– A XX. századi zene hangzásvilágának ismerete: melodikai, harmóniai sajátosságok, szerkesztési elvek ismerete a játszott művek alapján.

Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36 I. füzetből válogatva,
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V-VI.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola V.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I-II.
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.
Dancla: Etűdök op. 68
Bloch: Hangsoriskola II-III.
Bartók: Duók
Mozart: Duók K. 487
XX. századi kamarazene-művek
A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.
Négy évszázad könnyű triói Z. 13548
A barokk triószonáta Z. 13549

Követelmény
Rendelkezzék stílustapasztalattal a barokk művek játékában és szerezzen jártasságot a bécsi klasszikus és romantikus művek terén.
Legyen kedve az önálló társas muzsikáláshoz, ambíciója új művek felkutatásához, terjessze ki érdeklődését korunk zenéje iránt.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két zongorakíséretes előadási darab, lehetőleg kotta nélkül – az egyik kamarazene is lehet.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, zenei ismeretek
A vibrato kialakítása, árnyaltabb dinamika,
A martelé játékmód fejlettebb, differenciáltabb formái.

A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.
Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:
– ejtő – emelő billentés;
– a húrváltó-készség fejlesztése;
– az ujjak nyújtása, csúsztatása;
– a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
– a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;
Vonókezelési feladatok:
– a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészeken, legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato,

– a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”.

A magyar népdalok játékával kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák. Nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato is, valamint a szinkópa.

Zenei ismeretek
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– A tempó- és dinamikai jelzések ismerete.
– Egyszerű és változó ütemek.
– Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
– Hangközök: szekund, terc, kvint.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola II.; III-IV. II. fejezet: Fekvéstanulmányok
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola II.
Schradieck: Ujjgyakorlatok
Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva), vagy
Wohlfahrt: 60 etűd op. 45 (válogatva)

Követelmény
A II. és III. fekvés használata könnyebb hangnemekben. Egyszerűbb fekvésváltások, tanult zenei anyag játéka ujjrendváltozattal.
Önálló hangolás.
Hangsorok, népdalok, klasszikus etűdök és összetettebb zenei anyagok kotta nélküli előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd
– Két zongorakíséretes mű kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– A fekvésérzet differenciálása, a fekvésváltás készségének fejlesztése, a II. és III. fekvés elsajátítása.
– A vibrato kialakítása, fejlesztése.
– Trilla, a kromatika intonálása, ujjfüggetlenítés.
– A kettősfogás fejlesztése a II. és III. fekvésben (fekvésváltás nélkül).
– Ismerkedés a IV. fekvéssel és a félfekvéssel.
– Hangsorok, akkordfelbontások két oktávon, a tanult fekvésekben, fekvésváltással is.
– Az eddig tanult vonások fejlesztése a vonó különböző részein, vonáskombinációk.
– Lassú, tartott hangok.
– A staccato játékmód fokozatos fejlesztése.

– Az akkordjáték és az emelt vonás előkészítése, majd alkalmazása.
– Természetes üveghangok.
– Tempótartás, a tempó fokozása.

Zenei ismeretek
– A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
– Szűkített és bővített hangközök.
– A hármashangzat és fordításai.
– A dominánsszeptim hangzat.
– Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
– Kvintkör, klasszikus periódus.
– Két- és háromtagú kis formák elemzése.
– Ékesítések: előke, utóka, trilla, parántrilla és mordent.
Memóriafejlesztés.
– alteráció, hangnemi kitérés, moduláció;
– a főtéma, melléktéma fogalma (koncert vagy szonáta játéka kapcsán);
– a klasszikus periódus;
XX. századi stílusjelenségek.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola III-IV.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola IV/A, B (válogatva)
Sándor: Hegedűiskola III.
Wohlfahrt: 60 etűd op. 45, illetve 40 etűd op. 54 (válogatva)
Kayser: 36 gyakorlat op. 20 I. (a technikailag könnyebb etűdök: 1, 3, 5, 8)
Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben
Az ajánlott irodalom jegyzékében található művek.
Bartók: Duók
Régi kamarazene (Pejtsik – Szász): Duók, Triók
Pleyel: Duók
Szervánszky: Duók (Z. 3083)

Követelmény
Játsszon a tanuló szép és kifejező hangon.
Billentése legyen mozgékony, rendelkezzen tapintási érzékenységgel.
Rendelkezzen intonációs biztonsággal a tanult fekvésekben.
Törekedjen a fekvésváltás vonóvezetéssel való ritmikai összehangoltságára.
Alkalmazza helyesen a közvetítőhangokat a gyakorlásban, a vibratot a zene kifejező megformálása során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző jellegű technikai tanulmány – közülük az egyik klasszikus etűd
– Két zongorakíséretes mű kotta nélkül

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– A tanult fekvésekben való játék elmélyítése, a IV-V. fekvés elsajátítása.
– Ismerkedés a VI-VII. fekvéssel (hangsorok, szekvenciális fekvésváltás-gyakorlatok).
– A páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.

– A fekvések összekötése I-V. fekvésig.
– Az akkordjáték fejlesztése: egyszerre megszólaltatott háromszólamú akkordok és egyszerű négyszólamú tört akkordok tanulása.
– Hangsorok 5#-5b előjegyzésig, akkordfelbontásokkal, két oktávon.
– A pergőtechnika, trilla, zenei díszítések alkalmazása.
– A vibrato fejlesztése, kifejezésbeli gazdagítása éneklő művek előadásánál.
– Az eddig tanult vonások gyorsítása, karakterbeli gazdagítása.
– A kettősfogás-játék fejlesztése (fekvésváltással kombinálva is).

Zenei ismeretek
– A tempójelzések bővebb ismerete.
– Ütem: 5/4, 5/8, változó ütem.
– A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
– Szűkített és bővített hármashangzatok, szűkített szeptimakkord.
– A rondó- és a szonátaforma főbb jellemzői.
– Alapvető zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto, grazioso, marcato.
– Az egészhangú skála.
– A portamento fogalma.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűsiskola III-IV.
Dénes- Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűsiskola V-VI.
Sándor -Járdányi-Szervánszky: Hegedűiskola IV/A, B
Bloch: Hangsoriskola II. Z. 1767
Kayser: 36 etűd op. 20 I-II.
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 I.
Dancla: Etűdök op. 68 (válogatva, pl. 2, 4, 6, 1, 9.)
Az ajánlott irodalom jegyzékében található művek.

Követelmény
Játsszon a tanuló felszabadult hangszerkezeléssel, rendelkezzen karakterérzékeny vonótechnikával.
Zenei igénnyel váltson fekvést, igazodjon a játszott mű tempójához és karakteréhez.
Vibratoja legyen folyamatos, alkalmazza mozgalmasabb zenei anyagon is.
Tudjon könnyebb műveket önállóan megtanulni.
Könnyebb darabokat, valamint zenekari és kamaraművek egyszerűbb szólamait tudja lapról játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző jellegű technikai tanulmány – közülük az egyik klasszikus etűd
– Két zongorakíséretes mű kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– A játékkészség fejlesztése I-VII. fekvésig.
– Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon.
– A bal kéz biztonságának és minden irányú mozgékonyságának fejlesztése.

– Pergőtechnika.
– A fekvésváltás, trilla, vibrato fejlesztése, kettősfogás, természetes és mesterséges üveghang.
– A tanult vonásnemek, vonáskombinációk fejlesztése, a gyorsasági készség fokozása.
– Spiccato játék középtempóban.
– Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Zenei ismeretek
– A ciklikus művek felépítése, a barokk szonáta és koncert tematikus és hangnemi elemzése. – Szekvenciális szerkesztés a barokk művekben.
– A bécsi klasszikusok játékához vezető könnyedebb játékmód kialakítása.
– Romantikus hangszeres dalok, karakterdarabok.
– Ismerkedés korunk zenéjével.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűsiskola V-VI.
Kayser: 36 etűd op. 20 II.
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38 II.
Dancla: Etűdök op. 68
Ševeík: Fekvésváltások op. 8
Bloch: Hangsoriskola II-III. Z. 1767-68
Feigerl: 24 gyakorlat I. (a könnyebbek közül válogatva)
Mazas: Études speciales op. 36, I.
Régi kamarazene (Pejtsik-Szász): Duók, Triók
Bartók: Duók
Lendvay: Duók (Z. 13224)
Szokolay: Magyar gyermekdalok (két és három hegedűre) (Z. 7254)
Kiss Zs.: Duók Z. 12565
Reményi: Duók Z. 13247, (Z. 12567)

Követelmény
Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből (etűdök is).
Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza a tanuló érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételben.
Legyen képes virtuóz jellegű művek előadására
Az év folyamán több alkalommal szerepeljen hangversenyen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd (közülük az egyik klasszikus etűd),
– Két zongorakíséretes mű – az egyik vagy koncert, vagy szonáta.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– A játékkészség fejlesztése I-VII. fekvésig.
– Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon, terc-, szext és oktávskálák két oktávon; az ujjrendi formák bővítése a zenei kifejezés szolgálatában („kúszó ujjrend”, ujjazatos kromatika).

– A bal kéz biztonságának és minden irányú mozgékonyságának fejlesztése.
– Pergőtechnika.
– A fekvésváltás, trilla, vibrato fejlesztése, kettősfogás, természetes és mesterséges üveghang.
– A tanult vonásnemek, vonáskombinációk fejlesztése, a gyorsasági készség fokozása.
– Spiccato játék középtempóban.
– Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Zenei ismeretek
– A ciklikus művek felépítése, a barokk szonáta és koncert tematikus és hangnemi elemzése, szekvenciális szerkesztés a barokk művekben.
– A bécsi klasszikusok játékához vezető könnyedebb játékmód kialakítása.
– Romantikus hangszeres dalok, karakterdarabok.
– Ismerkedés korunk zenéjével.
– Az elérendő készségszintet az évfolyam technikai és zenei anyaga jelöli meg.
– Az értőbb, önálló előadáshoz szükséges zenei összefüggések, stílusjegyek, szakkifejezések ismeretének kibővítése.

Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V-VI., II. rész
Bloch: Hangsoriskola II-III. Z. 1767-68
Mazas: Études speciales op. 36, I. Études brillantes op. 36 II. (a lehetőségek szerint)
Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (a könnyebbek közül)
Kayser: 36 etűd op. 20, III.
Ševčík: Fekvésváltás op. 8
Ševčík: Trillagyakorlatok op. 7

Követelmény
A tanuló hangszerkezelése legyen perspektivikusan megalapozott.
Legyen képes tudatos helyezkedő-műveletekre a tiszta intonáció érdekében.
A fekvésváltásokat és a vibratot a zenei folyamatokba illesztve, zavartalanul tudja megoldani.
Az alapvonásokat tudja hajlékony, szép hangon játszani.
Tudjon önállóan megtanulni technikai felkészültségének megfelelő műveket, megfelelő zenei karakterekkel és Dinamikai árnyalásokkal.
Alakuljon ki jártassága a technikai és zenei szempontból célszerű ujjrendek megválasztásában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd,
– Egy koncerttétel vagy egy zongorakíséretes darab (a koncerttétel helyett lehet szonáta I-II. tételt játszani) kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
– a fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,

– a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
– a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
– a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
– a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
– a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
– ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
– szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
– technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
– tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,

– az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
– szép hangon való, karakteres előadásra,
– a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:
– Háromoktávos skála, akkordfelbontásokkal,
– Két szabadon választott etűd,
– Egy versenymű saroktétele,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy egy lassú és egy élénk tempójú előadási darab. A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Hegedű főtárgy
„A” tagozat minimum 10 perc
„B” tagozat minimum 10 perc

A vizsga tartalma
A” tagozat

– Egy etűd; Dénes: V-VI. Hegedűiskola (EMB 7111), vagy Dancla op. 68 (EMB 7918) 2., 9., 14., vagy Dont op. 38 (EMB 2214, EMB 2215, EMB 2216), vagy Mazas: Études speciales op. 36.1 (EMB 2244) 2., 8., 9. nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel; Beethoven: Menuett (PWM) és Trió (Peters), Rameau: Gavotte (EMB 4535 kötetben), Dancla: Variációk-sorozat, Vivaldi: G-dúr koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM) I. tétel, Seitz: D-dúr koncert (Peters) I. tétel, Corelli: e-moll, A-dúr szonáta (EMB 12050 kötetben, EMB 12051 kötetben, EMB 12265 kötetben) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B" tagozat

– Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd, a játék technikai biztonságának felmérésére; Dont op. 68/12., 15., Mazas: Études speciales op. 36. I (EMB 2244) 2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. (EMB 2245) nehézségi szintjén.
– Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére; Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (EMB 2604), a könnyebbek szintjén.
– Egy előadási darab vagy barokk szonáta tételpár (lassú-gyors); Boyce: Matelotte (EMB 2751 kötetben), Járdányi: Magyar tánc (EMB 3236). Wieniawski: Kuyawiak (EMB 8001) nehézségi szintjén.
– Egy koncert- vagy szonáta-tétel; Komarovszkij: A-dúr koncert (Peters) I. tétel, Vivaldi: a-moll Koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM) I. tétel Accolay: a-moll koncert (PWM), Seitz: g-moll koncert op. 12 no. 3 (PWM, Music Sales) I. tétel, Dancla: Concert-solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A-dúr szonáta, Händel: E-dúr Szonáta (EMB 12309) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A hajlékony hang kialakítása,
– Alapvonások (legato, martele, detache) kidolgozása,
– A fekvésváltás könnye alkalmazása,
– A húrváltó mozgások fejlesztése.

Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36, I.
Mazas: Études brillantes op. 36, II.
Feigerl: 24 Etüd
Kayser: Etüdök III.
Block: Hangsoriskola
Vivaldi: G-dúr Koncert
Haydn: D-dúr Koncert no.2.
Komarovszkij: A-dúr Koncert
Händel: E-dúr Szonáta
Corelli: e-moll Szonáta
Haydn: Menüett D-dúr, F-dúr
Vivaldi: Siciliano
Rubinstein: Polka

Követelmény
Legyen képes a tanuló a zenei karakterek alkalmazására, a dinamikai váltásokra, a tempók helyes megválasztására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd
– Egy előadási darab (választható koncerttétel, szonáta, vagy kamaramű) lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Jobbkéz mozgásainak fejlesztése (különösen a vonóbeosztással kombinált vonásoknál)
– A tanuló legyen jártas a barokk zene hangzásvilágában

Követelmény
Legyen képes oldott és rugalmas billentésre a magasabb fekvésben is.
A fekvésváltás legyen könnyed és folyamatos
A tanuló tudjon tisztán intonálni a magasabb fekvésben is

Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36, I.
Mazas: Études brillantes op. 36, II.
Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37
Kayser: 36 etűd op. 20, III.
Vivaldi: e-moll, E-dúr Koncert
Vivaldi: d-moll Kettősverseny
Stamitz: B-dúr Koncert

Händel: g-moll Szonáta
Corelli: A-dúr Szonáta
Mozart: Albumok (Dobszay)
Veracini: Largo (Remekművek sorozat)
Járdányi: Magyar tánc
Bartók: Duók

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladat
– A korábbiakban elsajátított zenei és technikai eszközök alkalmazási készségének további finomítása
– A bécsi klasszika jellegzetes formáinak megismerése

Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36, II.
Feigerl: II. Füzet
Block: Skálák
Schradieck: Ujjgyakorlatok
Bach: a-moll Koncert
Mozart: D-dúr (Adelaide) Koncert
Stamik: B-dúr Koncert
Beriot: a-moll Koncert
Tartini: F-dúr Szonáta
Händel: A-dúr Szonáta
Schubert: A méh
Gluck: Melódia (Remekművek sorozat)
Wieniawsky: Legenda
Beethoven: Romanc (F dúr)
Bartók: Szonatina
Vivaldi: d-moll Kettősverseny
Stamitz: B-dúr Koncert
Händel: g-moll Szonáta
Corelli: A-dúr Szonáta
Mozart: Albumok (Dobszay)

Veracini: Largo (Remekművek sorozat)
Járdányi: Magyar tánc
Bartók: Duók

Követelmény
Legyen a tanuló intonációs biztonsága fejlett a magasabb fekvésekben is.
Tudjon hangszerén folyamatosan pergő trillát játszani.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy etűd,
– Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Zenei karakterek és a hozzá tartozó virtuózabb vonásfajták játéka,
– Gyorsabb tempójú futamok fejlesztése,
– Hangképzése a zenei kifejezést szolgálja.

Ajánlott tananyag
Mazas: Études brillante II.
Feigerl: Etüdök
Block: Skálák
Schradieck: Ujjgyakorlatok
Bach: E-dúr Koncert
Mozart: G-dúr Koncert
Spohr: d-moll Koncert
Kabalevszkij: C-dúr Koncert
Tartini: 12 fantázia szólóhegedűre
Locatelli: g-moll Szonáta
Bach: E-dúr Partita
Bruck: Air
Rachmanyivov: Vocalise
Bartók: Szonatina
Bartók: Román népi táncok

Követelmény
Legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.
Tudjon önállóan ujjazatot és vonásnemet változtatni a zenei kifejezés szolgálatában.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Billentés alapformáinak tudatos alkalmazása
– Húr és vonóváltás műveleteinek előkészítése, fejlesztése
Ajánlott tananyaga
Mazas: Études speciales op. 36, I. II.
Feigerl: 24 Etüd
Kayser: Etüdök III.
Dont: Etüdök op. 37
Block: Skálaiskola

Vivaldi: a-moll, d-moll Koncert
Haydn: G-dúr Koncert
Viotti: G-dúr Koncert
Händel: g-moll, F-dúr Szonáta
Corelli: e-moll Szonáta
Dancla: Solo I., II
Vivaldi: Siciliano
Farkas: Szonatina
Bartók: Duók

Követelmény
Legyen képes a tiszta intonáció érdekében a balkéz tudatos helyezkedő műveleteire.
Tudjon alapvonásokat hajlékony, szép hangon játszani.
Legyen képes a megfelelő dinamikai váltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Két előadási darab – koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Oldott és rugalmas billentés kialakítása,
– Könnyed és folyamatos fekvésváltás,
– Ritmikus pergőjáték.

Ajánlott tananyaga
Mazas: Études speciales op. 36, I.
Mazas: Études brillantes op. 36, II.
Feigerl: 24 Etüd
Kayser: Etüdök III.
Dont: Etüdök op. 37
Sevčik: Trilla és fekvésváltás gyakorlat
Flesch: Hangsoriskola
Bach: a-moll E-dúr Koncert
Haydn: G-dúr Koncert
Stamic: B-dúr Koncert
Händel: Szonáták
Tartini: Szonáták
Veracini: Szonáták
Brahms: A-dúr Keringő
Smetana: Hazámról
Gluck: Melódia (Remekművek)
Franceour: Sicilien és Rigaudon
Bartók: Duók

Követelmény
Legyen képes hangszerén az alsó 5 fekvésben oldott és rugalmas billentésre.
Könnyed és folyamatos fekvésváltás.

Ritmikus pergőjáték.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Két előadási darab, koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Kombinált vonások gyorsabb alkalmazása
– Különböző fajta dobott és emelt vonások játéka

Ajánlott tananyag
Kreutzer: 42 Etüd
Roda: 24 Caprices
Dancla: Etüdök op. 73
Sevčik: Trilla és fekvésváltás gyakorlat
Sevčik: Vonótechnika 40 variáció
Flesch: Hangsoriskola
Bach: E-dúr Koncert
Mozart: G-dúr Koncert
Spohr: d-moll Koncert
Bruch: g-moll Koncert
Tartini: g-moll Szonáta
Veracini: e-moll Szonáta
Bach: Partita
Smetana: Hazámról
Beethoven: Romanc
Kreisler: Schön Rosmaria
Bartók: Duók

Követelmény
A tanuló intonációs biztonsága terjedjen ki a fogólap egész területére.
Tudjon folyamatos pergő trillát játszani.
Legyen képes hangszerén átélni a játszott művek érzelmi tartalmát.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Két előadási darab, koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Gyors tempójú futamok,
– Kettősfogás-játékok fejlesztése (terc, szext, oktáv),
– Kromatikus skálák.

Ajánlott tananyag

Kreutzer: 42 Etüd
Roda: 24 Caprices
Hubay: Etudes de Violin
Sevčik: Trilla és fekvésváltás gyakorlat
Schradieck: Fekvésváltásgyakorlat op.8
Vivaldi: Négy évszak-ból
Mozart: D-dúr, A-dúr koncert
Telemann: 12 Szólófantázia
Bach: E-dúr Hegedűverseny
Mozart: G-dúr Hegedűverseny
Spohr: d-moll Hegedűverseny
Bruch: g-moll Hegedűverseny
Tartini: g-moll Szonáta
Veracini: e-moll Szonáta
Bach: Partita
Smetana: Hazámról
Beethoven: Romanc (F-dúr)
Kreisler: Preludium és Allegro
De Falla: Spanyol Tánc

Követelmény
Legyen képes egyéni adottságainak megfelelően művészi szándékú kifejezésre, a gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására.
Hangképzése legyen kifejező és árnyalt a zenei megformálás és hangvétel szuggesztivitásának természetes kialakítására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Két előadási darab, koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén
Ismerje a tanuló és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtákat.
Legyen képes:
– a zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit,
– kettősfogás-meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani,
– egyenletes futamokat megszólaltatni,
– mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani,
– egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadókészségének érettségét.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló legyen képes
– természetes, oldott hangszerkezelésre,
– a különböző hangsorokat 3 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,

– különböző módon vibrálni,
– a jobb és bal kéz játékának összehangolására,
– a legfontosabb zenei alapkarakterek megjelenítésére és a hozzájuk kapcsolódó alapvonások alkalmazására,
– dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék
– képzett hallással,
– biztos memóriával,
– koncentrálóképességgel,
– megfelelő lapról olvasási készséggel.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama
Hegedű főtárgy
„A" tagozat minimum 10 perc
„B" tagozat minimum 10 perc

„A" tagozat
– Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta lehetőleg nélkül kell játszani.

„B" tagozat
– Két etűd; Mazas: Études brillantes op. 36. II., (EMB 2245) Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (EMB 2604), Kreutzer: 42 gyakorlat (EMB 2560), Rode: 24 Caprices (EMB 2453) /2., 7., 10. nehézségi szintjén.
– Barokk szonáta két tétele; Händel: g-moll (EMB 12309 kötetben), D-dúr (EMB 12309 kötetben), A-dúr szonáta (EMB 12309 kötetben) nehézségi szintjén.
– Egy koncert-tétel, vagy előadási darab; Bach: a-moll (EMB 1600), E-dúr (EMB 1601), Haydn: C-dúr (Peters), Mozart: D-dúr – Adelaide, Beriot: a-moll op. 104 (Peters) koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine (EMB 13745), Fiocco: Allegro (EMB 3558 kötetben), Beethoven: F-dúr románc (EMB 13494), Weiner: Rókatánc (EMB) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,

– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő számú, méretű és minőségű hegedű tartozékokkal (vonó, tok, gyanta)
Hangszerenként évente legalább két garnitúra húr.
Megfelelő minőségű zongora vagy pianínó
– Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör
– Legalább 2 darab kottatartó
– Metronóm

VOKÁLIS TANSZAK

MAGÁNÉNEK

A magánének-tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének-tanulást 15-18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata
– adjon helyes alapot a tanulók hangi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
– felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
– nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai
Ismertesse a tanulókkal
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
– a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki
– helyes légzési módot,
– tiszta intonációs képességet,
– a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
– árnyalt dinamikai megoldásokat,
– igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
– érthető és szép szövegmondást,
– helyes hangeszményt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
– rezonancia- és rekesz-gyakorlatokat,
– szövegmondó feladatokat,
– koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet
– a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról éneklési készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas éneklésre.
Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előképző évfolyam

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.
Összetett, azaz mélylégzés.
A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.

Követelmény
A magyar népdalok stílusos éneklése.
4-5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
– Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlégzés, énekes légzés fogalmai).
– A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
– A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés sz, s hangzókkal).
– A helyes artikuláció.
– A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
– Magán- és mássalhangzók.
– A helyes állejtés gyakorlása.

– Beszédtechnikai gyakorlatok.
– A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
– Tiszta intonáció.
– A rezonancia fejlesztésének megkezdése m, n, ny, ng hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsoltan is.
– A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).

Ajánlott tananyag
Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)
Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)
Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)
Ránki: Fekete szőlő (EMB)
Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
Szép a páva (EMB)
Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
Magyar népzene (lemezantológia)
Schola cantorum I-XI.
Régi magyar dalok gitárkísérettel I-III. (EMB)
Ádám J.: A dal mesterei I-III. (EMB)
Kerényi: Énekiskola I-II. (EMB)
Váginé: Dalgyűjtemény I-II. (Tankönyvkiadó)
Molnár J.: Eufonetika
Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)
Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény
Könnyed, laza testtartás.
A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
– Egy műdal.
A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.

– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag
Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy népdal,
– Két különböző stílusú dal.
A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo prattico (Peters)
Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)

Parisotti: Arie antiche I-III. (Ricordi)

Követelmény
A levegő egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.
Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– Díszítések, trilla-előkészítő gyakorlatok.
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.

Ajánlott tananyag
Kodály: Magyar népzene I-XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)

Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
A vokálisok színbeli kiegyenlítése
Staccato éneklés
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete
Memóriafejlesztés

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy magyar népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerő egysége.
– Díszítések, trilla.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).

Ajánlott tananyag
Az eddigi kötetek, továbbá:
Händel-áriák
Kodály: Négy dal (EMB)
Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei
Különféle kiadásban megjelent áriaalbumok

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése
A rezonanciák továbbfejlesztése
Az önálló gyakorlás kialakítása
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása
A recitativo éneklés
A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi magyar mű,
– Egy romantikus dal,
– Egy szabadon választott dal,
– Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.

Ajánlott tananyag
R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei
További opera- és oratórium-albumok

Követelmény
Az ajánlott anyag elvégzése.

Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
– Egy XX. századi mű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

2. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.
– A zenei és a szöveghangsúly megvalósításának technikai eszközei.
– A zenei memória fejlesztése.

Követelmény
A zenei memória fejlesztése.
A rezonancia fejlesztésének alapjai.
Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
Laza állejtés, lágy hangindítás.
Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
Barokk és klasszikus stílus ismerete.
Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Ajánlott tananyag
Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy népdal,
– Két különböző stílusú műdal,
– Egy duett, tercett vagy hangszeres (nem zongora-) kísérettel ellátott mű.

A műveket kotta nélkül, a műdalokat zongorakísérettel kell előadni.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A légzéskapacitás növelésére irányuló gyakorlatok.
– Egyszerűbb díszítő elemek, trilla-előkészítő gyakorlatok.
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).
– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.
– Technikai gyakorlatok az „A” tagozatnál nagyobb mennyiségben és biztonságosabb technikai megoldással.

Ajánlott tananyag
Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
Vaccai: Metodo prattico (Peters)
Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
Parisotti: Arie antiche I-III. (Ricordi)
Gluck: Lieder
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Váginé: Dalgyűjtemény II-III. (Tankönyvkiadó)
Kodály: Énekszó
Huzella, Váry, Szokolay, Hajdu, Reinitz és mások dalai.

Követelmény
A hangterjedelem növelése.
A rezonancia tudatos alkalmazása.
A levegő egyenletes áramoltatása.
Legato éneklés.
Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
Zenei és szöveghangsúlyok.

Rezonancia fejlesztése.
Hangterjedelem növelése.
Romantikus stílus ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy igényesebb népdalfeldolgozás vagy XX. századi magyar mű,
– Egy könnyű barokk, illetve klasszikus ária vagy romantikus dal,
– Egy szabadon választott mű,
– Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

Készségfejlesztés

– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.
– A hangterjedelem bővítése.
– Nehezebb díszítési gyakorlatok.
– A skálagyakorlatok tudatos és önálló alkalmazása.
– A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
– Az eddigi megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
– Az olasz bel canto kezdetei, a recitarcantando egyszerűbb darabjai (Monteverdi és kortársai).
– A német bel canto iskola (Schütz, Telemann).

Ajánlott tananyag

Kodály: Magyar népzene I-XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
Kodály: Énekszó (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei
Hindemith, Mahler, Wolf, Debussy, Fauré, Kabalevszkij, Prokofjev, Grieg, Dvořák, Britten dalkötetei
Händel-áriák (Peters)
Ária-albumok (EMB, Peters)

Követelmény

A levegővezetés és támasz fogalmának tudatosítása.
Az eddig megszerzett készségek alkalmazása a zenei előírások megvalósításában.
Az ajánlott anyag elvégzése.
Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése.
A vokálisok színbeli kiegyenlítése.
Staccato éneklés.
A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete.
Memóriafejlesztés.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy XX. századi mű,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,

– Egy szabadon választott opera- vagy oratórium-ária,
– Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsga anyagából legalább két művet magyarul kell énekelni.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerő egysége.
– Díszítések, trilla.
– Bonyolultabb dinamikai gyakorlatok.
– Az állóképesség, fizikai terhelhetőség fokozása.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése.
– Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart)

Ajánlott tananyag
Kodály: A magyar népzene I-XI. (nehezebb darabok) (EMB)
Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
Liszt-dalkötetek (EMB)
Sztravinszkij, Milhaud, Poulenc, Respighi, Honegger művei

Követelmény
Díszítések, trillák, könnyebb futamok.
Az állóképesség fokozása.
A rezonanciák továbbfejlesztése.
Az önálló gyakorlás kialakítása.
A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása.
A recitativo éneklés.
A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy XX. századi mű,
– Egy oratórium- vagy kantátaária,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy klasszikus, vagy romantikus ária,
– Egy kamaramű.

A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni. A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztés
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.

– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
– Bonyolultabb koloratúra-gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek.
– A legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása.
– A hangterjedelem teljes kiépítése.

Ajánlott tananyag
Az eddigi kötetek, továbbá:
Kodály: Öt dal (EMB)
Kodály: Megkésett melódiák
Bartók: Öt dal op. 15, op.16
Az ifjú Bartók (EMB)
Rachmanyinov, Berg, Webern, Schönberg dalai
Kósa, Kadosa, Petrovics, Balassa, Kurtág, Farkas Ferenc és mások dalai
Oratórium- és kantáta-kötetek
Kortárs magyar, fiatal szerzők (esetleg még kiadatlan) művei

Követelmény
A teljes zenei anyag fölényes technikájú éneklése.
A hangterjedelem teljes kiépítése.
Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
Az éneklés teljes önkontrollja.
Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különböző stílusú mű,
– Egy ária,
– Egy kamaramű.
A műveket kotta nélkül (kivéve oratóriumária és kamaramű), zongorakísérettel kell előadni.
A vizsgaanyagból legalább két művet magyarul kell énekelni.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadóművészeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Tudjon
– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
– könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmai szerinti hangot adni,
– tisztán intonálni,
– hangfajának hangterjedelemén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
– bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,

– érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
– összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
– értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
– zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes
– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
– helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék
– megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel,
– jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B" tagozat végén (az „A" tagozat követelményein felül)
– koloratúra-gyakorlatok, és díszítő elemek,
– a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,
– a hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.
A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
– Egy népdal vagy népdalfeldolgozás
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Magánének főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc
„B" tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A" tagozat
– Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár-Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II.((EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjé).
– Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262

kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.

A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.

„B" tagozat

- Egy dal Kodály: A magyar népzene (Universal) sorozatból; (Kocsi szekér, kocsi szán..., Ludaim, ludaim, Bárcsak engem valaki megkérne... nehézségi szintjén.
- Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, vagy ária; Caldara: Szívem szép álma (EMB 2909 kötetben); Carissimi: Így élni nem tudok (EMB 2909 kötetben); Händel: Jöjj és járjad (EMB 2909 kötetben); Ó, jaj, vajon csak emlék (EMB 3118 kötetben); Pergolesi: Nina (EMB 2909 kötetben); Beethoven: Rózsalánc (EMB 4470 kötetben); Mozart: Barbarina áriája a Figaro házassága c. operából, illetve A dal mesterei: IV (EMB 2909)., V (EMB 3118)., VII/a (EMB 4470) kötetek dalai nehézségi szintjén.
- Egy romantikus dal; Csajkovszkij: Csak az, ki vágyban ég (EMB 5378 kötetben); Egy szót sem, ó, kérlek (EMB 5378 kötetben); Áldás; Brahms: Útban a kedveshez (EMB 2262 kötetben); Vasárnap (EMB 4472 kötetben); Kárbaveszett szerenád (EMB 4472 kötetben), Wolf: Harmatos reggel (EMB 2262 kötetben), illetve A dal mesterei VII/c (EMB 4472), Énekiskola III (EMB 12288)., Csajkovszkij: Dalok (Peters)és románcok (EMB 5378) darabjai nehézségi szintjén.
- Egy XX. századi szerző dala; Farkas: Gitárdalok (EMB 12897), Kósa: Veronika dala; Gyermekdalok (EMB 12508) nehézségi szintjén.

A műveket kotta nélkül kell énekelni.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás,
- intonáció,
- helyes ritmus és tempó,
- zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség,
- előadásmód, tartalmi érzékenység,
- technikai és művészi megvalósítás,
- hangszínek iránti differenciáló képesség,
- szép, érthető szövegmondás.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól felhangolt zongora vagy pianínó.

Metronóm.

Teljes alakot visszaadó tükör.

ZENEISMERET TANSZAK

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

A szolfézsnak, mint kötelező tantárgynak két előképző és négy alapfokú évfolyama van, követelményei megegyeznek a szolfézs tantárgy azonos évfolyamainak követelményeivel. Az Előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező. A 4. évfolyam végén alapvizsga tehető.

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség- és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!” (Kodály Zoltán)
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata:
A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
- belső hallás
- ritmus-metrum,
- tiszta intonáció,
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),
- dallamhallás,
- többszólamúság
- harmóniaazonosítás
- zenei olvasás – írás,
- zenei szerkezet (forma),
- zenei memória,
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés,
- a megszerzett tudás alkalmazása,
- a hangszertanulás segítése,
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése,
- a zenei műveltség igényének kialakítása,
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- a zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- a tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemviláguk kibontakoztatása

Rendelkezzék a tanuló

– olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
– a tanulmányai során elsajátított készség-, jártasság-, ismeret-repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel és
– a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
– A zene megszerettetése, örömteli művelése.
– A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegővétel.
– Kezdőhang átvétele.
– Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
– Éneklés játékkal.
– Éneklés szöveggel emlékezetből.
– Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
– Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
– A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
– 2/4-es ütem.
– Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A „belső mérés” kialakítása.
– Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
– Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
– A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt.
– A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
– Hangmagasság-megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
– A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
– A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
– Hanglépcső, vonalrendszer.
– Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
– Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése
– Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés
– Ritmussorok kiegészítése.
– Kérdés, felelet.
– Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.
– Aktív (előkészített) zenehallgatás.
– Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors-lassú).
– Zajok- zörejek, zenei hang.
– Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
– Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
– A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
Rokon népek dalai
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Jár a baba
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.
Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények
A „belső" lüktetés fejlesztése.
Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
– A zenei készségek megalapozása a 7-9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése
– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
– 2/4-es ütem.
– a 3/4-es lüktetés megéreztetése.
– Szövegek ritmusának megfejtése.
– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
– Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
– A magas és mély képzet kialakítása.
– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
– A dallami jelrendszerek ismerete.
– A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.

– Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
– Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
– Dallamfordulatok visszaéneklése.
– Memorizálás hallás után.
– A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése
– Dal és mérő.
– Felelgetős játékok.
– Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.
– Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
– Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
– Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
– Kétszólamú ritmusok, ének-kopogós „játékok".
– Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:
– Hangközök fogalmának bevezetése, kis- és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:
– Motívum
– Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás
– Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
– Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2-4-8 ütem).
– A dó helyének változtatása.
– Tájékozódás a vonalrendszeren.
– Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
– Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
– Memorizálás.
– Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2-4-8 ütem).

Rögtönzés
– Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
– Hiányos dallamok kiegészítése egy-két hanggal.
– Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
– Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
– Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
– Emberi hangfajták (gyermek-, női-, férfi).
– Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
– Dinamika, előadási módok.
– Különböző karakterek megfigyelése.

– Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz- és fafúvósok).
– A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:
– Ritmus, dallam.
– Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A megismert ritmusértékek nevei.
– Tempó, mérőütés.
– Osztinátó.
– Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
– Pentaton, pentachord.
– A G-kulcs, F-kulcs.
– A törzshangsor.
– A megismert hangközök nevei, jelentésük.
– Motívum, dallamsor.
– Kánon.
– Piano-forte.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
Magyar gyermekdalok, népdalok
Gyermekversek.
Rokon népek dalai
Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
Más népek dallamai
Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)
József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Bárdos Lajos: 70 kánon
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini-cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang-játék

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az Előképző évfolyamok elvégzése után
Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
Legyen képes 4-8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.
Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
Ismerje a G-kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az Előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
– Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
– Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
– A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– Az abszolút rendszer további gyakorlása.
– A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
– A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
– Artikuláció, szövegmondás.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
– A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
– A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
– Ütemsúlyok. (ütemezés).
– A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
– A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
– Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
– A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
– A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.

– A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
– Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
– A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai
– Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
– Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:
– Tszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
– Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
– Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
– Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
– Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
– Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek
– Alaphang fogalma.
– Tiszta- és pien hangos pentatónia.
– Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
– Módosító jelek, előjegyzések.
– A módosított hangok nevei
– A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
– Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
– A párhuzamos hangsorok fogalma.
– A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

– Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
– A kvintváltás megfigyeltetése.
– $A^{5}A^{5v}A^{Av}$, illetve $A^{5}B^{5}A$ B sorszerkezetek.
– A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás
– A helyes kottaírás.
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
– Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G-kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
– Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G-kulcsból F-kulcsba (és fordítva).
– Igen könnyű diktálási feladatok.
– Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G- és F-kulcsban (2-4-8 ütem).
– Transzponálás írásban.

Rögtönzés
– Ritmussorok rögtönzése.
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
– Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
– Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
– Párbeszéd, kérdés-felelet.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás
– Különféle kórushangzások.
– Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
– A hangszerek hangszínének felismerése.
– Dinamikai különbségek megismerése.
– A népzene és műzene.
– A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
– Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
– Alkalmazkodó ritmus.
– Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
– Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
– Hangkészlet, hangsor, hangnem.
– Pentachord, Dur és moll (eol).
– A párhuzamos hangsor fogalma.
– Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
– Ereszkedő dallamvonal.
– Azonosság, variáns, sorszerkezet.
– Szekvencia.
– Periódus.
– Transzponálás.

– Prima volta, seconda volta.
– Solo, tutti.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– Staccato, legato.

Ajánlott tananyag
Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
Könnyű kánonok, biciniumok.
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II. (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséretek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
Mese- és karakterdarabok.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F-kulcsban ábécés névvel olvasni.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
– A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
– Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
– A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
– Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése
– A népdalok kifejező megszólaltatása.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– A kétszólamú éneklés kimunkálása.
– Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
– A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
– Negyed felütés.
– 3/8-os ütem.
– Váltakozó ütem.
– A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
– Alla breve.
– Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
– A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
– A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
– A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
– Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
– Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.

– A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
– A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése
– Hangközök megszólaltatása két szólamban.
– Intonációs gyakorlatok.
– Kánonok, biciniumok éneklése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:
– Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
– Éneklés szolmizálva, ábécés-s nevekkel mindkét irányban.
– Felismerés hallás után és kottaképről.
– A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
– A bővített szekund megfigyelése.
– Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:
– Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
– A tanult hangnemek alap-hármashangzatai.

Hangsorok:
– A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
– Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése
– $AA^5A^{5v}A$, AA^5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
– A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
– Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.
– Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
– Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
– Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
– Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
– Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
– Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
– Hiányos dallam kiegészítése.
– Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.

– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
– AA^{5}A^{5v}A, A^{5}BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
– Rögtönzés szövegre is.
– Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
– Előtagra utótag rögtönzése (a-a$_{v}$).

Zenehallgatás
– A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
– Mozgás, gesztus a zenében.
– Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
– Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
– A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
– A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont", „vonal" stb.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Triola. „kis" nyújtott, „kis" éles ritmus.
– Felütés.
– Váltakozó ütem.
– Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
– Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– A régi és új stílusú népdalok.
– Motívum, periódus, szekvencia.
– Kvintoszlop.
– Párhuzamos és ellenmozgás.
– A metronómjelzés.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag
A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
Néhány tánctétel a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).
Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I. II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I-II.
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I-II.
Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
Komjáthyné: Zongoraiskola II.
Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag
Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
Mesealakok a zenében.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G- és F- kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.

– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma- és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A magyar népdalok élményszerű előadása.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8-ban.
– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás elsősorban kottaképről.
– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése
– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok.
– Kánonok.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T-D-T kapcsolatok megfigyelése.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
– A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
– Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításainak elve.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:
– Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése
– A periódus felépítése. Nyitás-zárás.

– Kis kéttagú-, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
– Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
– Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A-Av).
– Periodizáló dallamokhoz egy-egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– Dinamika a barokk korban.
– A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Siciliano és mazurka ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció.
– Periódus.
– Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két-három-négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II.-III.
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Győrffi István: Dallamírási feladatok
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Balett részletek (nemzeti karakter-táncok: mazurka, csárdás stb.).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera- és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
Tudjon folyamatosan 6/8-os ütemben ritmust olvasni.
Egyszerű 4-8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag, a ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
– A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.

– Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
– A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
– Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek
– Átkötés, pontozás gyakorlása.
– Harminckettedek.
– Alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
– A bővített kvart oldással.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
– Késleltetés.
– A hangközök rendszerezése.
– A hangközfordítás elve.
– A tiszta, kis- és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
– A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
– Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
– A dominánsszeptim dúrban és mollban.
– Éneklése oldással szolmizálva.
– A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus- és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
– Dallami variánsok, figuráció.
– A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T-D-T; T-S-D-T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
– Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
– Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
– Kánonok éneklése.
– Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése
– Zárlatok: fél- és egész-zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal.
– Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.

– Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
– A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
– Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás
– A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
– Hangszín – hangszerelés.
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– Két- és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
– A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
– A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
– A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés
– Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Bécsi klasszikusok, Köchel-jegyzék, opusz.
– Kvintkör.
– Hangnemi rokonságok, maggiore-minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– A hangközfordítás elve.
– Tritonusz.
– Alteráció, kromatika.
– Funkciók, funkciós vonzás.
– Késleltetés.
– Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, ária, opera.
– Szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag
Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetei
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény
Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmények az alapfokú évfolyamok (4. évfolyam) elvégzése után

Ismerje a tanuló a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig.
Ismerje fel hallás után és kottaképről a szinkópa-, éles- és nyújtott ritmust, valamint az egyszerűbb ritmikai átkötéseket.
Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2-es ütemekben.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
Ismerje a
– pentaton hangsorokat.
– tudja a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig,
– ismerje a háromféle moll hangsort.
Ismerje fel a művek hangnemeit – hangszeres darabjaiban is.
Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
– tudja azonosítani – hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan is – az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket,
– ismerje fel ezeket kottaképről és hallás után.
Ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint hangközöket; tudja ezeket kottaképről azonosítani.
Ismerje a négyféle alaphelyzetű hármashangzat, a dúr és moll fordítások elvét, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítését.
Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani.
Ismerje a funkciós főhangokat 3#, 3b előjegyzésig.
Ismerje a funkciós vonzást.
Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
Tudjon lejegyezni:
– rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
– két szólamú, igen könnyű műzenei periódust, illetve szólamait hallás után kiegészíteni.
Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
– a magyar népzene stílusjegyeit,
– a periódus fogalmát,
– a kis formákat,
– a triós formát,
– a klasszikus szonátaformát,
– a rondót.
Rendelkezzék a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a bécsi klasszikus zenében).
Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli vagy szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga
A) Feladatsor
1. Feladatok a hangköz–, hangzat–ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján.
– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.
A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Könnyű kétszólamú klasszikus periódus felső szólamának lejegyzése
A zenei részlet 2/4, 3/4 vagy 4/4–es lüktetésű, lehetőleg A–Av felépítésű, modulációt, alterációt, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmazó legyen. A tanulók számára a táblán adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A részlet zongorán két szólamban tizenkétszer hangozhat el.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.
Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

B) Feladatsor
1. Feladatok a hangköz–, hangzat– ismeretek köréből – hallás után, kottakép és szerkesztés alapján
– 5 hangköz, 5 hármashangzat lejegyzése hallás után (jelölés betűvel és számmal)
– 5 hangköz, 5 hármashangzat építése megadott hangokra,
– 5 hangköz, 5 hármashangzat felismerése kottaképről.
A tanulók számára adottak azon hangok kottaképe, melyekre a hangközöket, hármashangzatokat építenie kell.

2. Egy magyar népdal lejegyzése
A népdal: új stílusú, négysoros, 8–10–es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus, szinkópát, nyújtott és éles ritmust tartalmazhat. A tanulók számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A népdal nyolcszor hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Megadott klasszikus kis forma elemzése hallás és kottakép alapján.
Az elemzés szempontjai: hangnem, az előforduló zenei elemek megjelölése (hármashangzat–felbontás, szekvencia, késleltetés stb.), formai felépítés, funkciók.

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon 5 népdalt előadni,

– ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
– tudjon 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező) megszólaltatni,
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a negyedik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
1. feladat – teszt: A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
2. feladat – dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
3. feladat: – elemzés: Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése.
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete)
– zenetörténeti tájékozottság
– stílusismeret
– formai ismeretek
– tájékozódás a zenei műfajok között

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
– belső hallás
– ritmus–metrum
– tiszta intonáció
– tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
– dallamhallás
– többszólamúság
– harmónia azonosítás
– zenei olvasás – írás
– zenei szerkezet (forma)
– zenei memória
– zenehallgatás (zeneértés)
– a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
– a megszerzett tudás alkalmazása
– a hangszertanulás segítése
– a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
– a zenei műveltség igényének kialakítása
– a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
– A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
– A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemvilágúk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló
– olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
– a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel,
– a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
– A zene megszerettetése, örömteli művelése.
– A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése
– Helyes testtartás, levegővétel.
– Kezdőhang átvétele.
– Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
– Éneklés játékkal.
– Éneklés szöveggel emlékezetből.
– Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.

– Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
– A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
– 2/4–es ütem.
– Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A „belső mérés" kialakítása.
– Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
– Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
– A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt.
– A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
– Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
– A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
– A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy.
– Hanglépcső, vonalrendszer.
– Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
– Dalfelismerés, dallambújtatás.

A kétszólamúság előkészítése
– Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés
– Ritmussorok kiegészítése.
– Kérdés, felelet.
– Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
– Aktív (előkészített) zenehallgatás.
– Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
– Zajok– zörejek, zenei hang.
– Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
– Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
– A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
Rokon népek dalai
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1. (tankönyv, munkafüzet és útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Jár a baba
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.
Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények
A „belső” lüktetés fejlesztése.
Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
– 2/4–es ütem.
– a 3/4–es lüktetés megéreztetése.
– Szövegek ritmusának megfejtése.
– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
– Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
– A magas és mély képzet kialakítása.
– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
– A dallami jelrendszerek ismerete.
– A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
– Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
– Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
– Dallamfordulatok visszaéneklése.
– Memorizálás hallás után.
– A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése
– Dal és mérő.
– Felelgetős játékok.
– Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.
– Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
– Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
– Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
– Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
– Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:
– Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:
– Motívum
– Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás
– Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
– Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
– A dó helyének változtatása.

– Tájékozódás a vonalrendszeren.
– Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
– Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
– Memorizálás.
– Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés
– Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
– Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
– Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
– Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
– Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás
– Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
– Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
– Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
– Dinamika, előadási módok.
– Különböző karakterek megfigyelése.
– Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
– A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:
– Ritmus, dallam.
– Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A megismert ritmusértékek nevei.
– Tempó, mérőütés.
– Osztinátó.
– Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
– Pentaton, pentachord.
– A G–kulcs, F–kulcs.
– A törzshangsor.
– A megismert hangközök nevei, jelentésük.
– Motívum, dallamsor.
– Kánon.
– Piano–forte.

Ajánlott tananyag
Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
Magyar gyermekdalok, népdalok
Gyermekversek.
Rokon népek dalai
Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
Más népek dallamai
Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2. (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)

József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Forrai Katalin: Ének az óvodában
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
Dobszay László: A magyar dal könyve
Bárdos Lajos: 70 kánon
Weöres Sándor: Magyar etűdök
Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után
Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es ütemekben.
Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése
- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
- A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai
- Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:
- Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
– Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
– Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
– Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek
– Alaphang fogalma.
– Tiszta– és pien hangos pentatónia.
– Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
– Módosító jelek, előjegyzések.
– A módosított hangok nevei
– A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
– Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
– A párhuzamos hangsorok fogalma.
– A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:
– Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
– A kvintváltás megfigyeltetése.
– $A^{5}A^{5v}AAv$, illetve $A^{5}B^{5}A$ B sorszerkezetek.
– A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás
– A helyes kottaírás.
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
– Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
– Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
– Igen könnyű diktálási feladatok.
– Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
– Transzponálás írásban.

Rögtönzés
– Ritmussorok rögtönzése.
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
– Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
– Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
– Párbeszéd, kérdés–felelet.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás
– Különféle kórushangzások.

– Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
– A hangszerek hangszínének felismerése.
– Dinamikai különbségek megismerése.
– A népzene és műzene.
– A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
– Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
– Alkalmazkodó ritmus.
– Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
– Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
– Hangkészlet, hangsor, hangnem.
– Pentachord, Dur és moll (eol).
– A párhuzamos hangsor fogalma.
– Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
– Ereszkedő dallamvonal.
– Azonosság, variáns, sorszerkezet.
– Szekvencia.
– Periódus.
– Transzponálás.
– Prima volta, seconda volta.
– Solo, tutti.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– Staccato, legato.

Ajánlott tananyag
Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
Könnyű kánonok, biciniumok.
Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)
Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Péter József: 165 kánon
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok)
Dalkíséretek I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán, Bárdos Lajos kórusműveiből.
Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
Mese– és karakterdarabok.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei ismeret– és élményanyag bővítése.
– A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs, illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
– Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
– A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
– Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése
– A népdalok kifejező megszólaltatása.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– A kétszólamú éneklés kimunkálása.
– Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

– Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
– A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
– Negyed felütés.
– 3/8–os ütem.
– Váltakozó ütem.
– A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
– Alla breve.
– Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
– A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
– A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
– A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
– Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
– Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
– A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
– A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése
– Hangközök megszólaltatása két szólamban.
– Intonációs gyakorlatok.
– Kánonok, biciniumok éneklése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:
– Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
– Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
– Felismerés hallás után és kottaképről.
– A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
– A bővített szekund megfigyelése.
– Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:
– Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
– A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:
– A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
– Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése
– $AA^5A^{5v}A$, AA^5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.

– A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
– Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.
– Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
– Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
– Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
– Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
– Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
– Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel.

Rögtönzés
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
– Hiányos dallam kiegészítése.
– Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
– $AA^5A^{5v}A$, A^5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
– Rögtönzés szövegre is.
– Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
– Előtagra utótag rögtönzése (a–av).

Zenehallgatás
– A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
– Mozgás, gesztus a zenében.
– Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
– Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
– A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
– A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
– Felütés.
– Váltakozó ütem.
– Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
– Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– A régi és új stílusú népdalok.
– Motívum, periódus, szekvencia.
– Kvintoszlop.
– Párhuzamos és ellenmozgás.
– A metronómjelzés.

– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag
A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
Néhány tánctétel a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).
Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
Lázárné Nagy Andrea: Margaréta
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
Bárdos Lajos: 70 kánon
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
Brukner Adrienn: Énekelni jó!
Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
Komjáthyné: Zongoraiskola II.
Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag
Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
Mesealakok a zenében.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A magyar népdalok élményszerű előadása.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– Daltanulás elsősorban kottaképről.
– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).

A többszólamú éneklés készségfejlesztése
– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok.
– Kánonok.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.

– A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
– A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
– Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításainak elve.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:
– Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése
– A periódus felépítése. Nyitás–zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.

Zenei olvasás, írás
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.

– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
– Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
– Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– Dinamika a barokk korban.
– A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Siciliano és mazurka ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.

– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció.
– Periódus.
– Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Győrffi István: Dallamírási feladatok
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
Dalkíséretek II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.
Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
– A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
– Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
– A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
– Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek
– Átkötés, pontozás gyakorlása.
– Harminckettedek.
– Alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
– A bővített kvart oldással.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
– Késleltetés.
– A hangközök rendszerezése.
– A hangközfordítás elve.
– A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
– A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
– Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
– A dominánsszeptim dúrban és mollban.
– Éneklése oldással szolmizálva.
– A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus– és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.

– Dallami variánsok, figuráció.
– A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
– Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
– Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
– Kánonok éneklése.
– Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal.
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
– Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
– A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
– Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás
– A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
– Hangszín – hangszerelés.
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
– A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
– A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
– A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés
– Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
– Kvintkör.
– Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– A hangközfordítás elve.
– Tritonusz.
– Alteráció, kromatika.
– Funkciók, funkciós vonzás.
– Késleltetés.
– Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, ária, opera.
– Szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag
Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Virágos sorozat népdalfüzetei
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
Romantikus dalok, karakterdarabok.
A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény
Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény
Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
– A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
– Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
– A tanult magyar népdalkincs bővítése.
– A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

– Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
– Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
– Augmentálás– diminuálás.
– Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
– Az alterált fordulatok megfigyelése.
– Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
– Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
– A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
– A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:
– Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
– A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
– A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
– A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
– A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
– A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:
– Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
– A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:
– Rendhagyó periódusok.
– Álzárlat.
– Egyszerű, két– és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
– A szonáta–, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
– A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás
– Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
– Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
– Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Két– vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.

– Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy–egy alterált hanggal.
– Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
– Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
– Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés
– Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
– Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
– Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás
– A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
– Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
– A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
– Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
– A programzene és a társművészetek kapcsolata.
– A tonalitás felbomlása.
– A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
– A zenei formák változásainak megfigyelése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
– Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
– A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Komplementer, osztinátó ritmus.
– Modális hangsorok.
– A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
– Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
– A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
– Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
– A szonáta– és a variációs forma.
– A klasszikus szimfónia tételrendje.
– Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
– A szimfonikus költemény.
– Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv

Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)
Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
Romantikus opera részletek.
A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz–ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény
Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.
Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
Tudja a hármashangzatokat és fordításaikat (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.
Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.
Ismerje a szűkített szeptim–hangzat felépítését.
Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.
Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.
Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.
Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
– Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
– A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
– További ismerkedés a XX. századi zene hangzás– és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
– A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
– Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés
– Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
– A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
– A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
– Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
– Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
– A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:
– A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
– A szűkített kvart fogalma.
– Az enharmónia.

Hangzatok:
– Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás
– Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
– Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
– A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
– Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
– Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés
– Dallam– és ritmus kiegészítés.

– Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
– Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
– XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás
– A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
– A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
– A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
– A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
– A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
– A barokk táncok a szvitekben.
– A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
– A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
– A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Hemiola, komplementer ritmus.
– Számozott basszus, continuo.
– Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
– Motetta, madrigál, mise.
– Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
– Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
– A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
– A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
– Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség
– Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
– Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag
Magyar népdalok.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Barokk zene régi hangszereken.
XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.
(Pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska)

Követelmény
Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszertanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– Bevezetés a klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– A zenei pályára készülő tanulók intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
– Nyolcad és tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban is.
– Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8–ban is.
– A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés
– A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
– Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
– Más népek népzenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
– Kánonok éneklése.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.

Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
– Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
– Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
– A hangközök megfordításai.
– Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
– Építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
– A dominánsszeptim hangzat megfigyelése.

Hangsorok:
– Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:
– A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma, triós forma.
– A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
– A helyes kétszólamú kottaírás.

Rögtönzés
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések
– Augmentálás, diminuálás.
– Mazurka és siciliano ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
– Periódus, kéttagú–, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A régi stílusú és új stílusú népdalok.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.
Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, ÚtmutatóK
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.
Bárdos Lajos: Írások népzenénkről

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei– olvasás írás gyakorlófüzetei
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Németh– Nógrádi– Puster: Szolfézs antológia
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Györffy István: Dallamdiktálás
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.
Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel a tanult hangnemekben.
Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.
Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.
Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.
Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.
Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.
Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.
Tudja ismereteit alkalmazni hangszertanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.

- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülők emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.
- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése.
- Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
- A késleltetés megismertetése.
- A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam– és ritmusfordulatai.
- Dallami variánsok, figuráció.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
- Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is. Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
- T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
- Funkciós kisérőszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkel.
- A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
- Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
- Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
- Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- A hangközök rendszerezése.
- A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel az eddigi hangnemekben.
- A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
- Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkel, lapról olvasása, írása hallás után.
- A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
- A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.

– A dominánsszeptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkel, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
– Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
– Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal, a két– és háromtagú kis formák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Triós forma, rondó–, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
– A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).

– Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
– Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
– A kétszólamú művek megszólaltatása ének–hangszer előadásban is.

Zenehallgatás
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
– A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
– A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés
– Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
– Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete
– Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– Hangközfordítások, hangzatfordítások.
– Tritonusz.
– Figuráció.
– Alteráció, kromatika.

– Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
– Késleltetés.
– Kadencia, fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
– Homofon, polifon szerkesztési mód.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, opera, ária, szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opus.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag
Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.
Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.
Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.
Kodály Zoltán: Biciniumok
Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.
Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Kodály Zoltán: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei
Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Péter József: 165 kánon
W. A. Mozart: 30 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.
Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus dallamot, öt magyar népdalt és két Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.
Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.
Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.
Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.
Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkel és felismerni kottaképről is.
Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.
Ismerje fel a T–D funkcióváltozást hallás után.
Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,
Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkel,
Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.
Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.
Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.
- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két– vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:
- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.

– A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
– Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
– A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
– A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:
– Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
– A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
– A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
– A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
– A fá mint domináns basszushang (az V^2 – I^6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
– Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:
– Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
– A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
– Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése
– Rendhagyó periódusok egyszerű két– és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
– Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
– A szonátaforma alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás
– Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
– Hangköz–, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
– Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
– Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
– Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
– Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés
– Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
– Változatosabb funkciójelző basszus–szólam éneklése dallamhoz.
– Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:
– Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.

– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
– A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás
– A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
– Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.
– Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
– Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
– Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések
– A hangnemi rokonság.
– Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
– Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy– és kisütemes írásmód.
– Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
– Klasszikus táncok.
– A szonáta– és a variációs forma.
– A klasszikus szimfónia, versenymű.
– Az opera, nyitány, ária, recitativo.
– Prozódia.
– Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag
Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.
Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.
Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
Agócsy László: Zenei olvasókönyv
J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Molnár Antal: Klasszikus kánonok
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Péter József: 165 kánon
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár–képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Schubert dalok
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni, a megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje a kvintkört.
Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.
Tudja a hármashangzatokat, fordításaikat és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.
Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításaikat; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim– és a szűkített szeptimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban.
Tudjon hallás után lejegyezni:
– alterációt tartalmazó hangközmenetet,
– egyszerű hangzatmenetet,
– bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.
Tudjon
– lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel,
– a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
– adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,
– ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
– ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két– és háromtagúság, da capo stb.),
– legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A memoriter anyagból egyéni bemutatás,
– A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
– A zenei pályára készülő tanulók zenei készségeinek fejlesztése.
– A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
– Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
– Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
– A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
– Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
– Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
– Imitáció, tonális és reális válasz.
– Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
– Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
– A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
– Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.
– Hangköz– és hangzatmenetek további gyakorlása.
– Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
– Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
– A hármashangzatok és fordításaik gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
– A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
– A dominánsszeptim– és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
– A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalitásban, tonalitáson kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás
– Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
– Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
– Hangköz– és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
– Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
– Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
– Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
– Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
– Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
– Hangszerkíséretes műdalok, áriák két– vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
– Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés
– Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
– Dallamhoz basszus rögtönzés.
– Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
– Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
– A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések
– Aautentikus, összetett zárlat.
– Poliritmika, hemiola.
– Számozott basszus.
– Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
– Cluster.
– Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
– A szvit jellegzetes tánctételei.
– A barokk versenymű, concertálás.
– Fuga, reális és tonális válasz.
– Opera, recitativo, ária, betétdal.
– Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
– A klasszikus versenymű, kadencia.
– Tempó– és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.
Barokk dalok, könnyű áriák, két– és háromszólamú vokális művek.
Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.
Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.
Magyar népdalok.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.
Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz
Bartók Béla: Gyermekeknek
Bartók Béla: 27 egyneműkar
Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.
Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag
– Reneszánsz kórusművek
– Szvit, korál, kantáta–, passió–, oratórium–, versenymű–, operarészletek, hangszeres darabok (H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)
– Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot, tíz népdalt szöveggel emlékezetből, öt művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.
Ismerje
– a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
– a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.
Tudjon lejegyezni
– alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
– kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot.
Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.
Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.
Tudjon rögtönözni
– periódus előtaghoz utótagot,
– funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot.
Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.
Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.
Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatás.

– A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat
Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
Ismerje a
– pentaton hangsorokat.
– a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
– a háromféle moll hangsort,
– a kvintkört.
Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.
Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
Tudjon lejegyezni:
– rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
– igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.
Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
– a magyar népzene stílusjegyeit,
– a periódus fogalmát,
– a kis formákat,
– a triós formát,
– a klasszikus szonátaformát,
– a rondót.
Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).
Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
– a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig.
Tudja énekelni
– ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban.
Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.
Tudjon lejegyezni
– hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot
Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.
Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.
Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.
Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.
Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szolfézs
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
„A" tagozat

Írásbeli vizsga
A) Feladatsor
1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes" diktálás alapján.
Az idézet 3/4 vagy 4/4–es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.
A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont"–hang.
Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor
1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10–es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.
A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.
Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon előadni öt népdalt,
– ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma
„B”– tagozat („B”–tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga
1. Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

2. Hangzatlejegyzés
10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt
A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal
Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.
A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.
A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga
1. Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.
Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

2. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon élményszerűen előadni tíz népdalt,
– ismerje azok legfontosabb jellemzőit,

– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

3. A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése.
– Dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”– tagozat

7. évfolyam „A”– tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
– A középkor világi zenéje.
– A reneszánsz zene fénykora.
– Az opera keletkezése.
– A két– (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.
– A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
– Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
– Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
– A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
– Az imitáció, a reális és tonális válasz.
– Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
– A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
– Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
– Modális dallamok transzformálása.

– A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
– Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
– A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
– Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
– Plagális zárlatok megszólaltatása.
– Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
– Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
– Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
– Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések
– Melizma.
– Motetta, mise, carol, anthem.
– Madrigál, korál, zsoltár.
– A gregorián mise állandó részei.
– Recitatívó, ária, continuo.
– Plagális zárlat.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P.Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők művei).
Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
Lassus: 24 kétszólamú motetta
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
A középkor világi zenéje.
A mise állandó részeinek megfigyelése.
A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény
Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
Ismerje a kvintkört.
Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
– A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
– A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
– A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
– Az oratórium.
– Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
– Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, elemzése.
– Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
– Imitáció, reális, tonális válasz.
– Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
– Kánonok.
– Többszólamú énekgyakorlatok.
– Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés
– Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás
– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
– A fúga témák belépésének megfigyelése.
– Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Barokk táncok, a szvit tételei.
– Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
– Concertálás, concerto grosso, continuo.
– Korál.
– Mise, oratórium, kantáta, opera.
– Fúga.
– Ellentéma.
– Dux, comes.
– Modulációs irányok.
– Rokon hangnemek.
– Számozott basszus.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
C. V. Palisca: Barokk zene.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
Nagy Olivér: Partitúraolvasás
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Bertalotti: 56 solfeggio
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
Győrffy István: Korál elemzések
Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag
Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.
G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)
J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fúga, h–moll szvit).
Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény
Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
Tudja a barokk concertálás, imitáció, fúga, tonális és reális válasz fogalmát.
Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés
– A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
– A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.

– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
– A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
– A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
– Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
– Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
– A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
– Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkel is.
– Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet–, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
– Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban. (tanári közreműködéssel).
– A tercrokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
– A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
– Könnyű egy– és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
– Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
– A romantikus műfajok jellemzői.
– Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:
– Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
– Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
– Hiányos dallamok kiegészítése.
– Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás
– Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
– A funkciós forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
– A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
– Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
– Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben.
– Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Zárlattípusok.
– Előlegezés, késleltetés.
– Álzárlatok.
– Lebegő tonalitás.
– Dalciklus.
– Szimfonikus költemény.
– Rapszódia.

– Programzene.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:
Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratorikus művek).
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
Győrffy István: Dallamírási feladatok
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény
Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.

Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit
Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.
Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő" zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés
- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint).
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az aranymetszés megfigyelése.
- Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés
- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás
– A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
– A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
– Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
– Skálamodellek.
– Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
– Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
– Aranymetszés.
– Komplementer technika.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből;
az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
Bartók Béla: Kórusművek
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: Kórusművek
Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
Párkai István: Modern kórusetűdök
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Nógrádi László–Papp Károlyné–Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Frank Oszkár: Debussy harmóniák
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Kroó György: Miért szép századunk operája?
Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
M. de Falla: Háromszögletű kalap,
Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára
Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
C. Orff: Carmina Burana,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
A. Schönberg: Egy varsói menekült.
Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.
Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A zenei élményanyag bővítése.
– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.
– A reneszánsz zene fénykora.
– A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
– A két– (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
– Felkészítés zenei pályára.
Ismeretanyag, készségfejlesztés
– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).
– A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
– Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján.

– A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismétlése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
– A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
– A szopránkulcs bevezetése.
– Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
– A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
– Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
– Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
– A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
– Dallamok transzformálása különböző móduszokba.
– A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
– A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
– Építés megadott hangokra.
– Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkel, építés, felismerése kottakép alapján
– Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás
– Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
– Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
– Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
– Barokk idézetek lejegyzése egy– és két szólamban.
– Két– és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
– Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
– Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
– Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás
– A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
– Partitúra használata.
– Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
– Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
– Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
– Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– C–kulcsok.
– Módusz. Modális hangsorok.
– Modális harmóniai fordulatok.
– Melizma.
– Motetta, mise, carol, anthem.
– Madrigál. Korál. Zsoltár.
– A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
– Plagális zárlat.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P.Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).
Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény
Tudjon a tanuló két gregorián dallamot, öt művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból, egy Bertalotti solfeggiot ének – zongora előadással, valamint két művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni. Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.
Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).
Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz–, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
Tudjon szopránkulcsban olvasni.
Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.
Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban. Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
– A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
– Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés
– Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo– és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
– Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
– A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
– Dominánsszeptim–fordítások, szeptimhangzatok megfordításinak elsajátítása.
– Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
– Egyszerűbb Bach–korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
– Számozott basszus.
– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
– Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
– Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
– A barokk szvit–tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
– Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
– Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
– Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
– Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmai, felismerés kottaképről.
– Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás
– Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel is.
– Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
– Barokk hangköz– és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás
– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
– A fúga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
– Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
– Egy Bach–szvit feldolgozása
– Invenció elemzése hallás után.

– Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
– A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
– Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések
– Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.
– Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
– Korál.
– Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
– Fúga.
– Ellentéma.
– Dux, comes.
– Modulációs irányok.
– Rokon hangnemek.
– Számozott basszus.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái.

(Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fúga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat

Győrffy István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.

J. S Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
Prelúdium és fúga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény
Tudjon a tanuló tíz barokk dallamot, két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon egy Bach–korált zongorázni, elemezni.
Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.
Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.
Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.
Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
– A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkel.
– A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
– A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
– A klasszikus zenére jellemző hangköz–, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
– Két– és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.

– Könnyebb Bartók– és Sztravinszkij–dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
– Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.
– Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó–váltással és ábécés névvel.
– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
– Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
– Funkciós kísérőszólam improvizálása.
– Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsszeptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
– Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
– A klasszikus zene funkciós rendje.
– Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
– A klasszikus zene harmónia–, funkció– és formarendjének fellazulása.
– Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
– Lebegő tonalitás, atonalitás.
– Tercrokon hangnemek.
– Mellékdominánsok, nónakkordok.
– Az alt és baritonkulcs bevezetése.
– Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
– Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
– Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
– Duettek, kórusművek.
– Romantikus dallamok lejegyzése.
– A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromtu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések
Zárlattípusok.
Mellékdomináns. Nónakkord.
Előlegezés, késleltetés.
Álzárlatok.
Lebegő tonalitás.
Dalciklus.
Szimfonikus költemény.
Ballada, fantázia, impromtu,
scherzo, capriccio, rapszódia.
Programzene.
Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.
Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G. Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann, F. Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Forrai Miklós: Duettek II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
Frank Oszkár: Chopin
Frank Oszkár: Liszt
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Szabolcsi Bence: Zenetörténet
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Ajánlott zenehallgatási anyag
L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
F. Schubert (dalok, szimfóniák),
F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
J. Brahms (dalok, versenyművek),
F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),
B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény
Tudjon a tanuló öt romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet), két–két romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.
Tudjon két–három Bertalotti solfeggiot ének–zongorás előadással megszólaltatni.
Két–három Bach–korált zongorázni, elemezni.
Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
- Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, – folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése
- Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
- Énekelhető egy– és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim– és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.

– Alfa–akkordok.
– Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
– Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
– Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
– Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
– Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
– Skálamodellek.
– Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
– Tengely, polaritás.
– Aranymetszés.
– Komplementer technika.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag
Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből
az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
Bartók Béla: Kórusművek
Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
Kodály Zoltán: Kórusművek
Párkai István: Modern kórusetűdök
Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
Kroó György: Miért szép századunk operája?
Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Lendvai Ernő: Bartók stílusa
Orfeusz Hangzó zenetörténet–sorozat
Frank Oszkár: Debussy harmóniák
Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag
C. Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
Kodály Zoltán: Galántai táncok,
Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek, Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,
C. Orff: Carmina Burana,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,
B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény
Tudjon a tanuló öt művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
Tudjon két zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.
Ismerje a könnyebb XX. századi skála– és akkordformációkat.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.
Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat
Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.
Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.
Ismerje
– a kvintkört,
– a hétfokú hangsorokat.
Ismerje
– az egészhangú skálát,
– az akusztikus hangsort,
– a modellskálákat.
– a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését
– a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).
Ismerje fel a funkciókat hallás után,
– a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
– a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.
Ismerje
– a tonalitás felbomlásának elvét,
– a bi– és a politonalitást,
– a Reihe–t.
Tudja
– a dodekafónia,
– az aranymetszés,
– a cluster fogalmát.
Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.
Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.
Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.
Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni
– könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
– könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
– lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
Az általános követelményeken túl
Rendelkezzék a tanuló
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.
Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat
Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:
– a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
– olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
– a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlási képességgel.

Legyen képes a tanuló
– a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
– a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:
Tudjon a tanuló harminc népdalt stílusosan énekelni és elemezni, öt műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.
Ismerjen minden zenetörténeti korszakból két–két jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.
Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.
Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.
Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban.
Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.
Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.
Tudja a hármas– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.
Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkel.
Tudjon lejegyezni
– barokk kétszólamú idézetet,
– bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
– könnyű XX. századi dallamot.
Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.
Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga
A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szolfézs
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga
„A” tagozat
1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2 Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat
1. Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.
A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.
2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.
A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga
„A” tagozat
1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat
1. Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni hat műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.
Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése
- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása.
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,

– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEISMERET

A zeneismeret tantárgy a 4 éves szolfézs kötelező tantárgy követelményeire épül. A szolfézs, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, népzene tantárgyak ismeretanyag–részeinek felhasználásával szerves folytatását jelenti az eddigi elméleti tanulmányoknak.

Célok és feladatok
– a tanulók zenei műveltségének további gazdagítása, a zene iránti fogékonyság elmélyítése.
– Az eddig tanult zenei ismeretek stiláris összefüggéseinek, szintézisének megteremtése: a zeneművekben a dallam, a ritmus, a harmónia, a forma egységének és a zene egészének megfigyeltetésével.
– A zenei ismeretek, készségek fokozatos bővítése, a zenét „értve figyelő” tevékenység kialakítása.

Feladatai:
A zenei élményanyaggyűjtés.
A zenei nyitottság kialakítása.
A tudatos zenehallgatásra nevelés.
Az eddig megszerzett tudás fejlesztése és alkalmazási gyakorlatának kialakítása, tudatosítva a tanulók szemléletében, hogy az elméleti tudás csak eszköz a zene mélyebb befogadásához.
A zeneművek értelmezése, elemzése során új dallami, harmóniai, formatani stb. ismeretek átadása.
A muzsikálási– éneklési kedv állandó „ébren tartása”: a zeneművek énekelhető részleteinek aktív megszólaltatásával.
A népzene és műzene kapcsolatának bemutatása.
Zenetörténeti tájékozottság.
A zeneelméleti alapismeretek kialakítása.
A főbb zenei stílusok jellemző előadói apparátusainak, hangszereinek megismertetése.
Különböző előadói gyakorlatok megfigyeltetése.
A szolfézs, zenetörténet, zeneelmélet egymást erősítő szemléletének megalapozása.
A hangszertanulás segítése.
A zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek további megismertetése.
A tanulók kreativitásának, hallási és gondolkodási képességeinek fejlesztése.
A tanuló személyiségének gazdagítása a zene művelésének, befogadásának örömével.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretanyag átadása

– A zenei alapműveltség kialakítása, az értékes zene megszerettetése.
– A zenei élményanyag bővítése.
– Nevelés a tudatos zenehallgatásra.
– A bécsi klasszikusok nagyobb lélegzetű formáinak megismerése.
– Betekintés a romantikus zeneirodalomba és a XIX. század magyar zeneművészetébe.
– Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

– A zeneirodalom–ismeret megalapozása művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
– A zenei készségek fejlesztése a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
– Az énekelt és meghallgatott művek témáinak memorizálása kottakép illetve hallás alapján.
– A ritmikai érdekességek kiemelése, hangoztatása.
– A periódus belső és külső bővülésének megfigyelése.
– A funkciók váltakozásának megfigyelése, éneklése.
– Az eddigi funkciós tapasztalatok bővítése, elmélyítése és alkalmazása.
– A kísérőszólamok funkciós hangjainak változatos, árnyaltabb használata.
– Kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnemekbe.
– Álzárlat.
– Zárlatok, jellegzetes harmóniai fordulatok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
– A szonátaforma tematikus anyagainak megfigyelése, felismerése.
– A rondóforma felépítése, téma és epizód felismerése.
– A hangszerek, a zenei együttesek változatos csoportosításának megismerése.
– A klasszikus és romantikus zenekar hangszerei.
– A szimfóniatételek rendezési elvei.
– Az opera zenei részei (felépítése).
– A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zene hangzásvilágában.
– Tercrokonság.

– Műdalok, áriák énekes megismerése hangszerkísérettel (tanár vagy tanuló közreműködésével).
– Kánonok, két– vagy többszólamú vokális művek énekléssel és megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is (kamarazeneként).
– A zenehallgatási anyag részleteinek megszólaltatása egy, két vagy több szólamban.
– A klasszikus formák ismétlő rendszerezése, tematikus anyagainak megfigyelése zenehallgatással is.

Rögtönzés

– A csoport képességei szerint:

dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban,
dallamhoz ritmus–, ritmushoz dallam–osztinátó,
funkciójelző basszusok rögtönzése.

Kapcsolat a társművészetekkel

– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

– Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések
– A kvintkör ismerete.
– Hangközök, hangzatok.
– Hangnemi rokonságok.
– Opusz.
– Alteráció és vezetőhang.
– Szonáta. Szimfónia. A szimfónia tételei, hangnemi és formai felépítése.
– Coda. Attacca.
– Rondó. Téma. Epizód.
– A klasszikus opera. Nyitány, recitativo, ária, duett, tercett stb.
– A romantikus dal. Dalciklus. Prozódia.
– A verbunkos.
– A romantikus opera.
– A szimfonikus költemény.
– Tercrokonság.
– Verbunkos.
– Tempó– és előadási jelzések: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
– Tájékozódás a zenetörténeti és történelmi korokban.

Ajánlott tananyag
Klasszikus művek: J. Haydn, W. A. Mozart, L. v. Beethoven szimfonikus és hangszeres művei. Dalok. Operák.
Egy bécsi klasszikus szimfónia feldolgozása.
Egy Mozart–opera megismerése.
A klasszikus stílushoz közelálló romantikus alkotások: dalok vagy egy dalciklus (elsősorban F.Schubert művészetéből).
Klasszikus vagy romantikus versenyműfeldolgozása.
A magyar műzene: a verbunkos (Erkel Ferenc, Liszt Ferenc művei alapján).

Ajánlott tankönyvek, ajánlott irodalom
Dobszay László: A hangok világa V. és Útmutató
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. A bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika (I.)
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Németh –Nógrádi –Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László – Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk!
Agócsy László: Szolfézs középfok
Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 romantikus egyneműkar
Ádám Jenő: A dal mesterei (dalok válogatva a kötetekből)
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia és formavilága – Hangzó zeneelmélet
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai (sorozat):
Bartha Dénes: Beethoven kilenc szimfóniája
Ch. Rosen: A klasszikus stílus

S. Hughes: Mozart operakalauz
Kárpáti J. – Kroó Gy: Mozart operái
Szabolcsi Bence: A zene története
Dobák Pál: A romantikus zene története
Balassa–Gál: Operakalauz (kottás)
Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II: (kottás)
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Követelmény
Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 zenei témát emlékezetből.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit (szimfónia, opera, romantikus dal, versenymű, szimfonikus költemény).
Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzők, valamint Erkel Ferenc és Liszt Ferenc fontosabb műveit.
Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert zeneszerzők nevét és a művek címét.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Zenei élményanyag bővítése.
– Az „értő” zenehallgatás kialakítása.
– Betekintés a gregorián és a reneszánsz zenébe.
– A barokk zene alaposabb megismerése.
– Ismerkedés a XX. század zenéjével– elsősorban magyar szerzők műveivel.
– Az előző években megszerzett készségek, elsajátított ismeretek felhasználása és továbbfejlesztése.
– A zenetörténeti tudásanyag rendszerezése, az alapfokon tanultak összefoglalása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés
– A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
– A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.

– A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása.
– Az énekelt és hallgatott zenei anyag stílusjegyeinek elsajátítás a művek elemzése alapján.
– Barokk harmóniamenetek.
– A polifónia.
– Barokk műformák megismertetése.
– Színpadi betétdalok, kórustételek.

– A barokk opera.
– A versenymű felépítése.
– A szvit tánctételei.
– A prelúdium és fúga.
– Az oratórium.
– A modern zene néhány irányzata: pl. folklorizmus, neoklasszicizmus
– A XX. század komponálási technikái.
– Akusztikus skála, egészhangú skála megfigyeltetése, éneklése.
– Reihe.
– A többszólamú éneklés fejlesztése a hallgatott zeneművek részleteinek megszólaltatásával: reneszánsz kórusművek, kantáta–részletek hangszerkísérettel, kánonok, két– és többszólamú művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
– Néhány XX. századi mű(műrészlet) éneklése a csoport képességei szerint.

Rögtönzés
– Dallamok, ritmusok kiegészítése a megismert stílusokban, dallamhoz ritmus– ritmushoz dallam– osztinátó.
– Dallamokhoz funkciójelző kísérőszólam.
– A funkciójelző basszusok árnyaltabb alkalmazása.
– A XX. század néhány kompozíciós technikájának (Reihe, cluster stb.) kipróbálása.

Kapcsolat a társművészetekkel
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társművészeti alkotások bemutatása.

Elméleti ismeretek – Zenei szakkifejezések
– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása.
– Hangközök, hangsorok 7#, 7b előjegyzésig,
– Modális hangsorok; hangnemi rokonságok. Kvintkör.
– Akusztikus skála, egészhangú skála. Reihe, cluster.
– A különböző zenetörténeti korok stílusjegyei és műfajai.
– Tájékozódás időrendben.
– Gregorián zene.
– Madrigál, motetta, mise.
– Versenymű. Kantáta, oratórium, passió.
– Szvit. Barokk tánctételek.
– Preludium, fúga.
– Concertálás, concerto, concerto grosso.
– Cembalo, Fortepiano. Continuo.
– A XX. századi zenekar hangszerei.
– Folklorizmus, neoklasszicizmus.
– Tonalitás, atonalitás, politonalitás.
– Aranymetszés.
– Tempó– és előadási jelzések a zenei anyaghoz kapcsolódóan

Ajánlott tananyag
Gregorián dallamok és reneszánsz kórusművek.
A barokk zene jellegzetes műfajai.

XX. századi hangszeres, zenekari és vokális művek elsősorban a magyar zeneművészetből.

Az alábbi művek, műfajok feldolgozása ajánlott:
J. S. Bach: a–moll hegedűverseny,
J. S. Bach: Kantáta részletek, passio részletek,
J. S. Bach: egy teljes zenekari szvit.
G. F. Händel: oratóriumrészletek.
H. Purcell: Dido és Aeneas – részletek.
Olasz és francia barokk szerzők művei.
Bartók Béla: Concerto,
Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, I. Sztravinszkij: Petruska, A. Honegger: Pacific 231,
B. Britten: Variációk egy Purcell témára, Népdalfeldolgozások.
Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok (I–IV)
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
N. Harnoncourt: Zene mint párbeszéd (Monteverdi, Bach, Mozart)
Szabolcsi Bence: A zenetörténete
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
Kroó György: Bartók kalauz
Kroó György: Bartók színpadi művei
Breuer János: Kodály kalauz
Eősze László: Kodály Zoltán
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
Szemelvények a zenehallgatáshoz (Tankönyvkiadó)
A zenehallgatási anyag partiturái és szövegkönyvek.

Követelmény
Tudjon a tanuló a megismert zenei anyagból 10–15 témát emlékezetből énekelni vagy hangszeren megszólaltatni.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Legyen képes Bartók Béla Concerto és Kodály Zoltán Psalmus Hungaricus c. művét jellegzetes témák alapján felismerni.
Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit
– a gregorián dallamokat,
– a reneszánsz kórusműveket,
– a barokk szvitet,
– a preludiumot és fúgát,

– az oratóriumot.
Ismerje a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát, az atonalitás és a dodekafónia fogalmát.
Ismerje a zenetörténeti korokat és időrendi sorrendjüket.
Tudja az ismertebb zeneszerzőket, zeneműveket a megfelelő zenetörténeti korba helyezni.
Tudja helyesen írni és kiejteni a megismert szerzők nevét és a művek címét.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét a fontosabb évszámokkal és a társművészeti alkotásokkal összekapcsolva.
Az év végi vizsga anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló
– a tanult metrumokat,
– a tanult ritmuselemeket és –képleteket, az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat.
– a dallamhangok szerepét (főhang, átmenőhang, váltóhang, késleltetés) – tudja ezeket zeneileg értelmezni.

Ismerje
– a hangközöket;
– a hangközfordítás elvét;
– a hármashangzatokat és fordításaikat;
– a dúr– és moll hangsor hangjaira építhető hármashangzatokat;
– a fő– és mellékhármashangzatokat;
– a dominánsszeptim– és a szűkített szeptimhangzatot (4#, 4b előjegyzésig);
– a hangzatok fűzésének elveit, első lépéseit – (I– IV– V fok).

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 4 #, 4 b előjegyzésig.
Ismerje
– a kvintkört,
– az öt– és hétfokú hangsorokat,
– a hangnemi rokonságokat,
– a funkciók,
– az alterációk szerepét,
– a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Ismerje
– a tonalitás felbomlásának elvét,
– az egészhangú skálát,
– az akusztikus hangsort.
Tudja ismereteit alkalmazni a készségfejlesztési és zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban.

Ismerje a feldolgozott stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellemzőit:
– a reneszánsz kórusműveket és táncokat,

– a barokk zene (concerto grosso, versenymű, szvit, prelúdium és fúga, oratórium, kantáta, opera),
– a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal)
– a romantika (dal, szimfonikus költemény, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.
– a XX. század folklorista és neoklasszikus irányzatát,
– Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát,
– napjaink kiváló zeneszerzőinek egy–egy alkotását.

Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni, a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni és társművészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga
A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Zeneismeret tantárgy
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga
1. Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre vonatkozóan (4–5 kérdés) pld.
– A hangnemi rokonságok felsorolása,
– Hármashangzat–fordítások felismerése kottaképről,
– Zárlatelemzés kottakép alapján,
– Adott műrészlet kottaképe alapján a dallami jelenségek és a dallamhangok szerepének megjelölése W.A.Mozart : C–dúr szonatina II. tétel első nyolc ütem (fő– és átmenőhangok), L.v.Beethoven: Német tánc (C–dúr) első nyolc ütem, Hoffman V.: Szonatinagyűjtemény, Régi táncok gyermekeknek

2. Egy nagyobb lélegzetű bécsi klasszikus forma (szonáta forma, variációs forma, szimfónia) felépítésének ismertetése.

3. Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások rendezése korok szerint
Felsorolás elsősorban a barokk és a XX. századi zene és néhány társművészeti alkotás köréből.
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag előadása

Öt műzenei szemelvény, téma a tanult zenei korok anyagából előadása szóló énekléssel illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal. Ssaját hangszerkíséret nem kötelező.)
A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása
A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdéseket kap.
A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Élményanyag bővítése a zenei alapműveltség kialakításához.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- Az alapfokon szerzett ismeretek, készségek elmélyítése, bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés
- A zeneirodalom–ismeret bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.

– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

1. témakör A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban
– A modális hangsorok teljeskörű megismerése– éneklés, felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
– Modális fordulatok kiemelése, éneklése. Megfigyelése zenehallgatásban.
– Homofónia, polifónia, imitáció. Tonális, reális válasz.
– Polifonikus etűdök éneklése. Homofón és könnyű imitációs részletek feldolgozása.
– Kánonok éneklése.
– Kánonokból partitura készítés, a harmóniai fordulatok megfigyelése.
– Rövid ritmus– és dallamkánon szerkesztésének kipróbálása.
– Korál feldolgozások többszólamú éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
– A harmóniai fordulatok kiemelése, éneklése, megfigyelése.
– A harmóniai elemzés alapjai: fokszámok, jelzések. Számozott basszus.
– Hármashangzatok építése a dúr és moll hangsorok fokaira.
– Mixturák éneklése.
– A duett, tercett, kvartett megjelenése a drámai műfajokban.
– Dramaturgiai szerepük, zenei megfogalmazásuk.
– Egy–egy zenei kor stílusjegyeinek összefoglalása.
– Rövid zenei részletek lejegyzése.

2. témakör Táncok a zenében
– Az előző években megismert táncok jellemzőinek átismétlése.
– Az ismeretek bővítése újabb táncformák jellegzetességeivel.
– Olvasás, zenei írás, memorizálás elsősorban a barokk táncok köréből.
– Ritmusok kiemelése, megszólaltatása (C.Debussy, M.Ravel, I.Sztravinszkij, Joplin műveiből).
– A harmóniák szerepének megfigyelése.
– Hangszerek, hangszercsoportok hangszínének megismerése. „Komoly zene” – „könnyű zene” – jazzművészet.
– A meghallgatott zeneművek témáiból válogatva memorizálás, zenei írás (abszolút rendszerbe helyezés).
– Stílusjegyek felismerése, megnevezése. Az anyaghoz kapcsolódó zenei kifejezések értelmezése.

Kapcsolat a társművészetekkel
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
1. témakör. A többszólamúság szerkesztési elvei, műformái, műfajai a vokális zeneirodalomban
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– orgánum énektechnika (Ars Antiqua, Párizs)
– hoquetus elv (Ars Nova, Machaut)
– gregorián, chanson cantus firmus (Németalföld)
– homofónia, polifónia (mise, motetta, madrigál)
– népének és harmonizációja (a choral J.S.Bach művészetében)
– fúgaszerkesztés, imitáció (dux–comes) művek J. S. Bachtól Kodály Zoltán művészetéig,

– duett, tercett, kvartett H.Purcelltől G.Verdi–ig
– kánonok válogatva Fornsete Nyárkánon–tól a XX. századi kánonokig,
– kórusművek a reneszánsztól napjainkig

2.a) témakör Táncok a zenében
– Műzenei táncok a középkortól a jazz elemek megjelenéséig: estampida, rondeau, pavane és gagliarda, menüett, sarabande, gigue, gavotte, ländler, polka, polonaise, mazurka, verbunkos táncok, csárdás.
– A szimfóniák III. tétele: menüett, gavotte (J.Haydn, W.A.Mozart, Sz.Prokofjev).
– A romantikus kisformák (F.Chopin).
– A verbunkos (Liszt Ferenc rapszódiái, Erkel Ferenc operái),
– A jazz elemei, ragtime, cake–walk (C.Debussy, I.Sztravinszkij művei
b) szvit és rondó
– Barokk szvitek (J.S.Bach, G. F.Händel, F.Couperin),
– Bécsi klasszikus rondótételek, rondók,
– Rondók, szvitek a romantikából és a XX.sz. zenéjéből (M. Muszorgszkij, M. Ravel, I.Sztravinszkij, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Ránki György, Szabó Ferenc)

Dobszay László A hangok világa VI. és Útmutató
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő–romantika és XX. század I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Németh– Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.
Agócsy László Bach olvasókönyv
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
H. Brown: A reneszánsz zenéje
Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár
J.S.Bach: Négyszólamú korálok
Győrfi István: Korálelemzések
Bartha Dénes szerk. A zenetörténet antológiája
Dobszay László: A magyar dal könyve
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz I–II. (kottás)
Kroó György: A hét zeneműve
Szabolcsi Bence: A zene története

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Ismerje a többszólamúság megjelenési formáit, zenei jellemzőit a különböző zenei korokban.
Tudjon énekléssel illetve éneklő társakkal (vagy hangszer segítségével) zeneileg pontosan megszólaltatni két szemelvényt a gregorián dallamok, két könnyű, rövid madrigált vagy részletet, két duettet a barokk, bécsi klasszikus vagy romantika köréből.
Ismerjen a meghallgatott művekből 5–10 jellegzetes témát.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje a klasszikus zeneművészet legismertebb táncformáit, jellegzetességeit, tudja zenei korokba helyezni.
Ismerje a bécsi klasszikus szimfóniák III. tételének felépítését.
Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával a tanult ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- Élményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség bővítéséhez.
- A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
- A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés
- A zenei műveltség bővítése művek, jellegzetes témák, részletek éneklésével, zenehallgatással, irányító jellegű zenetörténeti tájékoztatással.
- A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zeneművek alapján.
- A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
- A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
- A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
- A belső hallás és memória intenzív fejlesztése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban I.
A mise és requiem
- Gregorián dallamok éneklése. A latin szövegek megismerése.
- A zenei lejegyzés kialakulásának rövid összefoglalása.
- A szolmizáció eredete. A többszólamúság kezdetei.
- A zenei anyagból válogatva: éneklés, memorizálás, lejegyzés.
- A cantus firmus bemutatása. A zenei szerkesztési módok ismertetése.
- A reneszánsz művek harmóniáinak és zárlatainak megfigyelése, megszólaltatása.
- Korabeli kottakép, C–kulcsok bemutatása.
- A mise állandó részei.
- Mise a klasszikus, romantikus korból és a XX. századból.
- A requiem fogalma. Új misetételek.
- A hangzások megfigyelése, összehasonlítása. A zenei kifejezőkészség gazdagodásának megfigyelése, elemzése, okainak stiláris és történelmi háttere.
- A Dies irae dallam éneklése, memorizálása, megfigyelése különböző művekben.
- A romantika és a XX. századi zene komponálási technikáinak megismerése,

az alapfokon tanultak ismétlése, elmélyítése. (Tercrokonság, alteráció, a tonalitás, a forma felbomlása.)

4. témakör. Hangszeres szóló– és kamarazene a zeneirodalomban
– A barokk variációk.
– A basszus szólam kiemelése (éneklése, memorizálása) a passacaglia feldolgozása során.
– A bécsi klasszika zenei formáinak ismétlő rendszerezése (a szonáta–, a variációs–, a rondó– és a triós forma felépítése, tematikus anyagának ismerete).
– A variálás megismerése– variációs lehetőségek (ritmikai, dallami, harmónia.
– Maggiore, minore).
– A variáció kipróbálása rögtönzéssel.
– A témakörhöz kapcsolódó hangszerek megismerése– (történeti áttekintése).
– A kamarazene és néhány műfaja, hangszer összeállításai (a válogatott zeneművek alapján).
– A kvartettek, kvintettek előadói apparátusa– felépítése, tételrendje a klasszikus zenében.
– A romantikus karakterdarabok zenei kifejező eszközei: hangszín, dinamika, alterációk.
– Nemzeti táncok karakterének megfigyelése, jellemző ritmusainak kiemelése, hangoztatása – különleges hangsorok megfigyelése
– Témák éneklése, memorizálása, lejegyzése.
– A XX. század komponálási technikája. Hangsorformációk. Tonalitás, atonalitás.
– Témák megszólaltatása.
– A klasszikus zene, a „könnyű” zene és jazz kapcsolata.
– Klasszikus témák feldolgozásai e műfajokban. Jellegzetes hangszerek.

Kapcsolat a társművészetekkel:
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban I.
a) A mise és requiem
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– Gregorián misék
– A Dies irae dallam és feldolgozásai (H.Berlioz, Liszt Ferenc, L.Dallapicolla)
– A cantus firmus szerepe (részletek G.Machaut, G. Dufay, Josquin des Pres, G.P.Palesztrina műveiből)
– Misék: J. S. Bach: h–moll mise (tételek válogatva) J. Haydn, W.A.Mozart, F.Schubert, Liszt Ferenc, I.Sztravinszkij műveiből részletek,
– Requiemek: W.A.Mozart, H.Berlioz, G.Verdi, J.Brahms, I.Sztravinszkij, B.Britten,
– Ligeti György kompozícióiból részletek.

4. témakör. Hangszeres szóló– és kamarazene a zeneirodalomban
– Feldolgozásra ajánlott zenei anyag (válogatva): a leggyakoribb zenei műformák, kisformák egy–egy hangszer irodalmában és a kamarazene körében.
Hangszeres művek:
– Orgonaművek: fúga, preludium, toccata, fantázia, passacaglia (elsősorban J.S. Bach művei),

– zongora darabok a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven szonáták,
– az etűd, prelűd, nocturne, mazurka, polonaise, rapszódia, bagatell (F.Chopin, Liszt Ferenc, Bartók Béla és más szerzők művei alapján),
– a XX. sz. szóló zongorairodalma (C.Debussy, Bartók Béla, A.Schönberg, A Webern, Kurtág György művei).

Kamarazene
– a klasszikus és romantikus zeneirodalomból (J. Haydn vonósnégyes, W.A.Mozart: Fuvolanégyes, Klarinét kvintett, D–dúr oboanégyes, L. van Beethoven: Tavaszi szonáta, B–dúr zongoratrió, gordonka–zongora szonáta, Esz–dúr oktett, F.Schubert A–dúr zongoraötös, d–moll vonósnégyes, J.Brahms Á–dúr hegedű–zongora szonáta–válogatva),
– a XX. századból (néhány mű vagy részlet kiválasztása O.Respighi: Dór kvartett, I.Sztravinszkij: A katona története (szvit), C.Debussy: Fekete–fehér (2 zongorára), M.Ravel: a–moll zongorahármas, D.Milhaud: Braziliera (2 zongorára), Bartók Béla: Kontrasztok, Kodály Zoltán: Szonáta gordonkára és zongorára, Hidas Frigyes: Fúvósötös, Kurtág György: Nyolc duó hegedűre és cimbalomra).

Dobszay László: A hangok világa VI.
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Németh –Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia
Agócsy László: Szolfézs középfok I–IV.
Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához könyv és CD lemezsorozat
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Babits Mihály fordításában Amor Sanctus (Középkori himnuszok latinul és magyarul)
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei
J.H. van der Meer: Hangszerek az ókortól napjainkig
Gonda János: Jazz

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja énekléssel (vagy hangszer segítségével) a Dies irae dallamot (kotta nélkül), öt–tíz jellegzetes témát a megismert hangszeres vagy kamarazenei művek köréből stílusosan megszólaltatni.
Ismerje a meghallgatott zeneművek egy–egy jellegzetes témáját.

Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Legyen képes dallami, harmóniai, formai ismeretek alapján zenei korba helyezni műveket.
Tudja a megismert zeneszerzők és műveik nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Élményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség bővítéséhez.
– A zenei műfajok alaposabb megismerése korok és stílusok szerint.
– A készségek további elmélyítése, az ismeretek bővítése.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– A zenei elemzési képesség kimunkálása.
– Az „értő” zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag– készségfejlesztés
– A zenei készségek további fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
– A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
– A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
– A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
– A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.

3. témakör Vokális műfajok a zeneirodalomban II.
Oratórium, passió, kantáta (anthem)
– Az oratórium, a passió, a kantáta zenei jellemzőinek ismétlése.
– Az anthem ismertetése.
– Az oratórikus művek témája (tartalmi), felépítése, zenei részei (recitatívo, ária, arioso, kórustétel, turba, choral), szereplői, dramaturgiája.
– A művek dramaturgiája és a zenei részek közötti összefüggések bemutatása.
– Az előadói apparátusok a különféle zenei korokban.
– A kifejező eszközök gazdagodása a zenetörténeti korok egymásutánjában.

5. témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal
– A concerto, concerto grosso a barokk korban. Felépítésük, tételtípusaik.
– A barokk zenekar. A szóló és tömbhangzás megfigyelése.
– A versenyművek kialakulása. A hangszerek fejlődése, új hangszerek megjelenése.
– A concerto grosso és a versenyművek közötti különbség megfigyelése.
– Versenyművek a klasszikus korban. Felépítésük. (A klasszikus formák ismétlése)
– A versenyművek tartalmi, majd formai változásai a romantika és a XX. századi alkotásokban.

– A műfaj új lehetőségei (rapszódia, variáció sorozat, szimfónia–concerto).
– A hangrendszerek, harmóniák kiemelése a meghallgatott zeneművek elemzése során.
– A művek egy–egy témájának, részletének éneklése, memorizálása, lejegyzése.
– Ritmusok kiemelése, hangoztatása.
– Jellemző harmónia sorok megszólaltatása énekléssel, hangszerrel.
– Harmóniai elemzés – (a csoport képességeitől függően).

Kapcsolat a társművészetekkel:
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
3. témakör. Vokális műfajok a zeneirodalomban II.
Oratórium, passió, kantáta (anthem)
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag :
– A barokk kor kiemelkedő alkotásai (J.S.Bach . Karácsonyi oratórium, János vagy Máté passió, Parasztkantáta, Kávékantáta; Weinen klagen… vagy Wachet auf…; G.F.Händel: Messiás vagy Judás Makkabeus; Esterházy Pál: Harmonia Coelestis – c. művekből részletek.
– A bécsi klasszikus kor oratorikus művei (pl. J. Haydn Évszakok, Teremtés; W.A.Mozart: Exsultate, Jubilate, L.van Beethoven: Karfantázia)
– Romantikus alkotások (F.Mendelssohn: Éliás, G.Rossini: Stabat mater, Liszt Ferenc: Szent Erzsébet legendája),
– XX. századi alkotások (A.Schönberg: Egy varsói menekült, I.Sztravinszkij: Zsoltárszimfónia, A.Honegger: Johanna a máglyán, C.Orff: Carmina burana, K. Pendrecki: Dies irae, Bartók Béla: Cantata profana, Kodály Zoltán: Budavári Te Deum, Farkas Ferenc:Cantus Pannonicus, Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger, Sugár Rezső: Hősi ének, Petrovics Emil: Jónás könyve részletek.)

5 témakör. Zenekari hangszeres műfajok szólistákkal
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– A concerto, concerto grosso, versenymű, sinfonia concertante műfajok jellemzői;
A.Corelli (12 Concerto grosso), A. Vivaldi (A négy évszak, Blockflőteverseny), J.S.Bach (Brandenburgi verseny, cembaloverseny, a–moll hegedűverseny), G.F. Händel (F–dúr orgonaverseny), B. Marcello (oboaverseny),
J. Haydn (Esz–dúr trombitaverseny, C–dúr gordonkaverseny), W.A.Mozart (Esz–dúr Sinfonia concertante, Á–dúr klarinétverseny, d–moll zongoraverseny, Á–dúr hegedűverseny, D–dúr fuvolaverseny) L.van Beethoven (Esz dúr zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny)
R.Schumann (a–moll zongoraverseny), F.Chopin (e–moll zongoraverseny),
Liszt Ferenc (Esz–dúr zongoraverseny, Magyar fantázia), P.I.Csajkovszkij (b–moll zongoraverseny, D–dúr hegedűverseny), A.Dvořak: h–moll gordonkaverseny,
M.Ravel (G–dúr zongoraverseny), I.Sztravinszkij („Baseli Concerto”), G.Gershwin (Kék rapszódia), Sz.Prokofjev (Szimfónia–concerto), D.Sosztakovics (a–moll hegedűverseny), A.Hacsaturján (Zongoraverseny), Dohnányi Ernő (Változatok egy gyermekdalra),
Bartók Béla (III. zongoraverseny), Járdányi Pál (Hárfaverseny), Kurtág György (Brácsaverseny) műveiből.

Agócsy László: Szolfézs középfok III–IV
Németh – Nógrádi – Puster: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Várnai Péter: Oratóriumok könyve
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Darvas Gábor: Évezredek hangszerei

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.
Tudjon két áriát (ária–részletet), két korált énekléssel, éneklőtársakkal megszólaltatni.
Tudjon idézni a megismert művekből 8–10 témát.
Ismerjen fel jellegzetes témák alapján néhány zeneművet.
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait.
Tudja a megismert zeneszerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Élményanyaggyűjtés a zenei alapműveltség kialakításához.
– A zenei műfajok alaposabb megismerése.
– A készségek további elmélyítése. Az ismeretek bővítése.
– Rendszerező ismétlés.
– A zenei elemzési képesség kibontakoztatása.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag–készségfejlesztés

– A zenei készségek fejlesztése elsősorban a hallgatott és feldolgozott zenei anyag alapján.
– A zeneművek, szemelvények zenetörténeti korba helyezése.
– A művek, műrészletek feldolgozása énekléssel, memorizálással (lejegyzéssel).
– A hangközhallás intenzív kimunkálása, lehetőség szerint fokozatos elszakadás a szolmizációtól.
– A feldolgozott zenei formák jellemzőinek elsajátítása.
– A megismert műfajok áttekintő ismétlése.

3. témakör: Vokális műfajok a zeneirodalomban III.
a) dal, dalciklus,
b) opera, zenedráma, balett
– A trubadurok, Minnesängerek szerepe, hangszereik ismertetése.
– A dal műfajának kialakulása.
– A barokk és klasszikus dal zenei jellemzői.
– A dalforma, strófikus szerkezet, átkomponált dal.
– A kísérő szólam dramaturgiai jelentősége.
– A romantikus dallamszövés és harmóniák megfigyelése.
– Az új modulációs irányokból a tercrokonság ismertetése.
– Dalciklus– dramaturgiai összefüggések bemutatása.
– A hangulatok, témák visszatérése a cikluson belül – megfigyelés, éneklés.
– Harmóniasorok feldolgozása, megszólaltatása hangszerrel is.

A XX. századi dalok stílusjegyei.
– A dalok szövege, prozódiája.(Utalás az irodalmi alkotásokra).
– A mondanivaló és a zenei eszközök kapcsolata.
– A magyar népdal megjelenése a XX. századi magyar zeneszerzők alkotásaiban. (A magyar népdalstílusok összegező ismétlése).

Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
– Recitatívók, áriák szerepe.

Mozgás, gesztus a zenében. A karakterek érzékelése a balettekben.
– A különböző népek táncai, valamint a korabeli táncok a balett színpadon.
– A ritmus, dallam megfigyelése – szimmetria, aszimmetria.
– A XX. századi balett. A szereplők jellemzése zenei témákkal.
– A zene és koreográfia összefüggése.

6. témakör Zenekari műfajok
– Az alapfokon tanult szonáta–, rondó– és variációs forma ismétlése.
– A szonátarondó. A scherzo tétel.
– A bécsi klasszikus és a romantikus szimfónia felépítése (tételrend, tételtípusok).
– A stiláris és formai jellemzők összefoglalása a hallgatott zenei anyag alapján.
– Átmenet a romantikába: a tételformák fellazulása, új hangzások megjelenése.
– A zenekari hangzás gazdagodása, új hangszerek megjelenése.

A XX századi zenekari művek effektusainak megfigyelése.
– Visszautalás a klasszicizmusra– a neoklasszicizmus.
– A szimfonikus költemények zenei szerkezete.

– A programzene. Az irodalmi, képzőművészeti alkotások megjelenése a zeneművészetben.
– Humor a zenében.
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.

Kapcsolat a társművészetekkel:
– A történelmi és zenei korok kapcsolatának rövid áttekintése.
– Társművészeti alkotások bemutatása.

Ajánlott tananyag
3. Vokális műfajok a zeneirodalomban III.
c) dal, dalciklus,
d) opera, zenedráma, balett
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag: dalok, dalciklusok
– A XIII. századi trubadur és minnesänger műdaloktól a XX. századi népdalfeldolgozásokig (a trubadúrok, trouv?rek, minnesängerek művészete (Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok).
– A klasszicizmus dalirodalma (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven dalok válogatva)
– A romantika dalainak, dalciklusainak megismertetése (elsősorban F.Schubert, R.Schumann ciklikus alkotásai).
– A XX. sz. dalirodalma G.Mahler, M.Ravel, B.Britten, A.Schönberg, W.Williams, Farkas Ferenc művei alapján.
– A magyar népdalok feldolgozásai Bartók Béla, Kodály Zoltán, Farkas Ferenc, Járdányi Pál műveiben .

opera, zenedráma, balett a barokk kortól napjainkig
C.Monteverdi, H.Purcell, W.Gluck, W.A.Mozart, L.van Beethoven, G.Verdi, R.Wagner, P.I.Csajkovszkij, I.Sztravinszkij, G.Gershwin, A.Berg, Erkel Ferenc, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Ránki György, Petrovics Emil, Szokolay Sándor alkotásai.

6. Zenekari műfajok
Feldolgozásra ajánlott zenei anyag:
– A szimfónia J.Haydn–tól napjainkig (J.Haydn, W.A.Mozart, L.van Beethoven, F.Schubert, R.Schumann, F.Mendelssohn, Liszt Ferenc, A.Dvořak, P.I.Csajkovszkij, G.Mahler, P.Hindemith, A.Honegger, Sz.Prokofjev, D.Sosztakovics művei.
– A szimfonikus költemény (tematika szerint csoportosítva); – irodalmi ihletésű (Liszt Ferenc, R.Strauss); – tájleíró jellegű (B.Smetana, A.Borodin, J.Sibelius); – mese ihletésű (Sz.Prokofjev)
– Zenekari művek a XX. századból (C.Debussy: A tenger, Kodály Zoltán: Páva variációk, Bartók Béla: Táncszvit)

Dobszay László: A hangok világa IV–V–VI. kötet.
Agócsy László: Szolfézs középfok IV.
Nógrádi – Németh – Puster: Szolfézs antológia
Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
Orfeusz Hangzó zenetörténet 1. Középkor és reneszánsz
Orfeusz Hangzó zenetörténet 2. Barokk
Orfeusz Hangzó zenetörténet 3. Bécsi klasszika
Orfeusz Hangzó zenetörténet 4. Romantika I.

Orfeusz Hangzó zenetörténet 5. Romantika II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 6. Késő romantika és XX. század
Orfeusz Hangzó zenetörténet 7. Késő romantika és a XX. század II.
Orfeusz Hangzó zenetörténet 8. A magyar zene századai
Kodály Zoltán– Vargyas L: Magyar népzene
Dobszay László: A magyar dal könyve
Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
Tóth Dénes: Hangversenykalauz
Szabolcsi Bence: A zene története
Kroó György szerk. Miért szép századunk zenéje?
Kroó György szerk. A hét zeneműve sorozat
Balassa– Gál: Operakalauz (kottás)
Balettek könyve

Követelmény
Ismerje a tanuló a zenetörténeti korok kronológiai sorrendjét.
Tudja a feldolgozott vokális és hangszeres műfajok zenei jellemzőit, ismeretei alapján legyen képes a műveket zenei korokba helyezni.
Tudjon három–három klasszikus és romantikus dalt zeneileg stílusosan előadni.
Tudjon legalább öt klasszikus témát kotta nélkül énekelni (vagy hangszeren megszólaltatni).
Tudjon idézni hangszeres tanulmányaiból műveket és műfajokat az évfolyam tananyagához kapcsolódóan, tudja azokat stílusosan előadni.
Ismerje fel a zeneműveket a jellegzetes témák alapján.
Ismerje a zenei korok fontosabb hangrendszereit, harmóniai fordulatait, stiláris jellemzőit.
Tudja a megismert zeneszerzők munkásságát zenei korokhoz kapcsolni.
Tudja a szerzők és művek nevét helyesen ejteni, leírni.
Ismerje a zenei és történelmi korok egymásmellettiségét (a fontosabb évszámokkal).
Tudjon néhány társművészeti alkotást a megismert zenei korokhoz kapcsolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított
– Ismeretek, stílusjegyek alkalmazásával.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Ismerje a tanuló
– a tanult metrumokat (beleértve az aszimmetrikus metrumokat is),
– a tanult ritmuselemeket és – képleteket,
– a dallamhangok szerepét – tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, beugró váltóhang, késleltetés, előlegezés).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban: ismerje az oktávon túli hangközöket, a hangközök sajátosságait.
Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b előjegyzésig.
Ismerje
– a kvintkört,
– az öt– és hétfokú hangsorokat,
– a hangnemi rokonságokat.

Ismerje a XX. századi zenében használatos főbb hangrendszereket.
Ismerje a dúr és mollhangsor hangjaira építhető szeptimhangzatokat, a dominánsszeptim hangzat fordításait.
Ismerje a hangzatok fűzésének elveit,
– a zárlattípusokat,
– a funkciók,
– az alterációk szerepét,
– a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát, ismerje fel ezeket kottakép alapján,
– a tercrokonság fogalmát,
– a tonalitások különféle típusait,
– a zenei szerkesztésmódokat.
Ismerje a főbb zenetörténeti korok stiláris jellemzőit, a stíluskorszakok főbb zenei műfajainak jellegzetességeit.
Ismerje a
– középkor gregorián zene, mise,
– a reneszánsz kórusművek és hangszeres zene,
– a barokk zene (concerto grosso, versenyművek, szvit, prelúdium és fúga, oratórium, kantáta, passió, opera, hangszeres műfajok),
– a bécsi klasszikus zene (hangszeres szonáta, variáció, versenymű, szimfónia, vonósnégyes, opera, dal, egyházi műfajok),
– a romantika (dal, szimfonikus költemény, szimfónia, opera, hangszeres karakterdarabok) legfontosabb műfajait.
Legyen ismerete a XX. századi zene egészéről, kiemelkedő alkotó egyéniségeiről, műalkotásairól, irányzatairól,
– a népzenei és műzenei hagyományokhoz való viszonyáról.
Ismerje Bartók Béla és Kodály Zoltán munkásságát, alkotásait – valamint napjaink kiváló zeneszerzőinek egy–egy művét.
Tudja a zenei alapfogalmakat többirányú megvilágításban értelmezni.
– a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.
Ismerje és tudja alkalmazni a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
Legyen képes
– az elsajátított zenei fogalmakat szakszerűen használni,
– zenei megfigyeléseit rendszerezni,
– zenetörténeti összefüggésekben tájékozódni,
– a zenei alkotások és a társművészetek kapcsolatait felismerni.
Tudja ismereteit alkalmazni az öntevékeny zenehallgatás során is.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga
A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.
A vizsga tantárgya és időtartama
Zeneismeret
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga
1. Bécsi klasszikus mű elemzése hallás és kottakép alapján
A tanuló a mű kottáját kézhez kapja. (Ajánlott egy zongorára írt triós vagy variációs forma – a kottán a mű szerzője és címe ne legyen feltüntetve.
Feladatok:
– A zenei korszak megjelölése– esetleg a szerző megnevezése.
– A hangnem megállapítása, a hangnemi folyamatok vizsgálata.
– A műben megfigyelt ritmikai, dallami jelenségek felsorolása.
– A funkciós és harmóniai jellegzetességek megjelölése– zárások elemzése.

2. Teszt kérdések zenei ismeretekből (5–6 kérdés) pld.
– Soroljon fel a barokk korszak stílusjegyeiből legalább hármat!
– Ismertesse a klasszikus szimfónia tételrendjét!
– Soroljon fel XX. századi skála–formációkat!
– Felsorolt művek, zeneszerzők, stílus korszakok, társművészeti alkotások egymáshoz rendezése.
– Három jellegzetes zenei téma felismerése kottakép alapján.
– Három jellegzetes ritmus felismerése (teljes) kottakép alapján (pl. boleró, mazurka, verbunkos stb.)
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

Szóbeli vizsga
1. Memoriter anyag előadása
– Öt műzenei szemelvény (szabadon válogatva a tanult zenei korok anyagából) előadása szóló énekléssel, illetve hangszerkísérettel vagy több szólamú mű esetén éneklőtársakkal.
– A megszólaltatás legyen muzikális és zeneileg pontos.
– A vizsgázó ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

2. A vizsgázó elméleti tudásának bemutatása
– A tanuló a hangszeres vizsgadarabjaihoz kapcsolódó zenei kérdésekre válaszol.
– A kérdések a követelményrendszerben felsorolt ritmikai, dallami, harmóniai, formai, stílus– és zenetörténeti korok ismeretére vonatkozhatnak.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás,
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,

– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai
– a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
– hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat
– rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
– a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
– a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
– értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
– aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).
Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
Bevezetés a zenetörténetbe
1. A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:
– a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
– fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
– a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;

– a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége””, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
– az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

2. A természeti népek zenéje:
– a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
– az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
– a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinátó stb.);
– az ősi hangszerek.

Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:
– a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:
– a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:
– a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
– a szolmizáció keletkezése;
– a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvérek;
– a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
– ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:
– a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
– a homofónia és polifónia fogalma;
– egyházi műfajok: mise, motetta;
– Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
– a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
– világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
– hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
– a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.
Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény
– Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
A barokk stílus kialakulása, jellemzői:
– a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
– Monteverdi – opera és madrigál;
– Schütz – német egyházi zene a 17. században;
– Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
– Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
– Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.);
– Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
– Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.
A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta–típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fúga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete
1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:
– vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
– a korál szerepe Bach műveiben;
– hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fúga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:
– operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
– szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.
A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Wolff, Christoph: A Bach–család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény
A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.
Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama
Zenetörténet–zeneirodalom
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
1. Írásbeli vizsga
A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.
A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.
– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

Szóbeli vizsga
A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete.
(Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
Átmenet a barokk és klasszika között:
– az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
– a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.
A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stiláris, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:
– Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”);
– Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
– Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
– Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:
– periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
– vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.

A klasszikus zene stiláris egységén belül az egyes mesterek műveinek stiláris vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei
Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény
A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A romantika zenéje:
– a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
– stiláris és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;

– a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
– természeti élmények a romantikus zenében;
– az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal–, az opera– és a hangszeres zenében);
Új műfajok:
– a romantikus „karakterdarab”,
– a dal 19. századi virágzása,
– a programszimfónia, szimfonikus költemény;
A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);
Nemzeti stílusok kialakulása:
– Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
– a német és francia romantika;
– a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
– a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;
A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:
– a virtuozitás,
– rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;
A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;
Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:
Schumann fiatalkori zongoradarab–sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;
Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;
Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentiványéji álom;
Berlioza: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;
Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne–ök, prelűdök, balladák, polonézek, mazurkák);
Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;
Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt–szvit.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
Schubert kalauz. (Szerkesztette Gádor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Fischer–Dieskau, Dietrich: A Schubert–dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert–dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény
A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag
Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:
– a 19 századi olasz opera;
– jelenetszerkesztés, ária– és egyéb zártszám–típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
– Verdi és Puccini művészete;
– Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma–koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum–technika, történelem és mitológia egy–egy opera tükrében;
– Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
– a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:
– A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
– Debussy, Ravel, Satie,
– Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
– Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
– Janáček;

– a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
– a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stiláris gyökerei);
– a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell–skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
– az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag
Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény
A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
Bartók és Kodály életművének megismerése.
Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag
Bartók és Kodály művészete:
– életpályáik ismertetése;
– a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzenekutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
– legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:
– Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:
– Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
– a 70–80–as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag
Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény
Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.
Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.
Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama
Zenetörténet–zeneirodalom
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma
Írásbeli vizsga

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

- Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvére, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
- A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Háry–szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),

– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek
Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)
A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet–tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a tanuló zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletében mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.
Az analízis célja a műalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre – a funkciós zenei renden belül –, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységre, de az egész mű egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek meglátása, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a tanuló – függetlenül tanulása céljától – a zeneművészetet értő, érző és őrző személyiséggé válik.
A tanult – hangnemi, formai, funkciós – ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvő mennyiségével fejlődik a tanuló zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különböző fázisainak megfelelően – a „tudatos utánzásra késztetve", a tanuló érdeklődését szem előtt tartva, személyiségének és zenei készségének fejlődését figyelembe véve – lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlődés alatt álló tanuló zenei tanulmányainak ezen a fokán (pl. 13–14 évesen) „stílustiszta" kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban – lehetőség szerint – biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékkel rendelkezzen. Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák" érzékeltetése, a két „megállás" közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészzárlat) irányítja és vezeti a tanuló formaérzékének fejlődését

A program célja, hogy
– biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson,
– érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
– mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,

– adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
– tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet–tanítás szakirányú feladatai:
– fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó–, elvonatkoztató– és rendszerezőképességet,

– a tanuló szerezzen jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
– ismertesse meg a tanulót – zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve – az európai zenetörténet más korszakaival is,
– alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket – egy–egy tanulmányi időszaknak megfelelően – a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,
– ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
– segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– a funkciós zenei hallás kialakítása,
– a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása,
– a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása.

Ajánlott tananyag
Felhangok, felhangsor.
Hármashangzatok:
– felépítésük (alaphang – terchang – kvinthang),
– elhelyezkedésük a skálában,
– skálafokok, tonális funkciók 7#, 7b előjegyzésig, dúrban, mollban.
Hármashangzat–fordítások (alap – szext – kvartszext).
Négyszólamúság:
– szűk fekvés,
– tág fekvés,
– alaphang–kettőzés,
– szólamok megnevezése.
A szólamvezetés alapszabályai.
Kadenciális lépések (7#, 7b előjegyzésig, dúrban és mollban):
– autentikus (I–IV, V–I),
– plagális (I–V, IV–I),
– összetett autentikus (I–IV–V–I),
– kibővített összetett (I–V–I–IV–V–I).
Zárlati domináns: I^{6}_{4} (V, V^{7}, V^{87})
Alapfogalmak:
– hang, zörej,
– motívum, frázis.
Szekvencia, variálás.
A zenei mondat.
A periódus (előtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).
Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).
A két– és háromtagúság főbb változatai.
Követelmény
Tudjon a tanuló a négyszólamúságban tájékozódni, egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.
Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az előző évre épülve a funkciós zenei hallás tovább fejlesztése.
– A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
– Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Ajánlott tananyag
– a mellékhármasok,
– a dominánsszeptim (D^7);
– triós forma (menüett),
– variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercrokon, kadenciális féllépés).
– A mellékhármasok funkciói.
– Az V–VI. és a VI–V. fok kötései.
– Alaphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7#, 7b előjegyzésig).

Szekvenciák:
– autentikus: I–IV–II–V–III–VI + kadencia,
– plagális: I–V–VI–III–IV–I–II–VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsszeptim:
– teljes D^7 (oldás I–re vagy VI–ra),
– hiányos D^7 (S funkció után).

A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).
A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény
Tudjon a tanuló egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.
Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.
Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
– a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának alapvető jelenségeit,
– fel hallás után a tanult zenei formákat,
– fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes
– az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
– a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
– egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt–játékra,
– diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja
– diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
– egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
– az összetett autentikus kadenciát emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b előjegyzésig).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli és szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít.

A vizsga tantárgya és időtartama
Zeneelmélet
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma
Írásbeli vizsga
– Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
– Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

Szóbeli vizsga
– Mintapélda zongorázása diktálás után
– Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése
Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)
Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.
A tanult formai ismeretek alkalmazása.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

A továbbképző osztályok tanulói egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, vagy olyan műfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok
– A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach–invenciók és –fúgák alapján) megismerése, feldolgozása.
– A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Ajánlott tananyag
– alaphármasok szext és kvart–szext fordításai dúrban–mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik
– négyes hangzatok (II7, V7)
– a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fúga) stb.
– a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres műfajok ismerete: gregorián, orgánum, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió, concerto grosso, prelúdium, fúga, szvit – Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D.Scarlatti, J.S.Bach, G.F.Händel művein keresztül

Követelmény
Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudjon a tanuló kottából modális harmóniákat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– a diatonikus összhangzattan,
– egy–egy jellegzetes alteráció a stíluskörön belül,
– a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Ajánlott tananyag
– négyeshangzatok és fordításaik, szeptim szekvenciák,
– szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb)
– a szűkített IV. fokú szeptim
– a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
– mellékdomináns: I^7, II^7

– hangnemi kitérés, moduláció, +1, –1 kivintkör, a váltódomináns
– a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
– a bécsi klasszikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei, mondat, periódus (előtag–utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven művein keresztül.

Követelmény
Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– a romantikus kis formák feldolgozása elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül

Ajánlott tananyag
– további alterációk a szubdominánsokon (bő – terckvart, bő – szext, bő – kvintszext,) a bő kvintes akkordok és vonzataik
– mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik
– modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)
– a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, művein keresztül.

Követelmény
Tájékozódni a romantikus (korai és késői) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.
Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A XX. század alapvető zenei irányzatainak megismerése.
– Az eddig tanult zenei anyag készségszintű alkalmazása

Ajánlott tananyag
– a nónakkordok
– a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején
– késleltetések, alterációk szokatlan módjai
– a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
– az eddig tanult zenei anyag készségszintű alkalmazása
– a XX. századi stíluskörhöz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály művein keresztül.

Követelmény
Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.
Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.
A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.
– Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.
– A tanult zenei formák felismerése hallás után.
– Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül
Bárdos L.: Hangzatgyakorló I–II. (EMB Z. 60095/1–2.)
Dobszay L.: A hangok világa V–VI. (EMB Z. 6458–6459)
Dobszay L.: Mozart–album hegedűsöknek (EMB Z. 4726, 5946)
Frank O.: Hangzó zeneelmélet (TK ISBN 963 18, 2378 4)
Gárdonyi Z.: Elemző formatan (EMB Z. 3995)
Kesztler L.: Összhangzattan (EMB Z. 1184)
Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan (Zeneműkiadó Bp. 1954.)
Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I–II. (Zeneműkiadó Bp. (Hármas–, négyeshangzatok) 1956.)
Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyei (EMB Z. 5971)
A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai (EMB Z. 6248)
Weiner L.: A hangszeres zene formái (EMB Z. 1082)
Weiner L.: Az összhangzattan előkészítő Iskolája (EMB Z. 1104)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje
– a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia– és formavilágának alapvető jelenségeit,
– fel hallás után a tanult zenei formákat,
– fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.
A tanuló legyen képes
– az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,

– a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
– egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt–játékra,
– diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A tanuló tudja
– diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
– egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
– az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

A tanuló ismerje meg
– a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
– a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach–invenciók és –fúgák alapján),
– a diatonikus összhangzattant, s egy–egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
– a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
– a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A tanuló legyen képes
– a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
– kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni,
– a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A tanuló tudja
– alkalmazni a zeneelmélet tárgyban szerzett (formai, harmóniai, dallami) ismereteit az új, vagy a tanult hangszeres darabok elemzése során.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
Írásbeli és szóbeli vizsga
A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama
Zeneelmélet tantárgy
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga
– Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
– Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga
– Minta példa zongorázása diktálás után
– Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése
Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.
A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Jól hangolt zongora,
Tábla (ötvonalas és sima),
Jó minőségű audio– és videoberendezés,

KAMARAZENE TANSZAK

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének–tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.
A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai
Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.
Képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.
A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.
Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.
Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.
Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok
A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától

függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei
- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó" fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek
- Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi–de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
- Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek
- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd–, illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása,
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata,
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók
- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek
- A játszott művek formája, harmóniai világa,
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fúga.
- Cantus firmus.

– Consort–muzsika.
– A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus tánctételek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
– Ellenszólam.
– Basso continuo.
– A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes stb.
– A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése
– Lapról olvasás.
– A belső hallás fejlesztése.
– intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag
Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be–, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a disszonancia–konszonancia súlyviszonyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
– legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
– disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
– a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában
– az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be–, illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Ismerje
– a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Kamarazene főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása; Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– technikai felkészültség,
– állóképesség,
– hangképzés,
– intonáció,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– speciális technikai elemek alkalmazása,
– árnyalt dinamikák alkalmazása,
– változó tempók önállóan és együttesben,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– előadásmód,
– alkalmazkodóképesség,
– szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,

– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
– a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
– folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
– ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
– minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
– polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes

– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket
– irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
– a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
– az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
– önállóan olvasni a XX.sz.–i kottaképet
– önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
– önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag
Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények
A tanuló legyen képes
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.,
– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra.
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,

– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje
– az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Kamarazene főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet; Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– technikai felkészültség,
– állóképesség,
– hangképzés,
– intonáció,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– speciális technikai elemek alkalmazása,
– árnyalt dinamikák alkalmazása,
– változó tempók önállóan és együttesben,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– előadásmód,
– alkalmazkodóképesség,
– szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene).

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).
Kottaállványok.
Hangológép.
Metronóm.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai
Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.
Fejlessze a tanulók
– hallását,
– ritmusérzékét,
– tempó– és dinamikai érzékenységét,
– hangszínek iránti igényét,
– kottaolvasási készségét,
– zenei memóriáját,
– zenei ízlését,
– stílusérzékét,
– formaérzékét,
– hangképző– és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.
Ismertesse meg a kórustagokat
– az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
– a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.
Tudatosítsa a tanulókban az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni.
A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok
– az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése,
– a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
– a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két–, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása,
– hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására,
– a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
– a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása,

– kiegyenlítettség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
– hangszín–kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
– az egységes, kultúrált énekkari hangyás megteremtése.

Követelmény
A kórus
– tudjon a kórusvezetővel együttműködni
– a dallamot a vezényléssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
– tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni
– szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani

Ajánlott tananyag
Agócsy – Irsai: Énekeljünk–muzsikáljunk
Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031–52035
Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)
Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–IV.
Bárdos Lajos: Vegyeskarok
B. Horváth Andrea: Ünnepeljünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)
Botka Valéria – Csányi László: Gyermekkarok I–IV.
Chor Aktuell – Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)
Csányi László: Gyermekkórusok kótáskönyve
Egyházi karénekeskönyv I–II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)
Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis
Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Gastoldi: 3 balletti
Kánongyűjtemények: 25 angol kánon
Bárdos: 77 kánon
Haydn: Kánonok
Mozart: 30 kánon
Péter József: 165 kánon
Kerényi M. György: Énekiskola – Társasének IV.
Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV.
Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
Kodály Zoltán: Vegyeskarok
Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
Mozart: 6 noktürn
Nádasdy Kálmán: Társas énekek
Schola cantorum I–XIII. (Fodor Ákos)
Szőnyi E.: Biciniumok
Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon
– fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
– „vezénylésre” énekelni.

A tanuló ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.
Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.
Tudja
– helyes légzéstechnikával,
– tiszta intonációval,
– pontos ritmusban,
– érthető szövegmondással,
– helyes tempó– és dinamikai választással,
– művészileg kidolgozottan – stílushű formálással, szuggesztivitással – elénekelni szólamát.

Rendelkezzék
– jó kottaolvasási kézséggel,
– zenei memóriával.
Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.
Ötvonalas tábla.
Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audióvizuális eszközök.
Metronóm, hangvilla, kottaállvány.
Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.

C) ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE

I. Fejezet
AZ ALAPFOKÚ ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó elektroakusztikus zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására a digitális technika modern eszközeivel.
A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak
Billentyűs tanszak tantárgyai: klasszikus szintetizátor, szintetizátor–keyboard, számítógépes zene
Zeneismeret tanszak tantárgyai: hangszínszolfézs, szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet
Kamarazene tanszak tantárgya: kamarazene

Hangszeres tantárgyak – egyéni képzés

„A” tagozat

Főtárgy: klasszikus szintetizátor, szintetizátor–keyboard, számítógépes zene
Kötelező tantárgy: szolfézs kötelező *
Kötelezően választható tantárgy: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, zeneismeret, kamarazene, második hangszer, magánének
Választható tantárgy: hangszínszolfézs, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, második hangszer, magánének, valamint a klasszikus zene, népzene, jazz–zene tantervi programjainak tantárgyai

* Ha a tanuló már teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam), akkor helyette a kötelezően választható tantárgyak közül körül köteles egyet felvenni.

Óraterv 1.

Tantárgy	évfolyamok											
	előképző		alapfok						továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2	0–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai:
(2)+6+4 évfolyam: klasszikus szintetizátor, szintetizátor–keyboard,
Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok						Továbbképző	
	1	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2				
Kötelezően választható tantárgy					2	2	2	2
Választható tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra:	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak számai:
(2+2)+4+4 évfolyam: számítógépes zene
Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama:
Főtárgy: „A” tagozaton minimum 2x30 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc
Kötelezően választható tantárgy: 5 – 10. évfolyamig
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Csoportos foglalkozás: minimum. 2x45 perc
(kamarazene: 2– 8 fő)
Választható tantárgy:
Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc
(kamarazene: 2– 8 fő)

„B” tagozat

Főtárgy: szintetizátor–keyboard, számítógépes zene
Kötelező tantárgy: alapfokú évfolyamokon szolfézs, továbbképző évfolyamokon szolfézs, vagy zeneelmélet
Kötelezően választható tantárgy: zongora
Választható tantárgy: hangszínszolfézs, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, kamarazene, második hangszer, magánének, valamint a klasszikus zene, népzene, jazz–zene tantervi programjainak tantárgyai

Óraterv 1

Tantárgy	évfolyamok											
	előképző		alapfok						továbbképző			
	(1)	2	(1)	(2)	3	4	5	6	7	8	9	10

Főtárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	(0–2)	(0–2)	1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma:
(2+2)+4+4 évfolyam: szintetizátor–keyboard,
„B” tagozatra a tanulót a szintetizátor–keyboard főtárgynál az alapfok harmadik évfolyamától javasolt irányítani.
Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 2.

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy		1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(2)	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(4–6)	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6	5–6

A képzés évfolyamainak száma:
(2+1)+3+4 évfolyam: számítógépes zene
„B” tagozatra a tanulót a számítógépes zene esetében második évfolyamtól javasolt irányítani.
Az első (zárójelben levő) számjegy az előképzettség, a második számjegy az alapfok, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelentik.

A tanítási órák időtartama:
Főtárgy: „B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: „B” tagozaton a 12. évfolyam végéig 2x45 perc

Kötelezően választható tantárgy:
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Választható tantárgy: a képzés teljes idejében
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc
Csoportos foglalkozás: minimum 1x 45 perc

(kamarazene: 2– 8 fő)

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia

– Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

– A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
– A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
– A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

– Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

– Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
– Esélyegyenlőség

Módszertani kompetencia

– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
– A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
– A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– A kortárs zene befogadására nevelés.
– A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
– A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.
– Tehetséggondozás.
– Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás
– A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett,

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.
Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak

Alapvizsga tantárgyai
Az alapvizsga írásbeli szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok főtárgy („A” tagozat): szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok főtárgy („B” tagozat): szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok főtárgy („A” tagozat): szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok és magánének főtárgy („B” tagozat): szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok főtárgy „A” és „B” tagozat: főtárgy

Záróvizsga tantárgyai
Az záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya
Hangszeres tanszakok „A” tagozat: szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet
Hangszeres tanszakok „B” tagozat: szolfézs

3. Gyakorlati vizsga tantárgya:
Hangszeres tanszakok „A” és „B” tagozat: főtárgy

A vizsgák ideje:
Hangszeres főtárgyak
A gyakorlati vizsga időtartama
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

Gyakorlati vizsga
Elméleti tantárgyak
„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc
„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Előrehozott vizsga
Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.
Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.
Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

BILLENTYŰS TANSZAK

KLASSZIKUS SZINTETIZÁTOR

A program célja:
- alakítsa ki a különböző billentéstechnikájú billentyűs hangszerek – akusztikus zongora, digitális zongora, szintetizátor – játéktechnikai és zenei alapjait,
- fejlessze a tanuló zenei képességeit a szintetizátor és a hozzá tartozó digitális eszközök segítségével,
- alapozza meg a klasszikus és kortárs zenei műveltséget a digitális és számítástechnikai eszközök segítségével,
- fejlessze a hangszínek iránti fogékonyságot és a hallást a különböző előadásmódok finomabb megkülönböztetéséhez.

A program feladata:
- adjon áttekintést a zenetörténet billentyűs irodalmáról, és ne zárkózzon el a jazz– és tánczene kiemelkedő alkotásaitól sem,
- foglalkozzon a szintetizátorra írott eredeti művekkel és átiratokkal, alakítsa ki az ezek interpretálásához szükséges játéktechnikai és stílusbeli jártasságot,
- ismertesse meg a hangszer technikai sajátosságait, hangtechnikai alapelveit,
- teremtse meg már az alsóbb évfolyamokon is az aktív kamarazenélés, zenekari játék lehetőségét,
- alakítson ki jó improvizációs készséget, ösztönözze a tanulót zenei fantáziájának kiélésére,
- készítsen fel a számítógépes zenei alkalmazások kreatív használatára,
- adjon lehetőséget a későbbi szintetizátor előadóművészi, illetve zeneszerzői pályára való felkészülésre.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A hangszeres előkészítő évfolyam az előképzős tanulók számára nyújthat lehetőséget arra, hogy elkezdhessék hangszeres tanulmányaikat, és életkori sajátosságaiknak megfelelő előkészítést biztosítson a további hangszeres évfolyamok elvégzéséhez

Fejlesztési feladatok
- Karos ejtegetés
- Karos staccato
- Legato játék
- Az ujjak kéztőből való, önálló mozgása
- A hüvelyk– és a kisujj megfelelő tartása

– Ismerkedés a hangszerrel
– A klaviatúra, a hangok elhelyezkedése
– A szintetizátor és a zongora összehasonlítása
– A hangszer ki– és bekapcsolása, a hangszínváltó gombok használata
– A játszott dallamok, dalocskák megszólaltatása különböző hangszíneken
– Az első félévben hallás utáni játék, a második félévben a legegyszerűbb kottaképek játéka
– Az alapvető metrumérzék kialakítása
– Játék a hagyományos zongoratechnikáktól eltérő gesztusokkal (tenyeres, alkaros stb.)
– Környezetünk hangszíneinek megismertetése

Ajánlott tananyag
Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek I.
Józsefné – Szmrecsányi: Zenei előképző
Füzesi Zsuzsa: Daloskönyv

Követelmény
Játsszon a tanuló megfelelő kéztartással.
Tudjon játszani hallás után, illetve kottakép alapján egyszerű bi–, tri–, tetra–és pentachord (–ton) hangkészletű dallamokat, egy kézzel.
Legyen képes egyszerű hangszínváltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két egyszerű gyermekdal, népdal, vagy más dallam lejátszása lehetőleg kotta nélkül

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Karos staccato
– Legato játék
– Az ujjak kéztőből való, önálló mozgása
– A hüvelyk– és a kisujj megfelelő tartása
– A szintetizátor és a zongora összehasonlítása
– A hangszínváltó gombok használata
– A játszott dallamok, dalocskák megszólaltatása különböző hangszíneken
– Az alapvető metrumérzék kialakítása, fejlesztése
– Játék a hagyományos zongoratechnikáktól eltérő gesztusokkal (tenyeres, alkaros stb.)
– Környezetünk hangszíneinek megismertetése

Ajánlott tananyag
Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek I.
Józsefné – Szmrecsányi: Zenei előképző
Füzesi Zsuzsa: Daloskönyv

Követelmény
Játsszon a tanuló megfelelő kéztartással.

Tudjon játszani hallás után, illetve kottakép alapján egyszerű bi–, tri–, tetra–és pentachord (–ton) hangkészletű dallamokat egy kézzel, két kézzel.
Legyen képes egyszerű hangszínváltásokra.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két egyszerű gyermekdal, népdal, vagy más dallam lejátszása lehetőleg kotta nélkül

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

A klasszikus szintetizátor tanítási anyaga általában a zongora szak anyagához igazodik, hiszen a hangszer annak édes gyermeke. A játéktechnikai követelmények valamelyest enyhébbek, tekintettel arra, hogy a speciális hangszerismeret anyagát is el kell sajátítania a tanulónak.

Fejlesztési feladatok
– Érintésvédelmi ismeretek
– Ismerkedés a hangszerrel
– A klaviatúra, a hangok elhelyezkedése
– A szintetizátor és a zongora összehasonlítása
– A hangszer ki– és bekapcsolása, a hangszínváltó gombok használata
– A glissando–kerék, a modulációs–kerék és a billentyű–utánnyomás megismertetése
– Játék a hagyományos zongoratechnikáktól eltérő gesztusokkal
– Környezetünk hangszíneinek megismertetése
– Kétkezes játék ellenmozgással és párhuzamos mozgással
– Fekete billentyűs skálajáték külön kézzel, egy–két oktáv terjedelemben
– Az első félévben javarészt hallás utáni játék, a második félévben egyszerűbb kottaképek játéka
– A játszott dallamok, dalocskák megszólaltatása különböző hangszíneken
– Egyszerű ritmikai improvizációk
– A kérdés–felelet formai technika
– Kérdés–felelet improvizációk
– Kottaolvasás rögzített ritmus–patternek (osztinátók) segítségével

Ajánlott tananyag
Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek I–II.
Józsefné – Szmrecsányi: Zenei előképző
Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
Bartók: Mikrokozmosz I.
Füzesi Zsuzsa: Daloskönyv; Eszterlánc
A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei
ROLAND PIANO ISM– Skills Book I.

Követelmény
Játsszon a tanuló megfelelő kéztartással.

Tudjon játszani hallás után, illetve kottakép alapján egyszerű bi–, tri–, tetra–és pentachord (illetve –ton) hangkészletű dallamokat egy, illetve két kézzel.
Legyen képes önálló hangszínváltásokra, egyszerű ritmikai és kérdés–felelet improvizációkra.
Tudjon rögzített kísérettel együtt játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két egyszerű gyermekdal, népdal, vagy más dallam lejátszása

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A különböző akusztikus hangszerek hangzásának, játékmódjának megismerése
– Hangszintézis– kezdeti elemeinek elsajátítása
– A két kéz függetlenítésének folytatása ritmikai és dinamikai síkon
– A karos ejtegetés, karos staccato és legato játék biztonságossá tétele
– Kétkezes játék bonyolultabb kísérőszólamokkal
– Előre rögzített (programozott) ostinatókra ritmus–, illetve dallamrögtönzések
– A II–V–I–es skálajáték előkészítése (harmóniakíséretes skálajáték)
– A tizenhatod értékű hangok és a velük alkotott ritmuscsoportok
– A ritmusképletek – szinkópa, éles és nyújtott ritmus – transzpozíciói (augmentálása, diminuálása)
– Kottaolvasás negyed és fél mérőkkel – a mérőket a szintetizátoron beállított ütőhangszerekkel szólaltatjuk meg
– Játék lapról olvasó oktató szoftverrel
– Előre rögzített kíséretekkel kamarazenélés
– Nehezebb ritmikus improvizációk és egyszerűbb dallami figurációk gyakorlása
– Hosszabb kérdés–felelet improvizációk (esetleg 2 tanulóval, egymásnak adva a dallamokat)
– Egyszerű hangszerelési gyakorlatok

Hangszerismeret
– A Display kezelése
– A kurzormozgató billentyűk használata
– A numerikus gombok használata
– Az Up–Down, a Page (lapozó) és egyéb speciális gombok használata
– Hangbankok kezelése – GM – hangkészlet
– MIDI összeköttetés, a MIDI és a DIN csatlakozó összevetése
– Érintésvédelmi kérdések, elektromos veszélyek

Ajánlott tananyag
Aszalós Tünde: Zongorázó gyermek I–III.
Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I–II.
Bartók: Mikrokozmosz I.
Teőke: Válogatott etűdök I.
A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:
Gonda János: A rögtönzés világa I.
ROLAND PIANO ISM – Skills Book I.

Követelmény
Tudjon a tanuló biztonságosan játszani egyszerű kétkezes darabokat. Legyen képes előre rögzített szólamokkal – pl. ROLAND ISM – együtt játszani, illetve egyszerű két–három hangszeres kamarazenélésben részt venni. Tudjon negyed és fél mérővel jó tempóban kottát olvasni. Tudjon adott dallamra ritmikus és egyszerűbb dallam improvizációkat készíteni.
Ismerje hangszere alapvető technikai sajátságait, tudja kezelni a technikai képzésről szóló részben megadott funkciókat.
Tudjon javaslatot tenni egyszerű darabok hangszerelésére.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– két szóló– és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A hangszintézis–elemek használatának bővítése
– Hangszercsoportok hangbeállításainak, és azok játékmodorának, játékstílusának megismerése
– A II–V–I–es skálajáték rendszeres gyakorlása
– Az éneklő legato játék és a staccato technika tökéletesítése alkalmas hangszínek, hangzások segítségével
– Kettősfogasok, hangzatbontás
– Gyakorlás digitális és akusztikus zongorán
– Ismerkedés a klasszikus táncok világával
– A háromtagú forma
– Előre rögzített kísérettel kamara
– A tanult darabok rögzítése és elemzése szekvenszer segítségével
– Könnyű kamaraátiratok készítése
– Improvizációs játékok a háromtagú formával
– Szintetizátorzene–szerzőktől egy–egy mű elemzése
– Játék lapról olvasó oktató szoftverrel

Hangszerismeret
– A Mód–választó gombok, a single–dual, a mono–poli funkciók és azok használata (a használt szintetizátor adottságaihoz alkalmazkodva)
– A Program, Edit Program, Combi, Edit Combi funkciók (hang, hangszerkesztés, kombináció, kombináció szerkesztés)
– A hangkeltés, az oszcillátor
– Az EG–burkológörbe fogalma
– A transzponálás, a billentyűzet transzponálhatósága
– MIDI kapcsolatok (IN, OUT, THROUGH), OMNI ON mód
– A billentyűs hangszercsoport hangszereinek áttekintése
– A szintetizátor története: a korai szintetizátorok (lehetőleg zenehallgatással egybekötve)

Ajánlott tananyag
Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek II–III.
Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola II.

Bartók: Mikrokozmosz II.
Bartók: Gyermekeknek I.
Teőke: Válogatott etűdök II.
Régi táncok gyermekeknek (Hernádi – Komjáthy)
A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:
ROLAND ISM – Skills Book II.
Burgmüller: Easy and progressive studies for the Piano
Gonda János: A rögtönzés világa I.

Követelmény
A tanuló legyen képes az ajánlott anyag szintjének megfelelő darabok technikailag és zeneileg helyes előadására, az egyéni adottságok figyelembe vételével.
Billentéstechnikája, érzékenysége fejlődjék tovább. Tudja előadni darabját más billentyűs hangszeren is. Tudjon MIDI–s hangszereket összekötni.
Kamarazenélésére legyen jellemző a társakra való megfelelő odafigyelés. A hangszintézis alapjainak megismerésével tudjon a preset hangszínekből kiindulva egyszerű editálásokat elvégezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két szóló– és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– „Klasszikus” szintetizátorzene–szerzők műveinek interpretálása
– A hangszintézis használt elemeinek bővítése
– A gyors (kiszórt) staccato gyakorlása pengetős hangzások utánzásának segítségével
– Hangzatbontások, hangzatfogások
– Polifon szerkesztésű zenék megfelelő frazeálása
– A pedálok használata
– A billentyű–utánnyomás (aftertouch) használata
– Barokk és klasszikus táncok előadása
– A jellegzetes barokk hangzások – csembaló, orgona, klavikord – tanulmányozása
– Bonyolult ritmusanyagok tanulmányozása komputergrafikus megjelenítéssel
– A II–V–I–es skála folytatása C–, B–, Asz–, Fisz– és E–dúrig
– A II–V–I–es skála fordított kezes gyakorlása (jobb kézzel harmóniák, bal kézzel skála)
– A kamaraórák keretén belül az ajánlott anyag nehézségi fokához igazodó kamaradarabok előadása
– Az előadott művek rendszeres átvitele akusztikus, illetve digitális zongorára
– Improvizációs gyakorlatok patternek segítségével
– A kottaolvasó készség fejlesztése oktató szoftver segítségével

Hangszerismeret
– Az ADSR görbék tanulmányozása és szerkesztése a burkológörbékről szerzett ismeretek felhasználásával
– A hangkeltő rendszer hangerő burkológörbe (ADSR) szerkesztése

– A GLOBAL (az egész hangszerre vonatkozó) beállítások áttekintése, klaviatúra–megosztás
– A vonós hangszercsoport hangszereinek áttekintése, azok megfelelő használata
– MIDI–vezérlés, MIDI–csatornák, OMNI Off mód
– A szintetizátor története: a 60–as, 70–es évek hangszerei
– A szintetizátorok megszólaltatására hivatott hangtechnikai rendszerek általános áttekintése

Ajánlott tananyag
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Bartók: Gyermekeknek I–II.
Bartók: Mikrokozmosz III.
Bach: 18 kis zongoradarab
Régi táncok zongorára
Aszalós Tünde: A zongorázó gyermek III. (kamaraanyagként is)
A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:
ROLAND ISM – Skills Book II.
ROLAND ISM – Mozart
P. Wedgwood: It's never too late to play Piano I.
Burgmüller: Easy and progressive studies for the Piano
Gonda János: A rögtönzés világa I.
MIDI szakirodalom:
Pl. Sík – Gerényi: MIDI alapozás – MIDI protokoll
Bajusz – Bors: A PC–k hangja
Simon Collin: így működik a számítógépes multimédia
Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása, és könnyebb műveik kamaracsoportos előadása

Követelmény
A tanuló tudja az ajánlott anyag szintjének megfelelő barokk és bécsi klasszikus műveket technikailag és zeneileg helyesen interpretálni, egyéni adottságait is figyelembe véve.
Billentéstechnikája és billentésérzékenysége érje el azt a szintet, hogy az év során egy–egy művet helyesen meg tudjon szólaltatni akusztikus és digitális zongorán is.
A hangszintézisben legyen képes a hangerő – ADSR különböző beállításaival új hangok létrehozására.
Kamarazenélésben tudja az alá– és fölérendelt viszonyokat pontosan követni, előadásában adjon helyes polifonikus dallamvezetést. Tudjon dallamokat utánnyomásos billentéssel is megformálni. Legyen képes szintetizátorok között OMNI Off módban MIDI kapcsolatokat teremteni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két szóló– és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Ismerkedés a komputer és keyboard lehetőségeivel, használatával

– Hangzatbontás futamszerűen
– Négyeshangzat–fogások
– Több szólam tiszta, értelmes vezetése
– Újabb pedálfunkciók elsajátítása
– Ritmus– és dallamszerkesztés komputergrafikus úton
– Skálák más harmónia–patternekre
– Szintetizátorzene–szerzők eredeti műveinek és átiratainak elemzése, megszólaltatása, szükség esetén áthangszerelése
– A kamarazenei munka kibővül tánc– és jazz–zenei produkciókkal
– Összetettebb művek önálló hangszerelése
– A játszott és készített művek elemzése számítógépes megjelenítés segítségével
– Improvizációs gyakorlatok patternek segítségével
– Rendszeres gyakorlás és előadás digitális és akusztikus zongorán

Hangszerismeret
– A szűrők
– A hangkeltő rendszer szűrőjének szerkesztése
– A hangmagasság–burkológörbe (Pitch EG)
– Új COMBI hangzások szerkesztése, létrehozása
– A fúvós hangszercsoport áttekintése, azok megfelelő, stílusos használata
– A MIDI interface
– A szintetizátor története: a digitális szintetizátorok
– A hangtechnikai rendszer elemei: az erősítő és a hangfal

Ajánlott tananyag
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Bach: 18 kis prelúdium
Könnyű szonatinák (Hernádi)
Schumann: Jugend Album
Csajkovszkij: Jugend Album
Schubert: Keringők
Bartók: Gyermekeknek II–III.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei:
A „Régi kamarazene” sorozat kötetei
Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
ROLAND ISM sorozat: Mozart, Beethoven
Matt Denis: Blues for beginners
Gonda János: A rögtönzés világa I.
Kovács Gábor: Keyboard iskola I–II.
Planki – Endl: Keyboard iskola I–IV.
Hegedűs Sándor: Gyermekvarázs
Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon

Követelmény
A tanuló tudja az ajánlott anyag szintjének megfelelő barokk és bécsi klasszikus műveket, a könnyebb bécsi szonatinákat, szonátákat valamint romantikus műveket stílushűen előadni. Ezek digitális és akusztikus zongorán való megszólaltatása se okozzon gondot.

A kamarazenélés területén mozogjon otthonosan a bonyolultabb barokk polifónia világában, játsszon klasszikus táncokat, könnyebb romantikus műveket, és igény esetén ismerkedjen meg a tánc– és jazz–zenei elemekkel a kamarazenélés során.
Legyen képes a komputeres megjelenítés segítségével műveket elemezni, editálni, s ezeket az ismereteket a saját darabok írásánál felhasználni. Legyen képes a MIDI technikát a kamarazenében alkalmazni, szekvenszerrel MIDI–kapcsolatot teremteni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két szóló– és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén. Az egyik szólódarab akusztikus hangszeren kerüljön előadásra.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az összes játék– és billentésforma tudatos alkalmazása
– A futam és a repetíció tempójának gyorsítása
– A barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zene stílusos előadása
– A rondó– és a variációs forma tanulmányozása
– Skálajáték más harmónia patternekre
– A komputeres alkalmazások köre kibővül a ritmus– és dallamszerkesztésen túl a kottagrafikai szerkesztésekkel
– A MIDI–alkalmazások áttekintése, MIDI–protokoll
– A tanuló próbálkozzék önálló darab írásával tanári segítség nélkül
– A játszott művek további gyakorlása a digitális társhangszereken, illetve akusztikus zongorán
– Ismert szintetizátorzene–szerzők műveinek elemzése, megszólaltatása, szükség esetén áthangszerelése
– A jelentős szintetizátorzene–szerzők műveinek igényes előadásban való megszólaltatása
– Az előadások a XX. századi zenére koncentrálnak ebben az évben

Hangszerismeret
– A beépített effektprocesszor működési jellemzői, paraméterezése
– Az ütős és a szintetikus hangszercsoport hangszereinek áttekintése, stílusos használata
– A szintetizátor története: a szintetizátorok fejlődési tendenciái
– A hangtechnikai rendszer elemei: a keverőpult, a mikrofon és a kábelek

Javasolt tananyag
Czerny: A kézügyesség iskolája
Bach: 18 kis prelúdium
Könnyű szonatinák (Hernádi)
Csajkovszkij: Jugend Album
Schubert: Keringők
Bartók: Gyermekeknek III–IV.
Bartók: Mikrokozmosz III–IV. (V.)
Hacsaturján: Gyermekalbum II.
Prokofjev: Kindermusik Könnyű variációk zongorára
A „Kezdők muzsikája” sorozat különböző kötetei

Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
ROLAND ISM sorozat: Operák
Dániel Capeletti: The Complete Piano 1–3.
Kovács Gábor: Keyboard iskola I–II.
Planki – Endl: Keyboard iskola I–IV.
Hegedűs Sándor: Gyermekvarázs
Kulcsár Zoltán: Harmónia és ritmusiskola
Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét
Gonda János: A rögtönzés világa I.
MIDI–szakirodalom

Követelmény
A tanuló tudja megszólaltatni a műveket az ajánlott anyag szintjén mind a négy klasszikus stílusban, jó előadásban. Lehetőség szerint rendelkezzék ismeretekkel a jazz– és tánczenei stílusok játékáról is. A kamarazenélésben legyen képes érett produkció nyújtására. Érje el azt a szintet, hogy a továbbiakban bármilyen szintetizátor–zenekarban örömmel és jól tudjon zenélni.
Tudjon kisebb volumenű saját művet létrehozni, rendelkezzék a zeneszerzés területén olyan alapismeretekkel, hogy ilyen tanulmányokat folytathasson a későbbiek során.
Rendelkezzék a szintetizátorok hangképzésében olyan jártassággal, hogy legyen képes a játszandó művekhez saját maga a leginkább odaillő új hangokat és hangzásokat létrehozni.
Tudja használni a számítógépes zenei alkalmazásokat. Legyen képes felmérni, hogy valamely hangszer milyen MIDI–információk fogadására, illetve küldésére, valamint hangszerkesztésre, editálásra képes.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két szóló– és egy kamaradarab eljátszása az ajánlott tananyag nehézségi szintjén. Az egyik szólódarab akusztikus hangszeren kerüljön előadásra.

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje
– az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) billentyűs hangszerek kialakulását, fejlődéstörténetét, főbb szerkezeti elemeit, azok működését,
– az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) eszközökre írt klasszikus és kortárs irodalmat, a meghatározó előadók munkásságát,
– az analóg és digitális hangkeltő–berendezések közötti különbségeket,
– a hangszintézissel kapcsolatos alapvető tudnivalókat,
– a számítógép felhasználási lehetőségeit a zene területén.
Legyen képes
– a maga és környezete örömére muzsikálni választott hangszerén,
– klasszikus és kortárs zeneműveket akusztikus és digitális zongorán, illetve szintetizátoron megfelelő szinten megszólaltatni,
– szintetizátorokkal és más hangszerekkel együtt zenélni (kamara– és zenekari produkcióban egyaránt),
– a szintetizátor funkciót készségszinten kezelni,

– a hangszintézis–ismeretek felhasználásával önállóan hangszíneket, hangzásokat létrehozni,
– a tanult művekből önállóan egyszerűbb átiratokat (kamaraátiratokat is), hangszereléseket készíteni,
– kisebb kompozíciókat önállóan megalkotni,
– a hangszer megszólaltatásához szükséges hangtechnikai eszközöket (erősítő, hangfal, mikrofon stb.) összeállítani, alapfokon kezelni.

Rendelkezzék
– a program anyagának megfelelő billentyűs készségekkel az elektronikus zenei területen szükséges és elvárható előadókészséggel,
– a kortárs zene olvasásához és interpretálásához szükséges alapvető elméleti ismeretekkel,
– a korszerű képzettség alapjául szolgáló kreativitással,
– a későbbi amatőr zenéléshez szükséges jártassággal a hangtechnika területén,
– a zenei alkalmazásoknak megfelelő jártassággal a számítástechnika területén.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Klasszikus szintetizátor főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
A vizsgán a tanulónak három művet – köztük legalább egyet akusztikus hangszeren – kell előadnia egyénileg és kamarapartnerekkel
– két előadási darab különböző klasszikus stílusból választva (Bach: 18 kis zongoradarab, „Könnyű szonatinák” (Hernádi), Bartók: Mikrokozmos III kötet, Bartók: Gyermekeknek II–III nehézségi szintjén)
– egy 3–4 szólamú kamarazenei mű (Bartók–Weiner: 10 darab a Gyermekeknek, Bach: Wohltemperiertes Klavier I–II kötetének kamara átiratai nehézségi szintjén).

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– kontrollerek használata,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– alkalmazkodóképesség,

Továbbképző évfolyamok

A továbbképző évfolyamokon a legfontosabb szempont a tanuló zeneközelben tartása. Az előző években minden lényeges játék– és hangszertechnikai ismeretet elsajátított, így ez a négy év szabadabban követheti az esztétikai szempontokat. Mód van az intenzívebb kamarazenélési és zenekari lehetőségekre, és itt kell elérnie a zeneiskolának azt, hogy a zenélés életre szóló alapszükségletté váljék számára.
7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Számítógépes zenei alkalmazások
– Hangképek használata
– Hangképek játékmódja
– Arpeggiator használata
– Szabad improvizáció

Ajánlott tananyag
Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei
Csajkovszkij: Jugend Album
Bach: 18 kis prelúdium
Bartók: Mikrokozmosz III–IV. (V.)
Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
Gonda János: A rögtönzés világa III.
Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény
– Legyen képes a kiválasztott hangkép tulajdonságainak megfelelő játéktechnikára
– Legyen képes hangképekkel improvizációkra
– Legyen képes az arpeggiator használatára
– Legyen képes szekvencer–programban dolgozni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Improvizáció számítógép közreműködésével,
– Egy darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor adottságait.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Számítógépes zenei alkalmazások, kottagrafikus program, szekvencer program
– Rögzített anyag felvétele, lejátszása
– Arpeggiator kombinálása hangszínmódosításokkal,
– Komplex improvizáció

Ajánlott tananyag

Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei
Csajkovszkij: Jugend Album
Bach: 18 kis prelúdium
Bartók: Mikrokozmosz III–IV. (V.)
Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
Gonda János: A rögtönzés világa III.
Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény
Legyen képes hangképekkel önálló improvizációkra
Tudjon játék közben rögzített hanganyagot használni
Legyen képes az arpeggiator használatára
Ismerjen meg számítógépes zenei alkalmazásokat jártassági szinten,
Legyen képes a szintetizátor, az audiorendszer és a számítógép összekapcsolására,
Legyen képes szekvencer–programban felvételt készíteni a szintetizátoron történő feljátszással

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Önálló improvizáció,
– Egy darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor adottságait.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Számítógépes zenei alkalmazások ismereteinek bővítése
– Mintavétel, a minta hangszínné alakítása
– Hangforrások keverése számítógépen
– Önálló szintetizátor zenemű alkotás a hangszer lehetőségeinek kiaknázásával

Ajánlott tananyag
Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei
Bajusz – Bors: A PC–k hangja
Gonda János: A rögtönzés világa III.
Simon Collin: így működik a számítógépes multimédia
Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény
Legyen képes a számítógépen szerkeszteni a szintetizátor hangszíneit
Legyen képes mintavételre

Legyen képes kombinálni szekvencer programban a hangkártya és a szintetizátor hangszíneit
Legyen képes önálló alkotását a szintetizátor lehetőségeinek kiaknázásával előadni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Önálló improvizáció,
– Egy önálló darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor és szequencer adottságait.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Számítógépes zenei alkalmazások ismereteinek bővítése,
– Önálló hangszínek létrehozása, tárolása,
– Hangforrások keverése számítógépen, MIDI, wav, hangfontok,
– Önálló szintetizátor zenemű alkotás a hangszer lehetőségeinek kiaknázásával.

Ajánlott tananyag
Az elektroakusztikus eszközök kézikönyvei
Bajusz – Bors: A PC–k hangja
Gonda János: A rögtönzés világa III.
Simon Collin: így működik a számítógépes multimédia
Nagy Olivér: Partitúraolvasás – partitúrajáték (Kétszólamú vokális és transzponáló hangszeres példák)
Kortárs zeneszerzők (Vangelis, Jan Michael Jarre, Isao Tomita, Rick Wakeman, Andreas Vollenweider, Presser Gábor, Benkő László, ifj. Kurtág György, Stockhausen, Ligeti György stb.) szintetizátorra írt műveinek elemzése, hallás utáni feldolgozása

Követelmény
Legyen képes a számítógépen önállóan szerkeszteni a szintetizátor hangszíneit
Legyen képes önálló hangszíneket létrehozni
Legyen képes kombinálni szekvencer programban a hangkártya és a szintetizátor hangszíneit
Legyen képes önálló alkotását a szintetizátor és a számítógép lehetőségeinek kiaknázásával előadni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Önálló improvizáció,
– Egy önálló darab előadása az évfolyam nehézségi szintjén, használva a szintetizátor és szequencer adottságait.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az alapfok végére megfogalmazott követelményeken felül:
– a tanuló játéktechnikai készsége érje el azt a szintet, hogy legyen képes az ajánlott anyagnak megfelelő nehézségű művek előadására – az egyéni alkati sajátosságok figyelembevétele mellett,

– a tanuló előadói készsége tükrözze az életkorából adódó érettebb, elmélyültebb és átéltebb minőséget,
– a hangszer értő használatához tartozó számítógépes zenei, hangtechnikai, elektrotechnikai és hangszintézis–elméleti ismeretek kerüljenek tudatosabb alkalmazásra a közismereti iskolákban szerzett fizikai ismeretek felhasználása révén,
– a tanuló legyen képes önállóan elektroakusztikus zeneműveket létrehozni.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Klasszikus szintetizátor főtárgy
„A" tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma
A vizsgán a tanulónak három művet – köztük legalább egyet akusztikus hangszeren – kell előadnia egyénileg és kamarapartnerekkel
– két előadási darab különböző klasszikus stílusból választva (Bach: Két– ill. háromszólamú invenciók Chopin: Mazurkák Bartók: Mikrokozmos V., Bartók: Gyermekeknek III–IV nehézségi szintjén)
– egy 3–4 szólamú kamarazenei mű (Vivaldi: 4 évszak tételek szintjén), Ravel–, Muszorgszkij–, Grieg–, Debussy– átiratait, vagy eredeti szintetizátorzenék Jan Michael Jarre, Vangelis, Presszer Gábor feldolgozását).

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Közepes méretű helyiség megfelelő világítással és szellőzéssel, jó hangszigeteléssel és érintésvédelmi megfontolásokból alacsony páratartalommal.
Egy szintetizátor, ami képes élőben módosítani hangszíneit, azokat lehet nagymértékben szerkeszteni, tárolni. Több kontroller beavatkozást tesz lehetővé. Ha a szintetizátor nem kalapácsmechanikás billentyűzettel van ellátva, szükséges egy digitális vagy egy akusztikus zongora (vagy pianínó). A hagyományos szintetizátornak 5–7 oktávosnak, dinamikus billentésűnek, és MIDI–csatlakozásokkal rendelkezőnek kell lennie.

Szükség van hozzájuk hangszerállványra, és a zongorás termekben megszokott állítható zongoraszékre.
A teremben hangkártyával és/vagy MIDI–interface–szel rendelkező computer, nyomtató; a számítógép a használt szoftverek futtatásához maradéktalanul szükséges paraméterekkel rendelkezzék.
A hangszerek megszólaltatását végző, a Hi–Fi szabványnak eleget tevő erősítő–keverő–effektprocesszor–hangfal rendszer és az ehhez kapcsolódó – lehetőleg digitális – felvevő egység, nemcsak az órai munkához, hanem a koncertekhez is.
Koncertszerű használat esetén a koncertterem méretétől függően legalább 2x2oo–4oo W teljesítményű rendszer szükséges!

SZINTETIZÁTOR–KEYBOARD

A szintetizátor tanításának célja, hogy felkészítse a tanulókat az elektronikus zenei hatások felismerésére, befogadására és ilyen jellegű zenei önkifejezésre.

Ismertesse meg a tanulókkal
- a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,
- alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,
- adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,
- a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc– és jazz–zenei összefüggések logikájára,
- ismertesse meg a főbb tánc– és jazz–zenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,
- biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI–berendezések zenei alkalmazási területén is használható,
- adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene és a jazzművészet területére, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen.

Ismertesse meg a tanulókkal
- a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait,
- a hangszer–felépítési sajátosságait,
- a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.

Alakítson ki
- könnyed klaviatúra– és funkciókezelést,
- önálló hangszín– és ritmuskezelést,
- kielégítő improvizációs készséget,
- megfelelő játéktechnikai biztonságot.

Fordítson figyelmet
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A szintetizátor működési elvének megismertetése.
– Tájékozódás a billentyűzeten
– Elemi ritmusképletek ismerete
– Az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A kézfüggetlenítés előkészítése,
– Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Követelmény
Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Tájékozódás a billentyűzeten
– Elemi ritmusképletek ismerete
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A non legato, legato játék alapjai,
– A kézfüggetlenítés előkészítése,
– Különböző kifejezésmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása játékos formában,
– Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Követelmény
Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

Alapfokú évfolyamok „A" tagozat

1. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– Ismerkedés a hangszerrel.
– A szintetizátor működési elvének megismertetése.
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A helyes kéztartás és billentéstechnika megismertetése,
– A hangközök megismertetése félhangszámolási rendszerben.
– A dúr és moll hármashangzatok fogalma, lejátszásuk minden hangról.
– A jobb és bal kéz együttes játéka.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
Papp L.: Zongora ABC

Követelmény
Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A szintetizátor – keyboard alapfunkcióinak önálló kezelése.
– A dúr hármashangzat fordításainak megismertetése, tánc– és klasszikus zenei jelölése, használata a gyakorlatban egy kiválasztott zenemű alapján.
– A pontozott hangértékek megismertetése és begyakorlása.
– Klasszikus zenei gyakorlatok a két kéz függetlenítésére.

– A szűkített hármashangzat fogalma, begyakorlása
– Skálák gyakorlása 2#, 2b előjegyzésig

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I. (Gorsium GBT, Tác)
Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I–II.
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
Barótk Béla: Gyermekeknek I.

Követelmény
A dúr és moll hármashangzatok biztos alkalmazása bal kézben a jobb kéz egyidejű játékával.
A kar és az ujjak egysége, együttműködése hangközfelbontással, hangzatfelbontással, skálamenettel, helyes ujjrenddel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző ritmuskíséretű tánczenei szám előadása arranger kísérettel
– Egy klasszikus mű előadása zongorán.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A tanuló ismerje meg a szintetizátor–keyboard használatának bővebb lehetőségeit:
– A MIDI fogalma.
– A hetes harmóniák használata és begyakorlása.
– A tenuto és staccato játék begyakorlása.
– Skálák egyenletes játszása 4#, 4b előjegyzésig, fokozatosan gyorsuló tempóban, 3–4 oktávon keresztül.
– A technikai gyakorlatok alapján többféle tánczenei stílus begyakorlása.
– A bővített (+aug.) fogalma, alteráció.
– A suspend fogalma.
– A bővített és sus gyakorlati megvalósítása.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I–II. (Gorsium GBT, Tác)
Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
Bartók Béla: Gyermekeknek I–II.
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetből:
F–dúr andante BWV Anh. 131
D–moll menüett BWV Anh. 132
G–dúr menüett BWV Anh. 116

C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)

Követelmény
Tudjon a tanuló dúr hármashangzat–megfordításokat játszani bal kézben, és tudja transzponálni azokat.
Tudjon tenuto és staccato játszani.
Ismerje gyakorlatban az éneklő legato játékot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Három különböző ritmusú tánczenei szám előadása, amelyben szerepelnek hetes, szűkített és bővített harmóniák;
– Egy klasszikus mű előadása zongorán.

4. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A szintetizátor – keyboard minden lehetséges funkciójának (a MIDI kivételével) ismerete és kezelése.
– A skálák előjegyzéseinek ismerete 7#, 7b előjegyzésig.
– Alap 7–9–11–13–as akkordok létrehozása a felhangsor hangjaiból.
– A díszítő hatos fogalma, szerepe.
– Olyan tánczenei számok gyakorlása, amelyben a jobb kéz is játszik harmóniahangokat.
– A négyeshangzat megfordításai tánczenei illetve klasszikus jelöléssel és alkalmazásuk a gyakorlatban.
– Skálák gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig, megfelelő ujjrenddel.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
A gyermek Mozart (Hernádi)
C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)

Követelmény
A dúr négyes–hangzat megfordításainak biztos alkalmazása a bal kézben.
Tudjon a tanuló jobb kézzel a dallamjáték közben harmóniahangokat is játszani.
Olyan tánczenei anyag használata, amely lehetőséget ad a bal kéz ritmuskíséret önálló eljátszására is, arranger kíséret nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különböző ritmusú tánczenei szám, hetes, bővített, szűkített hármas– és négyes–hangzat megfordításokkal egyszerű bal kéz kísérettel arranger használata nélkül;
– Két klasszikus darab eljátszása a javasolt anyagból.

5. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

– Az összes tánczenei jelölés megismertetése.
– A szintetizátor – keyboard MIDI funkciójának használata.
– A funkcióelmélet megismertetése.
– A modális hangsorok megismertetése.
– A dúr és az összhangzatos moll skála fokaira építhető hármashangzatok megismertetése.
– A beat, rock, slow és swing stílusú darabok játszása arrangerrel és arranger kíséret nélkül szintetizátoron, digitális zongorán, illetve klasszikus zongorán
– Egyszerűbb darabok transzponálása.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)
Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
J. S. Bach: 18 kis prelúdium,
Könnyű szonatinák (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok
Dohnányi E.: A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos zongoratechnika elsajátítására
Lehotka Gábor: Gorsium orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény

Biztos hangszerkezelés, funkcióváltások, kiállások (fill in), hangszínváltások stb. alkalmazása a szintetizátoron – keyboardon előadott számok lejátszása közben.
Biztos kíséret bal kézzel, helyes súlypontok használata az arranger nélküli játszásnál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy különböző ritmusú tánc–, illetve jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel;
– Két klasszikus darab a javasolt anyagból.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A szintetizátor – keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és használata, beleértve a MIDI–t is.
– A szintetizátor erősítésére alkalmazott berendezések kezelése.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyes–hangzatok ismerete és alkalmazása a könnyűzenében előforduló valamennyi hangnemben.
– Beat, rock, slow, swing, beguine, rumba, bossa–nova, samba, cha–cha stílusú számok játszása arranger kísérettel, illetve arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel.

Felhasználható irodalom

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV.(Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)

Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvencia–szövés, rögtönzés keyboardon
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Szendy Á.)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium
Schumann: Jugend–album
Schubert: Keringők
Csajkovszkij: Jugend–album
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény
Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra.
Az előző évfolyamokhoz igazítva harminc tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, az egyszerűbbek transzponálva is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B" tagozat

3. évfolyam „B" tagozat

Technikaképzés és elméleti ismeretek
– A tanuló ismerje meg a szintetizátor–keyboard használatának bővebb lehetőségeit:
– A MIDI fogalma.
– A hetes harmóniák használata és begyakorlása.
– A tenuto és staccato játék begyakorlása.
– Skálák egyenletes játszása 4#, 4b előjegyzésig, fokozatosan gyorsuló tempóban, 3–4 oktávon keresztül.
– A technikai gyakorlatok alapján többféle tánczenei stílus begyakorlása,.
– A bővített (+aug.) fogalma, alteráció.
– A suspend fogalma.
– A bővített és sus gyakorlati megvalósítása egy–két tánczenei szám alapján.
– Legkevesebb két tánczenei szám megtanulása arranger kíséret nélkül, bal kéz ritmusbontással, kísérettel.
– A tanult tananyag rendszeres ismétlése.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I–II. (Gorsium GBT, Tác)
Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
Bartók Béla: Gyermekeknek I–II.
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetből:
F–dúr andante BWV Anh. 131
D–moll menüett BWV Anh. 132
G–dúr menüett BWV Anh. 116
C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)

Követelmény
Tudjon a tanuló dúr hármashangzat–megfordításokat játszani bal kézben, és tudja transzponálni azokat.
Tudjon tenuto és staccato játszani.
Ismerje gyakorlatban az éneklő legato játékot.
Tudja alkalmazni a tanult alterált akkordokat.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Négy különböző ritmusú tánczenei szám előadása, amelyben szerepelnek hetes, szűkített, bővített és suspend harmóniák
– Egy klasszikus mű és egy technikai gyakorlat előadása zongorán.

4. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A szintetizátor – keyboard minden lehetséges funkciójának (a MIDI kivételével) ismerete és kezelése.
– A skálák előjegyzéseinek ismerete 7#, 7b előjegyzésig.
– Alap 7–9–11–13–as akkordok létrehozása a felhangsor hangjaiból.
– A díszítő hatos fogalma, szerepe.
– Olyan tánczenei számok gyakorlása, amelyben a jobb kéz is játszik harmóniahangokat.
– A négyeshangzat megfordításai tánczenei illetve klasszikus jelöléssel és alkalmazásuk a gyakorlatban.
– Skálák gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig, megfelelő ujjrenddel. A tanult anyag rendszeres ismétlése.
– Olyan tánczenei anyag használata, amely lehetőséget ad a bal kéz ritmuskíséret önálló eljátszására is, arranger kíséret nélkül.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
A gyermek Mozart (Hernádi)
C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)
Bartók Béla: Mikrokozmosz IV., Gyermekeknek III.
J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
Követelmény
A dúr négyes–hangzat megfordításainak biztos alkalmazása a bal kézben.
Tudjon a tanuló jobb kézzel a dallamjáték közben harmóniahangokat is játszani.
Önállóan tudja alkalmazni a 9–11–13–as akkordok bontását két kézzel a dallamhang alatt.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánczenei szám, hetes, bővített, szűkített hármas– és négyes–hangzat megfordításokkal egyszerű bal kéz kísérettel, arranger használata nélkül;
– Az arranger kísérettel előadott darabokban tudjon önállóan különböző hangszíneket váltani.

– Két klasszikus darab eljátszása a javasolt anyagból.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– Az összes tánczenei jelölés megismertetése.
– A szintetizátor – keyboard MIDI funkciójának használata.
– A funkcióelmélet megismertetése.
– A modális hangsorok megismertetése.
– A dúr és az összhangzatos moll skála fokaira építhető hármashangzatok megismertetése.
– A beat, rock, slow és swing stílusú darabok játszása arrangerrel és arranger kíséret nélkül szintetizátoron, digitális zongorán, illetve klasszikus zongorán/pianínón.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva minimum 20 tánczenei szám megtanulása, lehetőleg minél több stílusban.
– Egyszerűbb darabok transzponálása.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)
Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
J. S. Bach: 18 kis prelúdium,
Könnyű szonatinák (Hernádi)
Kurtág Gy.: Játékok zongorára
Dohnányi E.: A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos zongoratechnika elsajátítására
J. S. Bach: 18 kis prelúdium
Kétszólamú invenciók (F–dúr, a–moll)
Lehotka Gábor: Gorsium orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény
Biztos hangszerkezelés, funkcióváltások, kiállások (fill in), hangszínváltások stb. alkalmazása a szintetizátoron – keyboardon előadott számok lejátszása közben.
Biztos kíséret bal kézzel, helyes súlypontok használata az arranger nélküli játszásnál.
Legyen képes a hangszerek és zenei eszközök MIDI funkcióinak kezelésére, a funkcióelmélet gyakorlati alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánc–, illetve jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, melyből kettőt tudjon transzponálni egyszerűbb hangnemekbe;
– Az arranger kísérettel előadott darabok esetében legyen képes a szintetizátor funkcióinak önálló kezelésére (pl. fill–in, intro, ending, hangszínváltás, stb.)
– Két klasszikus darab a javasolt anyagból.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A szintetizátor – keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és használata, beleértve a MIDI–t is.
– A szintetizátor erősítésére alkalmazott berendezések kezelése.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyes–hangzatok ismerete és alkalmazása a könnyűzenében előforduló valamennyi hangnemben.
– Beat, rock, slow, swing, beguine, rumba, bossa–nova, samba, cha–cha stílusú számok játszása arranger kísérettel, illetve arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva harminc tánczenei szám tudása különböző stílusokban, az egyszerűbbek transzponálva is.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV.(Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)
Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvencia–szövés, rögtönzés keyboardon
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Szendy Á.)
J. S. Bach: 18 kis prelúdium
Schumann: Jugend–album
Schubert: Keringők
Csajkovszkij: Jugend–album
J. S. Bach: Kétszólamú invenció, Háromszólamú invenciók
Chopin: Keringők, Mazurkák
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra.
képes az egyszerűbb könnyű– és jazz–zenei ritmusok bontására zongorán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– Két szabadon választott klasszikus előadási darab.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

– a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon–polifon szintetizátorok, zenei számítógépes programok),
– a tánc– és jazz–zenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,
– a legelemibb érintésvédelmi szabályokat,

– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes
– a zenei anyag kottahű előadására,
– más hangszerekkel együtt játszani, kisebb zenekarokba beilleszkedni,
– repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézben tartására,
– a szintetizátor–keyboard funkcióinak kezelésére,
– az előadott művek önálló hangszín– és ritmuskezelésére,
– megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.

Rendelkezzék
– megfelelő előadókészséggel, ritmus– és periódusérzékkel,
– jó zenei hallással,
– művészi előadókészséggel, kreativitással,
– vizuális, koncentráló– és memorizáló képességgel,
– a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
A tanuló ismerje
– szélesebb körben a különböző szintetizátorok működési elvét, programozását,
– a klasszikus zeneszerzők munkásságát.

Legyen képes
– repertoárjának nagy részét kotta nélkül is eljátszani,
– repertoárjának egy részét transzponálni,
– repertoárjának egy részét improvizálni,
– összetettebb harmóniavezetésű darabokat játszani.

Rendelkezzék önálló harmóniaszerkesztési készséggel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szintetizátor–keybord főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozat
– Harminc jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusu számot előad arranger kísérettel, nehézségi foka eléri legalább az alábbiakat: Beat (She), slow (Dream a little dream of Me), swing (All of Me), bossa–nova (Fly Me to the Moon), begin (More), cha–ca (Pireus gyermekei), rhumba (Cseresznyevirág), samba (Quando Quando), slow rock (What a wonderful

World), waltz (Moon River), ragtime (Alexander's Ragtime Band), charleston (Yes, Sir).

– Két jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
– Két klasszikus előadási darab zongorán, amelyek nehézségi foka elérik az alábbi művekét: Bach: 18 kis zongoradarab – megfelelő nehézségű darabjai, könnyű szonatinák megfelelő tételei, Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

„B" tagozat

– Negyven jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusu számot előad arranger kísérettel, nehézségi foka eléri legalább az alábbiakat: Beat (She), slow (Blue Moon), swing (Somebody Loves Me), bossa–nova (Fly Me To The Moon), begin (Orfeo Negro), cha–ca (Pireus gyermekei), rhumba (Cseresznyevirág), samba (Brasil), slow rock (Moonlight Serenade), waltz (Moon River), ragtime (Alexander's Ragtime Band), charleston (Yes, Sir)
– Két jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
– Két klasszikus előadási darab zongorán, amelyek nehézségi foka elérik az alábbi művekét: Bach: 18 kis zongoradarab – megfelelő nehézségű darabjai, könnyű szonatinák megfelelő tételei, Bartók: Mikrokozmosz III–IV.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A" tagozat

7. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok

– A szintetizátor–keyboard funkcióinak bővebb ismerete, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– Az összes #–es és b–s dúr és moll skála ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak ismerete.
– Alterált akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.

– A tánczenében használatos egyszerűbb stílusok (beat, rumba, slow rock) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva harmincöt–negyven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák

Követelmény
Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A szintetizátor–keyboard funkcióinak alkalmazása, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– A stúdiótechnikában használatos eszközök ismerete, az alapvető munkavédelmi előírások megismerése.
– A modális hangsorok, a pentaton skála és a felhangsor ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: harmóniafűzések, moll subdomináns, nápolyi szext.
– A tánc– és jazz– zenében használatos akkordtípusok ismerete a 13–as harmóniáig.
– Hiányos akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánczenében használatos stílusok (cha–cha, beguine, slow) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– A zenekari játék sajátosságainak ismerete.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyven–negyvenöt tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény
Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A MIDI–s sequencer és audio editáló számítógépes alkalmazások használata.
– A stúdiótechnikában és az előadásokon alkalmazott eszközök ismerete, a keverőpult, hangsugárzók, kábelek és mikrofonok ismerete, az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
– Az összhangzatos és dallamos moll skálák modusainak ismerete.
– A bartóki tengelyrendszer alap összefüggéseinek ismerete.
– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: zárlattípusok, váltó dominánsok, moll domináns.
– A tánczenében használatos stílusok (bossa–nova, swing, rock 'n roll) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyvenöt–ötven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)

J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény
Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

10. évfolyam „A" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A szintetizátor–keyboard hangszer múltjának, fejlődési szakaszainak, felépítési sajátosságainak ismerete.
– Az audio felvételekhez használt berendezések ismerete, az alkalmazás során gyakrabban előforduló fájlformátumok ismerete.
– A stúdió– és a színpadtechnikában alkalmazott eszközök ismerete, a az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
– Az improvizációs skálák (egészhangú, fél–egész, stb.) ismerete.
– A bartóki tengelyrendszer alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: tonális kitérők, wamp, harmóniák oldási lehetőségei.
– A zeneművek formai sajátosságainak felismerése.
– Egyszerűbb tánczenei darabok transzponálása és harmonizálása.
– A tánczenében használatos stílusok alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva ötven–hatvan tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)

Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény
Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, ismerje és alkalmazza a funkcióelmélet szabályait.
Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B" tagozat

7. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok
– A szintetizátor–keyboard funkcióinak bővebb ismerete, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– Az összes #–es és b–s dúr és moll skála ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak ismerete.
– Alterált akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánczenében használatos egyszerűbb stílusok (beat, rumba, slow rock) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva harmincöt–negyven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák

Követelmény
Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
A sequencer vagy MIDI editáló szoftverrel ellátott számítógép gyakorlati alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel improvizálva;
– Két szabadon választott klasszikus darab.

8. évfolyam „B" tagozat

Fejlesztési feladatok

– A szintetizátor–keyboard funkcióinak alkalmazása, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– A stúdiótechnikában használatos eszközök ismerete, az alapvető munkavédelmi előírások megismerése.
– A modális hangsorok, a pentaton skála és a felhangsor ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: harmóniafűzések, moll subdomináns, nápolyi szext.
– A tánc– és jazz– zenében használatos akkordtípusok ismerete a 13–as harmóniáig.
– Hiányos akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánczenében használatos stílusok (cha–cha, beguine, slow) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– A zenekari játék sajátosságainak ismerete.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyven–negyvenöt tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
Legyen képes tudatosan alkalmazni a tanult modális hangsorokat az improvizáció során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel improvizálva, a tanult modális hangsorok alkalmazásával;
– Két szabadon választott előadási darab.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok
– A MIDI–s sequencer és audio editáló számítógépes alkalmazások használata.
– A stúdiótechnikában és az előadásokon alkalmazott eszközök ismerete, a keverőpult, hangsugárzók, kábelek és mikrofonok ismerete, az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
– Az összhangzatos és dallamos moll skálák modusainak ismerete.
– A bartóki tengelyrendszer alap összefüggéseinek ismerete.
– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: zárlattípusok, váltó dominánsok, moll domináns.
– A tánczenében használatos stílusok (bossa–nova, swing, rock 'n roll) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyvenöt–ötven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag
Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény
Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.
Ismerje a stúdiótechnikában jellemzően alkalmazott eszközöket és azok kezelését.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A szintetizátor–keyboard hangszer múltjának, fejlődési szakaszainak, felépítési sajátosságainak ismerete.
– Az audio felvételekhez használt berendezések ismerete, az alkalmazás során gyakrabban előforduló fájlformátumok ismerete.
– A stúdió– és a színpadtechnikában alkalmazott eszközök ismerete, a az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.
– A szerzői jogok ismerete.
– Az improvizációs skálák (egészhangú, fél–egész, stb.) ismerete.
– A bartóki tengelyrendszer alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: tonális kitérők, wamp, harmóniák oldási lehetőségei.
– A zeneművek formai sajátosságainak felismerése.
– Egyszerűbb tánczenei darabok transzponálása és harmonizálása.
– A tánczenében használatos stílusok alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva ötven–hatvan tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag

Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
Chopin: Keringők, mazurkák
Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény

Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, ismerje és alkalmazza a funkcióelmélet szabályait.
Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.
Legyen képes önálló wamp szerkesztésére és alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– két szabadon választott előadási darab

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén
A tanuló ismerje:
– A harmóniák alterációs lehetőségeit
– A funkcióelmélet szabályait
– Az improvizációs skálákat
– A harmóniák leütési szabályzatait a zongora– és szintetizátor–keyboard játék vonatkozásában
– A számítógépes editáló– és sequencer programok működését
– A stúdiótechnikában alkalmazott eszközök használati módját
Legyen képes:
– A funkcióelmélet szabályait a gyakorlati játék során alkalmazni
– Mint tánc–, jazz– és zenei darabokat improvizálni az általánosan elfogadott akkordsorok alapján
– A természetes, oldott hangszerkezelésre
– Technikájának önálló továbbfejlesztésére
– Követni és elsajátítani az újonnan megjelenő digitális eszközök és editáló programok működési ismereteit

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)
Rendelkezzék:
– Művészi zenei kifejezőkészséggel
– Technikai előadói kreativitással
– Magas szintű kontroláló és koncentráló képességgel
– A zenekari játékhoz szükséges ismeretekkel
– A hangszerhez kapcsolódó széleskörű repertoárral, amely átöleli a tánczene különböző műfajait

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Szintetizátor–keybord főtárgy
„A” tagozat: minimum 10 perc
„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma
„A” tagozaton:
– Ötven jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusút előad arranger kísérettel, amelyek nehézségi foka megfelel az alábbiaknak: slow (Smoke Gets In Your Eyes, Deep Purple), swing (I Can't Give You, Autumn Leaves), bossa–nova (The Girl From Ipanema, Wave).
– Négy jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.

– Két klasszikus előadási darab zongorán; Bach: Kétszólamú invenciók, Bartók: Mikrokozmosz III–IV, Czerny: Etüdök op. 721., Schubert: Táncok (EMB), Chopin: Mazurkák nehézségi szintjén.

„B” tagozaton:
– Hatvan jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusút előad arranger kísérettel, amelyek nehézségi foka megfelel az alábbiaknak: slow (Misty, Stardust, Laura, Georgia On My Mind), swing (Lullalby Of Birdland, Yesterdays, How High The Moon, Take The „A” Train), bossa–nova (Blue Bossa), stb.
– Négy jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő,
– Két klasszikus előadási darab zongorán; Bach: Kétszólamú invenciók, Bartók: Mikrokozmosz III–IV, Czerny: Etüdök op. 721., Schubert: Táncok (EMB), Chopin: Mazurkák nehézségi szintjén

A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Megfelelő méretű, szellőztethető, lehetőleg hangszigetelt, alacsony páratartalmú helyiség, amelyben az elektromos hangszerek használatához az érintésvédelmi feltételek adottak.
Olyan szintetizátor–keyboard, amelynek dinamikus billentése van, minimum öt oktávos, és adottak rajta a főbb ritmusszekciók. A szintetizátor–keyboard rendelkezzék MIDI–rendszerrel, lehessen bővíteni RAM kártyáról vagy, floppy–lemezről (Roland G70, Yamaha Tyros 3), USB eszközről (pl. pendrive).
Állítható hangszerállvány, egy állítható magasságú szék.
Jó minőségű zongora vagy pianínó, esetleg súlyozott billentésű digitális zongora.
Mozgatható stúdió, ahol megtalálhatók az alapfelszereltséghez tartozó berendezések: erősítő–berendezés, egy keverőpult és az erősítési technikához kapcsolódó effektek, processzorok, stb., amit a nyilvános előadásokon is lehet használni.

V. RÉSZ

KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

I. FEJEZET
AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.
A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző– és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző– és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.
A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző– és iparművészeti ág sajátosságai:
- tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző– és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,

– kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
– interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
– tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
– szociális érzékenység és empátia, az én– tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)
Főtárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyam)
Grafika és festészet alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgy:
Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1–2. évfolyama)
Népművészet (1–10. évfolyam)
Művészettörténet (3–10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
Fém– és zománcműves tanszak – Fém– és zománcműves műhelygyakorlat
Fotó és film tanszak – Fotó és film műhelygyakorlat
Grafika és festészet tanszak – Grafika és festészet műhelygyakorlat
Környezet– és kézműves kultúra tanszak – Környezet– és kézműves kultúra műhelygyakorlat
Szobrászat és kerámia tanszak – Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
Textil– és bőrműves tanszak – Textil– és bőrműves műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:
Vizuális alkotó gyakorlat (1–10. évfolyam)

Választható tantárgyak:
Népművészet (1–10. évfolyam)
Művészettörténet (3–10 évfolyam)

A tantárgyak tartalma
Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.
A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékra ad lehetőséget. A legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző– és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.
A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.
A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző– és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(2–4)	(2–4)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.
A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszáma 1–3 vagy 3–1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:
2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok
3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai
3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Fém– és zománcműves műhelygyakorlat, Fotó és film műhelygyakorlat, Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet– és kézműves kultúra műhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat, Textil– és bőrműves műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

A KÉPZŐ– ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző– és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.
Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák
A környezet által közvetített üzenetek befogadása
A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
Tervezési készség
Alkotói magatartás
Kreativitás
Vizuális gondolkodás
Vizuális kifejezőkészség
Eszközhasználati készség
Anyaghasználati készség
Komplex szemlélet
Tudatos környezetformálás igénye
Biztonságos munkavégzés képessége
Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
Problémaérzékenység
Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:
Nyitottság
Fejlődőképesség
Önállóság
Önkifejezés
Rugalmasság
Érzékenység
Kísérletező kedv
Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:
Motiválhatóság
Empatikus készség
Együttműködési készség
Kezdeményezőkészség
Segítőkészség

Módszerkompetenciák:
Figyelemösszpontosítás
Gyakorlatias feladatértelmezés
Ismeretek helyénvaló alkalmazása
Következtetési képesség
Kreativitás, ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
Nyitott hozzáállás

Probléma felismerés, –megoldás
Tervezési készség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.
Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak
– Műhelygyakorlat
– Vizuális alkotó gyakorlat
A fentieken felül szabadon választható vizsgatantárgy:
– Művészettörténet
– Népművészet
A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.
Ha a tanuló már rendelkezik a képző– és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga– vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET
KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.
Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
– A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
– A hagyományok élményszerű megismertetése.
– Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
– Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
– Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
– Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag
Feladatcsoportok
Érzékszervi tapasztalások
– Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
– Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
– Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
– A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma
– A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben

– A forma gazdasága
– Pont–, vonal–, folt– és formaképző játékok

Felületek
– A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
– Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méretek és arányok
A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)
– Játékos arányváltó feladatok

A színek világa
– A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
– Színkeverési játékok

Téri élmények
– A sík és a tér megtapasztalása
– Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
– Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények
– Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
– Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
– Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság
– A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
– Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés
– Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag– vagy gipszfigurák)
– Hagyománytárgyak készítése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.
A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset–, munka– környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
– A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
– A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző– és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Kézműves és népművészeti technikák
Mesék jellegzetes történetvezetése
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Mesék, kalandos történetek
– Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
– Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
– Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése
– Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
– A színek hatása, érzelmi ereje
– Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák
– A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés
– Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma
– A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
– A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
– Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök
– Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
– Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
– A gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás
– A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló–, guggoló, több–kevesebb figura, árnyképek)
– Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
– Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép
– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
– A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
– Szám–, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
– Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások
– Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.
Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
– Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.

– A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
– A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
– A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
A formák, színek használatában való jártasság
Kézműves és képzőművészeti technikák
Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
– Elbeszélés vonalakkal
– Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
– Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
– Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések
– Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása
– Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékkel

Szabadon formálható anyag
– Ünnepek régen és ma
– Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
– Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása
– Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
– Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
– Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
– A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmasé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép
– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
– A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
– Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
– Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
– Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
– Pecsét faragása, idolok, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata
– Ismerkedés a gyapjú–, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
– Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
– Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás
– Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
– Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés
– Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
– Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
– Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
– Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
– Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– vázlatok készítésére,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.
3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.

– A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
– A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
– A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
– A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző– és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek
Kézműves és népművészeti technikák
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Elbeszélés vonalakkal
– Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
– Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
– Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje
– Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
– Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
– A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések
– Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
– Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
– Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag
– Agyagedény formálása felrakással
– Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
– Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása
– Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
– Különböző kompozíciók készítése spirál– és hullámmotívum felhasználásával
– A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép
– Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
– Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
– A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
– Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
– Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
– A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
– Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata
– Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
– Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
– A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
– Nemezfigura készítése
– Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
– Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
– Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás
– Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
– Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
– Megszemélyesítés
– Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
– Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
– Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
– az alapvető ábrázolási technikákat,
– a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
– a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit.
Legyen képes:
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
– a látvány és jelenségek értelmezésére,
– vázlatok készítésére, átírásra,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
– ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
– A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
– A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
– A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
– A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése
Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
Különféle képző– és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
A középkor művészettörténeti érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetszövés – történetábrázolás
– Képzeletbeli utazás (egy középkori városban – illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)
– A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés
– A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)
– kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával
– Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmóniák
– A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig
– Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei
– Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész
– Papírmozaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
– Üvegablakok
– Rózsaablak – színes kép készítése
– Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv
– A mai életünk kódexe
– Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
– A papír tulajdonságai
– Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs
– Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika
– Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
– Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
– Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés
– Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár
– Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
– Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
– A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
– A kézműves tárgyalkotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
– A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
– A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása
Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök
Különféle képző– és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok
Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei
Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák
A formai, színtani alapismeretek
A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák
Hagyományos és új médiumok
Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetábrázolás
– Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
– A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták
– Épületábrázolás tusrajzzal
– Struktúra – textúra, formaszerkezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
– Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák
– Tájképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
– Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellel, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság
– A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
– Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel)

– A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
– Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok)
– Öltözéktervezés
– A szín– és az anyagválasztás szerepe
– Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv
– A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
– Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
– Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs
– A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
– Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
– Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése
– Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár
– Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
– Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek
– Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával
– Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
– Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
– Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,

– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,
– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
– A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
– A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
– Az önálló kézműves tárgyalkotás technikájának megválasztására, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
– A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
– A képi műveltség bővítése.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok
A képző– és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák
A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák
A stíluskorszakra jellemző előadásmódok
Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Történetábrázolás
– Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
– Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták
– Épületek belseje, bútorai
– Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák
– Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
– Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék
– Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele

– A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság
– A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
– A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
– Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közelről – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs
– Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
– Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár
– Arcképek díszes keretben
– Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai
– Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
– Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja
– Hangszerek
– Klasszikus és saját megoldások
– Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
– a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
– a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
– egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
– színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
– különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
– egyéni eszközhasználatra,

– a műalkotások értő befogadására,
– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a vizuális művészetek eszköztárát,
– a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
– a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
– a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
– az alkotói munka végigvitelére,
– a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
– színtani ismereteinek felhasználására,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– sokféle eszköz– és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
– konzekvens munkák elkészítésére,
– a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
– a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:
Vizuális alkotó gyakorlat
– vizsgamunka bemutatása 15 perc
– helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,
– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
– A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
– A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
– Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
– Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése
A látvány pontos megfigyelésére, leképezése
A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására
A képi gondolkodás, vizuális absztrakció
Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére
A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére
A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
A beállítás
– A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
– A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig
– Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
– Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
– A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről – síkban
– Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint
– Szobasarok, lépcsőház rajzolása festése
– A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
– A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok
– Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben
– A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
– Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés
– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
– Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
– Vonal a térben. Fém–, spárga– és üvegplasztikák

Nagyságrend
– A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
– Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
– Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
– A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
– A színek keverése

Szokatlan megjelenés
– Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
– Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása

– Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
– Különféle illusztrációk készítése.
– A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerűség ábrázolása
A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

– Tárgyak, térelemek a szabadban
– A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása
– A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig
– Állat– és emberi koponya szerkezetének különféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
– Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
– A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről – síkban
– Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
– A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
– A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
– A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok
– Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
– A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
– Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
– Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben
– Termések titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái
– A természeti formák szerepe a formatervezésben
– A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
– Formakövető vonal: a plaszticitás
– Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés
– A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
– Művészettörténeti példák tanulmányozása
– Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend
– A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
– A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré
– Rajzok élő modell után
– A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
– Fej rekonstrukció koponya alapján
– Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
– A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban

– Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
– Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
– A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
– A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A környezet– és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
– Alakrajz
– Csontváz rajza
– Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
– Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
– Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások
– A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
– A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
– Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura
– Wayang–báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra
– Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
– Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret– és elemváltoztatások)

A természetben
– Vázlatok és festmények készítése a természetben
– A plain air–ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
– Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés
– A portrérajzolás, a karakter kiemelése
– Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
– Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
– Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet
– Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
– Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
– A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások
– Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó–feloldó)
– Érzelmi állapotok színben való kifejezése
– A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
– Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás
– Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
– Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.
Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
– A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
– A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
– Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag
Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek
A környezet– és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok
Alakrajz
– Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag– és viaszkrokik)

Figura a térben
– Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
– Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások
– Ülő, fekvő figura rajza
– Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
– A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura
– Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
– A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
– A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín–tér
– Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra
– Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
– Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
– Stíluskeresés
– Karakterkeresés
– A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások
– Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
– Kollázs grafikai kiegészítéssel
– Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
– Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás
– Gyerekkori történet
– Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
– A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a különféle vizuális művészetek jel– és jelképrendszerét,
– a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
– a sík– és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
– a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
– a térábrázolás alapelemeit,
– a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
– a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
– az alapvető színtani törvényszerűségeket,
– a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
– a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:
– a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,

– motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
– kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
– egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
– a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– geometrikus és természeti formák ábrázolására,
– a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
– illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
– a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
– a sík– és térbeli művek, alkotás–sorozatok létrehozásának módjait,
– pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
– a fény–árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
– a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
– az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:
– eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
– az adott témák önálló feldolgozására,
– művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
– A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
– konkrét és elvont gondolatok képi–plasztikai megjelenítésére,
– portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
– a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama
Vizuális alkotó gyakorlat
– a vizsgamunka bemutatása 10 perc
– helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.
A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:
A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy, tárgyegyüttes,

– festészeti, grafikai alkotás–sorozat,
– szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.
Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– tárgy,
– festészeti, grafikai alkotás,
– szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése
A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:
– esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
– a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
– tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
– sík és térbeli ábrázolási képesség,
– a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
– alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
– térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
– a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata,
– az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különbféle módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.
A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal megjelenési formái
A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében
A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
Részlet és nagyítás
A díszítés sajátosságai
A nyomhagyás egyszerű technikái
Kompozíciós alapismeretek
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A vonal
– A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
– A vonal mint mozgásnyom
– Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
– Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más–más felületeken és anyagokon

A szín
– Szín és mozgás
– Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
– Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
– Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
– Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
– A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
– A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma
– Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
– Játékos forma– és felületalakítási kísérletek

– Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
– Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra
– A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
– Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
– Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításaik
– A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
– Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
– A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben
– Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
– A gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények
– Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás
– Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
– Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció
– Képi elemek rendezése
– Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás
– Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a vonal megjelenési formáit,
– a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
– a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
– a díszítés sajátosságait,
– a nyomhagyás egyszerű technikáit,
– a kompozíciós alapismereteket,
– az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:
– mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
– az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
– forma, folt, felület és textúra létrehozására,
– a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,

– képalkotásra,
– gyűjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz– és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Vonal a térben
A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben
A színek és lelki minőségek
Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei
A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai
A díszítés sajátosságai
A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat
Egyszerű nyomatok
A kiemelés
Az illusztratív ábrázolás
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A vonal
– Vonalak a térben
– Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
– A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
– Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín
– A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
– Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
– Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
– A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázzsal
– Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
– Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
– Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma
– Ellentétek, felületi kontrasztok

– Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
– A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra
– Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
– A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
– Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben
– Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
– A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények
– Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok
– Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír– vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció
– A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
– A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– vonal a térképző szerepét,
– a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
– felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
– a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
– a díszítés sajátosságait,
– a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
– a kiemelés módjait,
– az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:
– vonalvariációk létrehozására,
– a lelki minőségek kifejezésére,
– felület és textúra kontrasztok létrehozására,

– egyszerű nyomatok készítésére,
– képalkotásra,
– gyűjtemény létrehozására,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
– A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
– Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
– Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
– Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A vonal és a mozgás–változás
A színek egymáshoz való viszonya
A színek érzelmi minősége
Színharmóniák, színkontrasztok
A forma, folt, felület és textúra kifejező használata
A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei
A funkció és díszítés
Egyedi motívumok, motívumrendszer
Dombornyomat
Kompozíciós variációk
Illusztratív sorozatok
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A vonal
– Változások vizuális nyomai
– A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
– Improvizatív és tudatos vonal– és hangjátékok
– Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín
– Színfoltok festése zene hangulatára
– A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
– Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
– Egy–egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
– Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák

– Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
– Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
– Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra

A felület
– Felület és ábrázolási szándék
– Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
– Foltok, folthatárok
– A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
– Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés
– Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
– Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben
– Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
– A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények
– Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső– belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
– A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok
– Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok
– Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció
– Komponálási módok
– Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás
– Illusztrációk készítése
– Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípia és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,

– a színek egymáshoz való viszonyát,
– a színek érzelmi minőségét,
– a színharmóniákat, színkontrasztokat,
– a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
– a funkció és díszítés kapcsolatát,
– a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:
– a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
– egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
– dombornyomat készítésére,
– a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.
A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
– A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
– A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
– A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
– Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
– Az önállóság kialakítása.
– A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai
Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük
A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje
A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei
A tónus szerepe
A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása
A sötét–világos, a hideg–meleg színkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei
Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája
Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei
Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei
Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai
A pasztellkép készítés technikája
Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Vonal
– A vonal ritmust kifejező hatása
– A vonal karaktermegjelenítő szerepe
– A vonal pszichikai kifejezőereje
– Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
– Vonal a festészetben és a grafikában
– Vonal a térben és képtárgyakon
– Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín
– Színes fonalak, drapériák – színes terek, színkontrasztok
– A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
– A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása
– A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
– Játék a fénnyel (lámpákkal, vetítőkkel)
– Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
– Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
– A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
– A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés
– Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
– Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázzsal)
– Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
– A gyors, könnyed festés technikája
– Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás
– Organikus képalkotás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
– Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás
– Illusztráció készítése
– Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
– Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet
– A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
– Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
– Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang–, taktilis–, hőtérképek)
– Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép
– Jel (egyedi, saját jel)
– Betűkarakter, monogram

– Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
– A kódextől a könyvnyomtatásig
– A nyomtatott írás és a kép használhatósága
– Miniatúrák, óriásképek

Műalkotások
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
– A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Műalkotások a környezetünkben, galériákban
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
– a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
– a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
– a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.
Legyen képes:
– munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
– a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
– a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
– egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
– képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
– A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
– A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
– A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
– A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A megvilágítás szerepe
A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok
A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe
A felületgazdagítás lehetőségei
A színperspektíva szerepe
A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
Variációk, sorozatok készítése
Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása
Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása
A sablonnyomat, dombornyomat technikája
A linómetszés technikája
Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése
Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai
Egyszerű akció, performance létrehozása
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A fény és a sötét
– Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
– A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
– Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok
– Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
– További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek
– Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
– Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
– Portrék, maszkok, jelmezek készítése
– Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
– A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel

– Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus– és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
– Felületgazdagítási lehetőségek
– Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet
– A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások
– Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
– Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
– Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
– Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
– A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás – kép
– Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
– A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
– A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín
– „Szín–tér”, külső–belső terek színviszonyai
– Az illúziókeltés lehetőségei
– Színperspektíva
– Kompozíciós változatok a színkontrasztra
– A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
– Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
– Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között

Képalkotás
– A gouache technikájának ismerete
– A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag– és eszközhasználat specifikumai
– Egydúcos linómetszet
– Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvésésével
– Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
– Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset– és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
– A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:

– a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
– a különböző színviszonyok hatását,
– a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:
– a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
– a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
– alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
– véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
– A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói magatartás fejlesztése.
– A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
– A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
A színmodulációk, lokál és valőr színek
A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai
A túlzás, fokozás szerepe
Az egyensúly feltételei
Az átírás módjai
A dekoratív festészet sajátosságai
A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai
Többdúcos linómetszet létrehozása
Hidegtű vagy pusztatű technikája
Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek
Látványterv létrehozása
Akrilfestés gyakorlata
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
Képalkotás
– Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
– Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
– Többdúcos linómetszet készítése
– Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
– Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
– Hidegtű
– A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
– Alapozatlan, puszta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
– A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
– A magas– és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok
– Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
– Stílusjegyek átváltoztatása, méret– és léptékváltások
– Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
– Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
– Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés
– Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
– Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei
– Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
– Improvizációk és tervezett művek
– Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly vesztések megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka
– Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások
– A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
– Anyagok, eszközök, megoldások és stiláris jegyek a különböző korokban
– Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
– Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
– A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
– Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
– a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
– a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:
– különbséget tenni a magas– és mélynyomás között,
– grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép–, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
– munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
– műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
– véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:
- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
A grafika és festészet műhelygyakorlat
- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,

– grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
– szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:
– tervezési, képalkotási készség,
– színhasználat, kompozíciós készség,
– alapvető anyag– és eszközismeret, jártasság,
– a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
– a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
– az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
– Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
– A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarc készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány
– Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
– Megvilágítási problémák, fény– és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
– A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
– Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás – képi közlés
– A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
– Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás
– Rézkarc készítése
– Az anyag–előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
– A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
– Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
– A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy–egy részletének kiemelése

Intermédia – kísérletek
– Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
– Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet
– Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
– Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
– A színdinamikai szempontok figyelembevétele
– A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
– Színek a különböző médiumokban
– Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
– Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:
– a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
– a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
– az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
– az intermédia egyes műformáit,
– a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,

– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
– Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
– A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
– A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Az arányok szerepe, jelentősége
Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
A látvány átértelmezésének lehetőségei
A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása
A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
Az olajfestés alapjai
A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái
Az intermédia, a posztmodern formanyelve
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A látvány
– A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
– A figura és környezetének viszonya
– Megvilágítás, árnyékok és reflexek
– Táj festése a szabadban akvarellel, temperával
– A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés
– A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
– A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
– A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás
– Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
– Olajfestés
– Az olajfestés technikájának alapjai
– A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
– Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
– Az önálló vonal– és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia – kísérletek
– A film, média képi nyelve
– A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánk)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
– Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet
– Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap)
– Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
– Az egyéni formanyelv
– Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
– Önálló forma és karaktervilág, vonal– és folthasználat
– Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– az olajfestés technikájának alapjait,
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
– a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:
– különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
– tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
– önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
– alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
– Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése.
– A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
– A felelősségtudat, a döntésképesség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek
Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei
Anatómiai törvényszerűségek
Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban
Stíluskontraszt
Látvány átértelmezése a különböző műfajokban
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei
Díszlet és látványterv
Interaktív tér
Az intermédia kifejezési lehetőségei
A filmetűd sajátosságai
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A látvány
– Arcok, figurák, karakterek
– Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
– Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés
– Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
– Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
– Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás
– Díszlet és látványtervek
– Szabadon választott mű színpadképének, látvány– és jelmeztervének elkészítése
– Egy jellegzetes részlet kivitelezése
– A valóság szín–terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
– Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia – kísérletek
– Interaktív tér lehetőségei
– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
– Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet
– Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web–lap)
– Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
– a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
– a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.
Legyen képes:
– a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésé elősegítése.
– Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag
Grafikai és festészeti ismeretek:
A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
A valós és virtuális tér
A filmtér, filmidő sajátosságai
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
A személyesség hatása
Intermédia–kísérletek
A film műfaji lehetősége
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok
A látvány
– Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
– Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés
– Film készítése egy emlékről, álomról
– Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével

– A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
– A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
– Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
– Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédia – kísérletek
– Saját személyes üzenet–kísérlet
– Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
– Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
– Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka
– Szabadon választott témában portfolióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
– A koncepció és tervvázlatok rögzítése
– A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
– A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
– A kész mű, műsorozat installálása
Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
– a grafika és festészet szaknyelvét,
– a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
– a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:
– alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
– a grafika és festészet szaknyelvét,
– a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
– a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
– a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:
– a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
– önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozására,
– alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
– egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
– klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
– technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
– műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
– a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
– munkáinak dokumentálására és installálására,
– saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
– a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama
Grafika és festészet műhelygyakorlat
– tervezés 50 perc
– tárgyalkotás 190 perc
A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma
A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.
A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:
– alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
– grafikai és festészeti illusztráció sorozat,

– szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
– díszlet– és jelmeztervek,
– murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:
– a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
– a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
– a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
– a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
– az elkészített tervek és művek bemutatása,
– egészség– és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:
– a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
– tervezői, kivitelező készség,
– színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
– műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
– a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
– a felületalakítás módja,
– kreativitás, egyediség,
– az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
– kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk
Tároló szekrények
Munkaasztalok, székek
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Gyűjtött tárgyak, drapériák
Fényképezőgép
Filmfelvevő
Számítógép
Szoftverek
Grafikai prés (legalább A/3–as méret lehúzására alkalmas méretben)
Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2)
Vonalzók, olló, snitzer
Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó
Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera
Festőállvány (továbbképző)
Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező– és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.
A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.
A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.
A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok
- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés

– A művészettörténet alapfogalmai
– A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
– A művészet vizuális nyelve
– A képző– és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Őskor

– Az emberré válás folyamata
– A művészet kezdetei
– Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégibb emlékei
– Plasztikák, idolok, állatszobrok
– Barlang– és sziklarajzok, festmények
– A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia

– A folyamközi birodalmak
– Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom

– Az egyiptomi társadalom
– Világkép, hitvilág
– Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
– Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom

– A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
– Hiedelemvilág, az ősök kultusza
– A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
– Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete

– A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
– Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
– A zen buddhizmus és a művészet
– Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

– Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
– A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
– A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

– Ősi birodalmak Fekete–Afrikában
– A kultúrák sokfélesége
– Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
– Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbiánus művészet

– Korai földművelő kultúrák
– Mítoszok, szertartás és építészet
– A közép– és dél–amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné
– A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
– Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet
– A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
– A városállamok és a társadalom felépítése
– Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
– Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
– A szobrászat nagy korszakai
– Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora
– Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Követelmény
A tanuló ismerje:
– az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
– az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
– a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére,
– a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.
– A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
– Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása.

Tananyag
Az etruszkok
– A római kultúra kezdetei, görög hatások
– Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet

– Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
– Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
– A szobrászat új feladatok előtt – a portré
– Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet
– A kereszténység eszmevilága, elterjedése
– A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
– A mozaikművészet
– A kereszténység és az állam
– Egyházi táblakép–festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete
– A római birodalom bukása
– A nomád népek életmódja, hitvilága
– A honfoglaló magyarok művészete
– A Karoling Birodalom művészete
– Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete
– Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
– Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
– A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete
– A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
– Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
– Az egyházi építészet sokszínűsége
– A kereszténység képi nyelve
– Hódítások, keresztes hadjáratok

A gótika
– Gótikus építészet – gótikus katedrális
– Üvegablakok, gótikus szobrászat
– Az egyház megújhodása
– A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
– a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
– azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,

– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
– Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
– A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag
A reneszánsz előzményei – trecento
– Művészet az itáliai városállamokban
– A szellemi megújulás első jelei
– Vallási és világi építészet
– A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
– Új stílus születése

A korai reneszánsz – quattrocento
– Kereskedők és mecénások
– Új keresztény művészet
– Vallási hagyomány és antik kultúra
– A művészet és a természettudományok viszonya
– Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz – cinquecento
– Az itáliai udvarok és az antik világ
– Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
– A pápaság és a művészetek
– A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya – manierizmus
– A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
– A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet
– A katolikus egyház diadala
– Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
– Európa világi építészete a királyi udvarokban
– A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
– A holland festészet aranykora
– Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete
– Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
– A rokokó és a vallásos művészet

– A rokokó portréművészete

A klasszicizmus
– Itáliai, görögországi és kis–ázsiai ásatások
– Új művészet az antik világ bűvöletében
– A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika
– Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
– A napóleoni birodalom
– A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
– A romantika Európa országaiban

A realizmus
– Valóságfeltárás, társadalomkritika
– A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
– az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
– a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
– a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes:
– az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
– Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
– A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag
Az impresszionizmus
– Új utak, új művészi szabadság
– Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
– Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus
– Pointillizmus
– Az ösztönök felszabadítása
– A belső lényeg megragadása

A századforduló építészete és képzőművészete
– Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
– A historizmus, akadémizmus, eklektika
– Szecesszió
– Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele
– A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus
– A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus
– A látvány felbontása mértani alapformákra
– Autonóm képalkotás
– Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet
Futurizmus
– Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet
– Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
– Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
– Művészet a két világháború között

Konstruktivizmus
– Geometrikus alakzatok síkon és térben
– Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus
– Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
– A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus
– A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus
– Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés

Művészet 1945–től napjainkig
– A modernség megújhodása

Absztrakt expresszionizmus
– Felfokozott érzelmi hatások
– Tasizmus, akciófestészet

Pop art
– Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus
– Fényképszerű valósághűség

Op–art, kinetikus művészet
– Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art
– Gondolati tartalmak feltárása
– A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete – kortárs művészet
– Land art, body art, performance, happening, totális művészet ...
– Az építészet új útjai
– A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése
– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
– a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
– egyes kiemelkedő műalkotások befogadás–történetét és utóéletét,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,
– az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
– a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes:
– a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,
– érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,

– a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:
– műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából,
– eligazodni és szelektálni a tárgy– és környezetkultúra világában,
– az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
– művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
– a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 45 perc
A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma
Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma
Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:
A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.
A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:
– művészettörténeti alapfogalmak,
– a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
– a képző– és iparművészet ágai, műfajai,
– a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
– a művészet kezdetei, az őskori művészet,
– az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
– Kína, Japán, India, Afrika művészete,
– a prekolumbiánus művészet,

– Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
– etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
– a népvándorlás korának művészete,
– a román és a gótikus kor művészete,
– a reneszánsz művészete,
– a barokk és rokokó művészete,
– a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
– az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
– a századforduló építészete és képzőművészete,
– a 20. század első felének művészete,
– a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:
– ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
– tud eligazodni a tárgy– és környezetkultúra világában,
– tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
– ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
– képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
– befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
– analizáló és szintetizáló készség,
– összehasonlító készség,
– tervező, feladatmegoldó készség,
– műelemző készség,
– műfaj– és stílusismeret,
– műtárgyismeret,
– fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
– kifejező és érvelési képesség.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
– Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag
Primitív művészet egykor és ma

– Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
– Észak–, Közép– és Dél–Amerika indián kultúrái
– Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre
– A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
– A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet
– A népművészet fogalma, megközelítése
– Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
– A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
– Életmódváltás és népművészet
– A népművészet napjainkban
– Népművészet és üzlet
– Népművészet és turizmus
– Népművészet és politika

A városi folklór
– Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
– Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
– Grafittik, tetoválás
– A szubkultúrák művészete

A naiv művészet
– A magas művészet és a naiv művészet viszonya
– Utak a népművészetből a naiv művészet felé
– A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
– a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
– a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
– a tárgy– és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes:
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.

– A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
– A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
– Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag
A görög művészet gyökerei
– Előzmények – a minoszi kultúra
– Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet
– Hasonlóságok, különbözőségek
– Kölcsönhatások, egymásra épülés
– A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig
– Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet
– Híd a görög és a római művészet között
– Görög hatások és hagyományok
– A római kultúra kezdetei

Római művészet
– Görög, etruszk hatások
– Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
– Másolatok, műgyűjtés
– A provinciák művészete
– A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
– Róma hatása a bizánci művészetre
– Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése
– Ásatások, tárgyi emlékek
– Antik eszmények, formák és kánonok
– Az antik filozófia újjászületése
– Művészet és humanizmus

A klasszicizmus
– Utazások, rajzok, metszetek
– Itáliai, görögországi és kis–ázsiai ásatások
– Gyűjtemények, múzeumok
– Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
– Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapokban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre
– A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
– Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
– Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
– a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
– az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
– a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.
Legyen képes:
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
– A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
– Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag
Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete
– Sokistenhit
– Az élet folytatása a túlvilágon
– Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete
– Sumer és akkád művészet és hitvilág
– Babiloni és asszír művészet és hitvilág
– Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép–Kelet művészete
– Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz

Az iszlám művészete
– Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
– Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcselet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete
– A buddhizmus és a művészet
– A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet–Ázsia művészete
– India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete
– A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
– Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete
– A sintoizmus és a művészet
– A zen–buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet
– A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
– A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet
– A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
– A korai kereszténység és a művészet
– A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam
– A kelta kereszténység Írországban és Észak–Angliában
– Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején
– A kereszténység és a hatalom
– Hódítások és keresztes hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején
– Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
– A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban
– A szakrális művészet és a reneszánsz
– A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre
– Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
– Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala
– A barokk művészet gyökerei
– Az ellenreformáció hatása a művészetre
– Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig
– Hittérítés és művészet
– A gyarmatok művészete
– Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
– Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete
– Ráció és művészet
– Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában
– A szocialista realizmus művészete
– A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében
– Szubkultúrák, csoport ideológiák
– Kvázi kultuszok, rítusok
– Magánmitológiák

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
– a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
– a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
– a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.
Legyen képes:
– tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
– összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
– önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok
– A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
– A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése.
– A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag
Realizmustól az impresszionizmusig
– Az uralkodó ízlés „klasszikus felfogása” és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig
– A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
– Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés
– Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat
Az építészet és az ipari forradalom
– A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
– Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió
– Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
– A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet
– A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok
– Magányos alkotók és iskolák
– Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom
– Művészet és politika
– Direkt módon politizáló agitatív művészet
– Tiltott, tűrt, támogatott művészet
– Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció
– Művészet és manipuláció
– Művészet és üzlet
– A magas művészet és a közönség
– A giccs fogalma

Kortárs művészet
– Klasszikus hagyományok és azok tagadása
– Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
– Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
– „Profi” és „amatőr” művészet
– Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
– Totális művészet, „mindenki művész”
– Művészet és élet

Vizsgamunka készítése
– Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény
A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
– a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
– a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
– a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes:
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,

– önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
– tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:
– összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
– reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
– összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
– tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
– ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
– felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy– és környezetkultúra világából,
– önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei
A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 60 perc
A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama
Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma
Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma
Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:
A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.
A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.
A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:
– primitív művészet egykor és ma,
– városi folklór,
– naiv művészet,
– az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
– hiedelemvilág és művészet,
– vallás és művészet,

– ideológiák és művészet,
– hivatalos művészet és az avantgarde,
– művészet és kommunikáció,
– kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:
– ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
– ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
– tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
– tud összehasonlító elemzéseket végezni,
– tud eligazodni a tárgy– és környezetkultúra világában,
– tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
– képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése
Az írásbeli vizsga értékelése
– befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
– összehasonlító készség,
– tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,
– műelemző készség,
– műfaj– és stílusismeret,
– műtárgyismeret,
– fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése
– a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
– a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
– kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)
Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD–k)